

SERVICII DE APĂ ȘI APĂ UZATĂ
ÎN REGIUNEA DUNĂRII

SITUATIA SECTORULUI

Raport Regional | Mai 2015

© 2015 International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank –
Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare / Banca Mondială
1818 H Street NW, Washington, DC 20433
Telephone: 202-473-1000; Internet: www.worldbank.org

Mulțumiri. Această lucrare este realizată de personalul Băncii Mondiale, cu contribuții externe. Constatările, interpretările și concluziile exprimate în această lucrare nu reflectă neapărat opiniile Băncii Mondiale, ale Consiliului Directorilor Executivi al acesteia sau ale guvernelor pe care acestea le reprezintă. Banca Mondială nu garantează acuratețea datelor cuprinse în această lucrare. Granițele, culorile, denumirile și alte informații prezentate pe oricare hartă din această lucrare nu implică nicio judecată a Băncii Mondiale privind statutul juridic al unui teritoriu sau aprobarea ori acceptarea respectivelor granițe.

Drepturi și permisiuni. Materialul din această lucrare se supune drepturilor de autor. Întrucât Banca Mondială încurajează diseminarea cunoștințelor sale, această lucrare poate fi reprodusă, total sau parțial, în scopuri necomerciale, atât timp cât autorului îi este recunoscut meritul deplin. Toate întrebările legate de drepturi și licențe, inclusiv drepturile subsidiare, pot fi adresate către Office of the Publisher, The World Bank, 1818 H Street NW, Washington, DC 20433, USA; fax: 202-522-2422; e-mail: pubrights@worldbank.org.

Finanțare. Acest raport a fost întocmit cu sprijinul **Programului Apa Dunării** finanțat de Guvernul Austriei. Echipa Programului poate fi contactată la adresa:
Praterstraße 31, 20th floor, A-1020 Vienna
Telefon: +431 217 07 48; Internet: www.danube-water-program.org
Email: office@danube-water-program.org

Alte surse. Acest raport face parte dintr-o analiză a Situației Sectorului condusă de David Michaud, Banca Mondială. Autorii sunt deschiși la comentarii și pot fi contactați prin David Michaud (dmichaud@worldbank.org). O versiune electronică a acestui raport, cât și cele 16 note de țară sunt disponibile la adresa sos.danubis.org. Informațiile legate de performanța companiilor de utilități sunt disponibile pe site-ul www.danubis.org/eng/utility-database. Alte resurse privind serviciile de apă și apă uzată din fiecare țară pot fi găsite pe paginile cu resurse ale țării de pe site-ul web danubis (www.danubis.org).

Viena, Austria / Mai 2015

Cuprins

Cuprins	i	V. PERFORMANȚA SERVICIILOR	38
Casete	ii	A. Calitatea serviciilor și practicile legate de clienții	38
Figuri	iii	B. Eficiența	42
Tabele	v	C. Tendințe și factori de bază ai performanței generale	45
Abrevieri	vi	VI. FINANȚAREA SERVICIILOR	51
MULȚUMIRI	vii	A. Surse de finanțare: tarife, taxe și transferuri	51
CUVÂNT ÎNAINTE	viii	B. Cheltuieli cu serviciile: costuri de exploatare și investiții	54
SUMAR	x	C. Recuperarea costurilor: tendințe privind costurile și tarifele	55
I. INTRODUCERE	1	D. Problema accesibilității	57
II. CONTEXTUL SERVICIILOR	3	VII. CONCLUZII	61
A. Perspectiva istorică	3	A. Durabilitatea serviciilor de apă și apă uzată în Regiune	62
B. Situația socioeconomică	5	B. Provocări nerezolvate	64
C. Organizarea administrativă	9	C. Oportunități	67
D. Resursele de apă și schimbările climatice ..	10	D. Zone care fac obiectul unor lucrări viitoare ..	68
III. ORGANIZAREA SERVICIILOR	14	PAGINI DE ȚARĂ	71
A. Prestarea serviciului	14	NOTE METODOLOGICE	104
B. Elaborarea politicilor	22	A. Date de acces	104
C. Managementul resurselor	24	B. Indicele de Performanță pentru Companiile de Apă	106
D. Reglementare	25	C. Finanțarea sectorului	108
E. Monitorizarea sectorului și evaluarea comparativă	28	D. Calcularea accesibilității	109
IV. ACCESUL LA SERVICII	30	E. Evaluarea durabilității serviciilor de apă ..	109
A. Apă	30	SURSE	111
B. Canalizare	33		
C. Tratarea apelor uzate	35		

Casete

Situația integrării în UE în regiunea Dunării	4
Inundațiile din Bosnia și Herțegovina din 2014	12
Regionalizarea firmelor de utilități în Kosovo, 2002– 2007	16
Caracteristicile firmelor de utilități publice performante	18
Upper Austria Water, o asociație de cooperative rurale	21
Directiva cadru pentru apă	22
Directiva privind tratarea apelor uzate urbane	23
Directiva privind apa potabilă	23
Agenții naționale de apă	25
Resurse de informare asupra sectorului regional: IBNET și DANUBIS.org	28
Cerința privind eliminarea nutrienților din bazinul Dunării	35
Standarde tehnice în regiunea Dunării	37
Standarde pentru servicii și soluții eficiente conform directivelor UE	37
Standarde de calitate pentru apa potabilă	40
Standarde de calitate pentru tratarea apelor uzate	40
Apa nefacturată	42
Indicele de performanță pentru companiile de apă	45
Cadrul OCDE cu cei trei T	51
Performanța subvențiilor	60

Figuri

Figura 1: Țări care fac obiectul raportului privind situația sectorului	1	Figura 21: Calendarul agențiilor de reglementare înființate în regiunea Dunării	25
Figura 2: Statutul de membru al ue în regiune	4	Figura 22: Accesul la apă curentă, 2000–12	30
Figura 3: PIB pe cap de locuitor, 1990–2013	5	Figura 23: Procent de populație cu apă curentă, în funcție de locație și tipul de furnizare	31
Figura 4: Creșterea veniturilor pentru cei 40% repr. clasa de jos	5	Figura 24: Localizarea populației fără apă curentă în locuință	32
Figura 5: Numărul și procentul de persoane sărace care consumă mai puțin de 2,50\$ pe zi, PPP	6	Figura 25: Accesul la apă curentă – populația totală, cei 40% repr. clasa de jos și cei mai săraci locuitori	32
Figura 6: Romii câștigă mai puțin decât vecinii lor, iar copiii acestora au un risc mai mare de sărăcie	7	Figura 26: Accesul populației rome și al vecinilor lor de altă etnie la servicii de apă și canalizare	33
Figura 7: Locurile în care trăiesc persoanele sărace (care consumă mai puțin de 2,50\$ pe zi, PPC)	7	Figura 27: Accesul la servicii de canalizare, 2000–12	33
Figura 8: Tendințele populației din țările ce fac parte din bazinul hidrografic al Dunării	8	Figura 28: Procentul de populație cu toatele private cu apă și racordare la canalizare, în funcție de locație	34
Figura 9: Numărul de municipii și populația medie per municipiu pentru fiecare țară	9	Figura 29: Localizarea populației fără acces la toatele private cu apă	34
Figura 10: Resurse de apă dulce regenerabile pe cap de locuitor pentru fiecare țară din bazinul hidrografic al Dunării	10	Figura 30: Accesul la toalete private cu apă – populația totală, cei 40% repr. clasa de jos și cei mai săraci locuitori	35
Figura 11: Precipitații pentru fiecare țară/resurse de apă dulce interne pentru fiecare țară	11	Figura 31: Acoperirea serviciilor de tratare a apelor în regiune, 2012	36
Figura 12: Schimbări ale temperaturii medii anuale, 2021-2050	11	Figura 32: Comparatie privind modificarea acoperirii serviciilor de tratare a apelor uzate în țările membre ale ue, țările candidate la ue și țările care nu fac parte din ue	36
Figura 13: Schimbări ale precipitațiilor medii estivale, 2021-2050	11	Figura 33: Ratele de conformitate cu cerințele directivei privind apele uzate urbane: colectare, tratare secundară și tratare mai stringentă	37
Figura 14: Starea ecologică a corpurilor de apă din bazinul hidrografic al Dunării (lungime în raport cu lungimea totală)	12	Figura 34: Continuitatea serviciilor în țările din regiunea Dunării	39
Figura 15: Starea chimică a corpurilor de apă din bazinul hidrografic al Dunării (lungime în raport cu lungimea totală)	12	Figura 35: Satisfacția clienților față de calitatea apei în 2013 și raportat la performanța serviciilor	41
Figura 17: Distribuția apei dulci extrase în funcție de utilizare	13	Figura 36: Evoluția paralelă a racordărilor contorizate și consumul pe cap de locuitor în companii eșantion în țările selectate din regiune	41
Figura 16: Raportul dintre apa subterană și apa de suprafață ca sursă de apă potabilă	13	Figura 37: Consumul rezidențial de apă în țările din regiune	42
Figura 18: Furnizori de servicii de apă și populația deservită din regiune și din fiecare țară	15	Figura 38: Apa nefacturată în țările din regiune	43
Figura 19: Numărul și mărimea medie a companiilor de apă din regiunea Dunării	15	Figura 39: Evoluția costurilor de energie pe m ³ produsă într-un eșantion de firme de utilități din regiune	43
Figura 20: Nivelul de centralizare a proprietății firmelor de utilități și a furnizării serviciilor	17		

Figura 40: Evoluția eficienței personalului în timp în regiune (apă și ape uzate)	44	Figura 53: Evoluția costurilor de operare unitare pentru apă și canalizare în firmele de utilități selectate / țări	56
Figura 41: Rate de colectare (venituri în numerar / venituri facturate) în țările din regiune	44	Figura 54: Evoluția facturii medii unitare de apă și canalizare în firmele de utilități selectate / țări	56
Figura 42: Caracteristicile și reprezentativitatea eșantionului ibnet pentru calculul ipca.	45	Figura 55: Costurile e&i și tarifele rezidențiale (apă și ape uzate) în țările din regiune	56
Figura 43: Proporția firmelor de utilități cu un indice de performanță pentru companiile de apă care se încadrează în fiecare percentilă de 20%.	46	Figura 56: Acoperirea costului operațional în țările din regiune (venit operațional facturat/costuri operaționale)	57
Figura 44: Proporția firmelor de utilități cu un indice de performanță pentru companiile de apă care se încadrează în timp în fiecare percentilă de performanță de 20%	47	Figura 57: Accesibilitatea actuală a apei și a apelor uzate în funcție de diferitele grupe de venituri: venituri medii (graficul din stânga) și venituri pentru cei 40% reprez. clasa de jos (graficul din dreapta)	58
Figura 45: Convergența firmelor de utilități cu performanțe scăzute și înalte în timp.	47	Figura 58: Constrângeri posibile privind accesibilitatea pentru veniturile medii	58
Figura 46: Performanțele firmelor de utilități din regiunea Dunării și relația acestora cu nivelul tarifului	48	Figura 59: Constrângeri posibile privind accesibilitatea pentru cei 40% reprez. clasa de jos	59
Figura 47: Performanța medie a firmelor de utilități în funcție de intervalul de mărime a acestora	48	Figura 60: Evaluarea progresului sectorului în furnizarea de servicii durabile pentru toți.	61
Figura 48: Finanțarea sectorului în țările din regiune pe cap de locuitor și ca procent din PIB.	52	Figura 61: Evaluarea durabilității serviciilor în regiune (mai mult înseamnă mai bun).	63
Figura 49: Proporția finanțării sectorului din tarife, taxe și transferuri în țările din regiunea Dunării	52	Figura 62: Evaluarea durabilității serviciilor comparativ cu pib-ul pe cap de locuitor în țările din regiune	64
Figura 50: Tendințe principale și surse de finanțare externă în investițiile în sectorul apei și apelor uzate	54	Figura 63: Unde sunt cei fără apă curentă sau toalete cu apă în regiunea Dunării?.	65
Figura 51: Ponderea cheltuielilor generale pentru e&i și investiții	54	Figura 64: Decalajul între cele mai bune practici internaționale pentru un eșantion de firme de utilități din regiune	66
Figura 52: Costurile de investiții efective comparativ cu cele necesare per cap de locuitor în țările din regiune	55	Figura 65: Recuperarea cheltuielilor pentru e&i și deficitele de finanțare a investițiilor în regiune	67

Tabele

Tabelul 1: Tipul, numărul și mărimea medie a firmelor de utilități din regiunea Dunării	16	Tabelul 10: Impactul creșterii performanței asupra tarifelor	49
Tabelul 2: Guvernanța firmelor de utilități în țările din regiune	19	Tabelul 11: Caracteristicile principale ale finanțării sectorului în regiunea Dunării.	53
Tabelul 3: Overview of waterworks associations in the region and services they offer.	20	Tabelul 12: Evoluția furnizării serviciilor de apă	62
Tabelul 4: Taxe pentru resursele de apă.	24	Tabelul 13: Evaluarea durabilității serviciilor pentru fiecare țară	64
Tabelul 5: Practices of economic regulation in the countries of the Danube region	26	Tabelul 14: Surse de date și întrebări referitoare la gospodăria	105
Tabelul 6: Caracteristicile principale ale agențiilor de reglementare din regiunea Dunării	27	Tabelul 15: Indicatori ipca, unități și limite.	106
Tabelul 7: Sisteme de informare privind performanța firmelor de utilități instituționalizate și scheme de comparare în regiune.	29	Tabelul 16: Definierea indicatorilor IPCA	107
Tabelul 8: Prezentare generală a calității serviciilor în țările din regiune.	39	Tabelul 17: Indicatori, unități și limite de evaluare a durabilității serviciilor.	110
Tabelul 9: Practici regionale privind protecția clienților.	40	Tabelul 18: Definiții ale indicatorilor de evaluare a durabilității serviciilor.	110

Abrevieri

ARA	Asociația Română a Apei	LSMS	Ancheta pentru măsurarea nivelului de trai
BH	Bosnia și Herțegovina	MICS	Studiu de indicatori multipli în cuiburi
CET	construieste-exploatează-transferă	NRW	Apă nefacturată
CEN	Comitetul European de Normalizare	E&Î	Exploatare și întreținere
APC	Agenția pentru Protecția Consumatorilor	OCDE	Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică
DAP	Directiva privind apa potabilă	ÖVGW	Österreichische Vereinigung für das Gas- und Wasserfach (Asociația austriacă pentru gaz și apă)
PAD	Programul Apa Dunării	e.l.	echivalent-locuitor
CE	Comisia Europeană	PPP	parteneriat public-privat
AEM	Agenția Europeană de Mediu	PPC	paritatea puterii de cumpărare
UE	Uniunea Europeană	SHUKALB	shoqata e ujësjellës Kanalizime të shqipërisë (Asociația pentru alimentare cu apă și canalizare din Albania)
SM UE	Stat Membru al UE	SILC	Anchetă privind veniturile și condițiile de viață
FAO	Organizația pentru alimentație și agricultură	SS	situația sectorului
PIB	Produs intern brut	PNUD	Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare
GIZ	Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (Agenția germană pentru cooperare tehnică)	DTAUR	Directiva privind tratarea apelor uzate urbane
ABG	Ancheta privind bugetul gospodăriilor	BM	Banca Mondială
IAWD	Asociația Internațională a Companiilor Furnizoare de Apă din Zona de Captare a Dunării	WDI	Indicatori ai dezvoltării globale
IBNET	Rețeaua internațională de evaluare comparativă	DCA	Directiva cadru pentru apă
ICPDR	Comisia Internațională pentru Protecția Fluviului Dunărea	OMS	Organizația Mondială a Sănătății
IFI	Instituție Financiară Internațională	WISE	Sistemul de informare privind apa pentru Europa
IPA	Instrument pentru pre-aderare	AAS	Alimentare cu apă și canalizare
IWA	Asociația Internațională a Apei	IPCA	Indice de performanță pentru companiile de apă (WUPI)
JMP	Program Comun de Monitorizare al OMS/UNICEF		

MULȚUMIRI

Acest raport a fost elaborat de o echipă de angajați și consultanți ai Băncii Mondiale condusă de David Michaud și alcătuită din Stjepan Gabrić, Kirsten Hommann și Anastasia Shegay. Datele justificative și analiza au fost pregătite de Michael Klien, Maria Salvetti și Petra Sauer. Consolidarea și validarea datelor au fost coordonate de Nikolaus Clemenz, cu sprijinul următoarelor persoane: Katharina Baumgartner, Angelika Heider, Christoph Leitner și Eva Staribacher. Raportul a fost editat de Diane Stamm și formatat de Miodrag Veselinović. Angelika Heider a asigurat asistența privind coordonarea generală. Autorii sunt deschiși la comentarii și pot fi contactați prin David Michaud (dmichaud@worldbank.org).

Notele de țară corespunzătoare au fost elaborate sub coordonarea Mariei Salvetti, cu sprijinul și datele colectate de următoarele persoane și instituții: Semira Kasimati (Albania), ÖVGW (Austria), Selim Babić și Nebojša Budović (Bosnia și Herțegovina), Ivaylo Kolev (Bulgaria), Miroslav Steinbauer (Croatia), Miroslav Klos (Republica Cehă și Slovacia), REKK (Ungaria), Ramiz Kokollari (Kosovo), Georgi Hristov (FRI, Macedonia), Evghenii Caraus (Moldova), Dragan Cvetković (Muntele Negru), ARA (România), Ninoslav Petrović (Serbia), Primož Banovec (Slovenia) și MDI (Ucraina). Sursele specifice țărilor sunt incluse în Notele de țară corespunzătoare.

Echipa dorește să mulțumească, în special, revizorilor Caroline van den Berg, Manuel Mariño, Diego Rodriguez, Dominick de Waal și Philip Weller, dar și următoarelor persoane: Anna Bjerde, Anna Cestari, Stéphane Dahan, Alexander Danilenko, Sumila Gulyani, Michael Jacobsen, Ivaylo Kolev, Igor Palandžić, Christoph Prandstetten, Paula Restrepo, Jennifer Sara, Steven Schonberger, Vladimir Taušanović, Dina Umali-Deiningner, Violeta Wolff și personalului și conducerii Autorităților de reglementare în domeniul alimentării cu apă, evacuării apelor uzate și sectorului de tratare din Albania, Rețelei Aquasan din Bosnia și Herțegovina, Comisiei de reglementare în domeniul apei și al energiei din Bulgaria, Autorității de reglementare în domeniul utilităților publice și al energiei din Ungaria, Oficiului de reglementare în domeniul apei și apei uzate din Kosovo, Autorității Naționale de Reglementare pentru Servicii Comunitare de Utilități Publice din România, Oficiului de reglementare slovac pentru industriile de rețea, Comisiei naționale ucrainene pentru reglementare în domeniul energiei și al utilităților publice și multor alte persoane și instituții din regiune pentru sprijinul, feedbackul și comentariile utile pe parcursul elaborării și realizării acestui studiu și a Notelor de țară justificative.

Acest raport este un produs al Băncii Mondiale prin Programul Apa Dunării (www.danube-water-program.org), finanțat de guvernul austriac. Contribuția acestuia este apreciată cu grațitudine.

Acest raport este completat de 16 note de țară, care descriu detaliat situația sectorului din fiecare țară ce face obiectul analizei privind Situația Sectorului. Întreg materialul este disponibil în format electronic pe adresa SoS.danubis.org. Mai multe informații privind serviciile de apă și apă uzată, companiile de utilități și politicile din Regiunea Dunării se găsesc pe site-ul Danubis.org.

CUVÂNT ÎNAINTE

Junaid Ahmad,

DIRECTOR EXECUTIV, WATER GLOBAL PRACTICE, GRUPUL BĂNCII MONDIALE

Stimați colegi,

Cu douăzeci de ani în urmă, 120 de oficiali și profesioniști responsabili cu serviciile de apă și apă uzată din regiunea Dunării s-au întâlnit la Viena pentru a discuta despre situația sectorului și pentru a lansa Programul Apa Dunării. Atunci, la fel ca și astăzi, schimbul de experiență și cunoștințe privind tendințele, provocările și oportunitățile regionale era o prioritate pentru asigurarea unor politici inteligente, a unor companii de utilități puternice și a unor servicii durabile pentru toți. Din multe puncte de vedere, acest lucru reflectă propria abordare a Băncii Mondiale pentru reducerea sărăciei extreme și pentru creșterea prosperității comune, acestea reprezentând obiectivele fundamentale ale instituției noastre.

În cadrul Water Global Practice, noi nu ne axăm doar pe accesul la servicii, ci și pe durabilitate și înțelegem că atât instituțiile cât și politicile sunt importante. Lucrăm cu clienții noștri și le oferim cele mai bune analize și informații disponibile pentru a elabora și implementa politici și programe care să aducă servicii de apă și apă uzată durabile pentru toți, în special pentru cei săraci și defavorizați. Astfel, sunt foarte încântat să prezint prezenta analiză privind Situația Sectorului, care, sper eu, va oferi o bază pentru aceste schimburi importante pentru a continua găsirea unor soluții pentru oamenii din regiune.

Aș dori să adresez mulțumiri călduroase Ministerului de Finanțe din Austria, al cărui sprijin financiar a fost esențial pentru succesul Programului Apa Dunării și, în special, pentru realizarea acestui studiu, Asociației Internaționale a Companiilor Furnizoare de Apă din Zona de Captare a Dunării, care a fost un partener puternic al Băncii Mondiale în Programul Apa Dunării și, mai ales, vouă, persoanelor și instituțiilor, care ați contribuit cu informații, cunoștințe, experiență și timp în cadrul activităților Programului și, în special, în cadrul acestui raport. Sper să-l considerați ca pe o încununare a eforturilor dumneavoastră. Doresc să continui acest parteneriat pentru a asigura servicii durabile pentru toți în întreaga regiune a Dunării.

Junaid Ahmad

Director executiv
Water Global Practice
Grupul Băncii Mondiale

Walter Kling

SECRETAR GENERAL IAWD

Apariția Programului Apa Dunării a implicat conlucrarea a două organizații foarte diferite – IAWD pe de o parte – o asociație a companiilor de apă din zona de captare a Dunării - și Banca Mondială, pe de altă parte. Alianța dintre aceste două organizații foarte diferite se reflectă în gestionarea programului – IAWD răspunde de construirea capacității, în special pentru companiile de utilități, iar Banca Mondială răspunde, în principal, de aspecte legate de politică, analiză și guvernanta programului. În ciuda divergențelor existente, programul a fost gestionat în comun, axându-se pe sinergia dintre experiența și rețelele organizațiilor respective.

Acest studiu privind Situația Sectorului este un produs al acestei alianțe, în care Banca a preluat conducerea prin aducerea experienței sale mondiale enorme și a competențelor analitice în vederea elaborării unui studiu regional, primul de acest gen, privind serviciile de apă. IAWD este satisfăcută că a putut contribui la colectarea datelor și la furnizarea unor informații, dar ea este și mai nerăbdătoare să joace un rol important pentru ca acest studiu să stimuleze luarea de măsuri pentru îmbunătățirea serviciilor.

Echipa Băncii Mondiale a făcut o treabă demnă de toată lauda în analizarea și prezentarea informațiilor despre sector. Ne așteptăm ca acest studiu să faciliteze și să sprijine dezbaterile la nivel înalt privind problemele de politică esențiale (stabilirea tarifelor, accesul persoanelor sărace la servicii), dar el ar trebui, de asemenea, să suscite discuții la nivelul companiilor de utilități privind modul cel mai bun de organizare și de gestionare a apei pentru a avea servicii eficiente și eficiente. Locuitorii din regiunea Dunării au dreptul la servicii de apă și canalizare curate, sigure și eficiente, iar acest studiu analizează punctele unde există deficiențe în atingerea acestui obiectiv.

Studiul și lucrarea analitică din spatele acestuia reprezintă un pilon de bază pentru îmbunătățirea serviciilor de apă. IAWD dorește să aibă un rol activ în înțelegerea și utilizarea informațiilor prezentate în acest studiu extrem de informativ. De asemenea, vom continua să lucrăm cu comunitatea oamenilor activi din sectorul apei, să primim mesaje și să învățăm lecții din acest studiu pentru a conlucra la asigurarea unor politici inteligente, a unor companii de utilități puternice și a unor servicii durabile în regiunea Dunării.

Cu stimă,

Walter Kling

Secretar General
Asociația Internațională a Companiilor Furnizoare
de Apă din Zona de Captare a Dunării (IAWD)

SUMAR

Acest raport analizează progresul și provocările întâmpinate de cele 16 țări din bazinul hidrografic al Dunării în prestarea unor servicii de apă și apă uzată durabile pentru toți, în conformitate cu aquis-ul comunitar de mediu al Uniunii Europene. După prezentarea serviciilor furnizate în context, raportul analizează organizarea serviciilor în regiune și nivelul accesului la servicii, adică, cât de bine se descurcă țările în ceea ce privește acordarea accesului la serviciile de apă și apă uzată pentru întreaga populație. Apoi, acesta analizează performanța sectorului, inclusiv calitatea serviciilor furnizate și satisfacția clientului față de acesta. Raportul conturează o imagine a eficienței serviciilor, inclusiv a faptului dacă acestea reflectă bunele practici acceptate. În final, el analizează finanțarea serviciilor, examinând dacă finanțarea exploatarei, a întreținerii și a investițiilor este garantată și accesibilă. Raportul este completat de 16 note de țară disponibile pe adresa SoS.danubis.org.

Raportul se bazează în mare pe sursele de date publice existente la nivel național și regional, pe care le consolidează într-o analiză și prezentare regională coerentă. Metodele de analiză includ comparații orizontale între țări la un moment dat și tendințele țărilor sau ale regiunii într-o anumită perioadă de timp. Date fiind neajunsurile în disponibilitatea și comparabilitatea datelor din cele 16 țări, raportul încearcă mai mult să încurajeze și să suscite un dialog privind politicile din jurul provocărilor sectorului, decât să ofere un set clar de recomandări legate de politici.

Context

Cea mai mare parte a zonei de captare a Dunării a avut o traiectorie comună în ultimii 30 de ani, iar dezvoltarea serviciilor de apă și canalizare a urmat în mare un proces similar de transformare - adică unul dirijat în principal de două procese politico-economice majore - prăbușirea comunismului și integrarea în Uniunea Europeană (UE). Întrucât în perioada post-socialistă majoritatea țărilor au fost martorele unei descentralizări puternice și a unei implicări semnificative a sectorului privat, integrarea în UE a condus la nevoia unei reglementări îmbunătățite a serviciilor municipale, la introducerea principiului privind recuperarea costurilor, la tendința spre schimbare structurală și la o eficiență și durabilitate sporită în furnizarea serviciilor.

Odată cu aderarea la principiile economice bazate pe piață și pe granițe deschise, țările au atins o creștere considerabilă a PIB-ului pe cap de locuitor, deși cu unele variații în rândul anumitor țări, dar aproximativ 2,3 milioane de oameni din regiunea Dunării trăiesc cu mai puțin de 2,50\$ pe zi (paritatea puterii de cumpărare [PPC]), care este nivelul regional pentru sărăcie extremă. Persoanele sărace locuiesc în mod disproporționat în zonele sărace și există 10 milioane până la 12 milioane de romi, acesta fiind cel mai mare și mai sărac grup minoritar din regiune.

Bazinul hidrografic al Dunării este relativ bogat în resurse de apă și, deși această bogăție este distribuită neuniform în diferitele părți ale bazinului, doar o singură țară - Republica Cehă - poate fi considerată ca vitregită în materie de apă, cu un nivel sub 1.700 metri cubi de resurse de apă regenerabile pe cap de locuitor pe an. Apa subterană este sursa de apă dominantă în regiune, producând aproximativ 72 la sută din apa potabilă. Gestionarea apei în bazinul Dunării se bazează pe principiile Directivei Cadru europene pentru Apă (DCA), sub auspiciile Comisiei Internaționale pentru Protecția Fluviului Dunărea (ICPDR).

Organizarea serviciilor

Organizarea serviciilor este caracterizată în principal de descentralizarea furnizării serviciilor și de proprietatea asupra acestora la nivel municipal, în timp ce implicarea sectorului privat rămâne destul de limitată. Dirijate de procesul de aderare la UE, unele tendințe recente includ agregarea și corporatizarea furnizorilor de servicii și înființarea autorităților de reglementare independente.

Aproximativ trei sferturi din populația regiunii beneficiază de serviciile publice oferite de unul din cei peste 10.000 de furnizori de utilități oficiali din regiune, lăsând un sfert de populație să se bazeze pe furnizori informali sau pe

autoaprovizionare, mai ales în zonele rurale. Mărimea furnizorilor oficiali variază mult, existând furnizori privați care deserveșc, în medie, cea mai mare parte a clienților, urmați de furnizorii mici de la nivel municipal sau regional. În efortul de a beneficia de economii de scară și de a facilita absorbția fondurilor UE, câteva țări promovează cumulara furnizorilor mici în furnizori regionali. Gestionarea serviciului de apă și apă uzată este deseori furnizată de aceeași companie de utilități, cu excepția câtorva țări, unde acestea sunt furnizate de entități separate.

Formularea politicilor din sector rămâne responsabilitatea autorităților guvernamentale centrale, prin care agenda UE și transpunerea directivelor UE privind apa, cum ar fi Directiva privind tratarea apelor uzate urbane și Directiva privind apa potabilă, reprezintă forța cheie ce promovează schimbările din sector. În ultimii 15 ani, a existat o tendință spre reglementarea independentă mai pronunțată a furnizării serviciului de apă și apă uzată, iar nouă țări au o asemenea autoritate de reglementare. Toți cei nouă factori de reglementare joacă un rol formal în stabilirea și aprobarea tarifelor, deseori împreună cu autoritățile locale, dar doar trei sunt specifici sectorului apei și aceștia variază mult în materie de independență. Ceea ce au cu toții în comun este dificultatea reglementării unui număr mare de utilități publice deținute la nivel municipal, care sunt conduse în mare de prioritățile locale, mai mult decât de profitul financiar.

Cu excepția câtorva țări, datele și informațiile despre sector și despre furnizorii de servicii ai acestuia sunt încă relativ împrăștiate și sunt uneori contradictorii ori limitate cantitativ. Eforturile de a urmări performanța companiilor de utilități și de a le evalua prin comparație cu companii similare lor și bunele practici internaționale sunt în creștere, dar informațiile sunt rareori publice.

Accesul la servicii

Accesul la serviciile de apă și canalizare în regiune este unul ridicat în comparație cu restul lumii. Totuși, colectarea și tratarea apelor uzate rămâne, în general, în urma nivelului ridicat de acces la apă curentă și toalete private cu apă, în special prin raportare la standardele UE. Asigurarea serviciilor de apă curentă pentru gospodării a rămas la un nivel ridicat de la începutul mileniului, 83 la sută din populație beneficiind de apă curentă în locuință, restul de 17 la sută, sau aproape 22,5 milioane de persoane nedispunând de acest serviciu, în special în zonele rurale. Romii au, în general, un acces mai mic la apă și canalizare decât restul populației. Aproape 80 la sută din populația din bazinul hidrografic al Dunării raportează că are toaletă cu apă în casă, totuși doar 66 la sută sunt racordați la rețelele de canalizare publice, cu cele mai mari diferențe în Bosnia și Herțegovina, Croația și Muntenegru. Mai puțin de 20 la sută din persoanele cele mai sărace și mai puțin de jumătate din cei 40 la sută din clasa de jos a populației au acces la o toaletă privată în Bulgaria, Moldova și România. Tratarea apelor uzate a prezentat o îmbunătățire semnificativă în ultimii ani, dar rămâne încă cel mai puțin dezvoltat serviciu din regiune.

Performanța serviciilor

Performanța generală a serviciilor de apă și apă uzată în ceea ce privește calitatea și eficiența acestora variază mult în regiune și nu corespunde, în general, bunelor practici internaționale. Totuși, există tendințe pozitive într-un anumit număr de aspecte. În multe țări, serviciul de alimentare cu apă este, în general, continuu, iar apa potabilă atinge standardele de calitate naționale. În mod deloc surprinzător, satisfacția clienților este cea mai mare acolo unde calitatea serviciului este cea mai ridicată, dar mecanismele generale pentru protecția clienților sunt oarecum subdezvoltate, în special în țările fără autorități de reglementare. Nivelul contorizării clienților a crescut constant, ajungându-se la o acoperire aproape totală în multe țări și reducându-se consumul de apă individual de la 120 de litri pe cap de locuitor pe zi la 100 de litri pe cap de locuitor pe zi în majoritatea țărilor, lucru care este în concordanță cu standardele UE. În ciuda îmbunătățirilor și a convergenței generale, eficiența companiilor de utilități din majoritatea țărilor nu corespunde standardelor internaționale, iar apa nefacturată și numărul prea mare de membri ai personalului din cadrul companiilor de utilități continuă să reprezinte provocări semnificative.

Raportul utilizează Indicele de Performanță pentru Companiile de Apă (IPCA) propus pentru a evalua performanța generală a utilităților. Analizele IPCA arată că performanța variază mult în cadrul unei regiuni și al fiecărei țări, dar, în general, aceasta crește odată cu nivelul de dezvoltare economică a țării. Per total, performanța companiilor de apă

s-a îmbunătățit în ultimii 10 ani, unele prezentând o performanță mai ridicată, dar percepend și tarife mai mari. Analiza econometrică arată că în timp ce companiile mai mari de utilități tind să aibă performanțe mai bune decât cele mai mici, este mai puțin clar dacă fuzionarea companiilor de utilități (cumulare sau regionalizare) are întotdeauna un efect pozitiv asupra performanței globale.

Finanțarea serviciilor

Costurile tot mai mari au condus la creșteri de tarife în întreaga regiune până în punctul în care serviciile ar putea deveni inaccesibile pentru clienții cu venituri reduse din unele țări; totuși, regiunea este departe de implementarea principiului recuperării costurilor din Directiva Cadru pentru Apă. În general, nivelul finanțării sectorului din tarife, taxe și transferuri variază mult în rândul țărilor, unele țări UE prezentând cea mai ridicată finanțare pe cap de locuitor. Structura finanțării indică, de asemenea, variații de la o țară la alta, dar investițiile sunt susținute în general din fonduri publice și transferuri externe, în timp ce cheltuielile de exploatare sunt acoperite în cea mai mare parte din veniturile provenite din tarifele companiei de utilități. În ciuda adoptării pe scară largă a principiului recuperării costurilor în cadrul legislației naționale, doar două țări – Austria și Moldova – cea mai bogată și respectiv cea mai săracă – se bazează în mare parte pe tarife pentru finanțarea sectorului. Puține țări au dezvoltat un mecanism de finanțare dedicat sectorului apei care să ofere o finanțare predictibilă, iar fondurile UE reprezintă astăzi cea mai mare pondere din finanțarea externă în regiune.

În medie, sectorul direcționează aproximativ jumătate din cheltuielile totale către infrastructura de exploatare și întreținere și jumătate spre reînnoirea sau extinderea acesteia. Investițiile în apă și ape uzate din regiune sunt de aproximativ 3,5 miliarde euro pe an, cu mult sub cifra de 5,5 miliarde euro estimată de țările respective ca fiind necesară pentru atingerea țintelor UE și naționale. Costurile de furnizare a serviciilor variază în rândul țărilor, dar, în general, au crescut semnificativ în ultimii 20 de ani, conducând la creșteri paralele de tarife. Atât costurile de exploatare cât și cele de întreținere și tarifele rezidențiale urmăresc, de obicei, nivelul de dezvoltare economică a țărilor, cele mai mari costuri și tarife fiind înregistrate în statele membre UE.

În ciuda acestei creșteri a tarifelor, nivelurile actuale sunt încă accesibile pentru consumatorul mediu și estimările ponderii cheltuielilor pentru cei 40 la sută din clasa de jos arată că constrângerile de accesibilitate sunt prevalente doar în Ucraina. Câteva țări au stabilit praguri pentru identificarea constrângerilor de accesibilitate pentru un nivel mai mic de 5 la sută din venituri, iar Croația, Ungaria, Macedonia, Slovenia și Ucraina raportează că au scheme de subvenții oficiale pentru asigurarea accesibilității persoanelor cu venituri reduse.

Concluzii

Raportul concluzionează că sectorul apei și apei uzate a fost puternic influențat de traiectoria regiunii din ultimii 30 de ani, trecând de la perioada socialistă, prin faza de tranziție, spre procesul de aderare la UE. Procesul de aderare la UE servește ca factor motivator pentru îmbunătățirea accesului, a calității și eficienței serviciilor de apă și evaluările arată că situația țărilor în ceea ce privește aderarea la UE este legată pozitiv de nivelul de dezvoltare a serviciilor de apă uzată. Disponibilitatea datelor este limitată, inclusiv, în mod surprinzător, în țările cele mai avansate, cum ar fi Austria și Slovenia. Este necesară o lucrare analitică suplimentară pentru înțelegerea unor aspecte legate de furnizarea serviciilor în regiune, ca de exemplu situația populației fără acces la rețeaua de alimentare publică, factorii care determină performanța serviciului de utilități, impactul reformelor instituționale aflate în derulare, modurile de abordare a accesibilității pe termen lung a serviciilor și modul în care tratarea apelor uzate poate fi gestionată cel mai bine din perspectivă financiară și instituțională.

Indiferent de datele și informațiile lacunare, se conturează unele provocări clare, deoarece țările doresc să furnizeze servicii durabile cetățenilor lor, cu îndeplinirea în același timp a prevederilor acquis-ului comunitar de mediu, care includ următoarele: (a) dacă furnizarea serviciilor rămâne responsabilitatea autorităților locale în majoritatea țărilor, tendințele în materie de politici privind aderarea la UE tind să supună serviciul unei supravegheri instituționale și reglementări sporite a autorităților centrale, creând nevoia unor mecanisme clare de asumare a răspunderii; (b) în ciuda

nivelului general ridicat de acces la servicii în regiune și a concentrării pe colectarea și gestionarea apelor uzate, există încă 22,5 de milioane de persoane fără acces la apă curentă în locuință și 28 de milioane de persoane fără toalete cu apă; (c) performanța furnizorilor de servicii s-a îmbunătățit în ultimii 15 ani, dar continuă să fie sub standardele internaționale, amenințând durabilitatea pe termen lung a programelor de investiții aflate în derulare; (d) cadrul de finanțare general al sectorului nu garantează un serviciu universal de înaltă calitate pe termen lung și, deși principiul recuperării costurilor a fost adoptat pe scară largă, multe companii de utilități abia își recuperează costurile de exploatare din tarife și investesc prea puțin în managementul și dezvoltarea mijloacelor.

În ciuda acestor provocări, regiunea se poate baza totuși pe câteva oportunități importante. Istoria recentă a arătat că sectorul apei și apei uzate este deschis la schimbare și, dacă guvernele în cauză, ținând cont de reformele din aproximativ o treime din țări, își bazează eforturile pe analize solide, acestea pot continua să dea un avânt pozitiv sectorului. Integrarea în UE continuă să prezinte o oportunitate uriașă în materie de politici și finanțare pentru multe țări; adoptarea pe scară largă a cadrelor de reglementare oficiale și reformele de corporatizare a companiilor de utilități pot ajuta la promovarea unei mai bune asumări a răspunderii și, în ciuda neajunsurilor manageriale, sectorul are o forță de muncă tehnică puternică. Raportul mai prezintă nevoia unor eforturi suplimentare ca răspuns la unele dintre provocările identificate și acolo unde informațiile curente disponibile au fost prea limitate pentru a trage niște concluzii clare. Exemple de analize ulterioare includ modele de dezvoltare pentru furnizarea unor servicii sustenabile în zone ce depășesc sfera utilităților publice, abordarea potențialelor probleme legate de accesibilitate prin subvenții bine orientate și/sau îmbunătățirea cadrului instituțional și de finanțare pentru tratarea apelor uzate în acele țări care nu au o experiență anterioară sau care au una foarte limitată.

I. INTRODUCERE

1. **Guvernele și specialiștii în domeniul apei din regiunea Dunării se confruntă cu o dublă provocare, care înseamnă îndeplinirea cererii cetățenilor lor legată de servicii de calitate bună, eficiente și solide financiar, ori într-un cuvânt, servicii durabile, dar și respectarea cerințelor de mediu din acquis-ul comunitar al Uniunii Europene.** După cum arată prezentul raport, mai sunt multe lucruri de făcut pentru a asigura servicii de apă și apă uzată durabile pentru toți locuitorii din Regiunea Dunării, în special în rândul țărilor membre ale UE recente sau viitoare. Milioane de oameni din regiune nu beneficiază de apă curentă sau toaletă cu apă în locuință, locuitorii încadrați în procentul de 40 la sută din clasa de jos, persoanele sărace, cele din mediul rural și minoritățile fiind suprareprezentate. Unii furnizori de servicii încă fac eforturi să furnizeze apă potabilă, în regim continuu, clienților lor; tarifele joase și practicile ineficiente ale companiilor de utilități creează probleme pentru exploatarea și întreținerea corectă a infrastructurii existente. În același timp, pentru a respecta acquis-ului comunitar, Directiva Cadru pentru Apă este transpusă în cadrele legale și instituționale ale țărilor din regiune și se fac investiții majore pentru modernizarea sau dezvoltarea infrastructurilor de apă și apă uzată, lucru care dă naștere altor poveri tehnice și financiare pentru furnizorii de servicii. Astfel, guvernele din regiune reevaluează modul în care serviciile sunt prestate și finanțate, iar această analiză asupra Situației Sectorului încearcă să documenteze și să dea informații despre acest proces, arătând maniera în care politicile axate nu doar pe conformitatea cu UE, ci și pe furnizarea unor servicii universale de înaltă calitate, eficiente și solide financiar pentru toată lumea, inclusiv pentru persoanele sărace, vor contribui la îndeplinirea obiectivului din acquis-ul comunitar UE și așteptărilor cetățenilor într-un mod durabil și echitabil.

FIGURA 1: ȚĂRI CARE FAC OBIECTUL RAPORTULUI PRIVIND SITUAȚIA SECTORULUI

SURSĂ: AUTORII

2. Raportul privind Situația Sectorului analizează progresul și provocările regiunii în furnizarea unor servicii de apă și apă uzată durabile pentru toată lumea. Cele două obiective ale Băncii Mondiale sunt eliminarea sărăciei extreme și creșterea prosperității comune, iar serviciile de apă joacă un rol important în atingerea acestor obiective. Astfel, raportul își concentrează în principal atenția pe înțelegerea situației celor 40 la sută din clasa de jos (referitor la venituri) și a persoanelor extrem de sărace care trăiesc cu mai puțin de 2,50 \$ pe zi PPC. Deoarece unele dintre informații sunt disponibile doar pentru serviciile furnizate de companiile de utilități, raportul dorește să acopere întreaga populație, inclusiv zonele rurale. Analiza acoperă 16¹ țări care fac parte din bazinul hidrografic al Dunării sau care sunt la granița cu acesta (Figura 1), care reprezintă o mare diversitate de realități socioeconomice, de dezvoltare

1 O mică parte din teritoriul național al Germaniei, Italiei și al Elveției face parte, de asemenea, din bazinul hidrografic al Dunării. Totuși, aceste trei țări nu au fost prinse în raport, deoarece ele nu sunt considerate în mod tradițional ca aparținând regiunii Dunării, iar realitatea și organizarea serviciilor lor de apă are o relevanță directă redusă pentru țările din bazinul hidrografic.

și geografice, dar care au în comun o resursă, Dunărea, o istorie întrețesută și o traiectorie comună spre integrarea europeană. Dată fiind relevanța procesului de aderare la UE pentru serviciile de apă, raportul prezintă multe rezultate separat pentru țările membre ale UE, țările candidate la UE (inclusiv posibilele candidate) și țările care nu aparțin UE. Raportul este un produs reprezentativ al Programului Apa Dunării lansat de Banca Mondială/Asociația Internațională a Companiilor Furnizoare de Apă din Zona de Captare a Dunării (IAWD) (www.danube-water-program.org), care oferă sprijin paralel multor părți interesate din regiune pentru realizarea unor **politici inteligente, a unor companii de utilități puternice și a unor servicii durabile**.

3. Analiza pleacă de la ideea că furnizarea serviciilor durabile depinde de patru aspecte principale: viitoarea infrastructură de acces care urmează să fie implementată, exploatarea și întreținerea acestora de către furnizorii de servicii, guvernarea sectorului care îi ajută pe aceștia să prospere și mecanismele de finanțare adecvate pentru menținerea și extinderea serviciilor pe termen lung. Înainte de a descrie aceste patru aspecte, Capitolul II conturează contextul în care sunt furnizate serviciile, Capitolul III face o prezentare de ansamblu a organizației și guvernării sectorului în diferite țări, Capitolul IV descrie nivelul accesului la serviciile de apă și apă uzată în regiune, Capitolul V prezintă performanța furnizorilor de servicii în ceea ce privește calitatea serviciului, eficiența și performanța globală, Capitolul VI discută finanțarea serviciilor, iar Capitolul VII prezintă concluziile. Un număr de casete prezintă informații suplimentare privind bunele practici sau conceptele cheie. Raportul include două anexe; prima (Pagini de țară) oferă o listă cuprinzătoare a indicatorilor pentru fiecare țară, iar a doua (Note metodologice) prezintă detalii metodologice suplimentare asupra secțiunilor principale ale raportului. Raportul mai cuprinde o listă amplă cu sursele aferente tuturor datelor și informațiilor utilizate în întregul document. Raportul este completat de 16 Note de țară, care oferă mai multe detalii privind Situația Sectorului din fiecare țară. Toate materialele sunt disponibile și online pe www.sos.danubis.org. Informații suplimentare sunt disponibile și pe platforma pentru apă www.DANUBIS.org, o arhivă online de resurse care oferă informații despre serviciile de apă și canalizare din regiunea Dunării.

4. Acest raport și analiza privind Situația Sectorului sunt rezultatul unui efort în echipă a peste 30 de entități răspândite în întreg bazinul hidrografic al Dunării și dincolo de acesta și se bazează în principal pe datele publice și activitatea de colectare a multor instituții din regiune, inclusiv ministere de resort, autorități de reglementare și asociații naționale ale rețelelor de apă. Raportul se bazează în mare pe sursele de date publice existente la nivel național și regional, deși este pentru prima oară când aceste surse variate au fost consolidate într-o prezentare și o analiză regională coerentă. Datele interne (denumite „colecție de date SS”) au fost colectate de o echipă de consultanți locali din fiecare dintre țările care fac obiectul raportului și au fost validate împreună cu părțile interesate din fiecare țară. Pentru ca întregul text să fie cursiv, multe referințe au fost mutate la sfârșitul acestui raport, împreună cu unele descrieri metodologice. Datele naționale au fost completate cu datele publice din sondajele interne ale fiecărei țări, dar și cu sursele regionale precum EUROSTAT al UE, AQUASTAT ce aparține FAO, Indicatorii de Dezvoltare Mondială ai Băncii Mondiale, sistemul WISE al Agenției Europene de Mediu (AEM), Programul de Monitorizare Comună al OMS/ UNICEF și baza de date REI / DANUBIS. În timpul pregătirii raportului, s-au făcut presupuneri și, deși s-a derulat o activitate de validare amplă, ne așteptăm ca unele date și informații furnizate să fie puse sub semnul întrebării. Elaborarea raportului a mai arătat că unele țări au informații mult mai bune decât altele și că, uneori, statisticile oficiale nu concordă deplin cu realitatea cunoscută de specialiștii sectorului. Astfel, echipa este deschisă la comentarii și corecții.

5. Întrucât s-au luat măsuri pentru asigurarea uniformității și acurateții datelor și informațiilor, scopul principal al raportului este mai mult susținerea unui dialog informat în jurul provocărilor sectorului decât oferirea unui set de recomandări în materie de politici. Acest raport în sine nu va rezolva provocările evidențiate în ultimul capitol. Prin concepția sa, raportul se limitează la analiza situației actuale și nu include recomandări formale în materie de politici pentru regiune sau pentru anumite țări. Părțile interesate naționale sunt cele mai în măsură să discute dacă și cum trebuie abordate acestea, pe baza analizei oferite în acest raport și a oportunităților și bunelor practici descrise în document și în Notele de țară justificative. Totuși, autorii speră că acest raport să ofere o bază informativă și analitică solidă pentru derularea dialogului necesar, în ciuda limitelor și neajunsurilor sale legate de datele disponibile și de concluziile obținute. Autorii vor sprijini acest proces și speră ca următoarea ediție a acestei Analize privind Situația Sectorului să se bazeze pe o bază de date mai solidă și să documenteze progresul realizat în abordarea principalelor provocări ale sectorului.

II. CONTEXTUL SERVICIILOR

6. **Serviciile de apă sunt strâns dependente de contextul politic, socioeconomic și natural în care sunt furnizate.**

Ca urmare a prăbușirii sistemelor socialiste, majoritatea țărilor din regiunea Dunării au avut o traiectorie comună de dezvoltare politică și economică în ultimele câteva decenii, agenda integrării în Uniunea Europeană (UE) fiind un obiectiv fundamental în aproape toate țările din regiune. Există totuși diferențe majore între țări, dar respectivele diferențe se reduc treptat și apare o convergență spre standardele UE. De asemenea, regiunea este bine înzestrată, în general, cu resurse de apă, în ciuda posibilului impact al schimbărilor climatice.

7. Acest capitol analizează contextul politico-economic-social în care are loc furnizarea serviciului de apă în regiune; el descrie perspectiva istorică și evoluția, analizează situația socioeconomică din diferite țări și prezintă bogăția și diversitatea resurselor de apă, ținând cont de schimbările climatice așteptate și de potențialul lor impact.

8. Datele și informațiile utilizate în acest capitol provin în principal din datele elaborate/colectate de Banca Mondială, inclusiv Indicatorii de Dezvoltare Mondială, dar cuprind și publicații și baze de date publice aferente Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD), Comisiei Europene (CE) și Organizației pentru Alimentație și Agricultură (FAO). Informațiile sunt completate printr-un efort de colectare a datelor pentru fiecare țară (activitate denumită în text „colecție de date SS”) care se bazează în principal pe sursele publice la nivel la țară și care este menționat integral în paginile de țară de la sfârșitul acestui raport.

A. Perspectiva istorică

9. **Furnizarea serviciilor de alimentare cu apă și canalizare și dezvoltarea acestora în regiune au reflectat schimbările politice și economice dramatice din regiune începând cu 1990, timp în care regiunea a trecut de la o economie socialistă centralizată, dirijată de stat la un sistem capitalist, democratic și occidental și la statutul de membru al UE.**

Cea mai mare parte a zonei de captare a Dunării aparține geopolitic Europei de Sud-Est și a avut, în general, același destin în ultimii 50 de ani. Țările care fac obiectul acestui raport, de la Republica Cehă și până la Albania (cu scutirea parțială a țărilor din fosta Iugoslavie) au aparținut în a doua jumătate a secolului XX așa-numitului bloc socialist al țărilor europene, iar situația și dezvoltarea lor economică și politică, indiferent de diferențele majore dintre acestea, au urmat o traiectorie similară. Dezvoltarea și problemele legate de furnizarea serviciilor de apă și canalizare în aceste țări, ca parte a furnizării generale a unor servicii municipale, au urmat și acestea un proces de transformare similar, care poate fi considerat ca un proces de dezvoltare la nivel de regiune.

10. **În ultimii 25 de ani, dezvoltarea și schimbările sectorului au fost antrenate de două procese politice și economice majore.** Primul a fost căderea comunismului și dezintegrarea blocului socialist est-european în 1990, care a condus la transformări ale sistemului politic și economic din aceste țări. Al doilea a fost extinderea UE către Europa de Est, care a adus alinierea treptată cu acquis-ul comunitar al UE a țărilor candidate și a celor care erau noi membre. Ambele procese au influențat totodată serios standardele privind furnizarea serviciilor și mediul în regiune, conducând la schimbări în cadrul standardelor serviciilor, finanțării și guvernantei. Întrucât organizarea actuală a sectorului este descrisă în Capitolul III, următoarele rânduri prezintă o scurtă sinteză istorică a principalelor etape de furnizare a serviciilor publice în regiune în trecutul recent.

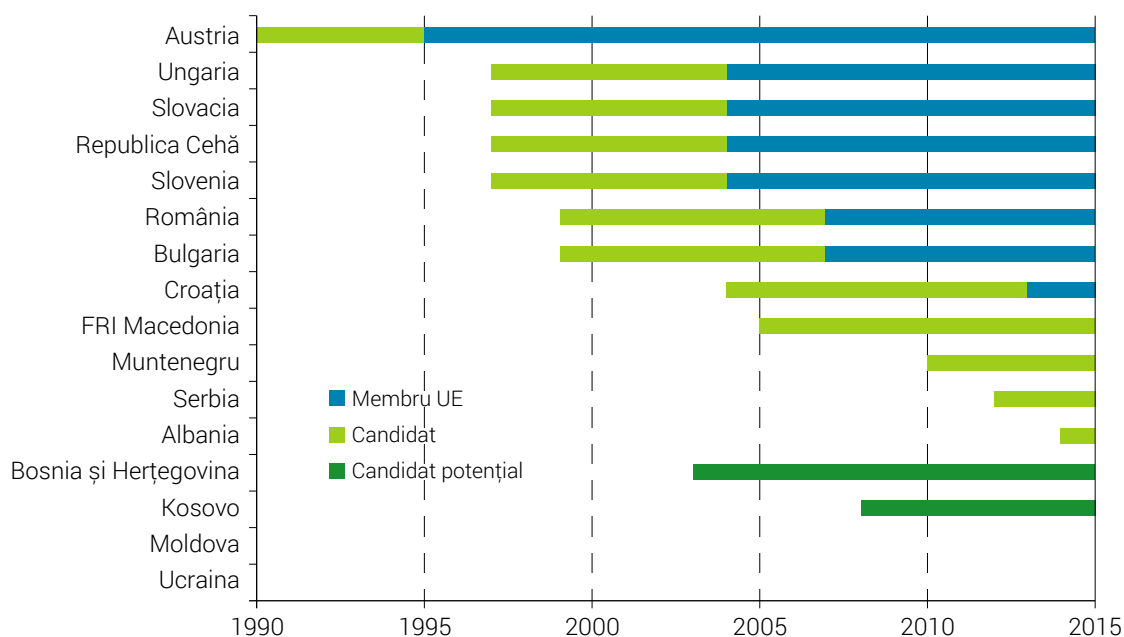
- ▶ **Perioada regimului socialist (până în 1990).** Această perioadă a fost caracterizată de o industrializare rapidă, de lipsa respectului față de mediu și de o urbanizare puternică. Dezvoltarea rapidă impetuos necesară a infrastructurii nu a fost urmată de furnizarea și tratarea adecvată a apelor uzate, conducând la deteriorarea majoră a calității apei naturale din apele receptoare. Proprietatea, furnizarea serviciilor și managementul furnizorilor de utilități se aflau în principal în mâinile guvernului central (cu unele diferențe în fosta Iugoslavie). Dezvoltarea generală a sectorului apei și abordarea prețurilor s-au axat pe furnizarea unui serviciu accesibil pentru toți, în detrimentul eficienței economice, al calității și durabilității furnizării serviciilor și al lipsei gestionării cererii, combinată cu utilizarea ineficientă a resurselor.

- ▶ Perioada post-socialistă (1990 până la integrarea în UE). După prăbușirea regimului socialist, țările din regiune au explorat diferite cadre de furnizare a serviciilor publice. În majoritatea țărilor, a avut loc o descentralizare puternică, cuplată uneori cu implicarea mai semnificativă a sectorului privat (în Republica Cehă și Ungaria, de exemplu). Dispariția finanțării de stat și nevoia de modernizare a infrastructurii au condus la o atenție sporită privind eficiența economică și finanțarea bazată pe consumatori. Instituțiile financiare internaționale (IFI) au jucat un rol important în procesul de tranziție.
- ▶ Integrarea în UE (de la începutul integrării în UE până astăzi). Procesul de aderare la UE și transpunerea legislației UE în legislația națională au condus la introducerea principiului recuperării integrale a costurilor, la o tendință spre schimbări structurale în sectorul prestărilor de servicii și, pe termen lung, la eficiență și durabilitate crescută a furnizării serviciilor. Politica regională UE, cu obiectivul său de diminuare a discrepanțelor de dezvoltare în rândul statelor membre, a însemnat că finanțarea UE a devenit o sursă importantă de investiție în sector, în special prin proiectele pentru infrastructura de mediu și de transport finanțate prin Fondurile de coeziune.

Situația integrării în UE în regiunea Dunării

Din cele 16 țări din regiune, 8 sunt în prezent state membre ale UE (Austria, Bulgaria, Croația, Republica Cehă, Ungaria, România, Slovacia și Slovenia), iar 4 (Albania, FRI Macedonia, Muntenegru și Serbia) au statutul formal de stat candidat la UE și se află la diferite niveluri ale procesului de aderare. Două țări (Bosnia și Herțegovina și Kosovo) și-au exprimat dorința de a adera în cele din urmă la UE și au primit statutul de stat potențial candidat; acestea se află în etapele preliminare de aliniere a structurii guvernantei lor cu acquis-ul UE, dar nu au statutul formal de țări candidate. Două țări (Moldova și Ucraina) nu au definit încă aderarea la UE ca un obiectiv urmărit; totuși, ambele guverne au semnat în 2014 un acord de asociere cu UE și și-au exprimat angajamentul față de integrarea în UE. Astfel, întreaga regiune se află în diferite etape de integrare în UE, făcând din aceasta un proces regional general de legătură, care va continua să domine dezvoltarea regiunii în viitorul previzibil (Figura 2).

FIGURA 2: STATUTUL DE MEMBRU AL UE ÎN REGIUNE

SURSA: CE 2015.

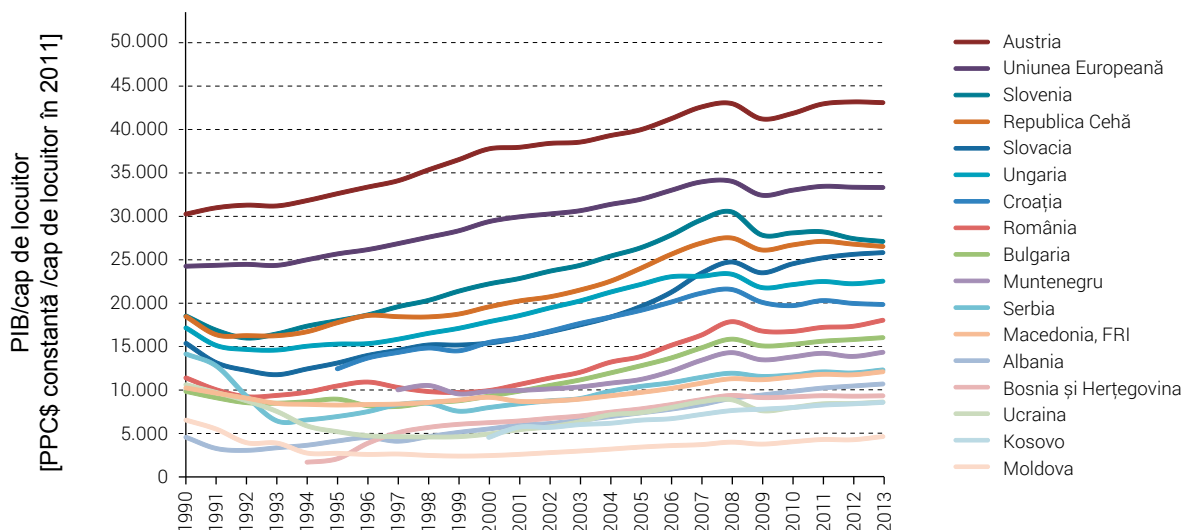

B. Situația socioeconomică

11. **Odată cu schimbarea sistemelor politice, prezentată în secțiunea anterioară, țările din Europa de Est au înregistrat tranziții economice și demografice dramatice.** După ce, sub regimul socialist, aceste țări au refuzat circulația bunurilor, a serviciilor, persoanelor și ideilor, deschiderea granițelor după dezintegrarea fostei Uniuni Sovietice a dat ocazia oamenilor și banilor să circule spre zone de oportunități economice, lucru care a condus la schimbări ale PIB-ului pe cap de locuitor și ale populației la nivel subnațional.

FIGURA 3: PIB PE CAP DE LOCUITOR, 1990–2013

SURSĂ: CALCULE BAZATE PE BANCA MONDIALĂ 2015.

12. **Adoptarea principiilor economice bazate pe piață și granițele deschise au generat creșterea semnificativă a PIB-ului pe cap de locuitor în câteva țări, cu semne că economiile care sunt departe de piață rămân în urmă.** După cum se poate observa în Figura 3 de mai sus, diferențele de PIB pe cap de locuitor (paritatea puterii de cumpărare [PPC] curente în dolari americani în 2013) sunt încă importante în rândul țărilor din bazinul hidrografic al Dunării, Moldova (cu 4.669 dolari americani) fiind cea mai săracă țară, având o zecime din PIB-ul pe cap de locuitor al celei mai bogate țări, Austria (cu 44.149 dolari americani).

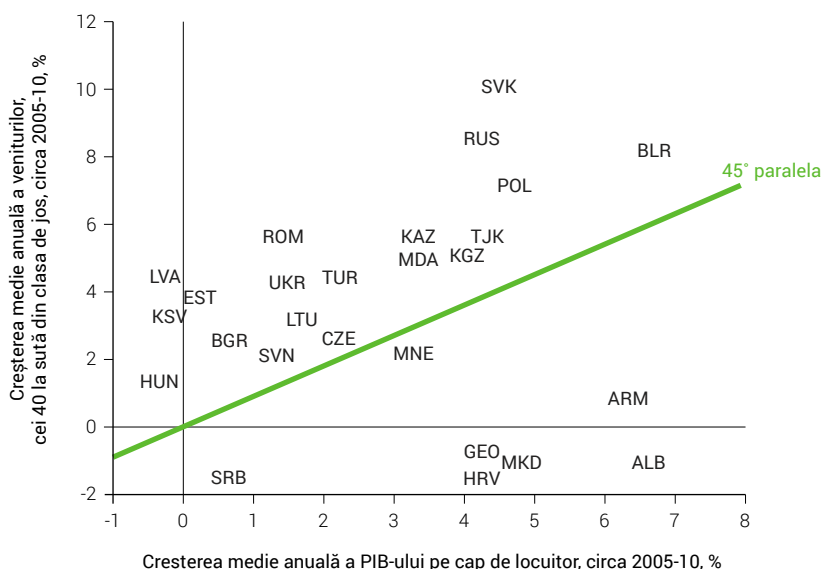

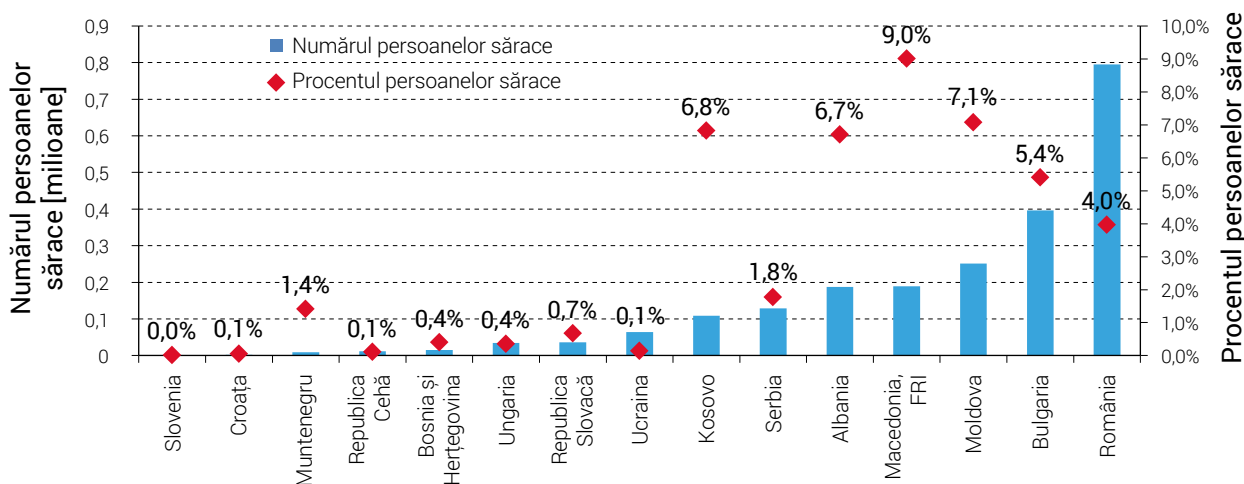
FIGURA 4: CREȘTEREA VENITURILOR PENTRU CEI 40% REPREZ. CLASA DE JOS

SURSĂ: BUSSOLO ȘI LOPEZ-CALVA, SHARED PROSPERITY: PAVING THE WAY IN EUROPE AND CENTRAL ASIA, 15.

13. **Creșterea PIB-ului pe cap de locuitor a fost eterogenă în rândul acestor țări.** Referitor la venituri, cei 40 la sută din clasa de jos din Albania, Croația, FRI Macedonia, Muntenegru și Serbia au înregistrat o creștere mai mică a PIB-ului pe cap de locuitor, în comparație cu media țărilor și, cu excepția statului Muntenegru, respectivele venituri chiar au scăzut între 1 și 2 la sută anual din 2005 până în 2010, după cum se arată în Figura 4. Dimpotrivă, gospodăriile celor 40 la sută din clasa de jos din Slovacia și România s-au bucurat de creșteri anuale ale veniturilor lor cu mai mult de două și trei ori media, deși transferurile explică aproximativ 90 la sută din această creștere în România (Bussolo și Lopez-Calva, *Shared Prosperity: Paving the way in Europe and Central Asia 2014*, 37). În timp ce unele țări au o creștere mai mare a veniturilor în rândul celor 40 la sută din clasa de jos, majoritatea țărilor mai au un drum lung de parcurs pentru a anihila decalajul privind veniturile dintre acest grup și cei 60 la sută din partea de sus a scării sociale. Ponderea celor 40 la sută din clasa de jos în Bulgaria, Ungaria, FRI Macedonia, Moldova și România a fost mai mică de 20 la sută din veniturile totale, acestea fiind urmate îndeaproape de Albania, Croația, Kosovo, Muntenegru și Serbia, cu aproximativ 22 la sută (Bussolo și Lopez-Calva, *Shared Prosperity: Paving the way in Europe and Central Asia 2014*, 19). Chiar și în Austria, cei 40 la sută din clasa de jos dețin aproximativ 23 la sută din veniturile totale (calculul autorilor folosind datele EU-SILC din 2012).

14. **Aproximativ 2,3 milioane de persoane din regiunea Dunării trăiesc cu mai puțin de 2,50 dolari pe zi (PPC), nivelul regional pentru măsurarea sărăciei extreme.** În medie și excluzând Austria, aceasta înseamnă că aproape 1,8 la sută din totalul populației din zonă este extrem de săracă. După cum arată Figura 5, cea mai mare incidență a sărăciei este de departe în România, care, cu o populație de 20 milioane locuitori, este a doua cea mai mare țară după Ucraina. Totuși, în ceea ce privește procentul persoanelor sărace, FRI Macedonia² le întrece pe celelalte, urmată îndeaproape de Moldova, Kosovo și Albania.

FIGURA 5: NUMĂRUL ȘI PROCENTUL DE PERSOANE SĂRACE CARE CONSUMĂ MAI PUȚIN DE 2,50\$ PE ZI, PPP

SURSE: INDICATORII SUNT PRELUAȚI DIN BAZA DE DATE A BĂNCII MONDIALE PRIVIND SĂRĂCIA ȘI INEGALITATEA: EUROPA & ASIA CENTRALĂ 2015 ȘI SUNT RAPORTAȚI PENTRU ANI DIFERIȚI; DATELE PENTRU KOSOVO AU FOST CALCULATE DIN ANCHETA PRIVIND BUGETUL GOSPODĂRIILOR DIN 2010.

15. **Comunitatea romă, cu 10 până la 12 milioane membri (CE 2015), este cea mai mare și mai săracă minoritate din Europa și din regiune.** Deși numărul precis de romi este mult dezbătut, cele mai mari populații trăiesc în Bulgaria, Republica Cehă, Ungaria, România și Slovacia, deși romii mai trăiesc și în Albania, Austria, Bosnia și Herțegovina, Croația, FRI Macedonia, Moldova, Muntenegru și Serbia, dintre țările din bazinul hidrografic al Dunării. În comparație cu locuitorii ne-romi, romii au cei mai slabi indicatori socioeconomici în aproape toate sectoarele³, inclusiv sănătate, educație, participarea la muncă, salarii și condițiile de viață, motiv pentru care integrarea și îmbunătățirea acestora au devenit o prioritate urgentă pentru agenda sărăciei a Comisiei Europene, a Băncii Mondiale și a altor parteneri de dezvoltare. Pentru a da un exemplu dintr-o anchetă⁴ privind gospodăriile derulată în 2012 în aceste țări, s-a constatat

2 Estimările privind nivelul de sărăcie din Macedonia sunt raportate pentru 2008, reprezentând ultima Anchetă privind bugetul gospodăriilor în care a fost evaluată sărăcia (Baza de date a Băncii Mondiale privind sărăcia și inegalitatea: Europa & Asia Centrală 2015).

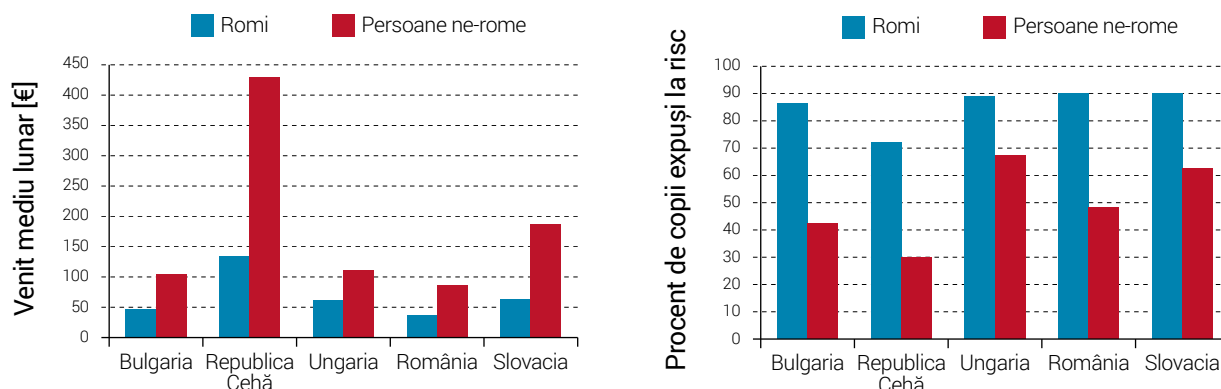
3 Pentru indicatorii detaliați, vezi Banca Mondială 2014.

4 În 2011, PNUD, Banca Mondială și Comisia Europeană au derulat un sondaj în cele mai mari aglomerații rome din aceste țări, cu scopul de a prezenta situația socioeconomică a gospodăriilor rome și a celor care nu sunt de etnie romă (20.018 romi și 9.782 persoane care nu sunt de etnie romă și care trăiesc în vecinătate). Statisticile raportate sunt semnificative doar la nivel de așezare și nu la nivel național.

că remunerația medie a romilor este cu mult mai mică în cadrul locurilor de muncă plătite în comparație cu vecinii lor ne-romi, iar copiii romi prezintă un grad de sărăcie mai mare în comparație cu copiii ne-romi și care trăiesc în vecinătate, după cum se poate observa în Figura 6.

FIGURA 6: ROMII CÂȘTIGĂ MAI PUȚIN DECÂT VECINII LOR, IAR COPIII ACESTORA AU UN RISC MAI MARE DE SĂRĂCIE

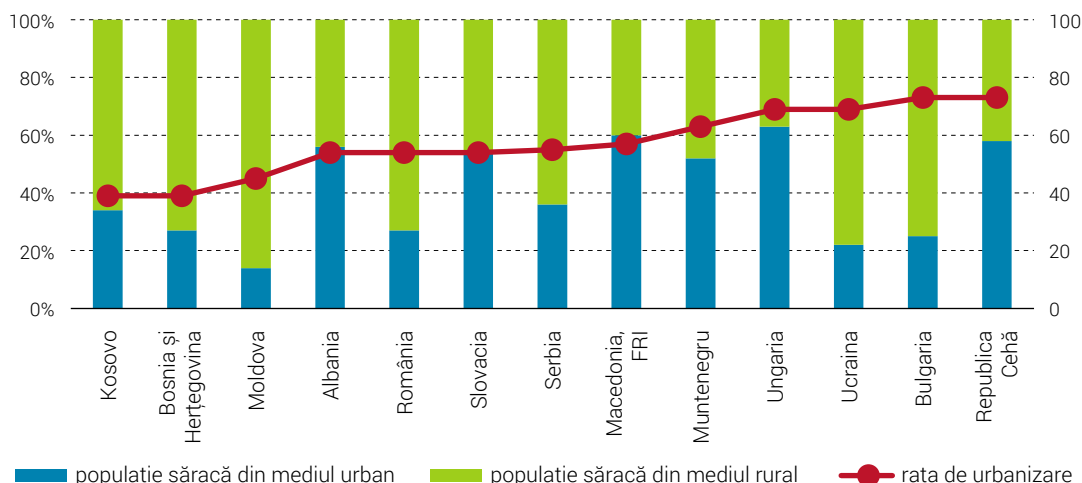

SURSĂ: ADAPTARE DUPĂ BANCA MONDIALĂ 2014, 107.

16. În Albania, FRI Macedonia, Kosovo și Slovacia, persoanele sărace sunt distribuite în mod egal în zonele rurale și cele urbane, dar în toate celelalte țări persoanele sărace locuiesc în mod disproporționat în zonele rurale.

După cum se arată în Figura 7, 86 la sută din persoanele cele mai sărace din Moldova trăiesc în zone rurale, deși doar 55 la sută din totalul populației are reședința la țară. În Bulgaria, România și Ucraina, ajungând la un procent de peste 70 la sută, ponderea populației sărace din mediul rural depășește semnificativ ponderea populației rurale. În unele țări - Serbia, Slovacia și Ucraina – ponderea populației sărace din mediul rural a crescut între 2002 și 2008 (Sulla 2011). O creștere a ponderii populației sărace din mediul rural prezintă o problemă pentru serviciile de infrastructură moderne, deoarece investițiile nu au economii de scară care să fie obținute eficient și este puțin probabil ca populația să-și permită întreținerea serviciilor de infrastructură moderne. Rata de urbanizare medie a țărilor din bazinul hidrografic al Dunării este de 63 la sută, valoare care este puțin mai mare decât media țărilor din Europa Centrală și Țările Baltice (62 la sută), dar cu mult mai mică decât rata țărilor UE, ajungând la 74 la sută⁵. În general, urbanizarea a stagnat în țările danubiene de la începutul anilor 1990.

FIGURA 7: LOCURILE ÎN CARE TRĂIESC PERSOANELE SĂRACE (CARE CONSUMĂ MAI PUȚIN DE 2,50\$ PE ZI, PPC)

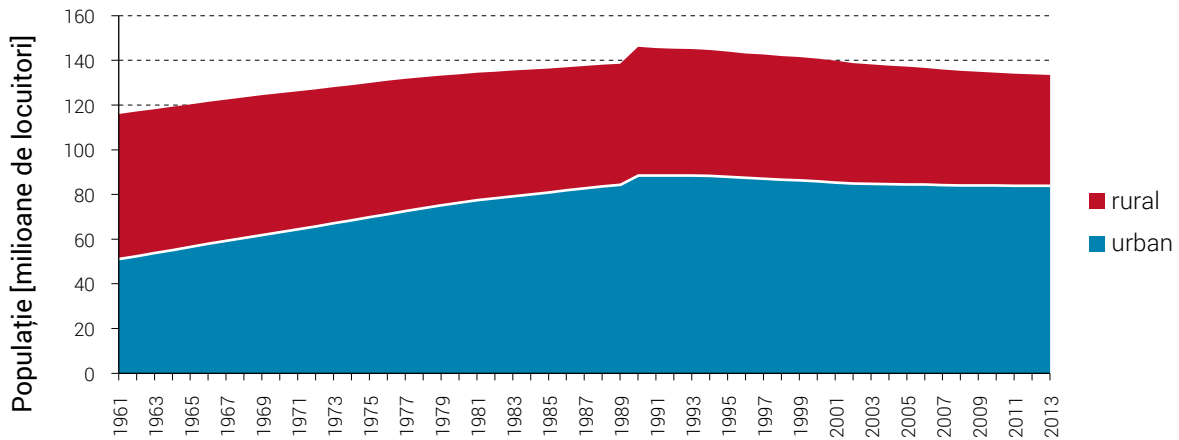

SURSE: RATA DE URBANIZARE ESTE PRELUATĂ DE LA BANCA MONDIALĂ 2015; RATA DE URBANIZARE PENTRU KOSOVO ESTE PRELUATĂ DIN RECENSĂMÂNTUL DIN KOSOVO DIN 2011; PROCENTUL SĂRACILOR DIN MEDIUL URBAN-RURAL CARE CONSUMĂ MAI PUȚIN DE 2,50 \$ PE ZI PPC ESTE ESTIMAT DIN ANCHETELE PRIVIND GOSPODĂRIILE, RAPORTATE PENTRU 2010-2012, CU EXCEPȚIA FRI MACEDONIA, CARE ESTE RAPORTAT PENTRU 2008.

⁵ Ratele de urbanizare regională sunt preluate de la Banca Mondială 2015. Întrucât țările au definiții diferite pentru ceea ce înseamnă „urban”, se impune atenție atunci când se fac comparații

17. Combinația dintre creșterea naturală redusă a populației și migrația externă a condus la declinul numărului total de locuitori în țările din bazinul hidrografic al Dunării. Din 1961 până în 1989, țările au fost martorele unei creșteri anuale comune a populației cu 0,8 la sută, care s-a redus începând cu 1990 cu o rată de 0,4 la sută pe an. Ratele de fertilitate mai reduse și populația îmbătrânită din Europa – de Est și de Vest – vor face ca Europa să devină singurul continent al lumii în care se estimează că populația va descrește numeric în următorii 40 de ani (Bussolo, Koettl și Sinnott, în curs de apariție). Totuși, țările din bazinul hidrografic al Dunării sunt deja martorele unui declin al populației cauzat, pe lângă descreșterea naturală, de migrația externă, ca urmare a deschiderii granițelor către Vest (Figura 8). Deși zonele rurale sunt, în principal, cele care sunt depopulate, unele zone urbane și-au redus și ele numărul de locuitori, în special cele care sunt îndepărtate și izolate de piețele globale și de coridoarele de transport. Acest lucru a făcut ca unele orașe să se confrunte cu o infrastructură supradimensionată, care este lipsită de economii de scară și care este costisitoare de întreținut și modernizat.

FIGURA 8: TENDINȚELE POPULAȚIEI DIN ȚĂRILE CE FAC PARTE DIN BAZINUL HIDROGRAFIC AL DUNĂRII

SURSĂ: CALCULE FOLOSIND DATELE DE LA BANCA MONDIALĂ 2015.
 NOTĂ: KOSOVO ȘI SERBIA NU SUNT INCLUSE.

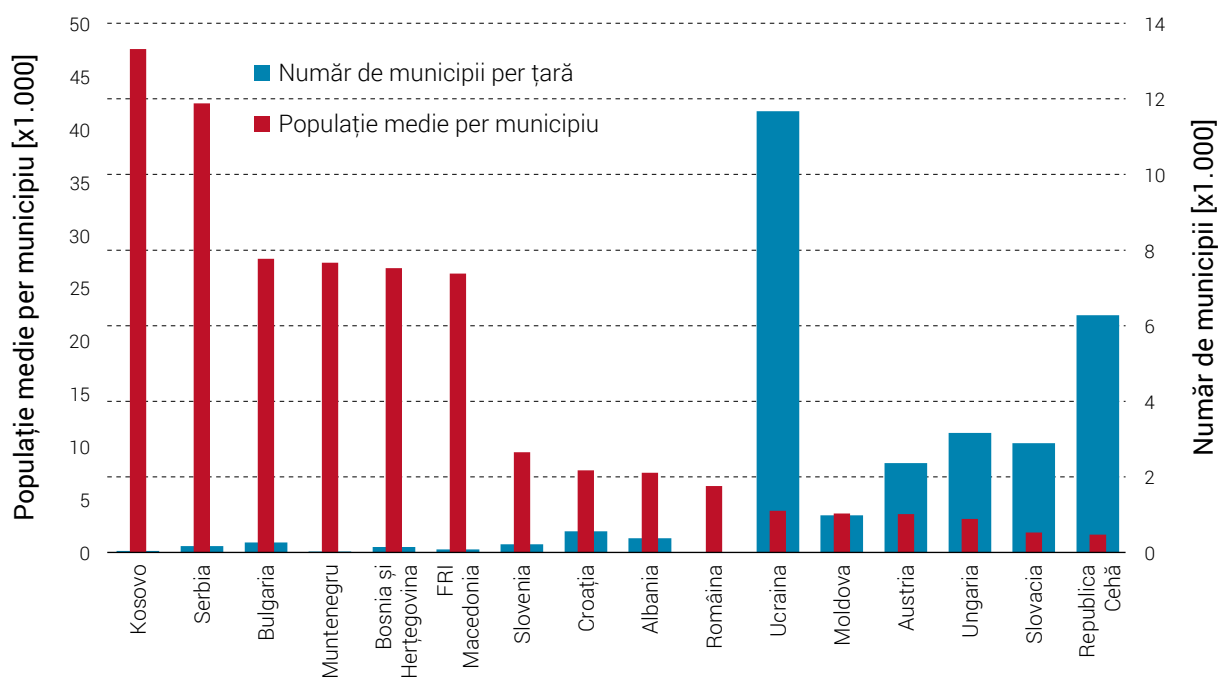
C. Organizarea administrativă

18. **Aranjamentele administrative din toate țările regiunii prezintă similități, cu unele elemente specifice țărilor care își au deseori originea în evoluțiile istorice.** Toate țările din regiune sunt țări centralizate (excepție făcând Austria, care este un stat federal, și Bosnia și Herțegovina, care are o structură duală specifică), iar puterile decizionale cheie sunt deseori centralizate la cel mai înalt nivel. Majoritatea țărilor din regiune au trei niveluri de guvernare – național, regional (județean) și municipal. Totuși, trei țări (FRI Macedonia, Muntenegru și Slovenia) au doar două niveluri (național și municipal), iar trei țări (Austria, Slovacia și Ucraina) au un al patrulea nivel suplimentar între nivelurile regional și municipal.

19. **În majoritatea cazurilor, guvernul național deține autoritatea de elaborare a politicilor peste serviciile publice, dar responsabilitatea furnizării serviciilor este delegată nivelurilor de guvernare locale.** Cea mai întâlnită distribuție a responsabilităților în regiune este cea prin care nivelul național are responsabilitatea de a defini și adopta cadrul legal al sectorului și responsabilitatea legată de gestionarea bugetului național și a resurselor (implementate, de obicei, printr-un număr de ministere de resort desemnate), în timp ce nivelurile administrative inferioare, cum ar fi regiunile și municipiile, primesc de obicei autorități legate de dezvoltarea locală, inclusiv furnizarea serviciilor de utilități municipale (cu o excepție parțială în Bulgaria, Ungaria și Kosovo, unde sectorul furnizării serviciilor de utilități locale este deținut parțial de stat).

20. **Există mari diferențe în rândul țărilor în ceea ce privește fragmentarea sistemului de guvernare municipală.** Numărul municipiilor, care reprezintă nivelul de bază al sistemului de guvernare din țările individuale, variază considerabil în rândul țărilor, variind de la 11.625 în Ucraina, până la doar 23 în Muntenegru. Țările din Europa Centrală, precum Austria, Republica Cehă, Ungaria și Slovacia, cu tradiții îndelungate de autogovernare locală, toate au un număr ridicat de mici municipii, în timp ce țările noi în care granițele municipale au fost trasate recent (cum ar fi Kosovo și Muntenegru) au un număr mai mic de municipii relativ mai mari. O comparație între numărul de municipii în rândul diferitelor țări (Figura 9) arată că acestea diferă nu doar ca întindere teritorială (mărimea medie a unui municipiu variază între 12 kilometri pătrați [km²] în Republica Cehă și 611 km² în Muntenegru), ci și ca mărime a populației (populația medie a municipiilor variază între 1.681 locuitori în Republica Cehă și 48.000 în Kosovo).

FIGURA 9: NUMĂRUL DE MUNICIPII ȘI POPULAȚIA MEDIE PER MUNICIPIU PENTRU FIECARE ȚARĂ

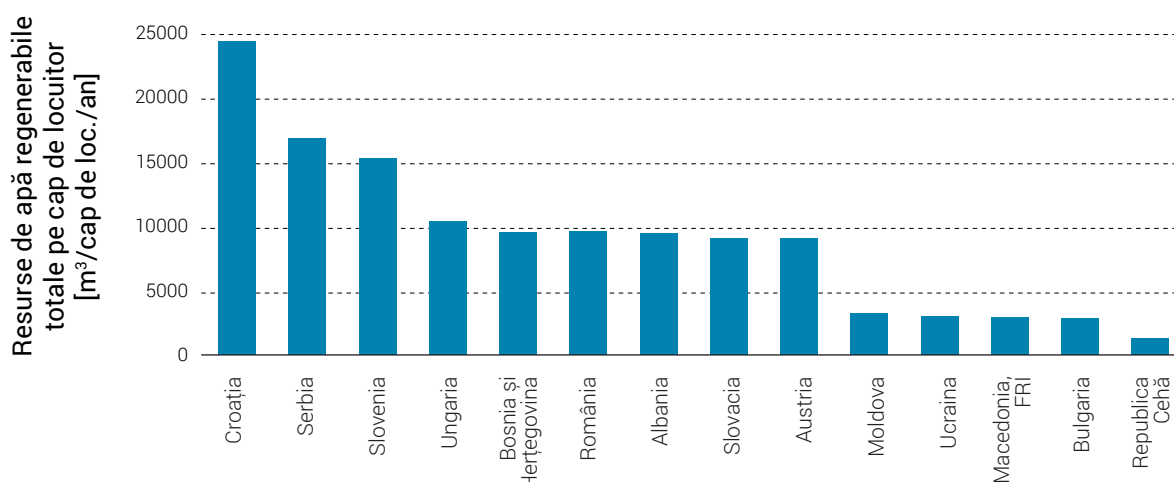

SURSA: MATERIAL ELABORAT DE AUTORI PE BAZA COLECȚIEI DE DATE SS, BANCA MONDIALĂ 2015.

D. Resursele de apă și schimbările climatice

21. **Bazinul hidrografic al Dunării este relativ bogat în resurse de apă, dar această bogăție nu este distribuită uniform și există deosebiri semnificative între diferitele părți ale bazinului.** Bazinul hidrografic al Dunării este al doilea ca mărime din Europa, acoperind 801.463 km², cu un total de 81 milioane de locuitori din 19 țări. Șaisprezece din cele 19 țări fac obiectul acestui raport (Germania, Italia și Elveția sunt excluse deoarece ele nu sunt asociate în mod normal cu țările din regiunea Dunării). Datorită lățimii sale mari de la vest la est și reliefului divers, bazinul hidrografic al Dunării prezintă mari diferențe în ceea ce privește resursele de apă și clima. Dunărea are legătură cu 27 de afluenți mari și peste 300 de afluenți mai mici, de la izvorul său aflat în Pădurea Neagră din Germania până la Marea Neagră din România și, ca atare, este cel mai mare bazin hidrografic din UE. Regiunea este bogată în resurse de apă regenerabile, dar există încă diferențe majore în ceea ce privește disponibilitatea acestor resurse în unele părți ale regiunii, variind între mai mult de 24.000 m³ pe cap de locuitor pe an în Croația și 1.250 m³ pe cap de locuitor pe an în Republica Cehă (Figura 10).

FIGURA 10: RESURSE DE APĂ DULCE REGENERABILE PE CAP DE LOCUITOR PENTRU FIECARE ȚARĂ DIN BAZINUL HIDROGRAFIC AL DUNĂRII

SURSA: FAO AQUASTAT 2015.

NOTĂ: NU SUNT DISPONIBILE DATE PENTRU KOSOVO ȘI MUNTENEGRU

22. **O singură țară din bazin, Republica Cehă, poate fi considerată ca fiind supusă stresului hidric.** Măsura cea mai utilizată pentru insuficiența apei este indicatorul Falkenmark sau indicele de stres hidric (Falkenmark, Lundqvist și Widstrand 2009), care folosește 1.700 m³ de resurse de apă regenerabile pe cap de locuitor pe an ca prag (pe baza estimărilor necesarului de apă în gospodăria și în sectorul agricol, industrial și energetic). Măsurată cu ajutorul acestui indicator, dintre toate țările din bazinul hidrografic al Dunării, doar Republica Cehă poate fi considerată ca fiind supusă stresului hidric. În același timp, nici o țară din bazinul hidrografic al Dunării nu se încadrează sub pragul de „insuficiență de apă” de 1.000m³, accentuând din nou disponibilitatea clară a resurselor de apă regenerabile din regiune, în comparație cu alte părți ale lumii.

23. **Precipitațiile din regiune sunt doar moderat sezoniere și dependente de condițiile climatice predominante.**

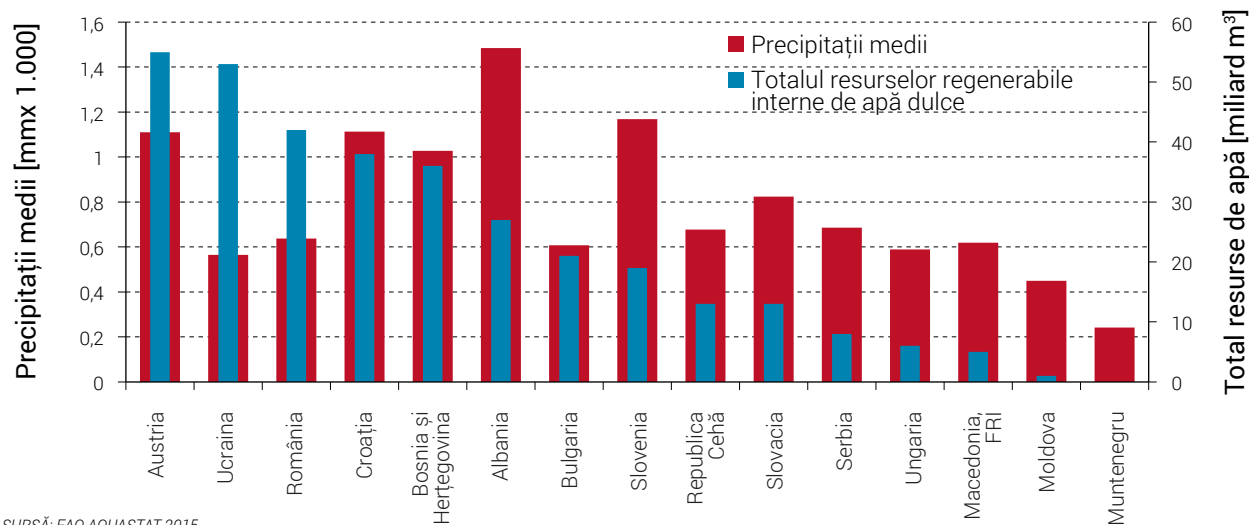
Distribuția regională a precipitațiilor prezintă o influență puternică a diferitelor tipuri de climă, care se schimbă de la continentală la mediteraneană, în funcție de partea bazinului și care variază între mai puțin de 300 milimetri (mm) și 1.400 mm pe an. Acest aspect are un impact semnificativ asupra variației resurselor regenerabile de apă dulce⁶, după cum se observă în Figura 11.

24. **Impactul schimbărilor climatice din regiune este vizibil prin modificările ciclului hidrologic, lucru care conduce la creșterea frecvenței condițiilor meteo extreme, de la secete la inundații și precipitații importante.** Întrucât regiunea Dunării are în principal o climă moderată, cu o variație relativ echilibrată de precipitații, efectele negative ale schimbărilor climatice au fost până acum doar moderate. Pe baza constatărilor studiului privind Adaptarea

⁶ Debitul resurselor regenerabile interne de apă dulce se referă la debitele râurilor interne și ale apei subterane rezultate din precipitațiile căzute în interiorul țării și sunt definite ca resurse de apă regenerabile produse de precipitațiile endogene de pe teritoriul țării respective, spre deosebire de resursele de apă regenerabile, care includ toate debitele de apă dulce transfrontaliere din țară.

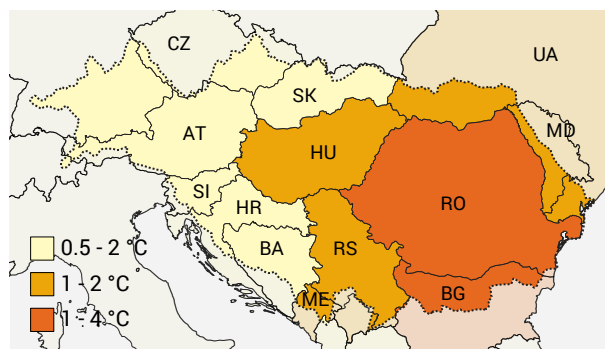
FIGURA 11: PRECIPITAȚII PENTRU FIECARE ȚARĂ/RESURSE DE APĂ DULCE INTERNE PENTRU FIECARE ȚARĂ

SURSĂ: FAO AQUASTAT 2015.
NOTĂ: NU SUNT DISPONIBILE DATE PENTRU KOSOVO.

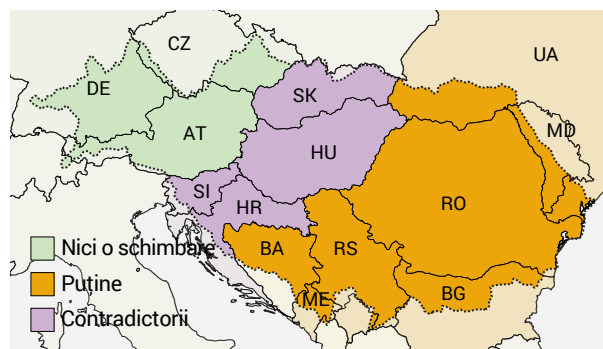
la schimbările climatice (LMU 2012), pentru Comisia Internațională pentru Protecția Fluviului Dunărea (ICPDR), influențele esențiale asupra sectoarelor legate de apă sunt cauzate de modificările de temperatură și de precipitații, care includ (a) creșterea temperaturii aerului cu un gradient dinspre NV spre SE, în special vara în regiunea de sud-est a Dunării ; (b) schimbările reduse ale precipitațiilor anuale pentru întreg bazinul, în medie, dar schimbări sezoniere majore în bazinul hidrografic al Dunării ; (c) schimbările modelului sezonier de scurgere a apei, cauzate de modificările distribuției precipitațiilor și de depunerile de zăpadă reduse; (d) probabilitatea ca secetele, debitele scăzute și insuficiența apei să devină mai prelungite, mai intense și mai frecvente și (e) creșterea temperaturii apei și presiunea crescută privind calitatea apei (Figura 12 și Figura 13).

FIGURA 12: SCHIMBĂRI ALE TEMPERATURII MEDII ANUALE, 2021-2050

SURSĂ: LMU 2012.

FIGURA 13: SCHIMBĂRI ALE PRECIPITAȚIILOR MEDII ESTIVALE, 2021-2050

25. Pagubele potențiale în sectorul de apă datorate schimbărilor climatice variază între deteriorarea infrastructurii și pierderea veniturilor.

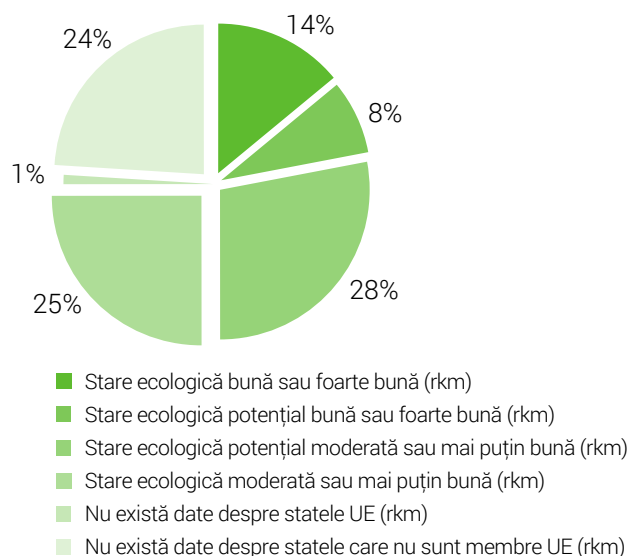
Datorită dependenței lor de precipitațiile regulate anticipate și consumului dependent de temperatură, serviciile de apă sunt sensibile la schimbările climatice, secete și la scăderea nivelului apelor subterane, iar potențialele deficite de apă potabilă sunt sensibile la precipitațiile și inundațiile extreme. Rezultate ca urmare a impacturilor negative susmenționate ale schimbărilor climatice, vulnerabilitățile majore ale alimentării cu apă și canalizării (AAS) pot include (a) deficite de apă potabilă datorită secetelor și scăderii nivelului apelor subterane, (b) probleme de calitate a apei datorită secetelor sau precipitațiilor extreme și (c) deteriorarea infrastructurii de AAS rezidențiale și industriale datorită evenimentelor meteo extreme. Evaluarea pagubelor ca urmare a inundațiilor din mai 2014 în zona de captare Sava arată forța distructivă a inundațiilor asupra infrastructurilor construite de om, dar și relativa rezistență a infrastructurii de alimentare cu apă și canalizare, întrucât majoritatea sistemelor au fost repuse în funcțiune în doar câteva săptămâni.

26. În timp ce aproape toate țările din regiune au progresat în elaborarea strategiilor de răspuns la schimbările climatice și a măsurilor de adaptare, implementarea măsurilor concrete de adaptare lipsește încă în majoritatea țărilor. Majoritatea țărilor au elaborat și adoptat strategii naționale de răspuns la schimbările climatice care analizează impacturile potențiale și care țin cont de posibilele măsuri de diminuare. Din cele 16 țări analizate pentru acest raport, 9 au adoptat strategii pentru apă care abordează sau cuprind impacturile schimbărilor climatice, 6 sunt în proces de elaborare a acestor documente și doar 1 (Bosnia și Herțegovina) nu a demarat încă o evaluare a impactului produs de schimbările climatice (colecția de date SS). Acest lucru înseamnă o conștientizare destul de mare a schimbărilor climatice în regiunea Dunării. Totuși, aproape toate țările din regiune își concentrează încă activitățile pe analiza și elaborarea documentelor strategice, în timp ce transpunerea măsurilor adoptate în diferite standarde pentru apă sau introducerea schimbărilor climatice în viitoarele proiecte și planuri de dezvoltare este încă în curs de realizare.

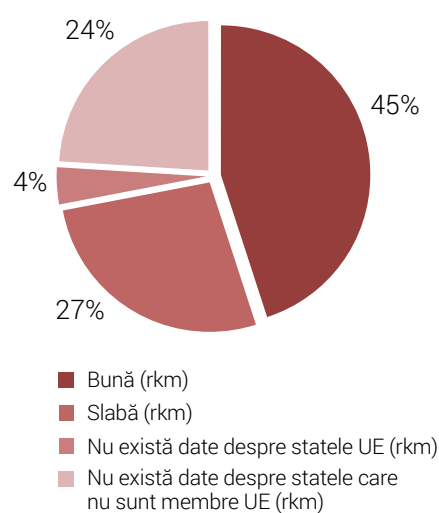
Inundațiile din Bosnia și Herțegovina din 2014

Sensibilitatea sectorului serviciilor de apă față de schimbările climatice a devenit evidentă ca urmare a precipitațiilor extreme și inundațiilor majore în unele părți ale regiunii în mai și august 2014, care au condus la pierderi de vieți omenești și pagube însemnate în bazinul hidrografic al Savei, inclusiv avarierea infrastructurii de alimentare cu apă și canalizare (aproximativ 1 milion de persoane nu au avut acces la apă potabilă câțva zile). Totuși, evaluarea pagubelor derulată după eveniment a mai arătat că serviciile de apă de bază au fost restaurate în majoritatea cazurilor după două, până la trei săptămâni și că pagubele în sectorul apei reprezentau doar 0,7 la sută din totalul pagubelor.

FIGURA 14: STAREA ECOLOGICĂ A CORPURILOR DE APĂ DIN BAZINUL HIDROGRAFIC AL DUNĂRII (LUNGIME ÎN RAPORT CU LUNGIMEA TOTALĂ)

FIGURA 15: STAREA CHIMICĂ A CORPURILOR DE APĂ DIN BAZINUL HIDROGRAFIC AL DUNĂRII (LUNGIME ÎN RAPORT CU LUNGIMEA TOTALĂ)

SURSA: ICPDR 2009. NOTĂ: RKM = KILOMETRI FLUVIU

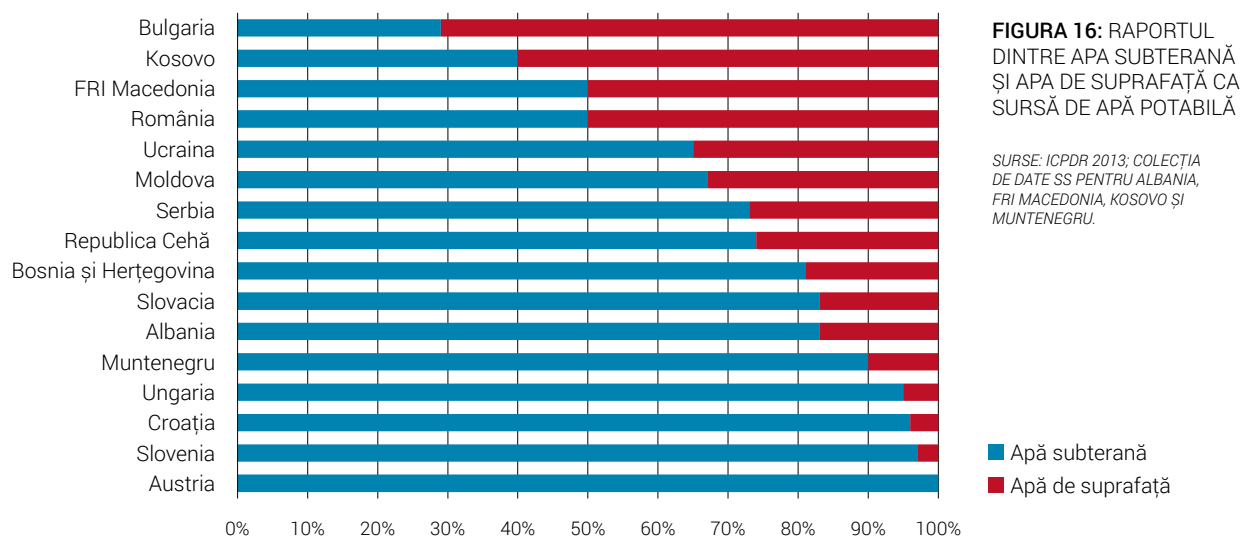
27. Calitatea apelor de suprafață a rămas în centrul activităților din ultimele câteva decenii și, deși se observă îmbunătățiri, o situație generală bună a apei nu a fost încă atinsă în părți importante din bazin. Activitățile industriale și concentrațiile mari de populație sunt responsabile pentru nivelul relativ ridicat de poluanți și nutrienți organici (azot și fosfor) deversați în apele din bazinul hidrografic al Dunării. Cantitățile de agenți poluanți organici din apele de suprafață sunt încă mari în unele părți ale Dunării și în cazul majorității afluenților fluviului Dunărea (rezultatele pentru întreg bazinul hidrografic al Dunării sunt prezentate în Figura 14 și Figura 15). Aceasta este consecința deversărilor considerabile încă a apelor uzate netratate sau insuficient tratate din surse municipale, industriale și agricole, în special în partea inferioară a bazinului, unde se află noile țări care au aderat la UE sau țări care nu sunt membre ale UE. Analiza realizată de ICPDR arată că în ultimele două decenii, au existat îmbunătățiri considerabile ale calității apei în bazinul hidrografic al Dunării. Acest lucru poate fi atribuit nivelului ridicat de investiții în tratarea apelor uzate făcute în principal în baza agendei de aderare la UE și declinului important al activităților industriale și agricole din perioada post-socialistă. Totuși, sursele principale de poluare cu nutrienți din bazinul hidrografic al Dunării rămân agricultura (50 la sută), urmată de apele uzate municipale (25 la sută) și industrie (25 la sută) (ICPDR 2009).

28. Apa subterană este sursa principală de alimentare cu apă în părți importante ale regiunii. În timp ce atât apa de suprafață, cât și cea subterană sunt bine reprezentate ca surse de alimentare cu apă, apa subterană rămâne sursa

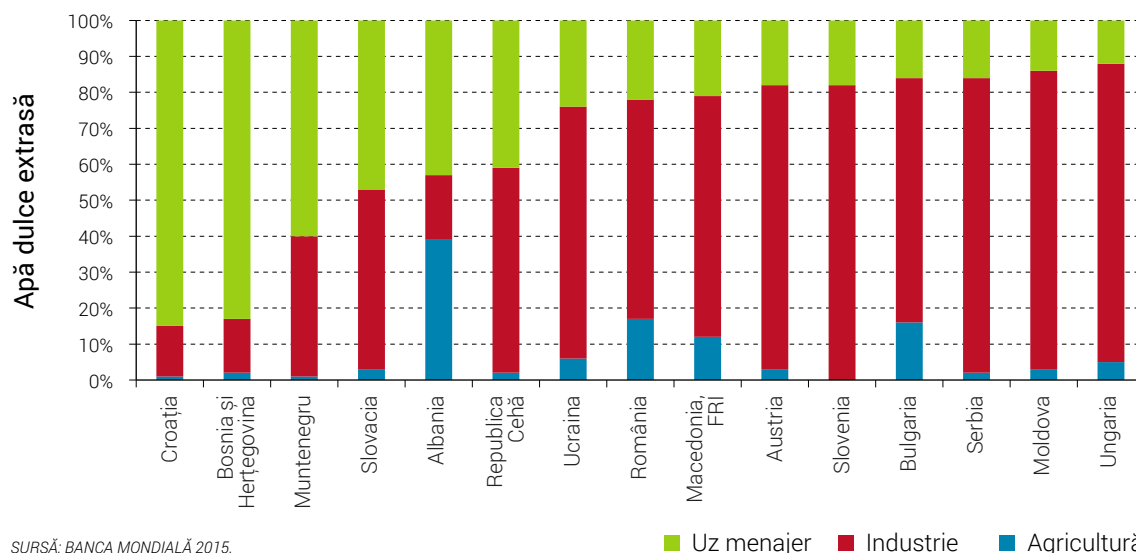

principală de apă potabilă (Figura 16). Șaptezeci și doi la sută din apa potabilă a regiunii este obținută din apa subterană. Totuși, ponderea apei subterane utilizate pentru obținerea apei potabile este foarte diferită în rândul țărilor și variază între 30 la sută și 50 la sută în partea de sud-est a regiunii, până la aproape 100 la sută în partea de nord-vest (Figura 16).

29. Utilizarea industrială și menajeră a resurselor regenerabile de apă dulce predomină în regiune, chiar și după declinul utilizării industriale din ultimii 20 de ani. Apa extrasă pentru uz uman servește la utilizarea menajeră, industrială și agricolă. O comparație între diferitele categorii ne oferă un indiciu clar al formei de economie care există în fiecare țară (Figura 17), cu o utilizare preponderent agricolă în Albania, o utilizare preponderent industrială în Austria și o utilizare preponderent menajeră în țările care nu au o dezvoltare industrială ori agricolă (Bosnia și Herțegovina, Croația).

FIGURA 17: DISTRIBUȚIA APEI DULCI EXTRASE ÎN FUNCȚIE DE UTILIZARE

30. Managementul apei în bazinul hidrografic al Dunării este condus de principiile Directivei Cadru pentru Apă a UE (DCA), sub auspiciile ICPDR. ICPDR a fost înființată în 1998 pe baza Convenției pentru protecția Fluviului Dunărea, instrument legal major pentru cooperare și gestionarea transfrontalieră a apei în bazinul hidrografic al Dunării și platformă pentru implementarea tuturor aspectelor transfrontaliere ale DCA UE. Cu sprijinul ICPDR, cele 19 țări din bazinul hidrografic al Dunării au elaborat un Plan de management pentru bazinul hidrografic al Dunării, în conformitate cu DCA. Planul a fost adoptat mai întâi în 2009 și este actualizat în comun de toate țările în 2015, în conformitate cu calendarul pe șase ani al DCA. Scopul acestuia este să stabilească un cadru pentru protecția și îmbunătățirea situației apei de suprafață și a apei subterane și asigurarea unei utilizări durabile a resurselor de apă și să se asigure că toate apele primesc calificativul de „stare bună”, care este obiectivul fundamental al DCA.

III. ORGANIZAREA SERVICIILOR

31. **Organizarea serviciilor de apă în regiunea Dunării are o structură și distribuție a responsabilităților similare cu alte regiuni din Europa, însă cu anumite particularități care sunt determinate de contextul istoric și de dezvoltarea regiunii.** Descentralizarea furnizării serviciilor și a proprietății la nivel municipal reprezintă în prezent principala formă de organizare, implicarea sectorului privat rămânând în mare parte limitată. Fiind determinate de procesul de aderare la UE, unele dintre direcțiile recente includ agregarea și corporatizarea furnizorilor de servicii și înființarea unor autorități de reglementare independente.

32. Prezentul capitol analizează modul în care principalele funcții necesare într-un sector bine structurat de servicii de apă – furnizarea serviciilor, stabilirea politicilor, reglementare, gestionarea resurselor, precum și monitorizarea sectorului – sunt distribuite la nivelul administrației naționale și locale în diferite țări. Capitolul descrie dimensiunea, proprietatea și managementul furnizorilor de servicii; analizează responsabilitățile de elaborare a politicilor și relevanța directivei UE în domeniul apei pentru organizarea și furnizarea serviciilor; de asemenea, prezintă direcțiile recente în reglementarea și monitorizarea sectorului.

33. Datele și informațiile din acest capitol sunt obținute în mare parte din surse disponibile public la nivel național și la nivelul UE, precum și din analiza aferentă fiecărei țări efectuată de experți locali în guvernarea și politicile sectorului, fiind menționată în text sub numele de „colectare de date SS”. Valorile numerice sunt menționate în întregime în Paginile naționale de la sfârșitul raportului.

A. Prestarea serviciului

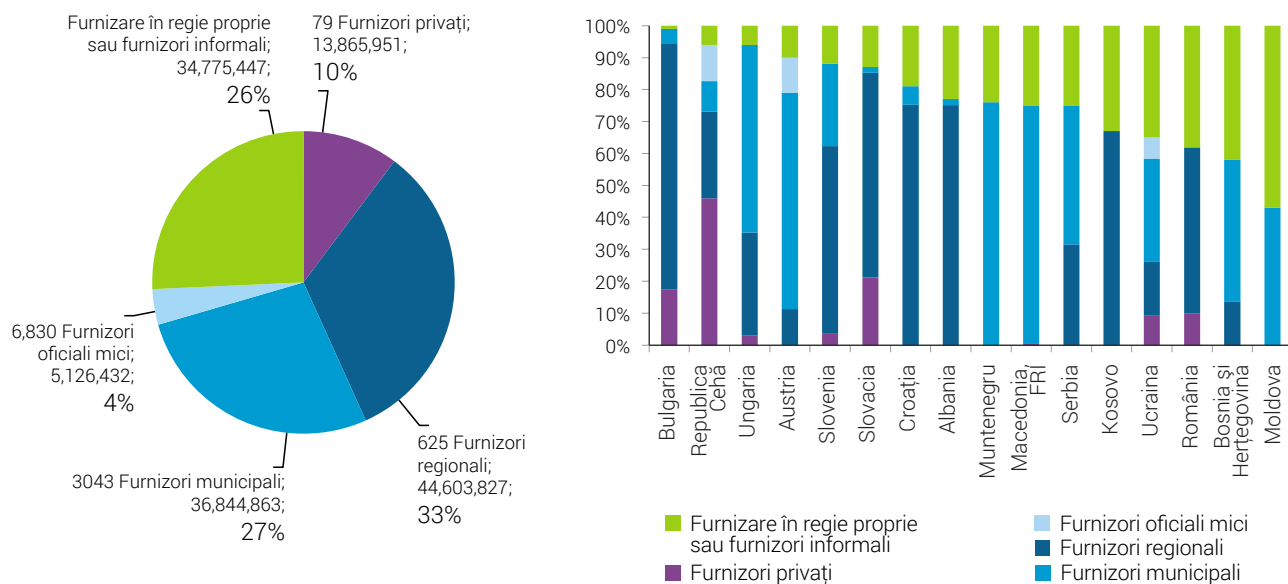
34. **Aproximativ trei sferturi din populația regiunii beneficiază de servicii publice furnizate de un serviciu oficial de utilități⁷, iar un sfert, reprezentând gospodăriile și comunitățile, se bazează pe furnizare în regie proprie sau pe furnizori informali.** Figura 18 prezintă principalele tipuri de furnizori de servicii de apă din regiune și procentul din populația regiunii cărora aceștia le furnizează servicii. Companii mai mari de utilități regionale (publice sau private) deservește deja aproape jumătate din populație. După cum se prezintă în paragrafele următoare, este de așteptat ca acest procent să continue să crească, dată fiind tendința actuală spre regionalizarea furnizorilor de servicii mai mici, de la nivel municipal sau comunal, care deservește încă aproximativ o treime din populație. În ciuda câtorva cazuri recente mediatizate de re-municipalizare, cum s-a întâmplat în Budapesta, companiile private de utilități continuă să deservească aproximativ 10 procente din populația regiunii, în principal în orașele mai mari (București, Sofia) și în anumite țări (Republica Cehă, Slovacia).

35. **Există peste 10.000 de furnizori oficiali de servicii în regiune, cu o mare varietate a dimensiunii populației deservite între diverse țări și în interiorul acestora, însă numai 700 deservește mai mult de jumătate din populația aferentă.** Austria are cel mai mare număr și cei mai mici furnizori de utilități din regiune, deservește, în medie, numai aproximativ 1.400 de clienți, urmată fiind de Republica Cehă, în care furnizorii de utilități de apă deservește, în medie puțin peste 4.000 de clienți. Dimensiunea redusă este previzibilă, dat fiind numărul mare de furnizori de servicii (și de municipalități; a se vedea Capitolul II, secțiunea C) în sectoarele de apă din Austria și Republica Cehă. În contrast, Slovacia, unde numai 17 companii de apă furnizează servicii pentru peste 6 milioane de oameni, are cel mai mare număr mediu de companii utilități. Procesul de reorganizare a sectorului apei parcurs de Ungaria și Kosovo în ultimii ani a avut de asemenea ca rezultat faptul că numai câteva companii mari deservește, în medie, aproximativ 200.000 de persoane; iar în Bulgaria, unde descentralizarea nu a avut loc efectiv niciodată, dimensiunea medie rămâne relativ mare, acoperind 130.000 de persoane. Dimensiunea medie a utilităților în restul țărilor are între aproximativ 20.000 și 50.000 de clienți (Figura 19).

⁷ În acest raport și în întreaga regiune a Dunării, termenul „furnizare publică” este folosit pentru a indica furnizarea de servicii publice de către un furnizor oficial de servicii de utilități, în opoziție cu cooperativele informale, gestionate la nivel local sau furnizarea în regie proprie. Utilizarea termenului public nu se referă la proprietatea asupra furnizorului de utilități, și nici la conducerea acestuia, care poate fi publică sau privată.

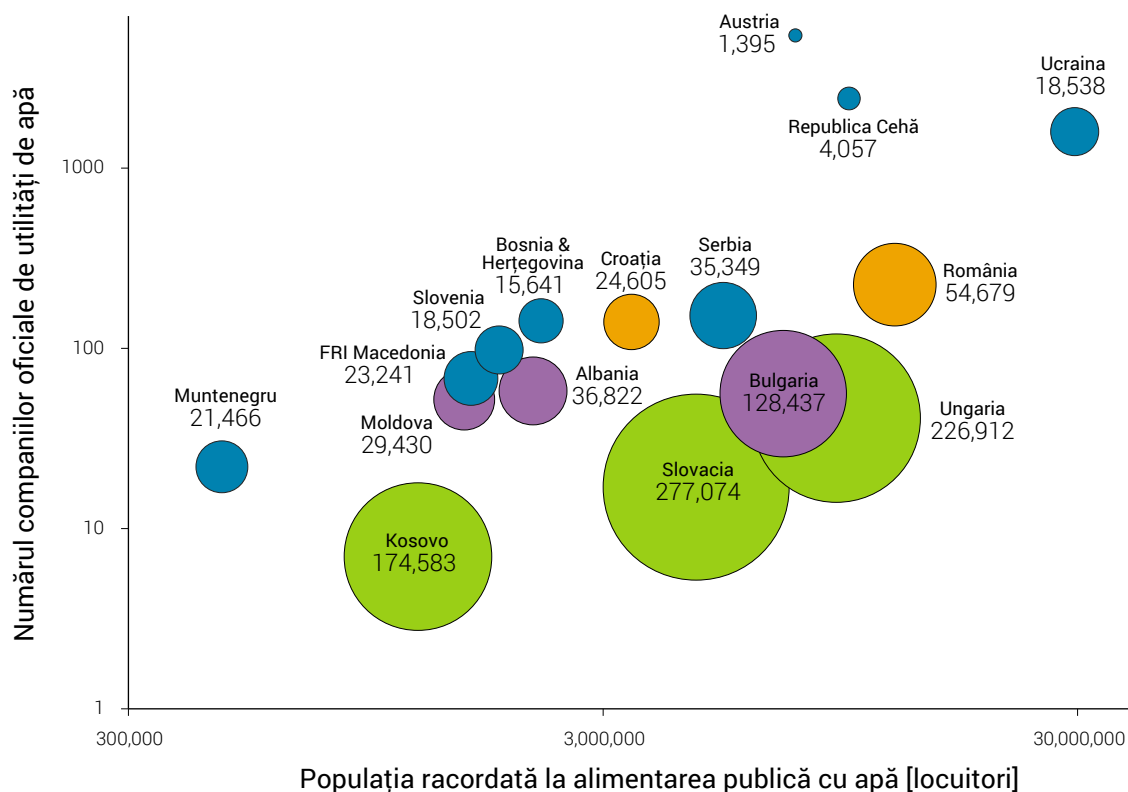

FIGURA 18: FURNIZORI DE SERVICII DE APĂ ȘI POPULAȚIA DESERVITĂ DIN REGIUNE ȘI DIN FIECARE ȚARĂ

SURSA: CREATĂ DE AUTORI DIN COLECTAREA DATELOR SS.

FIGURA 19: NUMĂRUL ȘI MĂRIMEA MEDIE A COMPANIILOR DE APĂ DIN REGIUNEA DUNĂRII

SURSA: CREATĂ DE AUTORI ȘI COLECTAREA DE DATE SS.
 NOTĂ: DIMENSIUNEA BULELOR REPREZINTĂ DIMENSIUNEA MEDIE A COMPANIILOR DE UTILITĂȚI. ȚĂRILE MARCATE CU VERDE AU FINALIZAT EFORTUL DE AGREGARE A COMPANIILOR DE UTILITĂȚI. ÎN ȚĂRILE MARCATE CU PORTOCALIU, AGREGAREA ESTE ÎN CURS, IAR ÎN ȚĂRILE MARCATE CU VIOLET, AGREGAREA FACE OBIECTUL DISCUȚIILOR.

36. **În mod deloc surprinzător, furnizorii privați deservesc în medie cea mai mare bază de clienți, fiind urmați de companiile regionale, companiile municipale și de furnizorii oficiali mici.** După cum se prezintă în Tabelul 1, cele câteva companii de utilități cu management privat din regiune tind să deservescă cei mai mulți clienți, având aproximativ 175.000 clienți deserviți. Cele peste 600 de companii regionale, definite drept companii care deservesc mai mult de o municipalitate, deservesc în medie 70.000 de clienți și domină piața în țări precum Albania, Bulgaria, Croația, Kosovo, România, Slovacia și Slovenia. Cele peste 3.000 de companii municipale de utilități deservesc în medie aproximativ 12.000 de clienți și sunt mai întâlnite în Austria, Bosnia și Herțegovina, FRI Macedonia, Moldova și Muntenegru. În sfârșit, există aproape 7.000 de furnizori oficiali mici, aproape exclusiv în Austria, Republica Cehă și Ucraina, cu o medie de aproximativ 800 de clienți deserviți.

TABELUL 1: TIPUL, NUMĂRUL ȘI MĂRIMEA MEDIE A FIRMELOR DE UTILITĂȚI DIN REGIUNEA DUNĂRII

Tipul de furnizor de servicii publice	Număr	Număr mediu de clienți	Cota de piață
Furnizori privați	79	175,518	10%
Furnizori regionali	625	71,366	33%
Furnizori municipali	3043	12,108	27%
Furnizori oficiali mici	6830	751	4%
Total/medie	10577	9,496	74%

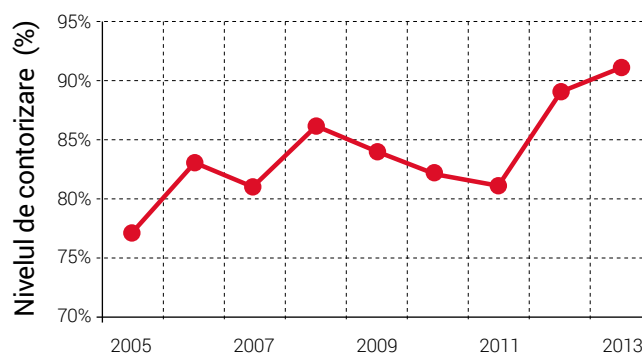
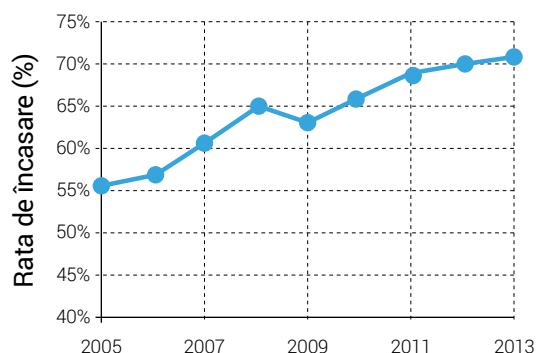
SURSA: CREATĂ DE AUTORI DIN COLECTAREA DATELOR SS.

Regionalizarea firmelor de utilități în Kosovo, 2002–2007

Motivul principal din spatele efortului de regionalizare a utilităților în Kosovo a fost transformarea companiilor municipale mici și fragmentate în organizații de afaceri autosuficiente cu o orientare clară către clienți și crearea unui mediu care să conducă la atingerea obiectivelor socioeconomice pentru populația kosovară. Reforma sectorului utilităților a avut loc în contextul agendei autorităților de integrare în UE, care a implicat transpunerea cadrului CE relevant și adoptarea unor principii și practici de management prudent cum ar fi managementului bazinului hidrografic, management integrat al resurselor de apă, și alte aspecte similare. Înaintea reformei sectorului, existau 35 de companii municipale în funcțiune, care ofereau alimentare cu apă și colectarea apelor uzate, împreună cu alte servicii municipale. Procesul de reformă s-a desfășurat în trei etape:

Consolidarea furnizorilor de servicii a avut de asemenea un efect pozitiv asupra laturii de performanță. Din acel moment, indicatorii cheie de performanță au cunoscut o îmbunătățire constantă. De exemplu, rata de facturare și încasare și nivelul de contorizare au crescut constant, permițând o contorizare mai bună a consumului de apă, generând astfel venituri mai mari. Nivelul de personal și rata de exploatare au rămas stabile, cu îmbunătățiri modeste. Totuși, NRW a fluctuat în aceeași perioadă, arătând câștiguri de eficiență limitate.

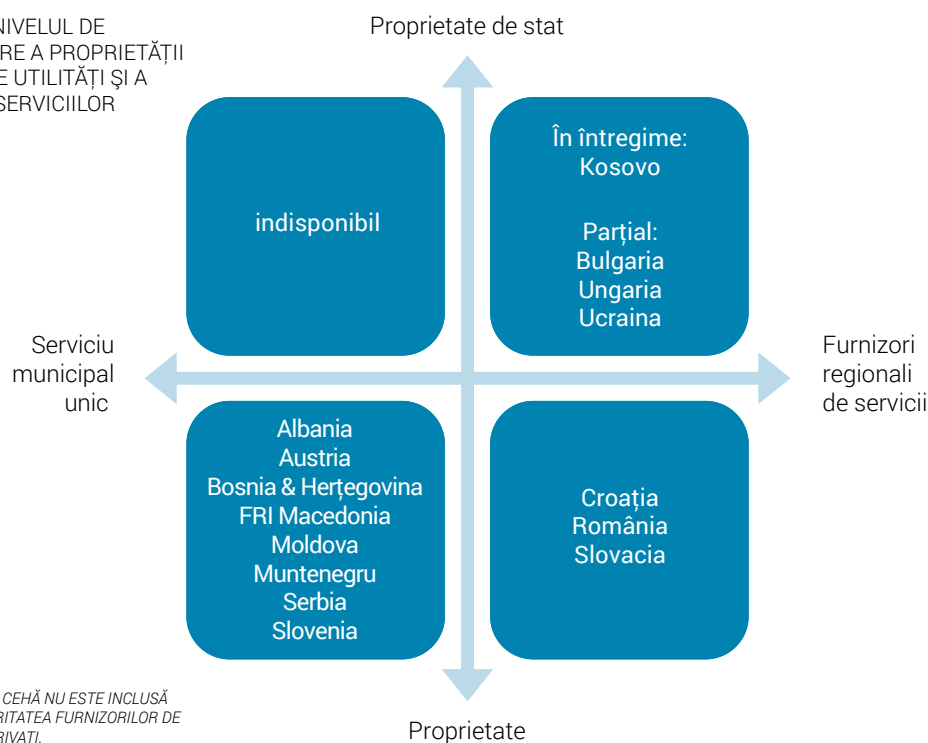

37. **În cadrul efortului de a profita de economiile de scară, de a stabili subvenții încrucișate și de a facilita absorbția fondurilor UE, mai multe țări promovează sau impun agregarea micilor furnizori și companii regionale de utilități.** Țări precum Kosovo și România au început deja astfel de reforme la mijlocul anilor 2000, în timp ce alte țări, precum Croația sau Ungaria, au început procesul mai recent. Printre alte lucruri, aceste reforme stabilesc o cerință privind dimensiunea minimă, forțând astfel companiile de utilități care nu îndeplinesc această cerință să fuzioneze sau să absoarbă companii municipale mai mici și limitează accesul la fonduri de stat sau UE furnizorilor de utilități care nu respectă această cerință. Procesul de regionalizare din Croația și România este în curs, fiind de așteptat să conducă la un număr mai mic de furnizori regionali mari. Alte țări din regiune, inclusiv Albania, Moldova și Ucraina, au identificat de asemenea consolidarea serviciilor de apă ca o prioritate a sectorului, însă nu au adoptat încă o agendă de regionalizare la nivel național (Figura 19). O discuție mai detaliată privind rezultatul acestor procese de agregare este prezentată în Secțiunea C din capitolul V.

38. **Managementul serviciilor de ape uzate este adesea furnizat de aceleași companii de utilități, cu excepția câtorva țări în care aceste servicii sunt gestionate de companii separate din orașele mai mari.** Motive istorice au condus la situația în care orașele mai mari și fosta zonă austro-ungară (Austria, Ungaria) au companii diferite pentru servicii de apă și de ape uzate. De fapt, în Austria, din aproximativ 6.000 de companii de utilități, numai 150 furnizează servicii integrate. Această separare istorică a încurajat de asemenea într-o oarecare măsură modele mai inovative de guvernare privind apele uzate: managementul apelor uzate în Budapesta este gestionat de o companie privată, chiar dacă alimentarea cu apă a fost re-municipalizată; stația de tratare a apelor uzate din Zagreb este operată în baza unei scheme de tipul construire-operare-transfer (COT); în Austria, au fost înființate districte cu scop special (Gemeindeverband) de către municipalitățile din apropiere pentru a împărți costurile de investiții și operaționale aferente gestionării apelor uzate și facilităților de tratare. Totuși, aproape în tot restul regiunii, serviciile de ape uzate sunt operate de furnizorii de servicii de alimentare cu apă.

39. **În unele țări, companiile municipale de utilități furnizează mai mult decât servicii de apă și ape uzate.** În Slovenia, de exemplu, tipul unei companii depinde de dimensiunea acesteia; companiile mai mari tind să furnizeze numai servicii de apă și de ape uzate, în timp ce companiile mai mici pot include de asemenea furnizarea de gaze, termoficare, precum și gestionarea deșeurilor solide, printre alte servicii municipale. FRI Macedonia este singura țară din regiune în care companiile multisectoriale sunt cele mai întâlnite tipuri de companii de utilități; companiile macedonene de utilități furnizează în mod normal clienților lor toate serviciile comunale. Acest lucru s-a întâmplat și în Croația până recent, când o nouă lege a determinat municipalitățile să separe serviciile de apă și serviciile de ape uzate de companiile comunale.

FIGURA 20: NIVELUL DE CENTRALIZARE A PROPRIETĂȚII FIRMELOR DE UTILITĂȚI ȘI A FURNIZĂRII SERVICIILOR

NOTĂ: REPUBLICA CEHĂ NU ESTE INCLUSĂ DEOARECE MAJORITATEA FURNIZORILOR DE UTILITĂȚI SUNT PRIVAȚI.

40. **Majoritatea furnizorilor de servicii din regiune sunt controlați de autoritățile locale și au suferit un proces de corporatizare.** Ca urmare a unui efort extins de descentralizare în anii 1990, în aproape toate țările, autoritățile locale sunt responsabile cu furnizarea serviciilor publice și dețin furnizorii de servicii, cu excepții limitate în Bulgaria, Ungaria și Kosovo (Figura 20). În cadrul unei analize a doisprezece furnizori de utilități publice cu performanțe bune, personalul Băncii Mondiale a identificat caracteristici comune ale respectivilor furnizori de utilități (a se vedea caseta). Cel puțin din punct de vedere legal, guvernanta utilităților în multe țări din regiune îndeplinește prima caracteristică a autonomiei externe: personalitatea juridică, conturile și personalul companiilor de utilități publice au fost separate de jurisdicția de control care deține numai proprietatea, exclusivă sau majoritară, a acțiunilor companiei. În majoritatea

Caracteristicile firmelor de utilități publice performante

Autonomie externă

- ▶ Deși companiile de utilități nu au autoritatea deplină de a-și stabili tarifele, acestea pot înainta propuneri în conformitate cu cerințele lor generale privind veniturile.
- ▶ Normele de achiziții publice, deși considerate invazive, au fost urmate fără un impact semnificativ asupra performanței.
- ▶ Deși majoritatea directorilor companiilor de utilități nu au control deplin asupra stabilirii grilei de salarizare, pot angaja și contracta personal calificat.
- ▶ Majoritatea companiilor de utilități publice se bazează pe guvern pentru finanțarea investițiilor.
- ▶ Membrii consiliului sunt în general numiți de guvern pentru a reprezenta interesele proprietarilor.

Răspundere externă

- ▶ Toate companiile de utilități se supun unor obiective de performanță bine definite.
- ▶ Contractele de performanță sunt instrumente utile pentru schimbul de informații, însă au limitări pentru executarea performanței.
- ▶ Utilizarea auditorilor externi pentru a crește responsabilitățile fiduciare este aproape universală.
- ▶ Majoritatea companiilor de utilități publice necesită autorizare pentru a asigura finanțare externă.
- ▶ Grupurile externe pot fi reprezentate în cadrul organismelor de consiliere sau de supraveghere a managementului.
- ▶ Aranjamentele de reglementare independentă reprezintă mai degrabă excepția decât regula, deoarece majoritatea companiilor de utilități sunt reglementate de proprietarii lor.

Răspundere internă pentru rezultate

- ▶ Conducerea superioară raportează sistematic consiliilor în privința performanței.
- ▶ Se folosesc frecvent sisteme bazate pe stimulente pentru conducerea superioară.
- ▶ Membrii personalului primesc de asemenea prime și penalizări pentru atingerea obiectivelor de performanță bine definite.
- ▶ Majoritatea companiilor de utilități publice s-au concentrat pe instruire pentru îmbunătățirea abilităților personalului.

Orientare pe piață

- ▶ Companiile de utilități externalizează majoritatea funcțiilor neesențiale și păstrează funcțiile esențiale.
- ▶ Deși exercițiile de comparare devin comune, nu există paradigme clare pentru utilizarea datelor colectate în vederea îmbunătățirii performanței.
- ▶ Majoritatea companiilor de utilități nu sunt implicate în testarea pieței.

Orientarea către clienți

- ▶ Furnizorii de servicii publice de alimentare cu apă au dezvoltat sisteme de facturare și încasare care depășesc cel mai bine constrângerile specifice cu care se confruntă diferite grupuri de clienți.
- ▶ Companiile de utilități publice studiază activ proprii clienți pentru a le afla opiniile și punctele de vedere.
- ▶ Clienții au posibilitatea de a-și exprima preferințele cu privire la opțiunile de servicii.
- ▶ Clienții sunt informați cu privire la modificările sau întreruperile serviciilor.
- ▶ Companiile de utilități au dezvoltat mecanisme eficiente de soluționare a reclamațiilor.

Cultură corporativă

- ▶ Declarații bine definite ale misiunii oferă un indicator intern al unei buni culturi corporative.
- ▶ Performanța reprezintă baza pentru creșterea salarială în majoritatea companiilor de utilități.
- ▶ Companiile de utilități oferă ample oportunități de carieră propriului personal și experimentează o cifră de afaceri scăzută.
- ▶ Companiile de utilități de apă au programe de instruire pentru propriul personal ca parte din acordurile lor anuale de performanță.
- ▶ Membrii personalului sunt informați cu privire la deciziile conducerii în funcție de nevoile acestora de cunoaștere.

SURSA: BAIETTI, KINGDOM AND VAN GINNEKEN 2006.

furnizorilor de utilități, ministerele sau municipalitățile care sunt acționari desemnează consiliul de administrație, cu excepția FRI Macedonia, în care reprezentanți neguvernamentali pot fi de asemenea membri ai consiliului. Conducerea companiei de utilități este desemnată fie de consiliul de administrație, fie direct de guvern. În unele cazuri, relația dintre compania de utilități și guvern este formalizată în cadrul unui contract de performanță (Tabelul 2). Totuși, în practică, spiritul unei relații în condiții normale de piață dintre companiile de utilități corporatizate și jurisdicția de control nu este întotdeauna respectat, iar autoritățile locale și primarii mențin adesea un control strâns asupra deciziilor de conducere și de personal din companiile de utilități aferente. Caracteristicile privind responsabilitatea externă, orientarea pe piață, orientarea către clienți și cultura corporativă sunt respectate mult mai rar.

TABELUL 2: GUVERNANȚA FIRMELOR DE UTILITĂȚI ÎN ȚĂRILE DIN REGIUNE

Țara	Tipul de utilități	Jurisdicția de control	Tip dominant de furnizor	Proprietarul activelor	Consiliu/organism de guvernare pentru utilități	Numirea conducerii	Contract de performanță
Albania	Apă și canalizare	Autoritățile locale	Societate pe acțiuni	Compania de utilități	Da, consiliul este numit de jurisdicția de control	Consiliul companiei de utilități	Nu
Austria	Apă sau canalizare	Autoritățile locale	Întreprindere deținută de municipalitate	Compania de utilități	Da, consiliul este numit de jurisdicția de control	Consiliul companiei de utilități	Câteodată
Bosnia și Herțegovina	Apă și canalizare	Autoritățile locale	Companie de utilități publice	Compania de utilități	Da, consiliul este numit de jurisdicția de control	Jurisdicția de control	Câteodată
Bulgaria	Apă și canalizare	Autoritățile naționale și locale	Întreprindere deținută de stat	Compania de utilități ⁸	No, controlat de jurisdicția de control	Jurisdicția de control	Da
Croația	Apă și canalizare	Autoritățile locale	Companie de utilități publice	Compania de utilități	Da, consiliul este numit de jurisdicția de control	Jurisdicția de control	Da, prin lege
Republica Cehă	Apă și canalizare	Autoritățile locale	Companie deținută privat	Jurisdicția de control	Da, consiliul este numit de jurisdicția de control	Consiliul companiei de utilități	Da, prin lege
Ungaria	Apă și canalizare	Autoritățile naționale și locale	Întreprindere deținută de municipalitate	Jurisdicția de control	Da, consiliul este numit de jurisdicția de control	Jurisdicția de control	Da, prin lege
Kosovo	Apă și canalizare	Guvernul național	Companie regională de ape	Jurisdicția de control	Da, consiliul este numit de jurisdicția de control	Consiliul companiei de utilități	Da, prin lege
FRI Macedonia	Servicii municipale	Autoritățile locale	Întreprindere publică municipală	Neclar	Da, consiliu cu participare a jurisdicției fără control	Jurisdicția de control	Câteodată
Moldova	Apă și canalizare	Autoritățile locale	Întreprindere publică municipală	Jurisdicția de control	No, control de către jurisdicția de control	Jurisdicția de control	Câteodată
Munte negru	Apă și canalizare	Autoritățile locale	Întreprindere publică municipală	Jurisdicția de control	Da, consiliul este numit de jurisdicția de control	Consiliul companiei de utilități	Nu
România	Apă și canalizare	Autoritățile locale	Operator regional	Jurisdicția de control	Da, consiliul este numit de jurisdicția de control	Jurisdicția de control	Da
Serbia	În funcție de mărime	Autoritățile locale	Întreprindere deținută de stat	Guvernul național	Da, consiliul este numit de jurisdicția de control	Consiliul companiei de utilități	Nu
Slovacia	Apă și canalizare	Autoritățile locale	Societate pe acțiuni	Jurisdicția de control	Da, consiliul este numit de jurisdicția de control	Consiliul companiei de utilități	Da
Slovenia	În funcție de mărime	Autoritățile locale	Întreprindere publică municipală	Jurisdicția de control	Da, consiliul este numit de jurisdicția de control	Jurisdicția de control	Câteodată
Ucraina	Apă și canalizare	Autoritățile locale	Întreprindere comunală	Jurisdicția de control	Nu, control de către jurisdicția de control	Jurisdicția de control	Nu

SURSA: COLECTAREA DE DATE SS.

⁸ Acest lucru urmează să se schimbe. Modificările din 2009 ale legii apelor prevăd că toate bunurile de infrastructură din sectorul AAS devin proprietate publică de stat sau municipală (în funcție de caracteristicile teritoriale și funcționale).

41. **Majoritatea țărilor din regiune au avut implicare privată în furnizarea serviciilor de apă și de ape uzate.** La sfârșitul anilor 1990 și la începutul anilor 2000, mai multe țări au experimentat varianta PPP pentru orașele mai mari, ceea ce a condus la semnarea unor contracte de concesiune pentru orașe precum București, Budapesta și Sofia, precum și pentru o mare parte din populația Republicii Cehe și a Slovaciei. S-a încercat de asemenea încheierea unui contract de management în Gjakovë-Rahovecare, Kosovo. Mai recent, Ucraina a dezvoltat mai multe scheme de parteneriat public-privat notabile (PPP), cum ar fi contractul de închiriere pe termen lung încheiat între municipiul Odessa și societatea privată Infoxvodokanal, precum și un contract de concesiune pe scară largă între Luhansk Oblast și operatorul privat rus Rosvodokanal. Totuși, în prezent, numai câteva dintre țări continuă să urmeze activ modelul tradițional de concesiune, serviciile din Budapesta, de exemplu, fiind re-municipalizate. Apar câteva modele PPP de mai mică amploare, totuși, pentru managementul unor facilități specifice (BOTs în Zagreb, Serbia și Kosovo) și pentru livrarea de servicii externalizate, câteodată pe bază de performanță.

TABELUL 3: OVERVIEW OF WATERWORKS ASSOCIATIONS IN THE REGION AND SERVICES THEY OFFER

Țara	Numele ⁹	Obiectul	Anul înființării	Personal cu normă întreagă	Servicii oferite					
					Instruire	Asistență tehnică	Schimb de cunoștințe	Lobby și sprijin	Relații publice	Stabilire standarde
Albania	SHUKALB	Ape și ape uzate	2000	5	✓		✓	✓	✓	
Austria	ÖVGW	Apă	1881	15	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	ÖWAV	Ape uzate	1909	8	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Bosnia și Herțegovina	VRS	Republika Srpska	2001	3	✓	✓	✓	✓	✓	
	UPKP	FBiH / servicii de utilități	1999	1	✓	✓	✓	✓	✓	
Bulgaria	BWA	Apă și ape uzate	2001	5			✓	✓	✓	
Croația	GVIK	Apă și ape uzate	1972	–	✓	✓	✓	✓		
Republica Cehă	SOVAK	Apă și ape uzate	1989	5	✓	✓	✓	✓	✓	
Ungaria	MAVIZ	Apă și ape uzate	1990	10	✓		✓	✓	✓	
Kosovo	SHUKOS	Apă și ape uzate	2001	3	✓		✓	✓		
FRI Macedonia	ADKOM	Servicii municipale	2004	2	✓		✓	✓	✓	
Moldova	AMAC	Apă și ape uzate	2000	10	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Munte negru	UVCG	Apă și ape uzate	1999	1	✓	✓	✓	✓	✓	✓
România	ARA	Apă și ape uzate	1995	25	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Serbia	WSAS	Apă și ape uzate	2011	–	✓	✓	✓		✓	✓
	UTVSI	Profesioniști în apă	1960	5	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Slovacia	AVS	Apă și ape uzate	2004	2	✓	✓	✓	✓	✓	
Slovenia	CCIS	Camera de comerț	1851	2			✓	✓	✓	
Ucraina	UWA	Apă și ape uzate	1995	9	✓	✓	✓	✓	✓	✓

SURSA: COLECTARE DE DATE SS.

9 SHUKALB: Asociația de alimentare cu apă și canalizare din Albania; ÖVGW: Asociația pentru gaze și apă din Austria; ÖWAV: Asociația de management al apelor și deșeurilor din Austria; VRS: Asociația apei din Republika Srpska; UPKP: Asociația Patronală a Companiilor de Utilități; BWA: Asociația bulgară din sectorul apelor; GVIK: Asociația din sectorul apelor și canalizării; SOVAK: Asociația de alimentare cu apă și canalizare din Republica Cehă; MAVIZ: Asociația companiilor de servicii de apă din Ungaria; SHUKOS: Asociația din sectorul apei și apelor uzate din Kosovo; ADKOM: Asociația Furnizorilor de servicii de utilități din Macedonia; AMAC: Asociația națională din Moldova în sectorul utilităților de apă și canalizare; UVCG: Asociația de lucrări de ape din Muntenegru; ARA: Asociația română a apei; WSAS: Asociația lucrărilor de apă și canalizare din Serbia; UTVSI: Asociația pentru tehnologia apei și inginerie sanitară; AVS: Asociația companiilor de apă; CCIS: Camera de comerț și industrie din Slovenia; UWA: Asociația ucraineană a utilităților de apă.

42. **Fiecare țară din regiune are o asociație de utilități și, în unele cazuri, chiar mai multe.** Asociații puternice în domeniul apei există în majoritatea statelor membre UE, conduse, de exemplu, de ÖVGW în Austria, MAVIZ în Ungaria, și ARA în România. Totuși, în majoritatea țărilor din fosta Iugoslavie, crearea acestor asociații este mai recentă, iar capacitatea umană și financiară a acestora este mai limitată. Activitățile de schimb de cunoștințe cum ar fi conferințe, seminarii și jurnale sunt serviciile cele mai populare furnizate de asociații membrilor lor, urmate de activități de lobby și sprijin. Șapte asociații din regiune redactează și stabilesc standarde și ghiduri tehnice ca parte a ofertei lor de servicii (Tabelul 3).

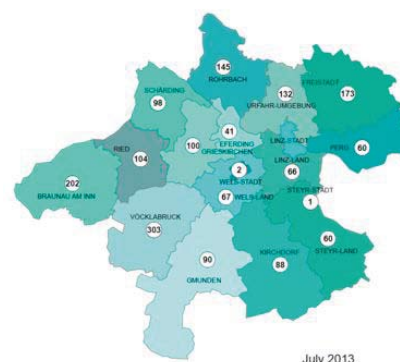
43. **În zonele rurale, serviciile de apă sunt de obicei organizate prin intermediul unei companii de utilități din apropiere, al unei organizații cu sediul în comunitate sau prin furnizare în regie proprie.** În general, furnizarea în regie proprie și sistemele operate de comunitate reprezintă aproximativ 26 de procente din populație. Se cunosc foarte puține lucruri despre furnizorii informali de servicii, care, de obicei, nu sunt acoperiți de politici și normele de reglementare și, astfel, ridică probleme specifice pentru sector din cauza dimensiunii lor mici, capacității tehnice și financiare limitate, precum și numărului mare al acestora. Multe țări din regiune consideră agregarea sau integrarea acestor furnizori mai mici în companiile regionale de utilități ca reprezentând cea mai viabilă opțiune pentru a îmbunătăți calitatea și sustenabilitatea serviciilor. Totuși, această soluție poate implica costuri suplimentare semnificative pentru companiile de utilități publice, iar țările care au fost nevoite în mod tradițional să se ocupe de asemenea situații, precum Austria, au dezvoltat mecanisme alternative pentru a oferi sprijin respectivilor furnizori de servicii, după cum arată experiența din Asociația apei din Austria Superioară (a se vedea caseta).

Upper Austria Water, o asociație de cooperative rurale

Fondată în 1946, Asociația Apei din Austria Superioară este o asociație autonomă, autosuficientă, nonprofit a peste 1.700 de cooperative situate în statul federal Austria Superioară. Condușă de un consiliu format din șapte administratori, această asociație gestionează activitățile din domeniul apei, în special în zonele rurale și se ocupă de instalațiile de alimentare cu apă și canalizare descentralizate, pe scară mică, precum și de protecția împotriva inundațiilor și irigații.

Cooperativele de apă au scopul de a asigura alimentarea cu apă potabilă suficientă, de calitate înaltă și eficientă din punct de vedere al costurilor prin construirea și operarea unor instalații autonome. Implicarea personală și serviciile onorifice ale membrilor fac din această alimentare colectivă cu apă de calitate controlată o metodă economică de alimentare. Asociația oferă sprijin membrilor săi pe aspecte tehnice, juridice, financiare și organizaționale. Aceasta oferă servicii operaționale și de întreținere (asistență tehnică, alimentare de urgență, echipamente tehnice mobile), programe de punere în comun (pentru cumpărarea de apometre și analize ale apei, de exemplu), și servicii de măsurare (precum detectarea scurgerilor, amplasarea conductelor și vanelor, ratele fluxului și presiune, precum și teste acvifere). Propune, de asemenea, sesiuni de educare și instruire și desfășoară activități de relaționare și oportunități de schimb de informații pentru membrii săi. For more information, see <http://www.oewasser.at/de/english.html>.

Statul Federal Austria Superioară peste 1.700 de cooperative de apă

oo
WASSER
GENOSSENSCHAFTSVERBAND reg. Gen.-mb

B. Elaborarea politicilor

44. **Responsabilitățile privind elaborarea politicilor în sectorul serviciilor de apă aparțin autorităților administrative centrale, însă sunt de obicei comune mai multor ministere, dând naștere câteodată unor adevărate provocări în ceea ce privește coordonarea.** Definirea strategiilor și politicilor aferente serviciilor de apă din regiune rămâne responsabilitatea administrației centrale și a diferitelor ministere ale acesteia în aproape toate țările din regiune (singura excepție fiind Bosnia și Herțegovina – Federația Entităților Bosnia și Herțegovina, unde politicile privind serviciile de apă sunt responsabilitatea autorităților regionale). Tradiția unui guvern central puternic este încă prezentă în anumite țări (Ucraina), în timp ce altele experimentează un nivel extins de descentralizare (Bosnia și Herțegovina). Responsabilitatea de elaborare a politicilor pentru furnizarea serviciilor de apă este comună mai multor ministere diferite ale guvernului și urmărește în mare un model în care (a) gestionarea resurselor de apă este în majoritatea cazurilor responsabilitatea Ministerului agriculturii (însă în anumite țări, de asemenea a Ministerului mediului), (b) aspectele aferente utilităților de apă și dezvoltării infrastructurii sunt responsabilitatea Ministerului agriculturii sau a Ministerului dezvoltării regionale (sau a altor ministere care se ocupă cu administrațiile autonome locale), (c) standardele de tratare a apelor uzate sunt în principal responsabilitatea Ministerului mediului și (d) standardele privind apa potabilă sunt în principal responsabilitatea Ministerului sănătății. Înmulțirea ministerelor care se ocupă de serviciile de apă creează câteodată confuzie sau conduce la lipsa asumării unei agende de reformă a sectorului utilităților. Pentru a reduce această provocare, unele țări au recurs la crearea de organisme de coordonare (Consiliul inter-ministerial pentru apă în Kosovo și Consiliul național al apei în Albania, de exemplu). În alte cazuri, asociația apei (România) sau autoritatea de reglementare (Ungaria) au preluat roluri active de coordonare a politicilor sau de sensibilizare. Numai în câteva țări (precum Austria, Croația și Slovenia) toate aspectele legate de furnizarea serviciilor de apă sunt concentrate la nivelul unui singur minister (de obicei Ministerul agriculturii), însă chiar și în aceste cazuri, Ministerul Mediului și Ministerul Sănătății au responsabilități semnificative de monitorizare și protecție a mediului.

Directiva cadru pentru apă

Directiva cadru pentru ape (DCA, Directiva 2000/60/CE) a introdus în legislația UE un nou obiectiv de protecție a ecosistemelor acvatice într-un mod mai holist, luând în considerare în același timp folosirea apei pentru susținerea vieții și dezvoltarea umană. DCA a introdus mai multe principii cheie în gestionarea și protejarea resurselor acvatice, incluzând un proces de planificare integrată la nivelul bazinelor hidrografice, evaluarea cuprinzătoare a impacturilor, analiza economică a măsurilor propuse sau luate, precum și principii de gestionare integrată a resurselor de apă care reunesc sub aceeași umbrelă obiective de mediu și obiective privind gestionarea apelor și politicile aferente. Instrumentul cheie pentru implementarea DCA constă în Planurile de gestionare a bazinelor hidrografice și Programele de măsuri aferente pentru îmbunătățirea stării apei. Scopul directivei este de a obține o stare bună a apei pentru toate apele naturale de suprafață și subterane. Pentru apele de suprafață, definiția "stării bune" se bazează pe un nou concept, acela de „calitate ecologică”, luând în considerare caracteristicile biologice, chimice și fizice ale acestora. DCA prevede mai multe termene limită până la care statele membre trebuie să îndeplinească anumite obligații. În plus, DCA introduce cerința recuperării costurilor pentru serviciile de apă, precum și informare și consultare publică în domeniul gestionării apei.

45. **Chiar dacă directivele UE în domeniul apei nu stabilesc explicit un model de guvernare specifică sau cadre de reglementare pentru serviciile de apă, acestea conduc implicit la modificări sectoriale în regiune, nu numai la nivelul țărilor membre, ci și în țările care doresc să devină membre.** Directivele UE în domeniul apei (în principal DCA, Directiva privind tratarea apelor uzate urbane [DTAUR], și Directiva privind apa potabilă [DAP]—a se vedea casetele) se referă în principal la protecția resurselor de apă, a mediului și a sănătății umane, precum și la utilizarea sustenabilă a resurselor de apă. Spre deosebire de directivele din alte sectoare, acestea nu stabilesc explicit un model de guvernare specifică sau cadre de reglementare pentru furnizarea serviciilor de apă, și, de fapt, în rândul statelor membre din regiunea Dunării și din alte regiuni se poate observa o mare diversitate a structurilor organizaționale. Principalul impact direct al acestora asupra serviciilor de apă are loc prin definirea cerințelor privind calitatea apei potabile, cerințele privind colectarea și tratarea apelor uzate (parte din acquis-ul comunitar al UE), precum și cerințe generale pentru recuperarea costurilor în conformitate cu principiul potrivit căruia poluatorul plătește. Totuși, unele părți interesate din regiune au elaborat recomandări suplimentare de politici implicite sau percepute, precum nevoia de consolidare a companiilor de utilități de apă pentru a facilita absorbția fondurilor UE și dezvoltarea unor pachete de investiții eficiente din punct de vedere al costurilor; sau necesitatea unui cadru de reglementare mai puternic pentru a asigura respectarea cerințelor privind recuperarea costurilor. În orice caz, toate statele membre UE au finalizat transpunerea formală a directivei UE relevante în domeniul apei și țările candidate sau posibil candidate sunt în curs de aliniere a politicilor lor privind apa cu cerințele acquis-ului UE și ale directivei UE relevante.

46. **Termenele limită de respectare a directivei UE pentru fiecare nou stat UE sunt definite în Tratatul de aderare și sunt stabilite pe baza dimensiunii aglomerației, procentului de încărcare și/sau aglomerației individuale și pe baza**

sensibilității apelor colectoare. În timp ce unele țări UE din regiune au realizat respectarea deplină a directivelor, termenele de tranziție pentru anumite categorii nu s-au împlinit încă pentru Croația, Ungaria, România, Slovacia și Slovenia (a se vedea Capitolul IV, Secțiunea C pentru o prezentare generală a ratelor curente de conformitate). În mod notabil, câteva țări posibil candidate au început transpunerea directivelor UE în sistemele lor naționale, chiar înainte de a obține statutul oficial de state candidate, demonstrând un angajament timpuriu față de obiectivele directivei UE.

47. Marea majoritate a țărilor din regiune au elaborat strategii în domeniul apelor care definesc obiectivele strategice ale sectorului. Elaborarea unei strategii solide în sectorul apei este considerată fundamentul dezvoltării sectorului în majoritatea țărilor din regiune și astfel de documente au fost elaborate și adoptate recent în 12 țări din regiune (Albania, Austria, Bosnia și Herțegovina, Bulgaria, Croația, Republica Cehă, FRI Macedonia, Muntenegru, România, Slovacia, Slovenia și Serbia), în timp ce încă două țări (Kosovo și Moldova) au proiecte elaborate. Numai două țări (Ungaria și Ucraina) nu au o strategie proiectată în sectorul apei, însă acoperă aspectele aferente apei prin mai multe strategii sectoriale diferite sau programe guvernamentale. Strategiile naționale adoptate în domeniul apei oferă de obicei obiective strategice și stabilesc resursele și acțiunile necesare pentru realizarea obiectivelor sectoriale. Sectorul alimentării cu apă și al canalizării se concentrează în principal pe (a) creșterea acoperirii alimentării cu apă și a canalizării, (b) îmbunătățirea protecției apelor față de poluarea la punctul sursă și (c) realizarea recuperării costurilor și sustenabilității operării în termen de 10 până la 25 de ani. În statele membre și candidate UE, toate strategiile elaborate recent au o dimensiune puternică de conformitate cu cerințele UE, iar obiectivele sunt aliniate la transpunerea directivelor UE în domeniul apei (scopul fiind conformitatea completă până la sfârșitul perioadei individuale de tranziție convenite). Singura excepție este Austria, care respectă deja directivele UE, astfel încât accentul a fost schimbat pe întreținere și adaptarea la schimbările climatice ca următorul nivel al provocărilor din sectorul apei.

Directiva privind tratarea apelor uzate urbane

Directiva privind tratarea apelor uzate urbane (DTAUR, directiva 91/271/CEE) este o directivă orientată pe controlul emisiilor și unul dintre instrumentele majore de politică în domeniul apei în Europa. Obiectivul său este protejarea mediului acvatic de efectele adverse ale deversării apelor uzate urbane din zonele cu așezări și de apele uzate industriale din sectorul agroalimentar. Directiva se aplică aglomerărilor cu un echivalent-locuitor (e.l.) de peste 2.000 și prevede colectarea corespunzătoare a apelor uzate și reglementează eliminarea apelor uzate, specificând tipul minim de tratare care trebuie prevăzut și stabilind valorile limitei maxime de emisie pentru poluanții majori (încărcătură organică și nutrienți). Directiva prevede colectarea și tratarea apelor uzate în aglomerări cu e.l. de peste 2.000 și o tratare mai avansată în aglomerări cu un e.l. mai mare de 10.000 în zonele sensibile. Această directivă este considerată la modul general a fi cel mai scump act normativ din acquis-ul comunitar.

Directiva privind apa potabilă

Directiva privind apa potabilă (DAP, Directiva 98/83/CE) se referă la calitatea apei destinate consumului uman și definește standardele esențiale de calitate a apei potabile la nivelul UE. Obiectivul acesteia este protejarea sănătății umane de efectele adverse ale oricărei contaminări a apei destinate consumului uman prin asigurarea salubrității și purității acesteia. Directiva se aplică în principal sistemelor care alimentează cu apă potabilă mai mult de 50 de persoane sau 10m³/zi.

48. Chiar și în rândul țărilor cu minorități semnificative de populație romă, puține percep acest lucru ca un aspect care are legătură cu alimentarea cu apă sau puține au scheme specifice de furnizare de servicii pentru aceste grupuri. În timp ce mai multe țări din regiune, inclusiv Bulgaria, România și Slovacia, au concentrări mari de populație romă (a se vedea Capitolul II, secțiunea B), numai în FRI Macedonia și Bosnia și Herțegovina, unele companii de utilități au o abordare specifică a grupurilor marginalizate (constând în principal în furnizarea gratuită a unei cantități de bază de apă sau reduceri la tariful de apă). Toate celelalte țări declară că au aceeași abordare în privința tuturor clienților, indiferent de etnia sau statutul social al acestora. Problema poziției grupurilor marginalizate este definită de obicei în cadrul strategiei naționale (în unele cazuri în legislație) pentru aceste grupuri, însă asistența oferită populațiilor cu condiții sociale și economice nefavorabile este furnizată de obicei printr-o combinație de sprijin de stat și municipal, cu foarte puține cazuri care includ subvenții directe pentru apă sau alte servicii municipale (a se vedea Capitolul VI, secțiunea D pentru detalii suplimentare).

49. Genul nu este perceput ca o problemă în sectorul serviciilor de apă, chiar și în condițiile unei reprezentări disproportionat de scăzute a femeilor în rândul personalului companiilor de utilități de apă. Dezechilibrul de gen nu este perceput ca o problemă în sectorul apei în niciuna dintre cele 16 țări din regiune (colectare de date SS) și, astfel, nu este acoperit în strategiile existente privind sectorul. Totuși, opiniile experților confirmă de asemenea că există un dezechilibru general de gen în rândul personalului companiilor de utilități, în special la nivel de decizie/management. Subreprezentarea femeilor în rândul personalului companiilor de utilități este explicată de obicei de experți ca fiind cauzată de munca fizică solicitantă, deși acest lucru nu explică subreprezentarea femeilor la nivelul conducerii.

C. Managementul resurselor

50. **Gestionarea resurselor de apă urmează în principal o abordare integrată de gestionare a resurselor de apă.** Dezvoltarea Planurilor de gestionare a bazinelor hidrografice în țările membre UE și adoptarea abordării de management integrat al resurselor de apă (MIRA) în privința gestionării resurselor de apă și a protecției la inundații sunt predominante în întreaga regiune, fiind conforme cu cerințele DCA. Elaborarea și implementarea planurilor respective sunt în general responsabilitatea ministerului competent care se ocupă de gestionarea apelor (care este în majoritatea țărilor Ministerul agriculturii, însă în unele țări poate fi și Ministerului mediului). Câteva țări, precum Croația, Bosnia și Herțegovina, Ungaria și Serbia, au înființat agenții naționale de ape cu responsabilități în gestionarea resurselor de apă. După cum se menționează în Capitolul II, secțiunea D, respectivele planuri sunt apoi uniformizate cu Planul de gestionare a bazinelor hidrografice ale Dunării sub coordonarea ICPDR.

TABELUL 4: TAXE PENTRU RESURSELE DE APĂ

Țara	Tarif extragere apă	Suma pe an încasată din tariful de extragere (Euro)	Tariful pentru permisul de eliminare ape uzate	Suma pe an încasată din tariful de eliminare ape (Euro)	Tarife încasate plătite la	Tariful total încasat în anul respectiv (Euro per persoană pe an)
Albania	Da, însă nu este perceput sistematic	230.000	Nu	Indisponibil	Bugetul de stat	0,08
Austria	Da	Fără tarif	Da	Fără tarif	Indisponibil	Indisponibil
Bosnia și Herțegovina	Da	5.400.000	Da	15.800.000	Bugetul de stat	5,58
Bulgaria	Da, însă nu este perceput sistematic	9.300.000	Da	2.000.000	Bugetul de stat	1,55
Republica Cehă	Da	147.000.000	Da	7.500.000	Fond desemnat pentru apă	14,71
Croația	Da	40.000.000	Da	29.000.000	Fond desemnat pentru apă	16,05
Ungaria	Da	43.000.000	Da	10.000.000	Bugetul de stat	5,35
Kosovo	Da, însă nu este perceput sistematic	190.000	Da, însă nu este perceput sistematic	190.000	Bugetul de stat	0,21
FRI Macedonia	Da, însă nu este perceput sistematic	1.600.000	Da, însă nu este perceput sistematic	16.000	Bugetul de stat	0,77
Moldova	Da	Perceput împreună cu tariful pentru ape uzate	Da	150.000	Fond desemnat pentru apă	0,04
Munte negru	Da, însă nu este perceput sistematic	660.000	Da, însă nu este perceput sistematic	210.000	Bugetul de stat	1,45
România	Da	Nu există date	Da	Nu există date	Bugetul de stat	Nu există date
Serbia	Da	37.000.000	Da	Nu există date *	Bugetul de stat	5,21
Slovacia	Da	37.000.000	Da	7.000.000	Fond desemnat pentru apă	8,15
Slovenia	Da, însă nu este perceput sistematic	Nu există date	Da	Nu există date	Bugetul de stat	Nu există date
Ucraina	Da	Nu există date	Da	Nu există date	Bugetul de stat	Nu există date

SURSA: COLECTARE DATE SS.

NOTĂ: *VALOAREA TARIFULUI DE EXTRAGERE INCLUDE ȘI TARIFUL DE ELIMINARE, CARE NU ESTE PREVĂZUT SEPARAT.Y.

51. **Deși este legală, utilizarea actuală a tarifului de extragere a apei și de eliminare a apelor uzate nu este de obicei un instrument eficient de reglementare a resurselor.** Conceptul de autorizații și tarife pentru extragerea apei și eliminarea apelor uzate există în toate țările regiunii, însă unele țări nu percep tarife de extragere, în timp ce altele nu le aplică în totalitate. Fondurile colectate din aceste tarife sunt în majoritatea cazurilor venituri ale Bugetului central de stat (cu excepția Croației, Republicii Cehe, Moldovei și Slovaciei, unde sunt direcționate într-un fond desemnat pentru apă), din care sunt distribuite conform nevoilor guvernului. Sumele încasate se încadrează între sume mai mult simbolice în Albania, până la relativ semnificative în Croația și Republica Cehă, însă rămân foarte mici la nivel regional (media regională este de numai 4 € pe persoană pe an) și nu depășesc 20 € pe persoană pe an în nicio țară din regiune (Tabelul 4).

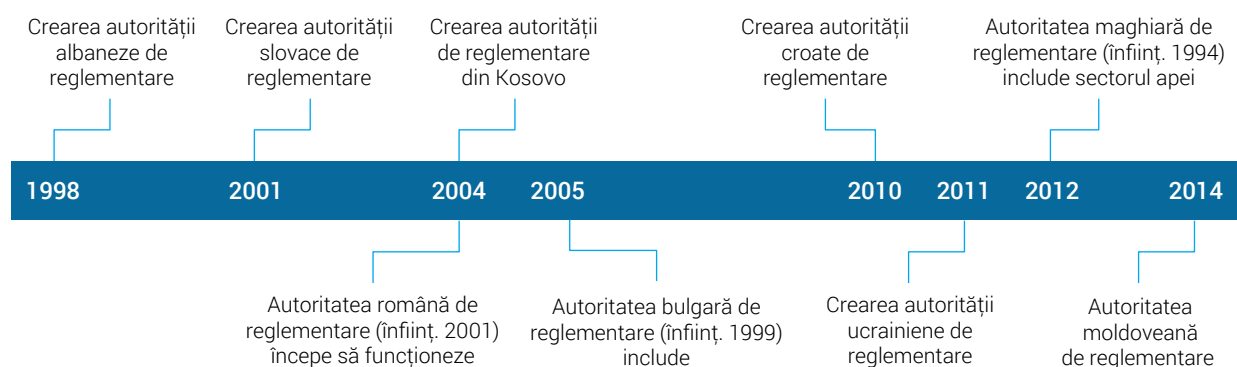
Agenții naționale de apă

Numai patru țări (Bosnia și Herțegovina, Croația, Moldova și Serbia) au agenții de stat independente pentru apă cu un anumit nivel de responsabilitate pentru serviciile de alimentare cu apă și canalizare, și numai în Croația această agenție (Apele Croate) are responsabilitate substanțială și un buget adecvat pentru toate aspectele legate de sectorul apelor. Bugetul Apelor Croate (310 milioane € sau 70 € pe cap de locuitor în 2014) este generat în principal din diferitele tarife percepute de la toți utilizatorii de apă din Croația, cu foarte puțin sau niciun sprijin financiar de la bugetul de stat.

D. Reglementare

52. **În ultimii 15 ani, țările din regiunea Dunării au avut o orientare către o reglementare mai independentă a furnizării serviciilor de apă și ape uzate, în special în țările cu companii de utilități mai mari sau regionale.** Dintre cele 16 țări incluse în acest raport, 9 au o autoritate independentă de reglementare care supervizează sectorul serviciilor de apă: Albania, Bulgaria, Croația, Ungaria, Kosovo, Moldova, România, Slovacia și Ucraina. Dintre aceste agenții de reglementare, numai Autoritatea albaneză de reglementare a apelor a început să funcționeze înainte de 2000. Altele au fost înființate sau și-au asumat funcții de reglementare asupra serviciilor de apă în ultimii 15 ani (Figura 21), adesea în paralel cu sau drept condiție prealabilă pentru eforturile de restructurare sau regionalizare a sectorului de utilități (Croația, Kosovo, România). În plus, sunt discuții în curs și sunt desfășurate studii pentru evaluarea formalizării posibile a cadrelor de reglementare în alte trei țări (Bosnia și Herțegovina, FRI Macedonia și Muntenegru).

FIGURA 21: CALENDARUL AGENȚIILOR DE REGLEMENTARE ÎNFIINȚATE ÎN REGIUNEA DUNĂRII

SURSA: CREAȚIA AUTORILOR DIN COLECTAREA DE DATE SS.

53. **Dintre cele nouă autorități independente de reglementare din regiune, numai trei sunt specifice sectorului apei: Albania, Croația și Kosovo.** Restul de șase autorități sunt multisectoriale, reglementând de asemenea sectorul energiei electrice, de termoficare și de gaze, între altele. Unul dintre argumentele în favoarea unui organism de reglementare multisectorial în locul unuia dedicat este că permite transferul de cunoștințe și expertiză în domeniul reglementării de la un sector la altul. În plus, un model multisectorial crește, cel puțin în teorie, independența organismului de reglementare prin faptul că nu se permite ca un singur sector să domine agenda și să facă agenția dependentă financiar de orice sector sau companie mare de utilități. Totuși, este posibil ca în practică lucrurile să nu stea chiar așa. În cadrul unui seminar privind reglementarea organizat de Programul Apa Dunării, două organisme de reglementare multisectoriale au arătat că sectorul apelor are adesea o prioritate mai scăzută din punct de vedere al reglementării decât sectorul energiei electrice în cadrul agențiilor lor, având câteodată ca rezultat amânarea luării deciziilor în legătură cu sectorul apei.

54. **Toate autoritățile de reglementare din regiune joacă un rol formal în stabilirea și aprobarea tarifelor, adesea împreună cu autoritățile locale.**

Dintre toate organismele de reglementare, numai cel maghiar are rol consultativ în procesul de stabilire a tarifelor (decizia formală aparține ministerului). Restul organismelor de reglementare au responsabilitate directă în stabilirea tarifelor, fie stabilindu-le formal, fie revizuiind și aprobând tarifele propuse, adesea după ce acestea au fost aprobate anterior de consiliile autorităților locale. În țările care nu au un organism de reglementare economică dedicat, funcțiile de reglementare precum stabilirea tarifelor și monitorizarea calității serviciilor sunt îndeplinite în general de autoritățile locale, câteodată cu implicarea unui mecanism național guvernamental de control (FRI Macedonia, Serbia).

55. **Metodologiile de stabilire a tarifelor variază în rândul țărilor, însă cel mai mult este utilizat venitul plafonat.**

Patru țări din regiune - FRI Macedonia, Kosovo, România și Ucraina – folosesc metodologia rentabilității. Ungaria, Muntenegru și Serbia nu au dezvoltat o metodologie pentru stabilirea tarifelor în vigoare. În practică, totuși, deoarece companiile de utilități din regiune sunt deținute în mare parte de autoritățile locale, care prioritizează mai mult tarife mai mici decât tarife mai mari, stabilirea tarifelor nu este un instrument de reglementare atât de eficient cum ar fi într-un context privat, determinat de profit.

TABELUL 5: PRACTICES OF ECONOMIC REGULATION IN THE COUNTRIES OF THE DANUBE REGION

Țara	Metodologia de stabilire a tarifelor	Baza pentru stabilirea tarifelor	Procesul de stabilire a tarifelor	Tarife stabilite la niveluri definite de reglementare	Niveluri de tarife reglementate asigurate	Frecvența minimă a revizuirilor tarifelor
Albania	Da, în aplicare	Plafon venit	Organismul de reglementare stabilește tarifele	Destul de sistematic	Nu, cererile de revizuire a tarifelor depind de companiile de utilități	Nu, cererile de revizuire a tarifelor depind de companiile de utilități
Austria	Da, în aplicare	Plafon venit	Companiile de utilități stabilesc tarifele cu consultarea autorităților locale	Destul de sistematic	Da, prin amenzi sauretragerea finanțării	Da, prin frecvența prevăzută pentru revizuirea tarifelor și indexare
Bosnia și Herțegovina	Nu	Indisponibil	Companiile de utilități stabilesc tarifele cu consultarea autorităților locale	Numai când autoritățile locale și conducerea companiilor de utilități ajung la un acord	Da, organismul de reglementare poate stabili tarifele unilateral	Nu, cererile de revizuire a tarifelor depind de companiile de utilități
Bulgaria	Da, în aplicare	Plafon preț	Organismul de reglementare stabilește tarifele	Rareori	Organismul de reglementare aprobă nivelul tarifului maxim, compania de utilități poate percepe mai puțin	Da, prin indexare automată
Croația	Da, în aplicare	Plafon preț	Organismul de reglementare revizuieste și aprobă tarifele	Destul de sistematic	Da, organismul de reglementare poate stabili tarifele unilateral	Da, prin frecvența prevăzută pentru revizuirea tarifelor
Republica Cehă	Da, în aplicare	Plafon venit	Companiile de utilități stabilesc tarifele cu consultarea autorităților locale	Destul de sistematic	Da, organismul de reglementare poate stabili tarifele unilateral	Da, prin frecvența prevăzută pentru revizuirea tarifelor
Ungaria	Nu, însă în curs de dezvoltare	Indisponibil	Organismul de reglementare recomandă tarifele ministerului național	Rar, însă se așteaptă stabilirea anuală a tarifelor după adoptarea reglementării tarifelor	Da, prin amenzi sauretragerea finanțării	Nu în prezent, însă posibil după adoptarea reglementării tarifului
Kosovo	Da, în aplicare	Rentabilitate	Organismul de reglementare revizuieste și aprobă tarifele	Destul de sistematic	Da, organismul de reglementare poate stabili tarifele unilateral	Da, prin frecvența prevăzută pentru revizuirea tarifelor
FRI Macedonia	Da, însă nu se aplică sistematic	Rentabilitate	Companiile de utilități stabilesc tarifele cu consultarea autorităților locale	Numai când autoritățile locale și conducerea companiilor de utilități ajung la un acord	Nu, dacă nu este prezentată o revizuire a tarifelor	Nu, cererile de revizuire a tarifelor depind de companiile de utilități
Moldova	Da, în aplicare	Plafon venit	Organismul de reglementare revizuieste și aprobă tarifele	Numai când autoritățile locale și conducerea companiilor de utilități ajung la un acord	Nu, dacă nu este prezentată o revizuire a tarifelor	Nu, cererile de revizuire a tarifelor depind de companiile de utilități

Țara	Metodologia de stabilire a tarifelor	Baza pentru stabilirea tarifelor	Procesul de stabilire a tarifelor	Tarife stabilite la niveluri definite de reglementare	Niveluri de tarife reglementate asigurate	Frecvența minimă a revizuirilor tarifelor
Munteșnegru	Nu	Indisponibil	Companiile de utilități stabilesc tarifele cu consultarea autorităților locale	Numai când autoritățile locale și conducerea companiilor de utilități ajung la un acord	Nu, dacă nu este prezentată o revizuire a tarifelor	Nu, cererile de revizuire a tarifelor depind de companiile de utilități
România	Da, în aplicare	Rentabilitate	Organismul de reglementare stabilește tarifele	Destul de sistematic	Da	Nu, cererile de revizuire a tarifelor depind de companiile de utilități
Serbia	Nu	Indisponibil	Companiile de utilități stabilesc tarifele cu consultarea autorităților locale	Numai când autoritățile locale și conducerea companiilor de utilități ajung la un acord	Da, prin amenzi sauretragerea finanțării	Nu, cererile de revizuire a tarifelor depind de companiile de utilități
Slovacia	Da, în aplicare	Plafon preț	Organismul de reglementare revizuește și aprobă tarifele	Destul de sistematic	Da, organismul de reglementare poate stabili tarifele unilateral	Da, prin frecvența prevăzută pentru revizuirea tarifelor
Slovenia	Da, în aplicare	Plafon venit	Companiile de utilități stabilesc tarifele cu consultarea autorităților locale	Destul de sistematic	Nu există informații	Da, prin frecvența prevăzută pentru revizuirea tarifelor
Ucraina	Da, în aplicare	Rentabilitate	Organismul de reglementare stabilește tarifele	Rareori	Da, organismul de reglementare poate stabili tarifele unilateral	Nu, cererile de revizuire a tarifelor depind de companiile de utilități

SURSA: COLECTARE DATE SS.

56. Agențiile de reglementare din regiune diferă mult în ceea ce privește independența, guvernarea, resursele umane și financiare. Deși toate agențiile sunt formal independente, în aproape jumătate dintre cazuri acestea depind de bugetul de stat pentru funcționare, iar conducerea lor este numită de executiv, și nu de parlament. În plus, în general, dotarea cu personal și bugetul diferă semnificativ, deși pot fi observate câteva tendințe. Agențiile de reglementare care reglementează în principal utilitățile municipale tind să aibă un raport de aproximativ un angajat pentru fiecare trei sau patru companii de utilități reglementate, în timp ce agențiile care reglementează operatori regionali mari (Ungaria, Kosovo, România) tind să aibă aproximativ doi angajați pentru fiecare companie de utilități; Croația, unde cadrul de reglementare este încă la început, reprezintă o excepție, cu numai un angajat tehnic pentru întreaga țară (Tabelul 6).

TABELUL 6: CARACTERISTICILE PRINCIPALE ALE AGENȚIILOR DE REGLEMENTARE DIN REGIUNEA DUNĂRII

	Albania	Bulgaria	Croația	Ungaria	Kosovo	Moldova	România	Slovacia	Ucraina
Nume ¹⁰	ERRU	EWRC ¹¹	Consiliul pentru servicii de apă	HEA	WWRO	ANRE	ANRSC	URSO	NEURC
Fundament?	Lege de reglementare	Lege de reglementare în domeniul apelor	Legea apelor	Legea apelor, legea statutului juridic	Lege de reglementare	Legea apelor	Legea apelor	Lege de reglementare	Decret și lege
Reglementează tarife?	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da
Operatori autorizați?	Da	Nu	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da
Soluționează reclamațiile clienților?	Nu	Da	Da	Da	Da	Da	Nu	Nu	Da

¹⁰ ERRU: Autoritatea de reglementare albaneză pentru sectorul de alimentare cu apă și eliminarea și tratarea apelor uzate; EWRC: Comisia de reglementare în domeniul energiei și apei; HEA: Autoritatea maghiară de reglementare în domeniul energiei și utilităților publice; WWRO: Oficiul în sectorul apelor și apelor uzate; ANRE: Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică; ANRSC: Autoritatea Națională de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități; URSO: Oficiul de reglementare pentru sectoarele de rețea; NEURC: Comisia națională pentru reglementarea energiei și utilităților publice.

¹¹ EWRC este în curs de restructurare conform Legii sectorului energetic, adoptate în luna martie 2015; informațiile din tabel se referă la noua structură de guvernare, însă include personalul și bugetul actual.

	Albania	Bulgaria	Croația	Ungaria	Kosovo	Moldova	România	Slovacia	Ucraina
Buget anual	350.000 €	2,0M €	160.000 €	15 milioane € (incl. toate sectoarele)	300.000 €	1,5 milioane €			2.175.000 €
Surse de fonduri	Taxă de reglementare	Taxă de reglementare, amenzi prin bugetul de stat	Bugetul de stat	Taxă de reglementare, amenzi, alte taxe	Taxă de reglementare	Taxă de reglementare	Bugetul de stat	Bugetul de stat	Bugetul de stat
Obiect	AAS	Multisector	AAS	Multisector	AAS	Multisector	Toate serviciile locale	Multisector	Multisector
Utilități de apă reglementate	58	64	157	41	7	40	42	14	147
Personal	5 comisari	128 total(2 + 15Angajați pentru AAS)	9 membri (normă redusă) 1 specialist tehnic	65	11 specialiști tehnici	60 de persoane(7 pentru AAS)	96 de persoane	6 persoane	Apă: 71 Total: 600
Numire de către ?	Prim-ministru în baza unei liste scurte	Parlament	Parlament	Prim-ministru	Parlament (la propunerea guvernului)	Parlament		Președinte	Președinte
Mandate	2 × 5-year	2 × 5-year	1 × 5-year	2 × 7 year	1 × 4-year	6-year		6-year	2 × 6-year
Reporting to?	Parliament and Prime Minister	Parliament	Parliament	Parliament	Parliament	Parliament	Ministry of Reg. Develop.	Parliament	President, parliament

SURSA: COLECTARE DATE SS.

57. Reglementarea calității serviciilor este de obicei responsabilitatea ministerului sau agenției de sănătate publică în timp ce reglementarea de mediu este responsabilitatea ministerului sau agenției de mediu din fiecare țară. Niciuna dintre țările din regiune nu a concentrat toate activitățile de reglementare într-o singură agenție; de fapt, în mai multe cazuri, agențiile de reglementare au fost înființate peste structurile existente, conducând la roluri complementare sau conflictuale câteodată față de autoritățile și ministerele de resort.

E. Monitorizarea sectorului și evaluarea comparativă

58. Informațiile aferente sectorului nu sunt consolidate în cadrul unor instituții unice în niciuna dintre țările din regiune. Secțiunea B a subliniat nivelul înalt de atomizare a responsabilităților de elaborare a politicilor, precum și absența unui minister unic de resort în majoritatea cazurilor. În mod logic, această situație se reflectă asupra disponibilității informațiilor aferente sectorului, care sunt rareori consolidate la nivelul sectorului. În majoritatea cazurilor, informațiile privind gestionarea resurselor de apă sunt disponibile de la Ministerul agriculturii sau cel al mediului, informațiile privind calitatea apei potabile sunt disponibile de la Ministerul sănătății, informațiile privind companiile de utilități (dacă sunt disponibile) de la autoritatea de reglementare, iar informațiile privind finanțarea sectorului sunt câteodată disponibile de la Ministerul dezvoltării regionale (investiții). Situația este mai bună într-o oarecare măsură în privința statelor membre UE deoarece acestea trebuie să raporteze într-un mod structurat cu privire la progresele înregistrate în procesul de conformare cu directiva cadru din sectorul apei și cu directivele subordonate, ceea ce înseamnă că unele informații sunt consolidate folosind standarde definite la nivel internațional, dar chiar și atunci sunt extrem de limitate la indicatorii privind nivelul țării. Planurile

Resurse de informare asupra sectorului regional: IBNET și DANUBIS.org

IBNET (Rețeaua internațională de evaluare comparativă pentru utilitățile de apă și canalizare) (www.ib-net.org) este cea mai mare bază de date la nivel mondial privind datele de performanță ale utilităților de apă și canalizare. Sprijinită de Programul de Apă și canalizare al Băncii Mondiale, aceasta a acumulat în decursul timpului foarte multe date de la companiile de utilități din regiunea Dunării, care au fost folosite în Capitolul V. Pornind de la această resursă neprețuită, Programul Apa Dunării a lansat DANUBIS.org, un depozit online de resurse pentru și despre utilitățile de apă și canalizare din regiunea Dunării. DANUBIS.org funcționează în parteneriat cu persoanele interesate de la nivel național în majoritatea țărilor din regiune și are ca obiectiv consolidarea informațiilor disponibile din surse naționale, de pe IBNET și pe baza prezentului raport.

de gestionare a bazinelor hidrografice, un element de bază al DCA, acordă adesea puțină atenție serviciilor de apă și ape uzate dincolo de relația directă cu planurile privind utilizarea apei, potențialul de poluare și nevoile investiționale. Unele dintre autoritățile de reglementare mai bine implementate din regiune, precum cea din Albania, au început de asemenea să dezvolte acorduri bilaterale de schimb de informații cu alți actori precum Ministerul sănătății și Ministerul finanțelor.

59. Majoritatea țărilor din regiune au un mecanism de monitorizare a performanței companiilor de utilități în cadrul sectorului, dar aceste date sunt rar disponibile pentru public.

Tabelul 7 include o prezentare generală a sistemelor de informații privind performanța companiilor instituționalizate de utilități și alte scheme de comparare pentru toate țările regiunii. În toate țările care au o agenție de reglementare înființată, instituția a preluat conducerea în dezvoltarea cel puțin a unui sistem de informații limitate privind companiile de utilități. Totuși, practicile referitoare la faptul dacă informațiile sunt prelucrate într-un clasament formal de reglementare sau reevaluare a performanței și dacă sunt puse la dispoziție în mod public variază. Numai două țări, Albania și Kosovo, publică un raport anual comparativ de reglementare. În țările în care nu există o asemenea instituție, asociațiile din sectorul apelor au dezvoltat adesea scheme facultative de comparare a utilităților pentru a ajuta membrii lor să-și îmbunătățească performanța și, în unele cazuri, pentru a permite activități mai eficiente de lobby pentru un sprijin mai mare acordat sectorului.

TABELUL 7: SISTEME DE INFORMARE PRIVIND PERFORMANȚA FIRMELOR DE UTILITĂȚI INSTITUȚIONALIZATE ȘI SCHEME DE COMPARARE ÎN REGIUNE

Țara	Susținător	Obiect ¹²			Participare	Disponibil public?	Acoperirea sistemului
		Numai informații	Comparare reg.	Comparare utilități			
Albania	Minister de resort / organism de reglementare	✓	✓		Obligativ	Da	Toate utilitățile
Austria	Asociația apelor			✓	Facultativ	La nivel agregat	Unele utilități
Bosnia și Herțegovina	Indisponibil						
Bulgaria	Autoritatea de reglementare	✓			Obligativ	Indirect	Toate utilitățile
Croația	Autoritatea de reglementare	✓			Obligativ	Nu	Majoritatea utilităților, în dezvoltare
Republica Cehă	Indisponibil						
Ungaria	Autoritatea de reglementare	✓			Obligativ	Nedefinit	În dezvoltare
Kosovo	Autoritatea de reglementare	✓	✓		Obligativ	Da	Toate utilitățile
FRI Macedonia	Asociația apelor	✓		✓	Facultativ	Indirect	Unele utilități
Moldova	Asociația apelor	✓			Facultativ	Da	Majoritatea utilităților
Muntenegru	Indisponibil						
România	Autoritatea de reglementare	✓			Obligativ	La nivel agregat	Toate utilitățile
	Asociația apelor	✓		✓	Facultativ	Indirect	Multe utilități
Serbia	Asociația apelor	✓		✓	Facultativ	Indirect	Unele utilități
Slovacia	Autoritatea de reglementare	✓			Obligativ	La nivel agregat	Toate utilitățile
Slovenia	Indisponibil						
Ucraina	Autoritatea de reglementare	✓			Obligativ	La nivel agregat	Numai utilități mari

SURSA: COLECTARE DATE SS.

¹² Numai informații: numai sisteme care oferă informații; comparare reg.: comparare de reglementare care pune accentul pe clasificarea și notarea companiilor de utilități; compararea companiilor de utilități: compararea companiilor de utilități care pune accentul pe identificarea lipsurilor de performanță și potențialul de îmbunătățire

IV. ACCESUL LA SERVICII

60. **Accesul la serviciile de apă și canalizare în regiunea Dunării este mare comparativ cu restul lumii.** Colectarea și tratarea apelor uzate rămâne în urmă față de accesul general extins la apă curentă și toalete private cu apă, în special prin raportare la standardele UE pe care majoritatea țărilor din bazinul Dunării vor să le respecte. Totuși, la calcularea accesului grupurilor cu venituri mici sau a grupurilor minoritare sau în cadrul regiunilor sub-naționale, lipsa serviciilor devine vizibilă și trebuie abordată prin politici țintite de investiții.

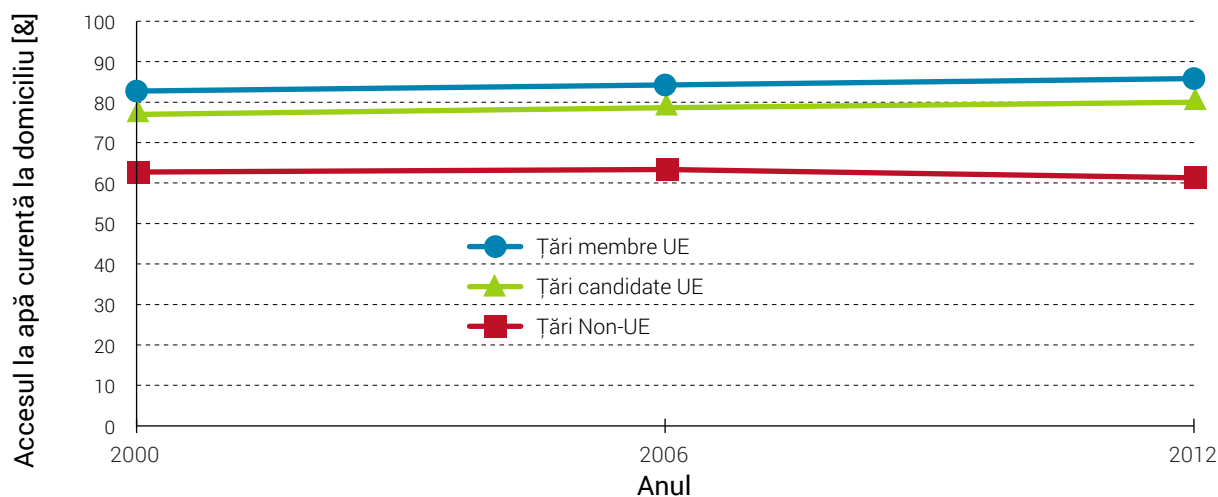
61. Prezentul capitol oferă o prezentare generală a situației accesului în toate țările. Statisticile sunt estimate pe baza datelor din studiul privind gospodăriile și au fost comparate cu statistici similare raportate de Programul Comun de Monitorizare, o bază de date gestionată de OMS/UNICEF care include statistici privind accesul la servicii de apă și canalizare. În afara studiilor naționale privind gospodăriile, ancheta UE privind veniturile și condițiile de viață (UE-SILC) a fost aplicată în cazul în care nu au fost disponibile date din studiile privind bugetul național.

62. Estimarea statisticilor prezentate în această secțiune pe baza studiilor originale, fie că sunt naționale, fie că este vorba despre UE-SILC, oferă posibilitatea calculării accesului diferitelor grupuri de venituri, grupuri etnice și ale diferitelor regiuni, aceste date nefiind disponibile altfel. Nota metodologică de la sfârșitul acestui document enumeră diferențele studiilor, variabilele folosite pentru calculul veniturilor, precum și întrebările adresate în cadrul studiilor pentru a estima accesul la servicii.

A. Apă

63. **Acoperirea gospodăriilor din punct de vedere al racordării la rețeaua de alimentare cu apă a rămas în mod constant mare în țările din cadrul bazinului Dunării de la începutul mileniului.** Statele membre UE și țările candidate au cunoscut o creștere mică, însă semnificativă a acoperirii cu acest serviciu, care este reflectată de scăderea mică, dar semnificativă în țările care nu sunt membre UE, inclusiv Moldova și Ucraina.¹³ Figura 22 prezintă de asemenea și diferența persistentă și cu o creștere lentă între Statele membre UE și țările candidate și omologii lor mai puțin integrați în UE din est.

FIGURA 22: ACCESUL LA APĂ CURENTĂ, 2000–12

SURSA: WHO/UNICEF 2012, FĂRĂ KOSOVO.

64. **În medie și în baza statisticilor aferente studiilor privind gospodăriile, 83 de procente din populația țărilor din bazinul Dunării sunt racordate la rețeaua de alimentare cu apă.** Totuși, nu toate gospodăriile sunt alimentate cu apă din utilitățile publice, deoarece acoperirea medie prin rețele publice formale este raportată a fi de numai 74 de procente.¹⁴ Diferența de

¹³ Această analiză a tendinței se bazează pe datele colectate de OMS/UNICEF 2012. Nivelul mediu de acces din punct de vedere al racordării la rețeaua de alimentare cu apă al populației din țările aflate în bazinul Dunării, excluzând Kosovo, a fost de 75 de procente în 2012, un nivel ușor mai mic decât statistica medie de 83 procente estimată pe baza majorității studiilor recente privind gospodăriile, în mare parte deoarece cifrele OMS/UNICEF nu au fost actualizate după ce ultima rundă de studii privind gospodăriile au devenit disponibile.

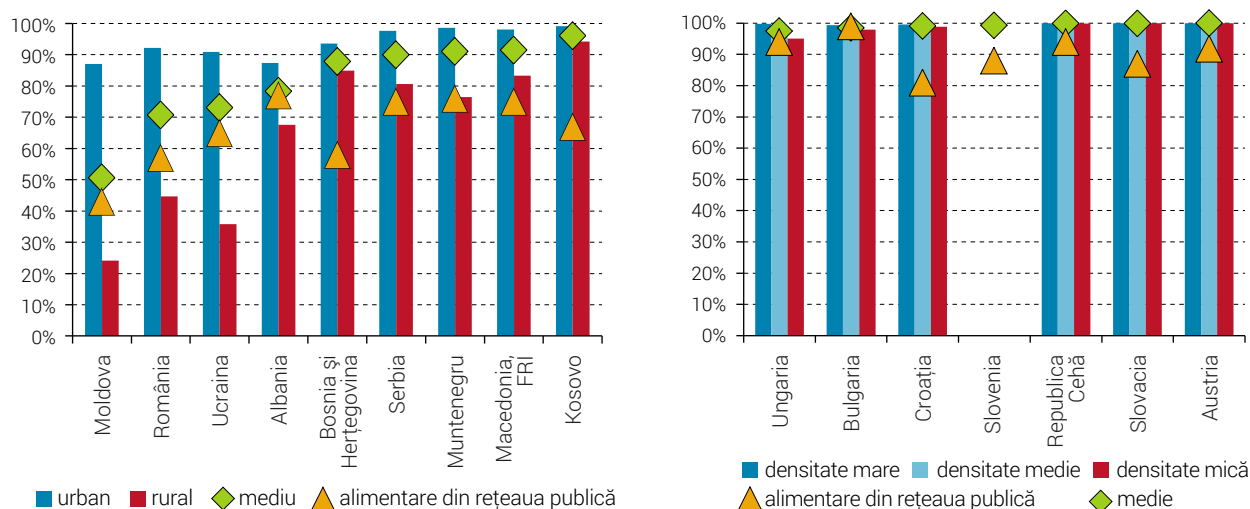
¹⁴ Această statistică este raportată de fiecare țară și se referă la serviciile „cunoscute” de racordare la rețeaua de alimentare cu apă furnizate de către companiile publice de utilități. Ea include de asemenea și acoperirea gospodăriilor care folosesc același robinet de apă și, din acest motiv, serviciile

aproximativ 10 procente poate fi atribuită cu prudență furnizorilor alternativi de apă, care ar putea fi mici sisteme comunale, majoritare în zonele rurale cu populație mai puțină sau racorduri improvizate făcute de gospodării și necunoscute de companiile de utilități. După cum se arată în Figura 23, cea mai mare diferență între utilități publice și furnizare alternativă se înregistrează în Bosnia și Herțegovina și Kosovo, aceasta ridicându-se la 28 și, respectiv, 29 de procente.

65. Diferențele spațiale privind accesul la nivelul țărilor explică rămânerea în urmă a unor țări. Majoritatea țărilor UE prezintă un procent de aproape 100 la sută în privința racordării la rețeaua de alimentare cu apă indiferent de locație (a se vedea Figura 23 în partea dreaptă), și chiar și țările mai sărace precum Bosnia și Herțegovina și Kosovo prezintă o diferență scăzută în privința accesului între rezidenții rurali și urbani, deși poate se baza mai mult pe alți furnizori decât pe companiile de utilități publice. Totuși, accesul rezidenților rurali la rețeaua de alimentare cu apă acoperă jumătate sau mai puțin din locuitorii din mediul urban din Moldova, România și Ucraina, care sunt de asemenea și țările cu cel mai scăzut nivel mediu al accesului la rețeaua de alimentare cu apă.

FIGURA 23: PROCENT DE POPULAȚIE CU APĂ CURENTĂ, ÎN FUNCȚIE DE LOCAȚIE ȘI TIPUL DE FURNIZARE

SURSE: ACCESUL SPAȚIAL ȘI MEDIU ESTE CALCULAT PE BAZA DIFERITELOR STUDII PRIVIND GOSPODĂRIILE (2010–2012); NIVELUL DE ALIMENTARE DIN REȚEAUA PUBLICĂ REZULTĂ DIN DIFERITE SURSE COMPILATE PRIN COLECTAREA DE DATE ȘI RAPORTATE ÎN ANEXA STATISTICĂ ÎN FUNCȚIE DE ȚARĂ.

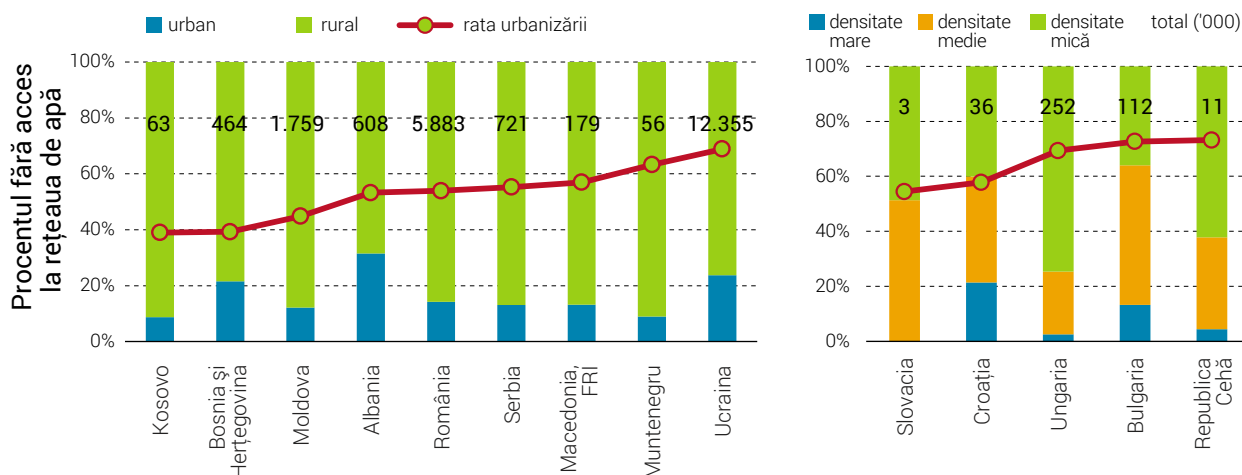
66. Aproximativ 22,5 milioane de oameni sau 17 procente din populația regiunii, nu sunt racordați la rețeaua de alimentare cu apă curentă în locuință. Jumătate din populația fără racordare la rețeaua de alimentare cu apă se află în Ucraina (12,4 milioane), iar un sfert se află în România (5,8 milioane), majoritatea în zonele rurale, însă există și populații mari neracordate la rețeaua de alimentare cu apă în zonele urbane. În general, lipsa accesului la rețeaua de alimentare cu apă este în mare măsură un fenomen care caracterizează așezările rurale sau cele cu populație mai puțin densă, cărora le lipsesc de obicei economiile de scară pentru ca furnizarea serviciilor prin infrastructură modernă să fie eficientă din punct de vedere al costurilor (Figura 24). Totuși, este important să se aibă în vedere că rapoartele Programului comun de monitorizare arată că aproape întreaga populație (99 de procente, excluzând Kosovo) are acces la surse îmbunătățite de apă, inclusiv puțuri protejate, izvoare și alte soluții de la fața locului, pentru a face față cererilor acestora de alimentare cu apă (OMS/UNICEF 2012), astfel că, în țările europene și în țările vecine, provocarea se referă mai mult la standardele serviciilor decât la nevoile de bază.

67. Accesul segmentelor mai sărace ale populației la rețeaua de alimentare cu apă poate fi explicat numai parțial prin diferențele privind nivelul de bunăstare al unei țări. Țările UE mai bogate sau mai mature (Austria, Croația, Republica Cehă, Ungaria, Slovacia și Slovenia) au reușit cu destul de mult succes să includă segmentele mai sărace de populație (respectiv, cei 40% reprez. clasa de jos și persoanele care trăiesc cu mai puțin de 2,50 \$ pe zi PPP pe cap de locuitor), după cum se arată în Figura 25. Totuși, unele dintre cele mai sărace țări, în special Kosovo care se află pe penultimul loc în privința PIB-ului pe cap de locuitor în rândul țărilor dunărene (8.700 US\$ PPP în 2013), a reușit de asemenea să asigure un nivel ridicat al accesului pentru cei 40% reprez. clasa de jos (93 de procente) și pentru cei mai săraci (84 de procente). În contrast, PIB-ul României pe cap de locuitor este puțin mai mare comparativ cu cel al Bulgariei (18.600 US\$ versus 15.900 US\$ PPP), totuși, nivelul mediu de acces la rețeaua de alimentare cu apă est mai mic în România (71 procente comparativ cu 98 procente

de alimentare cu apă din rețeaua publică ar putea depăși serviciile de alimentare de la rețeaua de apă care ajunge în gospodării, după cum raportează studiile privind gospodăriile.

în Bulgaria), iar diferența este semnificativă pentru cei 40% reprez. clasa de jos (54 procente versus 96 procente) și pentru persoanele care trăiesc cu mai puțin de 2,50 \$ pe zi PPP (32 procente versus 76 procente).

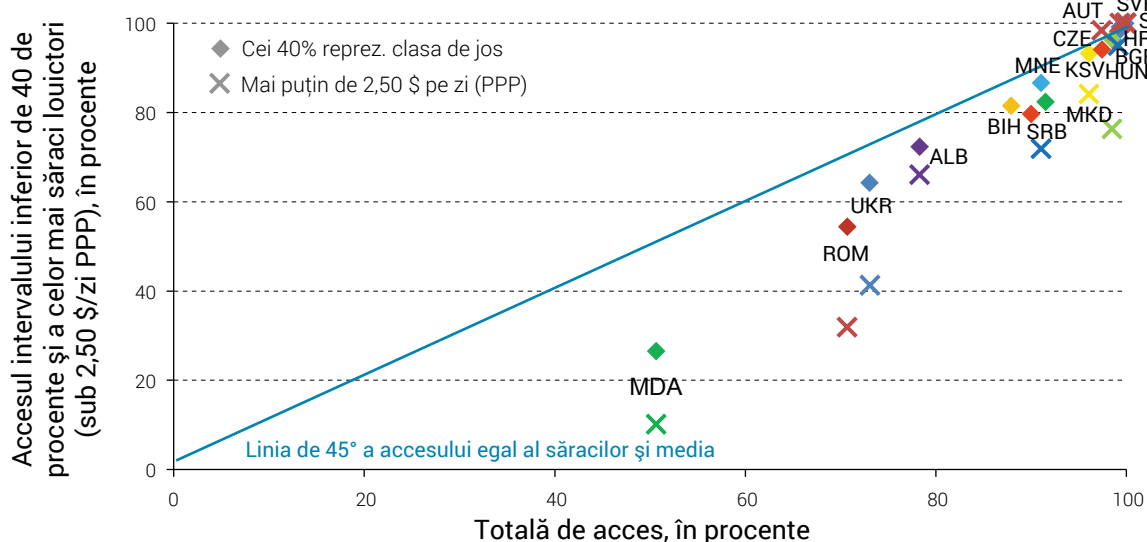
FIGURA 24: LOCALIZAREA POPULAȚIEI FĂRĂ APĂ CURENTĂ ÎN LOCUINȚĂ

SURSE: CALCULATE DIN DIFERITE STUDII PRIVIND GOSPODĂRIILE (2010–2012); RATA URBANIZĂRII ESTE OBTINUTĂ DIN BANCA MONDIALĂ 2015.

68. Comparativ cu vecinii lor care sunt de altă etnie, populația romă are în general un nivel scăzut al accesului la serviciile de apă și canalizare în majoritatea țărilor din bazinul Dunării. Caracterul informal sau îndepărtat al așezărilor rome, discriminarea, facturile de utilități neachitate și lipsa de resurse financiare pentru plata taxelor de racordare interacționează împreună însă în mod diferit în fiecare localitate pentru a explica accesul limitat. Rezultatele unui studiu privind cele mai mari așezări de populație romă din Bulgaria, Republica Cehă, Ungaria, România și Slovacia arată diferențe semnificative privind accesul populației rome la servicii îmbunătățite de apă și canalizare comparativ cu vecinii lor de altă etnie (a se vedea Figura 26). Deși aceste estimări nu reflectă statisticile de la nivelul țării¹⁵, sunt importante deoarece compară gospodăriile din același spațiu (controlând astfel caracterul îndepărtat) însă care au contexte diferite din punct de vedere al etniei.

FIGURA 25: ACCESUL LA APĂ CURENTĂ – POPULAȚIA TOTALĂ, CEI 40% REPREZ. CLASA DE JOS ȘI CEI MAI SĂRACI LOCUITORI

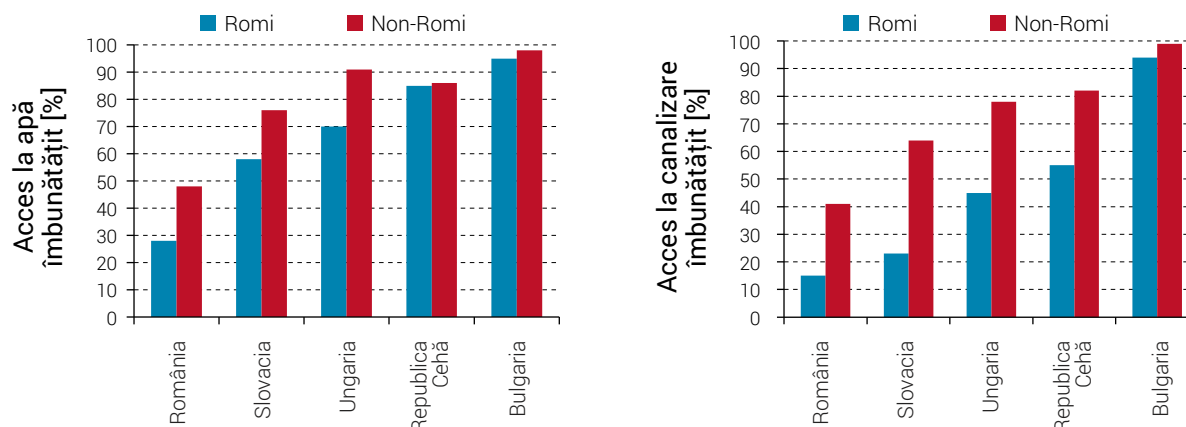
SURSE: CALCULELE AUTORILOR PE BAZA DIFERITELOR STUDII PRIVIND GOSPODĂRIILE (2010–2012) ȘI CALCULAREA ACCESULUI MEDIU.

NOTĂ: BOSNIA ȘI HERȚEGOVINA, FRI MACEDONIA, ȘI SERBIA SE BAZEAZĂ PE STUDII CLUSTER CU INDICATOR MULTIPLU FĂRĂ RAPORTAREA SĂRĂCIEI EXTREME.

¹⁵ Statistici naționale în funcție de etnie sunt raportate numai pentru România și acestea prezintă accesul populației rome la rețeaua de alimentare cu apă în cadrul gospodăriei ca reprezentând 47 de procente comparativ cu media națională de 71 de procente. Este de așteptat ca accesul la surse de apă îmbunătățite să fie semnificativ mai mare deoarece statisticile includ servicii comune de alimentare cu apă din rețea și alte surse de apă care sunt considerate sigure pentru consum.

FIGURA 26: ACCESUL POPULAȚIEI ROME ȘI AL VECINILOR LOR DE ALTĂ ETNIE LA SERVICII DE APĂ ȘI CANALIZARE

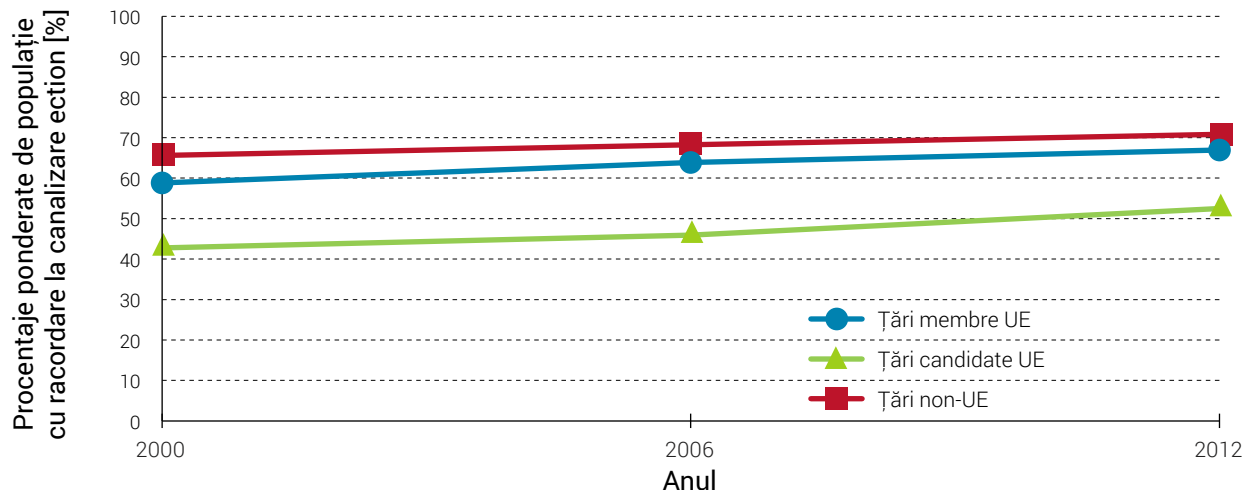

SURSA: ADAPTAT DIN BANCA MONDIALĂ 2014, 154.

B. Canalizare

69. **Aproximativ 80 de procente din populația țărilor din bazinul Dunării raportează folosirea unei toalete cu apă în locuință, totuși numai 66 de procente sunt racordate la rețelele publice de canalizare.** Deși au fost făcute progrese în regiune din 2000 în ceea ce privește creșterea procentului populației racordate la rețeaua de canalizare, schimbările sunt mai ales vizibile în țările UE și candidate UE (Figura 27). Pentru Moldova și Ucraina, accesul la canalizare era deja destul de mare acum 15 ani datorită importanței acordate colectării apelor uzate în fosta Uniune Sovietică, însă a stagnat de atunci.

FIGURA 27: ACCESUL LA SERVICII DE CANALIZARE, 2000–12

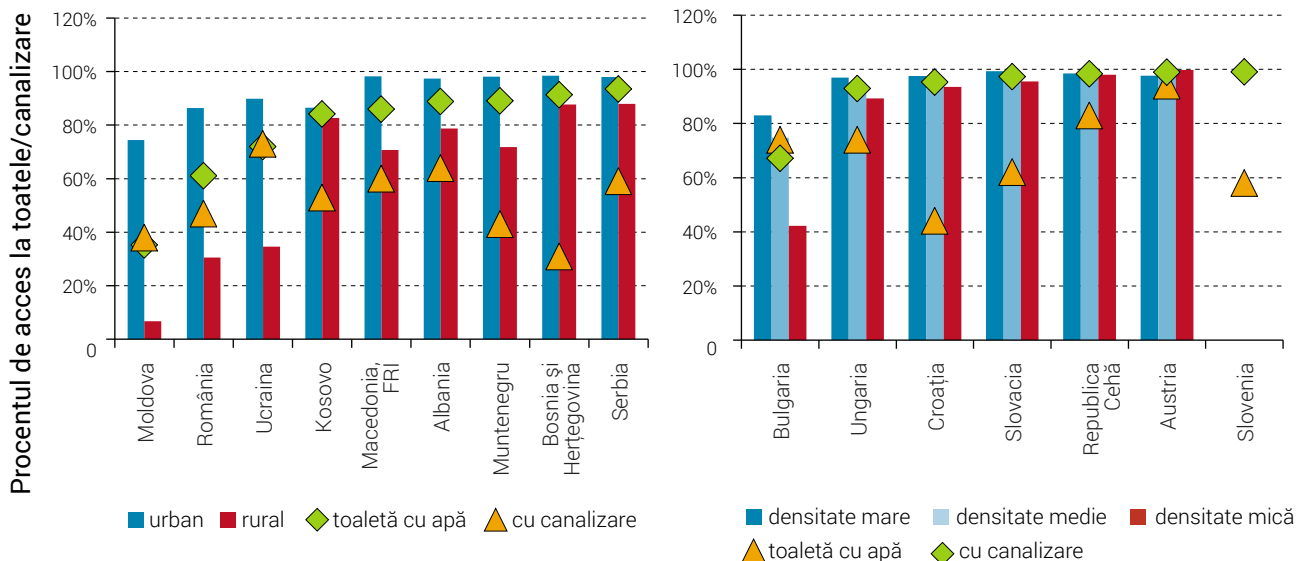

SURSA: PRELUCRAREA DE CĂTRE AUTORI A DATELOR SS COLECTATE.

70. **Diferența dintre accesul la toalete cu apă și la canalizarea publică este mai mare în Bosnia și Herțegovina, Croația și Muntenegru** (a se vedea Figura 28). Comparațiile dintre accesul la toalete cu apă și la canalizare trebuie făcute cu rezerva că statisticile privind accesul la toalete cu apă sunt derivate pe baza datelor din studiile privind gospodăriile și includ numai persoanele cu toaletă privată cu apă în locuință, iar statisticile privind accesul la canalizarea publică sunt raportate de autoritățile naționale și includ gospodăriile care împart o toaletă, excluzându-le pe cele care dispun de alte măsuri sigure de eliminare a excrementelor, cum ar fi fosele septice.

71. **Chiar într-o măsură mai mare decât accesul la rețeaua de alimentare cu apă, lipsa accesului la toalete private este mai întâlnită în zonele rurale sau în zonele cu densitate scăzută a populației.** Moldova are cea mai mică acoperire raportată de toalete private în rândul populației rurale (7 procente), însă Bulgaria, România și Ucraina raportează de asemenea statistici

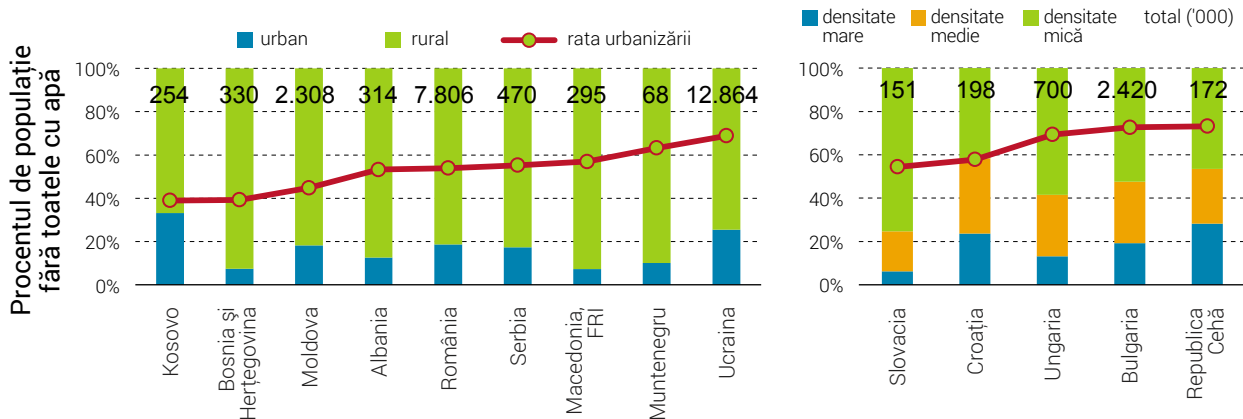
FIGURA 28: PROCENTUL DE POPULAȚIE CU TOATELE PRIVATE CU APĂ ȘI RACORDARE LA CANALIZARE, ÎN FUNCȚIE DE LOCAȚIE

SURSE: ACCESUL SPAȚIAL ȘI MEDIU ESTE CALCULAT PE BAZA DIFERITELOR STUDIILOR PRIVIND GOSPODĂRIILE; ACCESUL LA CANALIZARE REZULTĂ DIN COLECTAREA DE DATE SS.

privind accesul în mediu rural sub sau doar puțin peste 40 de procente. În cifre absolute, majoritatea populației fără acces la toalete private se situează în zonele rurale; numai în Croația și Kosovo persoanele fără acces sunt distribuite aproape în proporție egală, după cum se prezintă în Figura 29. În cifre absolute, zonele rurale din Moldova și Ucraina reprezintă împreună puțin mai mult de jumătate din populația care nu are acces la toalete private din rândul țărilor din bazinul Dunării (51 procente). Adăugând și România, aproximativ 80 de procente din numărul total de locuitori fără acces la toalete private poate fi găsit în aceste trei țări. De asemenea, populația rurală a Bulgariei este în mare parte neacoperită, contribuind cu mai mult de 5 procente la procentajul total al persoanelor care nu beneficiază de toalete private în țările din bazinul Dunării.

FIGURA 29: LOCALIZAREA POPULAȚIEI FĂRĂ ACCES LA TOALETE PRIVATE CU APĂ

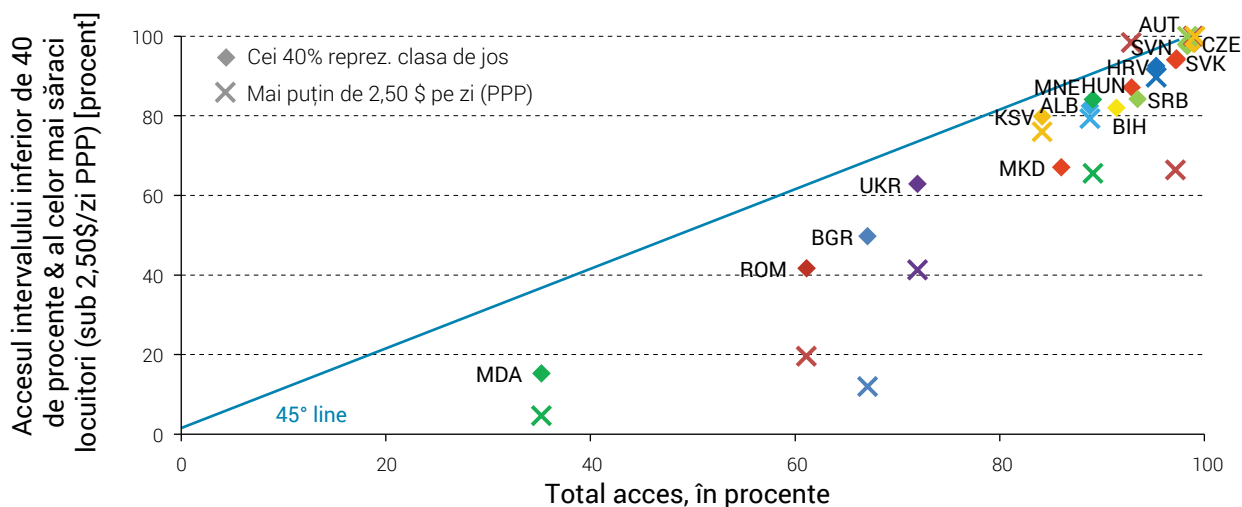

SURSE: CALCULATE PE BAZA DIFERITELOR STUDIILOR PRIVIND GOSPODĂRIILE (2010–2012); RATA URBANIZĂRII ESTE DERIVATĂ DIN RAPORTUL BĂNCII MONDIALE 2015.

72. Mai puțin de 20 de procente din populația cea mai săracă și mai puțin de jumătate din cei 40% reprez. clasa de jos au acces la toalete private în Bulgaria, Moldova și România. Nivelul scăzut al accesului - în medie și pentru segmentele mai sărace ale populației - este surprinzător în special în Bulgaria, care a avut performanțe semnificativ mai bune cu privire la accesul la rețelele de alimentare cu apă și este cu mult mai urbanizată comparativ cu celelalte două țări (73 de procente comparativ cu 45 de procente în Moldova și 54 de procente în România) (Figura 30). Nivelul scăzut al accesului populației sărace din Bulgaria este de asemenea reflectat de nivelul scăzut al accesului la servicii îmbunătățite de canalizare al populației rome, prezentat în Figura 26 de mai sus.

FIGURA 30: ACCESUL LA TOALETE PRIVATE CU APĂ – POPULAȚIA TOTALĂ, CEI 40% REPREZ. CLASA DE JOS ȘI CEI MAI SĂRACI LOCUITORI

SURSE: CALCULELE AUTORILOR PE BAZA DIFERITELOR STUDII PRIVIND GOSPODĂRIILE (2010–2012) ȘI CLASIFICATE ÎN FUNCȚIE DE ACCESUL MEDIU
 NOTĂ: BOSNIA ȘI HERȚEGOVINA, FRI MACEDONIA, ȘI SERBIA ÎN BAZA UNOR STUDII TIP CLUSTER CU INDICATOR MULTIPLU, FĂRĂ RAPORTAREA SĂRĂCIEI EXTREME.

C. Tratarea apelor uzate

73. **Acoperirea serviciilor de tratare a apelor uzate arată o îmbunătățire semnificativă în ultimii 15 ani (în special în țările membre UE), însă continuă să rămână cel mai puțin dezvoltat aspect al furnizării serviciilor de apă.** La începutul procesului de extindere a UE în regiune, tratarea apelor uzate a fost semnificativ mai puțin dezvoltată decât alte aspecte ale serviciilor de furnizare a apei, aproximativ 35 de procente din totalul populației din regiune fiind conectate la orice nivel de tratare în 2000 (Figura 32). Situația s-a îmbunătățit treptat ca urmare a extinderii UE în regiune și a investițiilor mari care au urmat în statele membre UE, însă regiunea se află încă foarte în urmă în domeniul tratării apelor uzate față de alte părți din Europa.

74. **Există diferențe mari de nivel privind furnizarea serviciilor de tratare a apelor uzate în regiune și, deși s-au făcut progrese, regiunea în ansamblu continuă să se afle în urma altor părți din Europa.** În prezent, 45 de procente din totalul populației regiunii sunt racordate la stații de tratare a apelor uzate, însă există diferențe majore privind procentajul de populație din țările individuale în ceea ce privește tratarea apelor uzate, de la 97 procente în Austria la 2 procente în Kosovo (Figura 31). Partea de populație care beneficiază de servicii de tratare a apelor uzate a crescut constant în toate țările din regiune în ultima decadă. Totuși, există o diferență notabilă în ceea ce privește creșterea nivelului de acoperire în rândul statelor membre UE și în rândul țărilor care nu sunt membre UE (Figura 32), ceea ce indică un impact major al investițiilor din fonduri structurale UE în infrastructura de tratare a apelor uzate. În același timp, datele prezintă de asemenea un progres limitat înregistrat în rândul țărilor balcanice care nu au început încă procesul de aderare (Bosnia și Herțegovina, FRI Macedonia, Kosovo și Serbia). Nivelul inițial relativ mare de servicii de tratare a apelor uzate în țări non-UE (Moldova și Ucraina) poate fi explicat prin nivelul mai mare de atenție acordată tratării apelor uzate în fosta Uniune Sovietică comparativ cu fosta Iugoslavie.

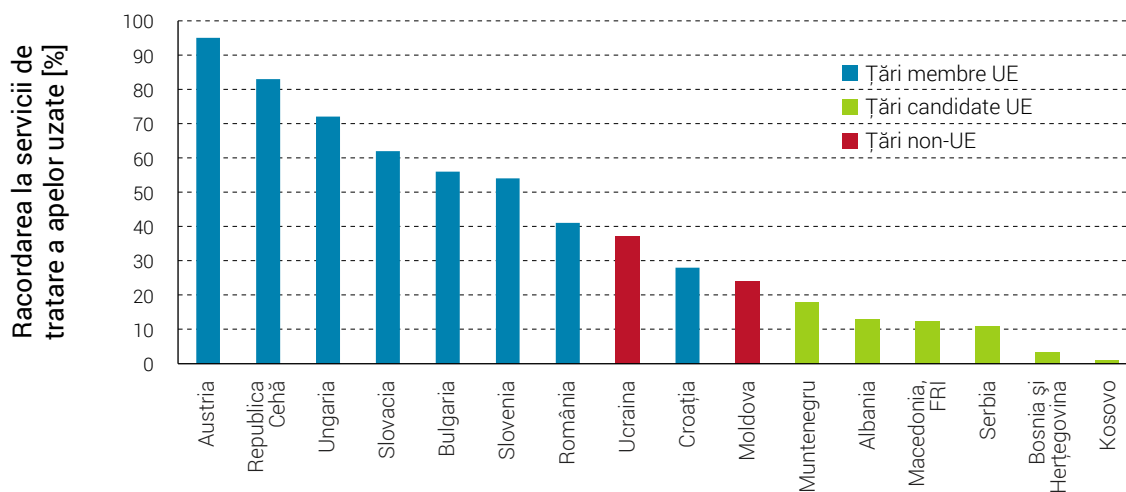
75. **Cu toate progresele înregistrate, regiunea bazinului Dunării continuă să fie cu mult în urma altor părți din UE, în special în ceea ce privește tratarea terțiară.** La aproape 20 de ani după adoptarea directivei DTAUR, tratarea apelor uzate este mare în UE15, ajungând la 97 de

Cerința privind eliminarea nutrienților din bazinul Dunării

Dacă apele colectoare sunt ape deosebit de sensibile, cum ar fi cele care suferă de eutrofizare, este necesară reducerea semnificativă a nutrienților (fosfor și azot) din apele uzate efluente (așa-numita tratare terțiară a apelor uzate). Din cauza necesității de a proteja Delta Dunării și apele de coastă ale Mării Negre de eutrofizare, o parte semnificativă a populației bazinului Dunării trebuie să beneficieze de tratare la nivel terțiar. Termenele limită pentru respectarea directivei DTAUR variază, iar pentru țările din UE15 (statele inițiale membre UE) termenul limită a fost la 31 decembrie 2005. Pentru noile state membre din Europa Centrală și de Est, perioade etapizate de tranziție au fost stabilite în cadrul tratatelor individuale de aderare. Totuși, în principiu, aceste perioade de tranziție nu depășesc 2015 (cu excepția României, în cazul căreia aglomerările cu mai puțin de 10.000 e.l. trebuie să se conformeze directivei până la sfârșitul anului 2018; și Croația care, în calitate de membru recent al UE, are termene limită între 2018 și 2023).

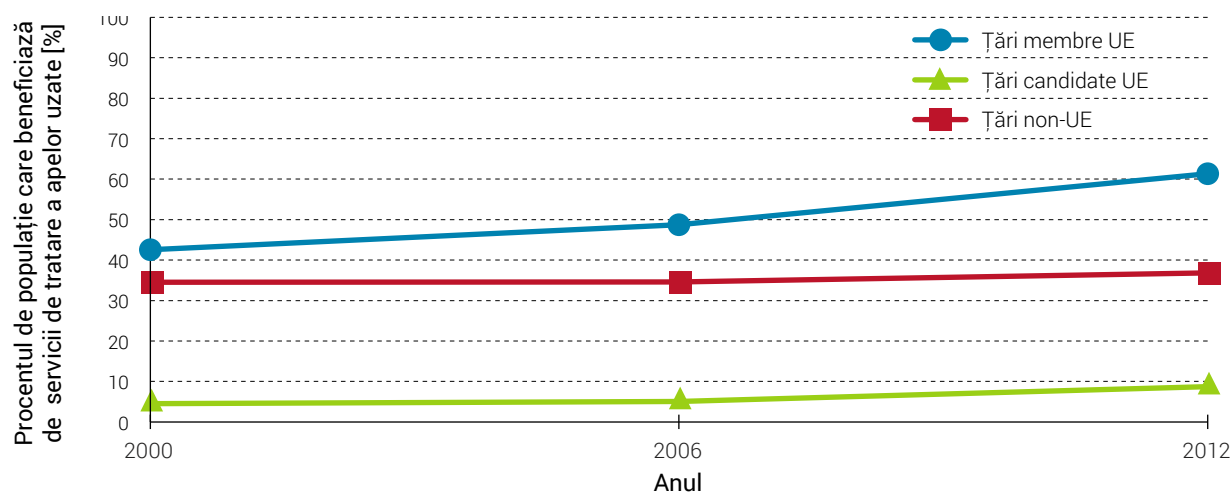
FIGURA 31: ACOPERIREA SERVICIILOR DE TRATARE A APELOR ÎN REGIUNE, 2012

SURSA: COLECTARE DATE SS.

procente din populație în țările central europene și la 84 de procente din populație în țările nord europene racordate la stații de tratare a apelor uzate comparativ cu numai 67 de procente din populație în țările UE din estul Europei. Datorită atenției sporite acordate eliminării nutrienților din apele uzate, tratarea terțiară a apelor uzate a cunoscut o creștere extrem de semnificativă în ultima decadă, în întreaga UE. În prezent, aproximativ 50 de procente din populația din noile state membre est europene beneficiază de tratare la nivel terțiar, nivel care continuă să fie mult mai scăzut decât media UE, însă care reprezintă o creștere cu 30 de procente comparativ cu nivelul de acum 10 ani. Există diferențe majore în ceea ce privește tratarea terțiară în regiune, aproximativ 90 de procente din populație în Austria, 60 de procente în Republica Cehă și 20 de procente în Slovacia (Colectare date SS și SEE 2015) beneficiind de tratare terțiară, în timp ce tratarea terțiară rămâne inexistentă în partea de sud a regiunii (inclusiv Bosnia și Herțegovina, Kosovo, FRI Macedonia, Muntenegru și Serbia)

FIGURA 32: COMPARAȚIE PRIVIND MODIFICAREA ACOPERIRII SERVICIILOR DE TRATARE A APELOR UZATE ÎN ȚĂRILE MEMBRE ALE UE, ȚĂRILE CANDIDATE LA UE ȘI ȚĂRILE CARE NU FAC PARTE DIN UE

SURSA: CREATĂ DE AUTORI DIN COLECTAREA DATELOR SS.

76. **Țările UE s-au angajat să îndeplinească țintele de colectare a apelor uzate și se confruntă cu termene limită diferite pentru a atinge conformitatea completă.** Directivele UE menționate solicită colectarea apelor uzate pentru toate așezările cu populație cu un e.l. peste 2.000, deși cerințele de tratare a canalizării variază în funcție de dimensiunea așezării și de sensibilitatea zonei. În rândul țărilor UE din bazinul Dunării, ratele de conformitate ale Bulgariei și Sloveniei în privința colectării apelor uzate sunt de numai 15 și respectiv 32 de procente, în timp ce România se află încă „în tranziție” și va trebui să depună eforturi semnificative pentru a respecta viitoarele termene limită de conformare (CE 2013, 2, Anexa). Este de așteptat ca atât Bulgaria cât și Slovenia să realizeze conformarea cu cerințele privind colectarea apelor uzate în așezări cu populații cu un e.l. peste 2.000 până în 2015 (Colectare

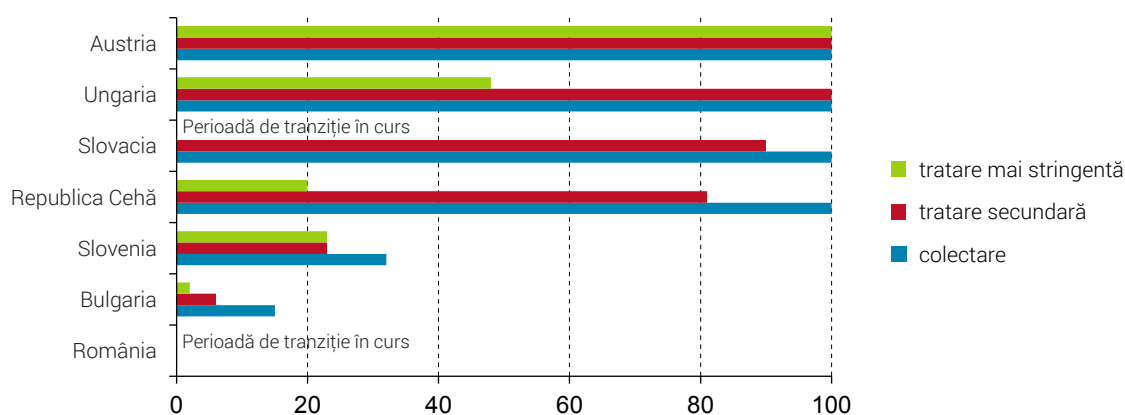

date SS). Croația beneficiază încă de o perioadă de grație, însă trebuie să înceapă să lucreze în vederea eliminării diferențelor, din moment ce numai 44 de procente din locuitorii săi sunt racordați la un sistem public de canalizare.

Standarde tehnice în regiunea Dunării

Cerințele tehnice pentru proiectarea și construirea structurilor de alimentare cu apă și canalizare în toate țările din regiune sunt definite de legislația națională (constând de obicei în legea construcțiilor și legislația secundară asociată) și standardele tehnice existente la nivel național, în timp ce țările care sunt membre UE respectă cerințele UE privind construcțiile și proiectarea. Câteva țări din regiune s-au bazat în mod tradițional pe standardele germane DIN (Deutsches Institut für Normung) (Croația, Slovenia) sau pe standardele Jus din fosta Iugoslavie (Jugoslovenski standard) (Bosnia și Herțegovina, Serbia), în timp ce altele folosesc încă standardele tehnice proprii elaborate la nivel național, manifestând tendința de a le adapta gradual la cele folosite în țările UE. Standardele tehnice și de construcții din fosta perioadă sovietică (care sunt solide din punct de vedere tehnic, însă adesea nu iau în considerare economia exploatareii) continuă să se aplice în țările care au făcut parte din fosta Uniune Sovietică (Moldova și Ucraina). În țările nou create, precum Kosovo, elaborarea standardelor tehnice și normelor privind alimentarea cu apă și apele uzate reprezintă un proces în curs de desfășurare, însă obiectivul este elaborarea unor standarde bazate pe cerințele UE, în timp ce în etapa de tranziție, se folosesc în principal standardele DIN ca norme tehnice pregătite și respectate pe scară largă.

FIGURA 33: RATELE DE CONFORMITATE CU CERINȚELE DIRECTIVEI PRIVIND APELE UZATE URBANE: COLECTARE, TRATARE SECUNDARĂ ȘI TRATARE MAI STRINGENTĂ

SURSA: CE 2013, 2, ANEXA.

Standarde pentru servicii și soluții eficiente conform directivelor UE

Nici Directiva privind apa potabilă (DAP) și nici Directiva privind tratarea apelor uzate urbane (DTAUR) nu include standarde specifice de servicii sau cerințe la nivelul gospodăriilor. Totuși, în Europa, rețeaua de alimentare cu apă și toaletele cu apă în locuință, care depășesc definiția PCM privind serviciile îmbunătățite, reprezintă nivelul de servicii cel mai comun acceptat. Totuși, atât DAP cât și DTAUR impun standarde de calitate, iar în cazul DTAUR, standardele de colectare în cazul producerii de apă și ape uzate, ceea ce evocă întrebarea privind modul în care aceste cerințe trebuie abordate într-o modalitate eficientă din punct de vedere al costurilor, în special în cazurile în care nu există o infrastructură publică implementată.

DTAUR stabilește sistemele convenționale de colectare și tratare a apelor uzate drept standard pentru aglomerările cu un echivalent locuitor mai mare de 2.000, însă prevede și opțiunea unor sisteme individuale sau alte sisteme adecvate, în cazul în care un sistem centralizat nu ar produce nici un beneficiu de mediu sau pentru că ar implica costuri excesive. Totuși, în aceste cazuri, respectivele sisteme trebuie să realizeze același nivel de protecție a mediului, care în jurisprudență (cauza C-119/2002 Comisia v. Grecia) a fost confirmat ca înseamnând că eliminările în sol trebuie tratate la același nivel ca și eliminările în corpurile de apă, limitând astfel utilizarea acestei clauze. Liniile directe recente ale comisiei limitează în mod general utilizarea acestor sisteme la 2 procente dintr-o aglomerare dată. În plus, în așezările mai mici, sistemele centralizate cu costuri scăzute, precum iazurile de ape uzate și sistemele construite de zone umede sunt opțiuni extinse de tratare a apelor uzate care sunt simple de operat, necesită un nivel scăzut de energie și pot îndeplini cerințele directivei UE privind tratarea apelor uzate urbane pentru așezări cu un echivalent locuitori sub 10.000, chiar și pentru zonele sensibile. În plus, o atenție sporită a fost acordată recent conceptelor moderne, descentralizate sau semi-centralizate de gestionare în teren a apelor uzate care sunt deja aplicate în câteva dintre cele mai avansate țări europene (Germania, Olanda, Suedia), în special în zone rurale și semi-urbane. Aceste concepte includ colectarea, tratarea, eliminarea și reutilizarea apelor uzate din comunitățile mici (de la case individuale la părți din comunitățile existente) folosind multe facilități mici de canalizare /tratare a apelor uzate proiectate și construite la nivel local, care sunt mai flexibile, sustenabile și eficiente din punct de vedere al costurilor (WECF 2010).

V. PERFORMANȚA SERVICIILOR

77. Performanța generală a serviciilor de apă și ape uzate, în privința calității și eficienței acestora, variază foarte mult în regiune, însă este în general sub nivelul bunelor practici internaționale. În ultimii 20 de ani, totuși, au fost înregistrate tendințe pozitive la mai multe niveluri, ceea ce arată că utilitățile din regiune se îndreaptă ușor către respectarea standardelor internaționale. Performanța generală a utilităților apare determinată în mare parte de propriul nivel de dezvoltare al țării, statele membre UE fiind în general lideri. Totuși, o analiză mai detaliată dezvăluie de asemenea mai multe despre factorii care determină performanța utilităților.

78. Acest capitol acoperă serviciile furnizate de companiile oficiale de utilități („alimentare publică”), care acoperă aproximativ trei pătrimi din populația din regiune (a se vedea Capitolul IV). Din păcate, sunt disponibile puține informații despre performanța, calitatea și chiar costurile furnizorilor informal (sisteme de la nivel comunitar sau al satelor și gospodării care se susțin singure), care reprezintă o pătrime din populație. În viitor vor fi necesare mai multe acțiuni pentru înțelegerea acestor servicii. Totuși, ori de câte ori acest lucru este posibil și este relevant, cifrele din acest capitol includ media ponderată¹⁶ pentru membrii UE (albastru), țările candidate UE (verde) și țările non-UE (roșu), precum și bune practici (cu verde; se consideră percentila superioară de 90 de procente dintre utilitățile cu cea mai bună performanță din regiune).

79. Majoritatea informațiilor din acest capitol sunt derivate din două surse, și anume eforturile făcute în fiecare țară în baza prezentei revizuirii de a colecta date disponibile public la nivel de țară cu privire la performanța serviciilor (citate drept Colectare date SS și cu trimitere individuală în tabelele aferente țărilor de la sfârșitul documentului) și setul mare de date disponibil din rețeaua internațională de evaluare (IBNET) / DANUBIS, care acoperă peste 450 utilități și aproape 3.400 de observații între 1995 și 2013. Ambele surse implică potențiale provocări privind datele. Datele de la nivel de țară nu oferă de obicei serii cronologice lungi și prezintă o medie, mai degrabă decât întregul spectru de date. În plus, calitatea datelor diferă semnificativ și este limitată în țările care nu au o agenție independentă de reglementare care colectează date privind performanța utilităților. În plus, datele IBNET / DANUBIS nu includ în mod sistematic toate companiile de utilități (cea mai mare acoperire este în Albania, Bulgaria, Republica Cehă, Kosovo și Moldova); prin urmare, este posibil ca tendințele și mediile să nu fie complet reprezentative pentru întregul sector. În final, după cum am discutat în ultima secțiune, mediile de la nivel de țară maschează un grad mare de eterogenitate în rândul companiilor din aceeași țară. Sursele exacte și valorile indicatorilor și datelor menționate în text sunt enumerate în întregime în tabelele de la sfârșitul acestui document, iar abordarea metodologică pentru analiza acestui capitol este detaliată în notele metodologice care se află de asemenea la sfârșitul acestui document.

A. Calitatea serviciilor și practicile legate de clienții

80. **În multe dintre țările din regiune, serviciile de apă sunt în general continue, iar apa potabilă îndeplinește standardele naționale de calitate.** Totuși, există excepții, cele mai cunoscute fiind în Albania, unde multe dintre companiile de utilități nu furnizează alimentare continuă, și în Moldova, unde calitatea apei potabile reprezintă o provocare continuă. Stațiile de tratare a apelor uzate, acolo unde funcționează, îndeplinesc, de asemenea, în general cerințele indicate în permisul de autorizare, din nou, cu excepția Albaniei și a Moldovei, iar în Kosovo și Muntenegru, tratarea apelor uzate a fost introdusă pe scară largă numai recent. Tabelul 8 și Figura 34 oferă o prezentare generală a situației din diferite țări pentru care există informații disponibile.

81. **În mod nesurprinzător, satisfacția clienților este mai mare atunci când calitatea serviciilor este mai mare.** Conform unui sondaj Gallup din 2013, satisfacția clienților cu privire la serviciile de apă și canalizare în majoritatea țărilor din regiunea Dunării este mai mică decât media UE, membrii UE clasându-se mai bine decât țările candidate și țările care nu sunt membre UE (Figura 35). Poate că în mod nesurprinzător, satisfacția clienților este de asemenea în relativ strânsă corelație cu performanța generală a serviciilor măsurată de Indicele de performanță pentru companiile de apă (a se vedea Secțiunea C din prezentul capitol pentru mai multe detalii).

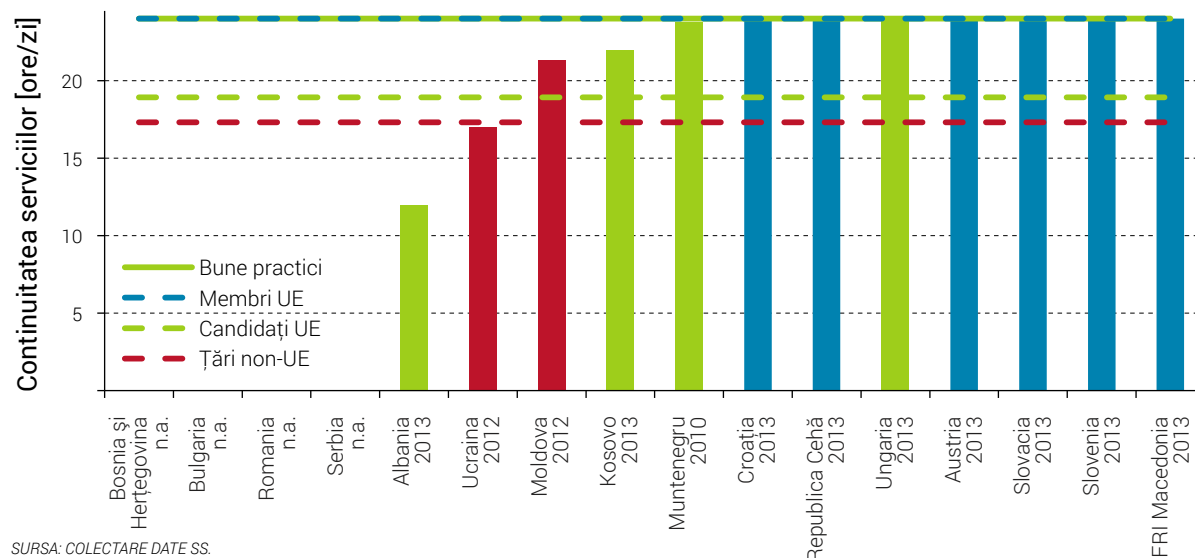
82. **Mecanismele de protecție a clienților sunt subdezvoltate într-o oarecare măsură în regiune, în special în țările fără agenții de reglementare.** În aproximativ jumătate dintre țările din regiune, legea prevede că firmele de utilități au un mecanism intern de soluționare a reclamațiilor clienților; totuși, puține companii de utilități desfășoară

¹⁶ Mediile sunt în general ponderate prin raportare la populația țării.

din proprie inițiativă studii privind satisfacție clienților, cu excepția companiilor administrate privat din Bulgaria și Republica Cehă, de exemplu. Țările care nu au agenții independente de reglementare nu oferă în general un mecanism instituțional extern de soluționare a reclamațiilor sau de evaluare a satisfacției clienților. Printre țările cu un organism independent de reglementare înființat, aproape toate oferă un mecanism formal privind reclamațiile clienților prin intermediul organismului de reglementare, însă puține au practici mai cuprinzătoare privind protecția clienților. De fapt, numai Albania, în care organismul de reglementare a fost înființat cu aproape 20 de ani în urmă, raportează utilizarea unor instrumente precum audieri publice pentru stabilirea tarifelor, precum și semnarea unor acorduri de servicii contractuale formale între firmele de utilități și clienții lor (Tabelul 9).

FIGURA 34: CONTINUITATEA SERVICIILOR ÎN ȚĂRILE DIN REGIUNEA DUNĂRII

SURSA: COLECTARE DATE SS.

TABELUL 8: PREZENTARE GENERALĂ A CALITĂȚII SERVICIILOR ÎN ȚĂRILE DIN REGIUNE

Țara	Continuitatea serviciilor de apă			Calitatea apei potabile Calitatea apei este conformă?	Tratarea apelor uzate este conformă?
	Serviciul este continuu?	Valoare [ore/zi]	An		
Albania	În unele orașe	12	2013	În multe orașe	În unele orașe
Austria	Da	24	2013	Da	Da
Bosnia și Herțegovina					
Bulgaria	Da			Da	În majoritatea orașelor
Croația	Da	24	2013	Da	În majoritatea orașelor
Republica Cehă	Da	24	2013	Da	Da
Ungaria	Da	24	2013	Da	Da
Kosovo	În multe orașe	22	2013	În majoritatea orașelor	no
FRI Macedonia	Da	24	2013	Da	În unele orașe
Moldova	În multe orașe	21	2012	În unele orașe	În unele orașe
Muntenegru	În multe orașe	24	2010	În majoritatea orașelor	no
România	Da			Da	Da
Serbia	În multe orașe			Da	Da
Slovacia	Da	24	2013	Da	Da
Slovenia		24	2013		
Ucraina	În multe orașe	17	2012	În multe orașe	În multe orașe
Media regională		20			

SURSA: COLECTARE DATE SS.

Standarde de calitate pentru apa potabilă

Cerințele privind calitatea apei potabile reflectă cerințele transpuse din directivele UE relevante (directiva 98/83/CE privind calitatea apei destinate consumului uman) și standardele CEN (Comitetul European de Normalizare) sunt transpuse în legislația națională în toate țările membre UE, în timp ce țările care nu sunt membre UE dar care vor să devină membre își aliniază treptat normele și cerințele naționale la cerințele UE (Albania, Macedonia, Muntenegru). Singurele excepții de la această regulă sunt Moldova și Ucraina, unde cerințele naționale privind apa potabilă și eliminarea apelor uzate sunt definite de legislația națională în baza vechilor standarde ale Uniunii Sovietice.

Standarde de calitate pentru tratarea apelor uzate

Cerințele pentru tratarea și eliminarea apelor uzate prevăzute de cerințele relevante UE (Directiva 86/280/CE, 86/278/CE și 91/271/CE) privind tratarea apelor uzate urbane (DTAUR) au fost transpuse în legislația națională în toate țările membre UE. Unele țări, precum Austria, au adoptat standarde naționale care sunt mai severe decât cerințele UE sau OMS. Ca parte a procesului de aderare, anumite țări UE individuale au negociat standardele cerute privind tratarea apelor uzate și perioadele de tranziție pentru conformitate, amânând aplicarea standardelor convenite. Țările candidate UE au standarde privind efluenții care sunt comparabile cu cerințele UE, însă, în general, nu au definit zonele sensibile și cerințele aferente privind tratarea apelor uzate. Moldova și Ucraina continuă să aplice în majoritatea cazurilor standardele fostei Uniuni Sovietice privind tratarea, care nu sunt nici ele inferioare cerințelor UE, din punct de vedere nominal.

TABELUL 9: PRACTICI REGIONALE PRIVIND PROTECȚIA CLIENȚILOR

Țara	În cadrul companiilor de utilități			În afara companiilor de utilități	
	Studii ale companiilor de utilități privind clienții	Mecanism privind reclamațiile clienților	ONG de protecție a clienților	Autoritate privind reclamațiile clientului	Studii externe privind clienții
Albania	Câteodată	Frecvent	Nu	Organism de reglementare	De către organismul de reglementare
Austria	Câteodată	Frecvent	Nu	Nu	De către asociația națională
Bosnia și Herțegovina	Câteodată	Prin lege	Nu	Nu	Nu
Bulgaria	Rar	Rar	Nu	Organism de reglementare	Ad hoc
Croația	Câteodată	Prin lege	Nu		Ad hoc
Republica Cehă	Câteodată	Prin lege	Nu	Ministerul	
Ungaria	Frecvent	Prin lege	Nu	Agenția de protecție a clienților	
Kosovo	Prin lege	Prin lege	Nu	Comitete de clienți	De către organismul de reglementare
FRI Macedonia	Nu	Prin lege	Da		Ad hoc
Moldova	Câteodată	No	Da	Organism de reglementare	Nu
Muntenegru	No	Frecvent	Nu	Nu	Nu
România	Frecvent	Prin lege	Nu	Organism de reglementare	De către asociația națională
Serbia	Câteodată	Frecvent	Nu	Nu	Nu
Slovacia	Câteodată	Prin lege	Nu	Organism de reglementare	Nu
Slovenia	Câteodată	Frecvent	Nu	Nu	Nu
Ucraina	Câteodată	Prin lege	Nu	Organism de reglementare	Ad hoc

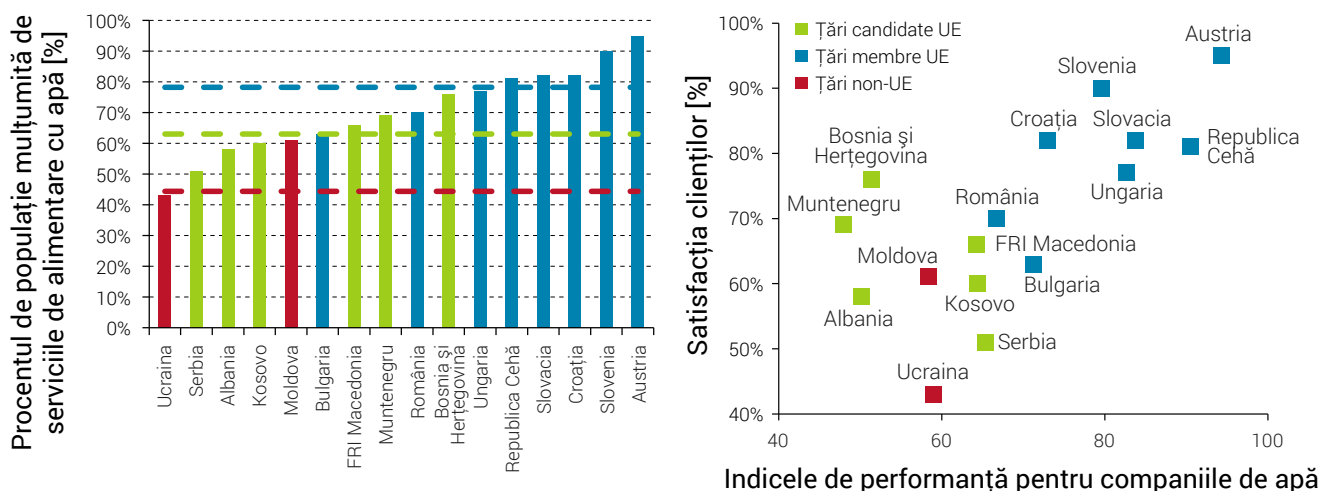
SURSA: COLECTARE DATE SS.

83. Nivelul de contorizare a clienților, un instrument important de gestionare a cererii, a crescut constant ajungând la o acoperire aproape universală în multe țări. Deși contorizarea consumului clienților individuali nu a fost o practică comercială stabilită în majoritatea țărilor la începutul anilor 1990, aceasta a devenit o componentă importantă de gestionare eficientă a cererii și o modalitate corectă de distribuire a costurilor în rândul consumatorilor. În prezent, pentru țările în cazul cărora sunt disponibile informații, numai Albania și, într-o măsură mai mică Ucraina, nu au niveluri de contorizare peste 80 de procente și, în ambele țări, eforturile de contorizare sunt în curs, pentru a crește

În continuare procentul de racordări contorizate. O provocare specifică în anumite țări din regiune constă în faptul că atunci când este prezentă, contorizarea se face mai degrabă la nivel de clădire și nu la nivel de apartament, astfel încât rata de contorizare este într-o oarecare măsură supraestimată în sensul că nu măsoară dacă toți utilizatorii finali au contor, ci numai dacă facturarea se face pe baza citirii unui contor – chiar dacă respectivul consum urmează să fie împărțit în continuare între apartamente în baza suprafeței sau a numărului de locatari.

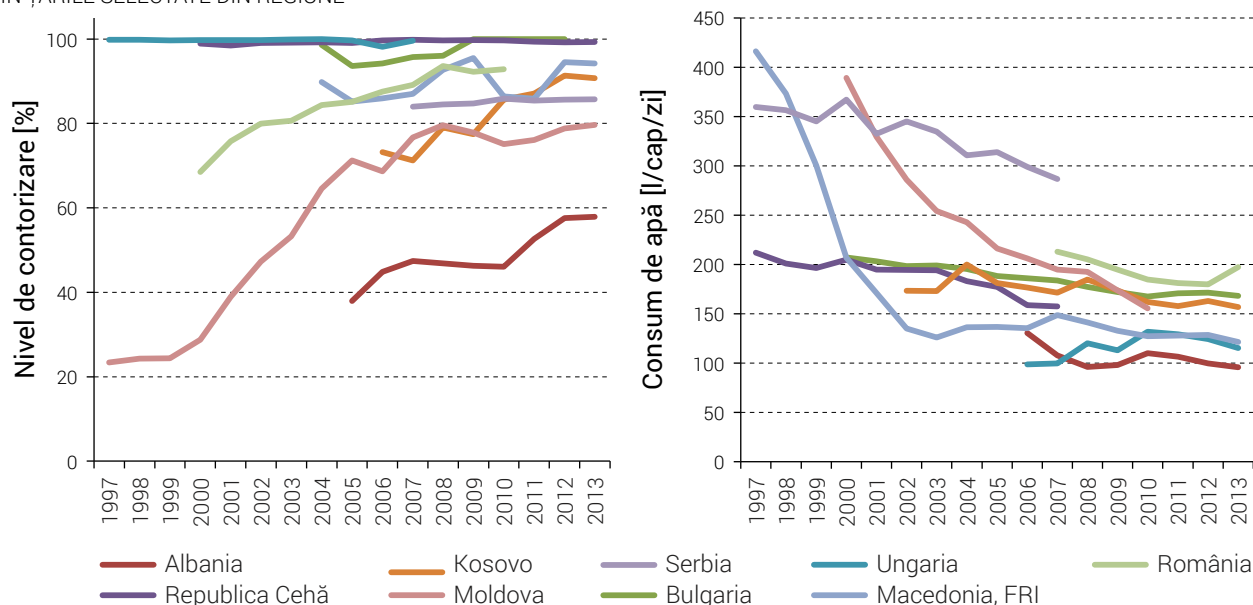
FIGURA 35: SATISFAȚIA CLIENȚILOR FAȚĂ DE CALITATEA APEI ÎN 2013 ȘI RAPORTAT LA PERFORMANȚA SERVICIILOR¹⁷

SURSE: GALLUP 2013; CREATĂ DE AUTORI DIN COLECTAREA DATELOR SS.

84. Dimpotrivă, consumul individual a urmat o tendință descendentă. Din cauza creșterii contorizării individuale, a creșterii tarifulor și a reducerii activităților industriale în regiune, consumul general de apă per persoană a scăzut în ultimii 10 ani și se stabilizează în jurul standardelor de la nivelul UE de 100 litri pe cap de locuitor pe zi până la 120 de litri pe cap de locuitor pe zi, cu excepții notabile în special în rândul țărilor din fosta Iugoslavie, precum Bosnia și Herțegovina, FRI Macedonia, Munte negru și Serbia (Figura 36 și Figura 37), unde tarifele sunt printre cele mai scăzute (a se vedea Capitolul VI). Deoarece tarifele continuă să crească și contorizarea la nivelul apartamentelor continuă să se răspândească, consumul individual este de așteptat să continue să scadă în țările în care continuă să fie relativ mare.

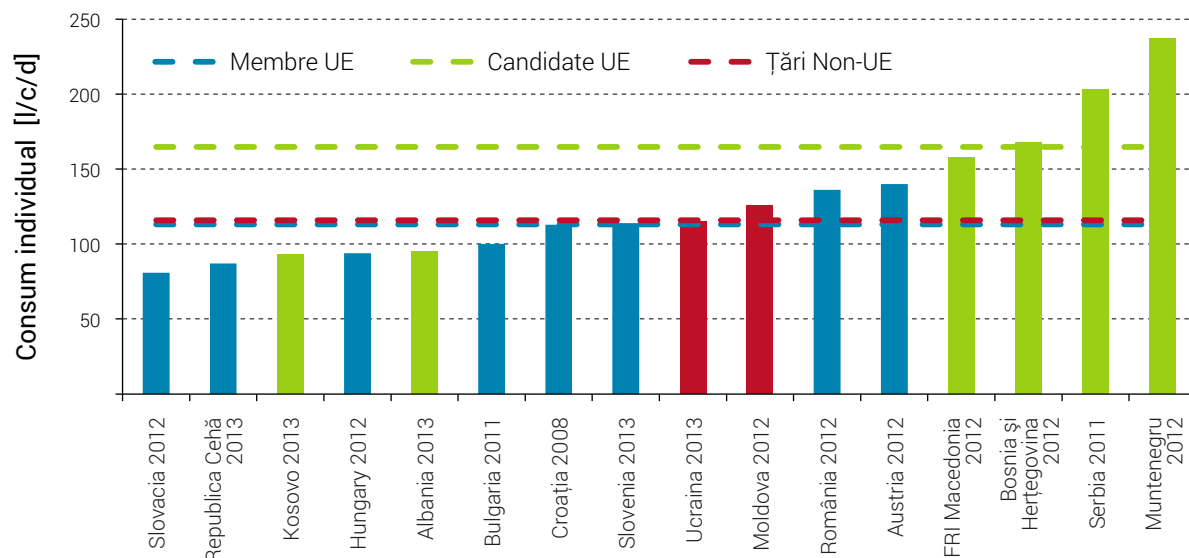
FIGURA 36: EVOLUȚIA PARALELĂ A RACORDĂRILOR CONTORIZATE ȘI CONSUMUL PE CAP DE LOCUITOR ÎN COMPANIILE EȘANTION ÎN ȚĂRILE SELECTATE DIN REGIUNE

SURSA: DATE IBNET / DANUBIS.ORG.

¹⁷ Pentru mai multe detalii, a se vedea Secțiunea C din acest capitol

FIGURA 37: CONSUMUL REZIDENȚIAL DE APĂ ÎN ȚĂRILE DIN REGIUNE

SURSA: COLECTARE DATE SS.

B. Eficiența

85. **În ciuda îmbunătățirii și convergenței generale, eficiența utilităților din majoritatea țărilor se află sub standardele internaționale.** Performanța companiilor de utilități în primul val de membri UE (Republica Cehă, Ungaria, Slovacia și Slovenia) a fost numai cu puțin mai mică decât standardele internaționale de la momentul aderării lor, acestea fiind atinse în mare parte între timp. Totuși, performanța utilităților în restul țărilor rămâne semnificativ în urma acestor practici în ciuda îmbunătățirilor marcante cu privire la unii dintre indicatorii cheie de performanță tipici folosiți pentru măsurarea bunelor practici, precum nivelurile pierderilor de apă și eficiența personalului. În general, utilitățile regiunii manifestă o tendință ascendentă spre o eficiență mai bună, fiind de asemenea marcate de diferențe semnificative între țări și în interiorul acestora.

Apa nefacturată

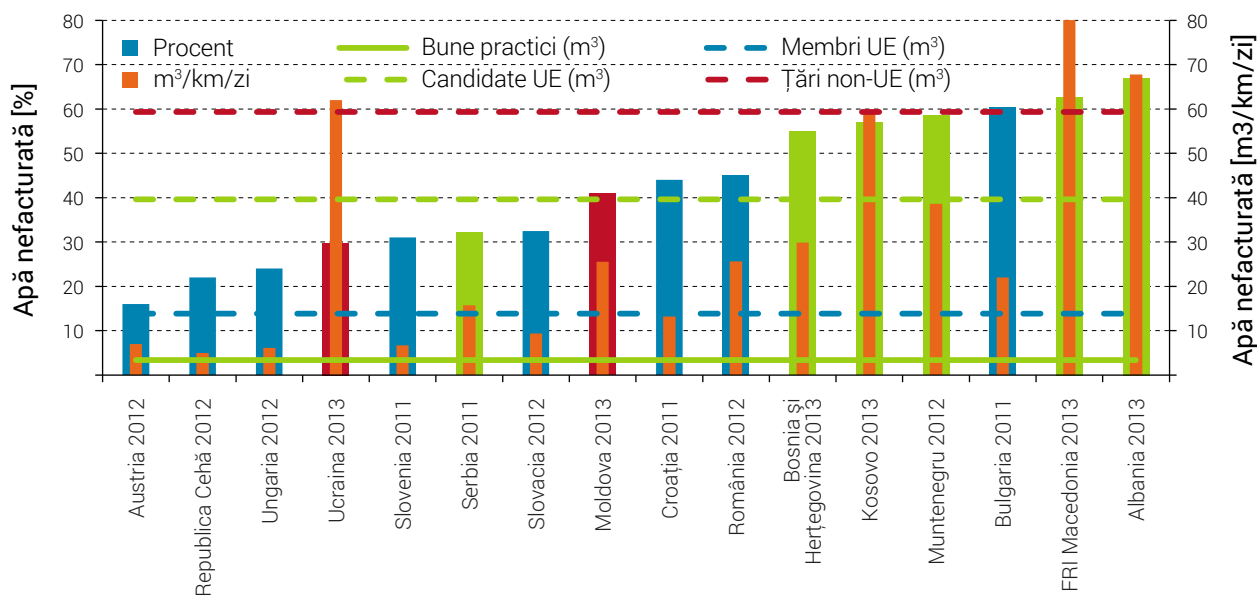
Apa nefacturată reprezintă o măsură a abilității companiilor de utilități de a-și transforma materialul primar în venituri. NRW constă în principal din scurgerile de apă din sistem înainte de a ajunge la consumatorul final (pierderi tehnice sau fizice) și apa consumată fără a fi facturată corespunzător, de exemplu, prin racordări ilegale sau contorizare necorespunzătoare a consumului (pierderi comerciale sau aparente). În timp ce primele cresc în mod inutil costurile de producție (deoarece trebuie produsă mai multă apă decât este necesar), ultimele pierderi înseamnă venituri la care se renunță. Pierderile de apă sunt estimate în mod normal pe baza stabilirii unui bilanț al intrărilor și ieșirilor de apă din sistem. În 2000, grupurile de lucru ale Asociației internaționale a apei privind pierderile de apă și indicatorii de performanță au elaborat o abordare din perspectiva standardului „celor mai bune practici” pentru calculul bilanțului de apă (a se vedea, de exemplu, Farley și Trow 2003).

86. **Apa nefacturată (Nonrevenue water - NRW) a fost și continuă să reprezinte o provocare semnificativă.** Deși structura NRW în regiune nu este bine definită din cauza lipsei contorizării corespunzătoare și a echilibrării apei în majoritatea utilităților (a se vedea caseta), în mare, NRW se situează în general cu mult peste nivelurile bunelor practici, cu excepția țărilor din partea de vest a bazinului fluvial (Figura 38). Deși NRW nu ar trebui redusă la minim cu orice cost (există un nivel eficient din punct de vedere economic al NRW, care depinde de costul reducerii în continuare a NRW și de costul de oportunitate a apei produse și facturate), nivelurile actuale se află cu mult deasupra celor aparținând unor utilități similare și nivelurilor de dezvoltare din alte regiuni. În plus, o analiză a evoluției NRW în ultimii 10 ani nu arată o tendință regională clară, utilitățile din Bulgaria și FRI Macedonia arătând creșteri ale NRW, Bosnia și Herțegovina, Moldova, și România prezentând reduceri, iar majoritatea restului țărilor rămânând stabile la un nivel înalt. Este posibil ca o parte din eterogeneitatea datelor să provină dintr-o contorizare mai bună a NRW în prezent, comparativ cu 15 ani în urmă din cauza adoptării pe scară largă a contorizării sistematice a producției și distribuției.

87. **Eficiența energetică reprezintă de asemenea un aspect important, însă mai puțin cercetat în regiune.** Deși informațiile regionale nu sunt disponibile sistematic, dovezile bazate pe un eșantion limitat de utilități par să arate în

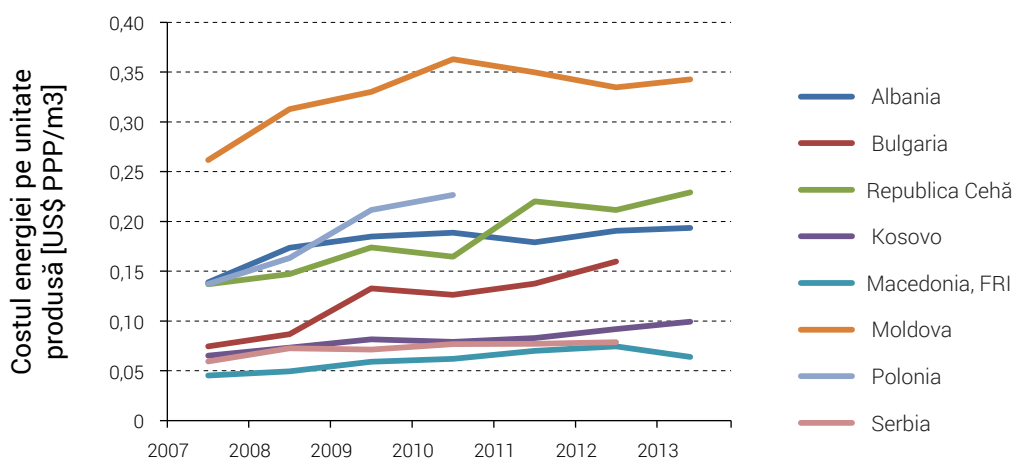
FIGURA 38: APA NEFACTURATĂ ÎN ȚĂRILE DIN REGIUNE

SURSA: COLECTARE DATE SS.

ultimii ani o creștere a costurilor cu energia pe metru cub produs (Figura 39), indicând nevoia concentrării viitoare pe măsuri de eficiență energetică. În fapt, o analiză desfășurată în contextul Programului Apa Dunării cu privire la peste 30 de stații de tratare, stații de pompare și sisteme hidraulice din companiile de utilități din Bosnia și Herțegovina, Muntenegru, România, Serbia și Ucraina a demonstrat un potențial de economii la energie în medie de 35 de procente, cu valori mai mari în țările în care există o moștenire a investițiilor limitate în întreținere, precum Ucraina (50 de procente). Majoritatea investițiilor necesare pentru materializarea potențialului de economisire a energiei ar avea perioade de amortizare de numai doi la trei ani, însă finanțarea acestui efort nu este ușor accesibilă.¹⁸

FIGURA 39: EVOLUȚIA COSTURILOR DE ENERGIE PE M3 PRODUSĂ ÎNTR-UN EȘANTION DE FIRME DE UTILITĂȚI DIN REGIUNE

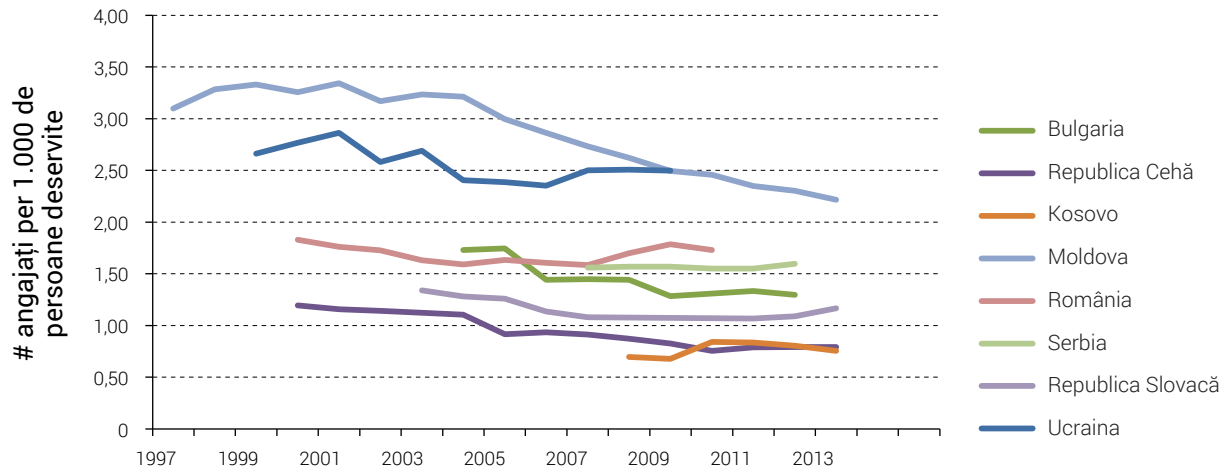
SURSA: DATE IBNET/ DANUBIS.ORG.

88. Nivelul personalului companiilor de utilități din regiune este adesea situat deasupra celui indicat de bunele practici regionale. Personalul excedentar reprezintă o problemă tradițională în multe dintre companiile locale de utilități publice din regiune. Direcțiile de dezvoltare din regiune arată, totuși, îmbunătățiri constante ale productivității personalului (Figura 40), în special în țările în care nivelurile inițiale de personal erau semnificativ deasupra celor

¹⁸ Sursa: Documente interne ale Programului Apa Dunării

indicate de practicile internaționale. Totuși, în mai multe țări, nivelurile de personal la 1.000 de persoane deservite continuă să fie deasupra celor indicate de bunele practici internaționale de 1 angajat la 1.000 de persoane deservite¹⁹, chiar dacă gama de servicii furnizate este adesea mai mică decât în altă parte (acoperire limitată a serviciilor de canalizare și tratare a apelor uzate).

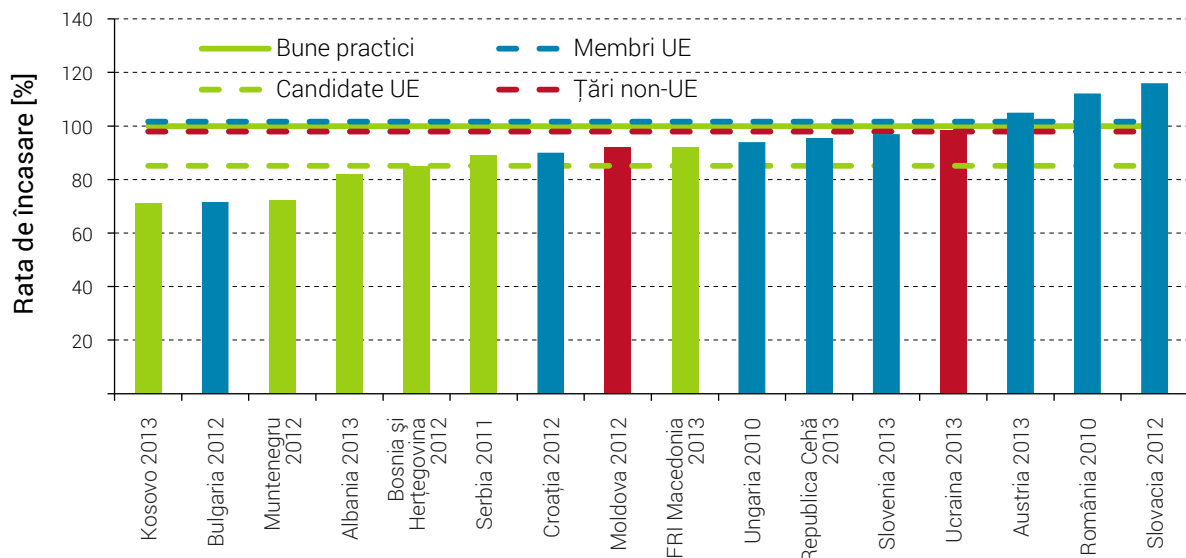
FIGURA 40: EVOLUȚIA EFICIENȚEI PERSONALULUI ÎN TIMP ÎN REGIUNE (APĂ ȘI APE UZATE)

SURSA: DATE IBNET / DANUBIUS.ORG.

89. Eficiența comercială a companiilor de utilități este ridicată în general, însă variază mult în cadrul regiunii. Rata de încasare, respectiv capacitatea unei companii de utilități de a încasa veniturile facturate de la baza sa de clienți, este adesea utilizată ca element important al unor practici comerciale solide. Performanța regiunii în această privință este ridicată, cu o rată medie de încasare în multe țări de peste 90 de procente, însă cu câteva excepții importante în Bulgaria, Kosovo și Muntenegru, de exemplu (Figura 41). Etica plății în țările din partea de vest a bazinului fluvial este deosebit de mare, la fel cum se întâmplă și în cazul țărilor din fosta Uniune Sovietică. Ratele de încasare din țările din partea centrală și de sud a bazinului fluvial sunt mai scăzute.

FIGURA 41: RATE DE COLECTARE (VENITURI ÎN NUMERAR / VENITURI FACTURATE) ÎN ȚĂRILE DIN REGIUNE

SURSA: COLECTARE DATE SS.

¹⁹ Numărul de persoane deservite per racordare diferă foarte mult în regiune deoarece utilitățile din anumite țări facturează încă consumul de apă la nivelul clădirilor, asociațiile de proprietari reprezentând sute de clienți finali. Prin urmare, eficiența personalului este măsurată aici pe baza populației deservite.

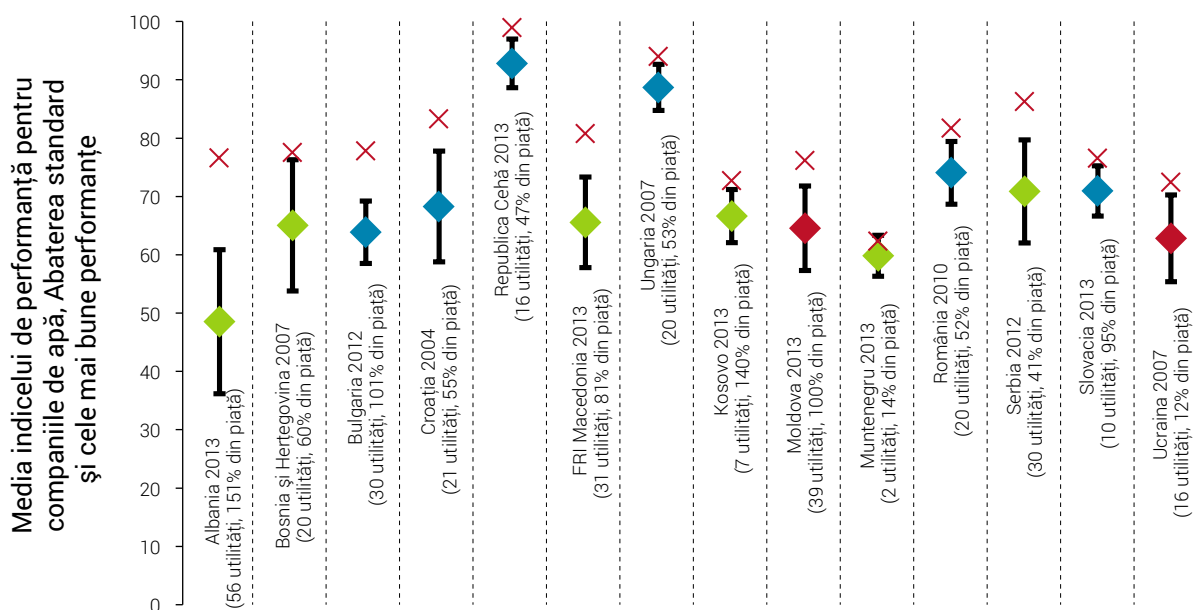

C. Tendințe și factori de bază ai performanței generale

90. Pentru a completa analiza descriptivă a performanței sectorului prezentată în capitolele anterioare, a fost desfășurată o analiză economică a direcțiilor de performanță a utilităților și a elementelor de acționare. Această analiză face posibilă analizarea mai riguroasă a datelor și permite concluzii care au un fundament statistic. În acest scop, a fost folosit setul complet de date IBNET disponibil pentru țările din regiune. În plus, un indice agregat de performanță, Indicele de performanță pentru companiile de apă (IPCA), a fost definit (a se vedea caseta) pentru a măsura performanța generală a utilităților (în termeni de acoperire a serviciului, calitate a serviciilor și gestionare) față de diverși parametri. Bineînțeles că setul de date IBNET nu este reprezentativ în toate țările (datele din Albania, Republica Cehă, Kosovo și Moldova sunt cele mai complete, în timp ce în Austria și Slovenia, acestea lipsesc integral, iar în Bosnia și Herțegovina, Croația și Ucraina, datele sunt perimate, în timp ce în Muntenegru, ele sunt parțiale) și prezintă de asemenea abateri semnificative în cadrul fiecărei țări (Figura 42). Totuși, utilizând metode statistice avansate, robustețea rezultatelor prezentate poate fi confirmată, iar următoarele paragrafe includ numai concluzii care au fost validate temeinic. Mai multe detalii cu privire la analiza corespunzătoare pot fi obținute dintr-un document de sprijin SS, Klien 2015, disponibil pe site-ul web sos.danubis.org.

Indicele de performanță pentru companiile de apă IPCA este un indice simplu care măsoară cât de aproape operează o companie de utilități de bunele practici acceptate. Indicele se bazează pe 10 dimensiuni acceptate general ca indicatori cheie de performanță în sectorul de activitate și disponibile din setul de date IBNET pentru majoritatea companiilor de utilități din regiune. Aceste dimensiuni se încadrează în trei categorii: acoperire (apă, canalizare și tratarea apelor uzate); calitate (continuitatea serviciului și blocarea canalizării); și gestionare (contorizare, NRW, productivitatea personalului, rata de încasare și recuperarea costului de exploatare). Pentru fiecare dimensiune este calculat un scor de la 1 la 10 care măsoară cât de aproape este o companie de utilități de bunele practici regionale. Din suma tuturor scorurilor rezultă IPCA, 100 (cea mai bună practică pe fiecare dimensiune) fiind cel mai bun scor. Pentru mai multe detalii, a se vedea nota metodologică de la sfârșitul acestui raport.

FIGURA 42: CARACTERISTICILE ȘI REPREZENTATIVITATEA EȘANTIONULUI IBNET PENTRU CALCULUL IPCA

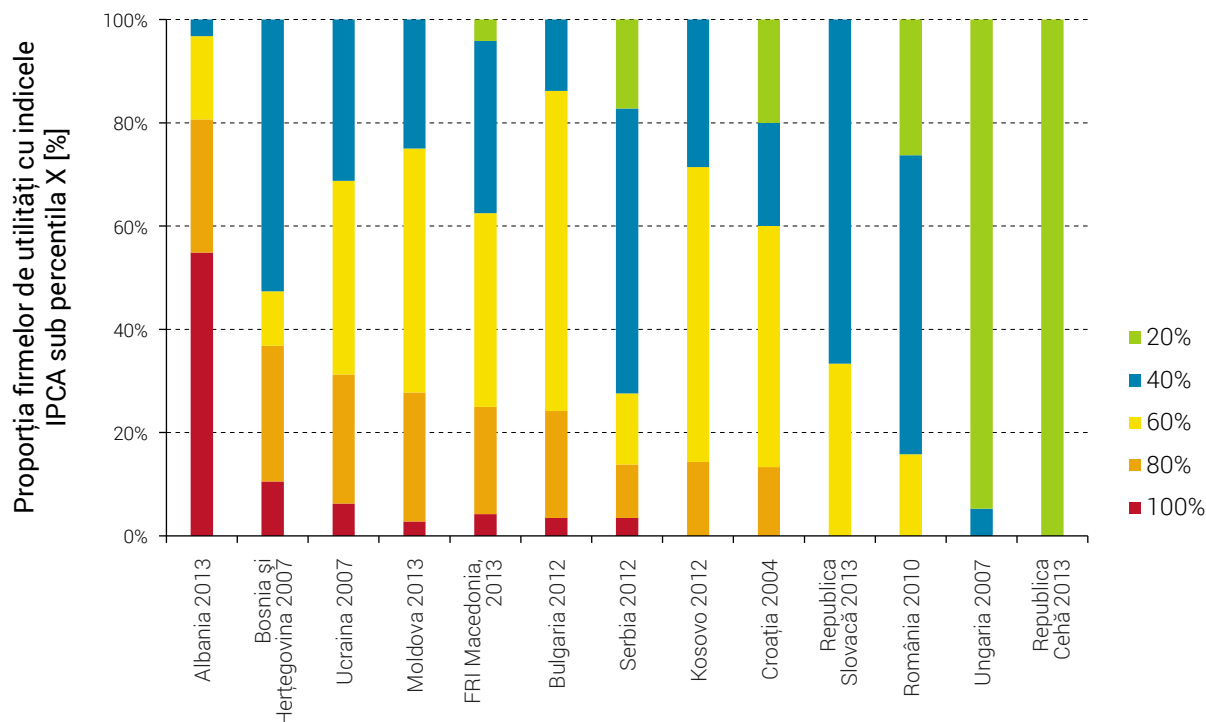
SURSA: PRELUCRAREA DE CĂTRE AUTORI A DATELOR IBNET / DANUBIS.ORG. 20

91. Poate că, în mod nesurprinzător, performanța companiilor de utilități variază foarte mult în rândul țărilor, însă, în general, crește odată cu nivelul de dezvoltare economică a țării. Figura 43 prezintă în ce chintilă de performanță se încadrează firmele de utilități din fiecare țară. De exemplu, 100 la sută din firmele de utilități din

20 Dimensiunea pe baza populației deservite public, obținute în cadrul colectării de date SS. Austria și Slovenia lipsesc în totalitate din baza de date RIE, iar pentru Albania și Kosovo, datele arată că firmele de utilități raportează în plus populația din jurisdicția lor, din moment ce cota de piață combinată a depășit 100 la sută din totalul populației țării.

Republica Cehă s-au situat în intervalul de 20 la sută al firmelor cu cea mai bună performanță din regiune în 2013. În mod nesurprinzător, companiile de utilități din țările care au aderat printre primele la UE (Republica Cehă, Ungaria, Slovacia) au de asemenea performanțe deosebit de bune, în timp ce țările care au aderat mai târziu la UE au o proporție mai mare de companii de utilități în dificultate. De asemenea, în timp ce în multe țări performanța firmelor de utilități este relativ omogenă, în câteva țări, precum Albania, Bulgaria și Serbia, există o dispersie mult mai mare a performanței. Acest lucru este deosebit de important deoarece indică faptul că în acele țări, mediul face posibil un înalt nivel de performanță, însă, totuși, multe firme de utilități nu ating acest nivel.

FIGURA 43: PROPORTIA FIRMELOR DE UTILITĂȚI CU UN INDICE DE PERFORMANȚĂ PENTRU COMPANIILE DE APĂ CARE SE ÎNCADREAZĂ ÎN FIECARE PERCENTILĂ DE 20%

SURSA: PRELUCRAREA DE CĂTRE AUTORI A DATELOR IBNET / DANUBIS.ORG.

92. **În general, performanța firmelor de utilități de apă s-a îmbunătățit în ultimii 10 ani.** Paragrafele și capitolele anterioare au arătat deja dezvoltări pozitive în regiune, în special cu privire la acoperirea serviciilor de canalizare și tratare a apelor uzate, precum și cu privire la eficiența utilităților. Aceste direcții pot fi confirmate de o analiză agregată a Indicelui de performanță pentru companiile de apă. Figura 44 arată, de exemplu, proporția de utilități din totalul eșantionului care se încadrează la fiecare chintilă de performanță în perioada 2000–2007, pentru care eșantionul este relativ constatat în ceea ce privește participarea țării. Cota de firme cu cele mai slabe performanțe a scăzut în această perioadă de la 10 procente la 5 procente din eșantion, în timp ce cota firmelor cu cea mai bună performanță a crescut de la 28 de procente la 40 de procente. O tendință similară poate fi observată pentru media IPCA a eșantionului, care a crescut de la 67 la 73 în aceeași perioadă. Această direcție este confirmată și de faptul că, în cadrul eșantionului general, indicele IPCA pentru ultimul an în care companiile de utilități apar în baza de date este cu 3,7 puncte mai mare decât în primul an în care apar acestea (Klien 2015).

93. **Firmele de utilități din regiune prezintă de asemenea o orientare convergentă către practici mai bune.**

Analiză prezintă faptul că utilitățile care încep cu un scor mai mic prezintă îmbunătățiri mai mari decât utilitățile care au deja un scor ridicat la început, ceea ce indică o convergență a performanței generale a firmelor de utilități din regiune către practici mai bune (Figura 45). Analiza detaliată indică de asemenea că majoritatea firmelor de utilități au performanțe relativ constante pe diferite dimensiuni, ceea ce înseamnă că utilitățile care prezintă un nivel înalt de acoperire cu servicii sau de calitate tind de asemenea să prezinte, de exemplu, indicatori manageriali mai buni.

FIGURA 44: PROPOȚIA FIRMELOR DE UTILITĂȚI CU UN INDICE DE PERFORMANȚĂ PENTRU COMPANIILE DE APĂ CARE SE ÎNCADREAZĂ ÎN TIMP ÎN FIECARE PERCENTILĂ DE PERFORMANȚĂ DE 20%²¹

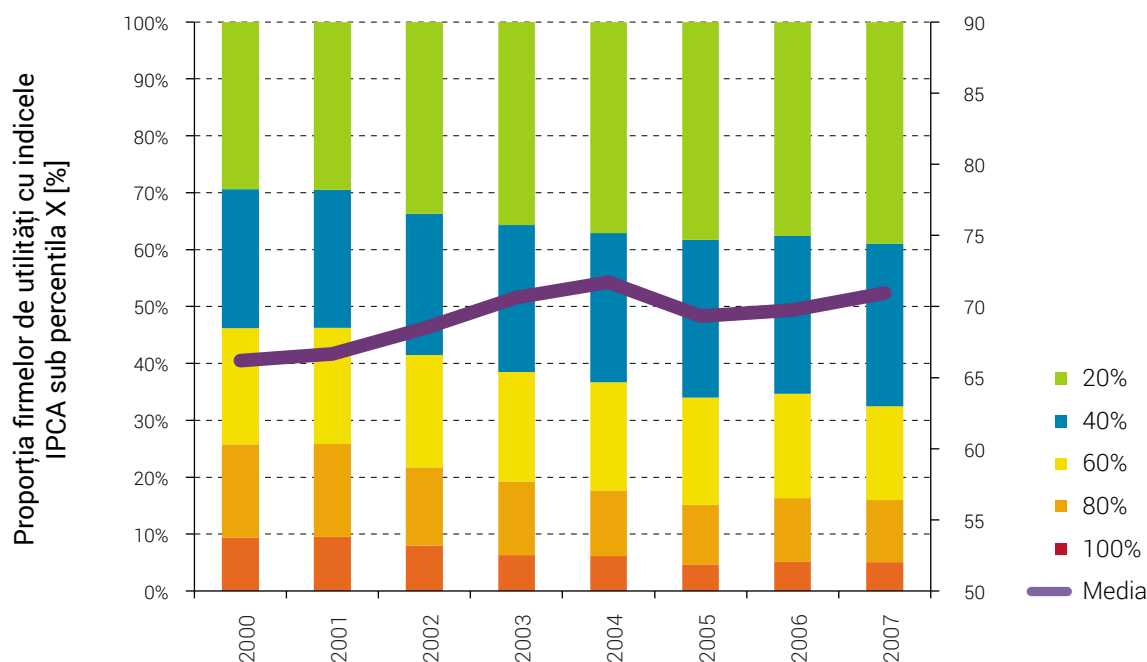
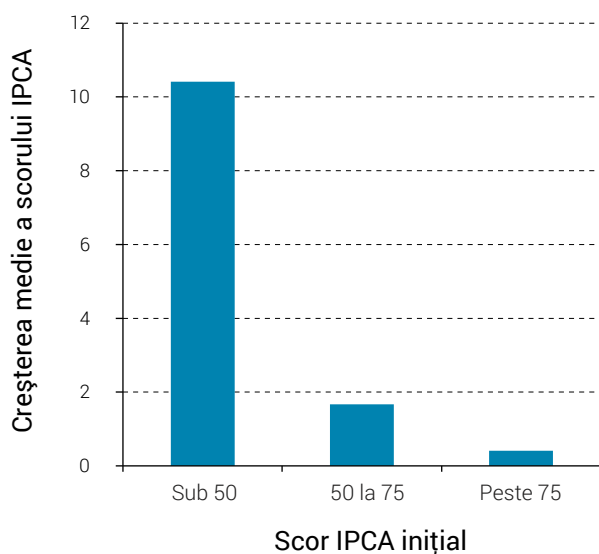

FIGURA ACOPERĂ NUMAI PERIOADA 2000–2007, DEOARECE ESTE PERIOADA PENTRU CARE EXISTĂ CEL MAI UNITAR SET DE DATE ÎN RIE / DANUBIS. DEOARECE NU SUNT DISPONIBILE DATE POST-2007 PENTRU UNGARIA ȘI UCRAINA, REZULTATELE LA NIVEL REGIONAL ARATĂ O DISCONTINUITATE ÎN ACEST PUNCT.

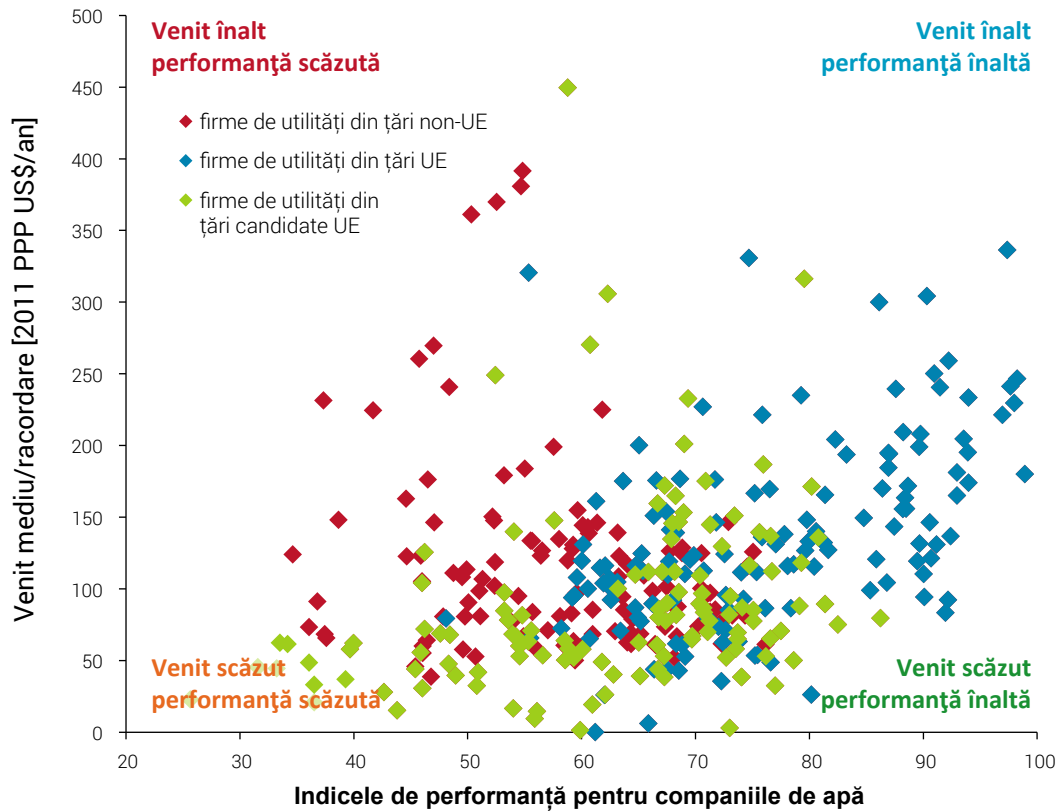
FIGURA 45: CONVERGENȚA FIRMELOR DE UTILITĂȚI CU PERFORMANȚE SCĂZUTE ȘI ÎNALTE ÎN TIMP

SURSA: PRELUCRAREA DE CĂTRE AUTORII A DATELOR IBNET / DANUBIS.ORG.

94. **Firmele de utilități care prezintă o performanță mai bună au în general și tarife mai mari.** O diagramă de²¹ dispersie a performanței firmelor de utilități comparativ cu venitul mediu per racordare (luat ca reprezentativ pentru tariful mediu) arată o dispersie extinsă (Figura 46), firmele de utilități din statele membre UE având în general o performanță înaltă, iar cele din statele care nu sunt membre UE având un tarif mai mare per racordare (în termeni PPP) decât firmele de utilități din țările candidate UE. Totuși, în general, Figura 46 și analiza pe care se bazează arată că firmele de utilități care prezintă o performanță mai bună tind de asemenea să aibă tarife mai mari. Cu alte cuvinte, calitatea costă și este extrem de ilustrativ faptul că nicio firmă de utilități cu performanță înaltă nu oferă în același timp tarife scăzute (colțul din dreapta jos al figurii). Din contră, totuși, există multe

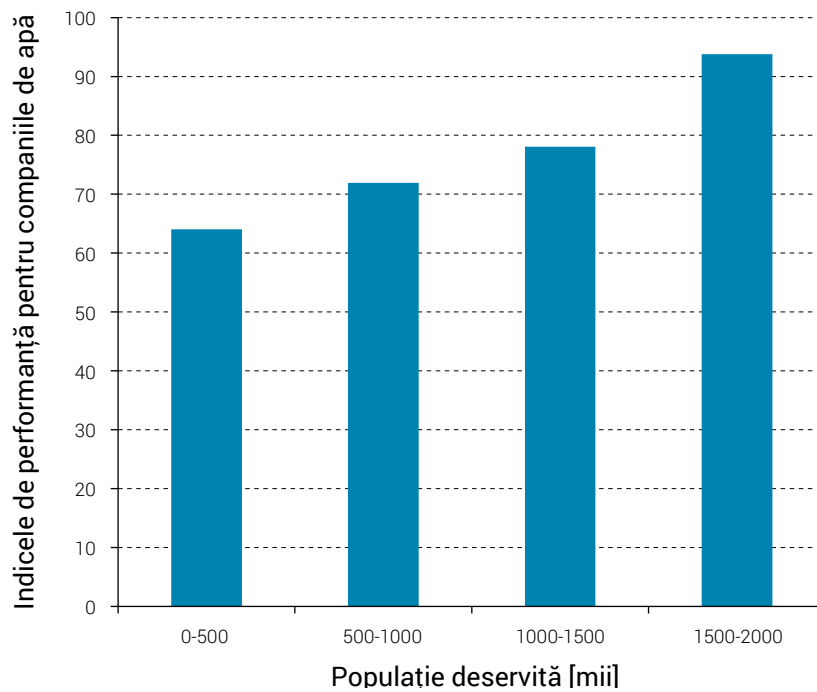
²¹ Figura acoperă numai perioada 2000–2007, deoarece este perioada pentru care există cel mai unitar set de date în RIE / DANUBIS. Deoarece nu sunt disponibile date post-2007 pentru Ungaria și Ucraina, rezultatele la nivel regional arată o discontinuitate în acest punct.

FIGURA 46: PERFORMANȚELE FIRMELOR DE UTILITĂȚI DIN REGIUNEA DUNĂRII ȘI RELAȚIA ACESTORA CU NIVELUL TARIFULUI

SURSA: PRELUCRAREA DE CĂTRE AUTORI A DATELOR IBNET / DANUBIS.ORG

FIGURA 47: PERFORMANȚA MEDIE A FIRMELOR DE UTILITĂȚI ÎN FUNCȚIE DE INTERVALUL DE MĂRIME A ACESTORA

SURSA: PRELUCRAREA DE CĂTRE AUTORI A DATELOR IBNET / DANUBIS.ORG

firme de utilități cu performanțe scăzute care au tarife relativ mari, ceea ce ar trebui să de naștere la întrebări din partea persoanelor în fața cărora răspund.²² O analiză mai detaliată a datelor arată că firmele de utilități cu o acoperire mai mare a serviciilor și o calitate mai bună (primele două grupuri ale dimensiunilor IPCA) tind să aibă tarife mai mari, în timp ce firmele de utilități cu practici mai bune de conducere (ultimul grup de dimensiuni IPCA) tind să aibă tarife mai mici (Tabelul 10). În mod nesurprinzător, totuși, economiile obținute din practicile îmbunătățite de management nu sunt suficiente pentru a compensa veniturile mari necesare pentru susținerea serviciilor mai bune și o îmbunătățire generală cu 10 puncte a scorului IPCA este asociată cu o creștere a tarifului de 6,7 procente (Tabelul 10).

95. La nivelul țării, factorii care determină performanța firmelor de utilități par să fie în majoritate exteriori sectorului. O analiză sistematică econometrică a performanței firmelor de utilități în funcție de o gamă de factori determinanți externi prezintă mesaje amestecate. O mare parte a variației performanței obținute pe baza eșantionului poate fi explicată prin contextul țării – care se află în mare parte dincolo de controlul factorilor de decizie din acest sector. Cu alte cuvinte, unele țări (Austria, de exemplu) oferă pur și simplu condiții mai bune pentru ca firmele de utilități să aibă mai mult succes decât altele. Modificările de politică mai specifice, precum înființarea unui cadru formal de reglementare sau procesul de aderare și apartenență la UE, nu demonstrează, conform setului de date, un impact clar pe termen scurt asupra performanței firmelor de utilități. Totuși, acest lucru este determinat în mare parte de constrângerile impuse de datele disponibile și nu poate constitui o bază pentru recomandări de politică; în orice caz, perioada de timp necesară pentru ca aceste reforme să-și demonstreze impactul este mult mai mare decât seriile cronologice disponibile în baza de date.

TABELUL 10: IMPACTUL CREȘTERII PERFORMANȚEI ASUPRA TARIFELOR

Creștere de 10 puncte a scorului pentru...	Conduce la o modificare a tarifului de...
Scorul general IPCA	+ 6,7%
Acoperirea serviciilor	+ 5,6%
Calitatea serviciilor	+ 2,2%
Eficiența managementului	- 2,2%

SURSA: COLECTARE DATE SS.

96. Totuși, la nivelul firmelor de utilități, apar câțiva factori clari care determină performanța, precum dimensiunea și densitatea, însă este dificil să fie traduși în recomandări concrete de politică. Modelele de guvernare a utilităților tind să fie relativ similare pentru majoritatea utilităților dintr-o anumită țară și pentru un anumit interval de mărime. Prin urmare, setul de date nu permite concluzii privind ce modele de guvernare a firmelor de utilități ar putea oferi rezultate mai bune. Analiza confirmă, totuși, că sectorul de apă, precum multe altele, este predispus spre economii de scară, și este mai probabil ca firmele de utilități care sunt mai mari și/sau deservesc zone mai dense să aibă performanțe mai bune și costuri mai mici decât omologii lor, dacă restul condițiilor sunt egale (Figura 47). Totuși, este important să se ia în considerare că aceste beneficii nu pot fi obținute ușor prin modificări aduse politicilor sectorului. Densitatea sau dimensiunea unui oraș sunt de asemenea independente de controlul factorilor de elaborare a politicilor sectoriale și simpla agregare a câtorva operatori în operatori mai mari nu produce aceleași rezultate clare (a se vedea paragraful de mai jos).

97. Impactul regionalizării sau al proceselor de agregare asupra performanței și costului utilităților nu este în mod clar pozitiv, iar factorii de decizie trebuie să analizeze cu atenție circumstanțele particulare ale țărilor lor înainte de a promova astfel de procese. Într-o încercare de a realiza economii de scară și de a asigura furnizori de servicii mai profesioniști și mai stabili din punct de vedere financiar, mai multe țări se îndreaptă spre agregarea sau regionalizarea furnizorilor de servicii (pentru mai multe detalii, a se vedea secțiunea din Capitolul III). Analiza setului de date, pe baza unei abordări riguroase privind ecartul diferențelor (Klien 2015), nu permite tragerea unor concluzii generale și fiecare țară trebuie să evalueze argumentele pro și contra ale unui proces de regionalizare. Contrar opiniilor susținute la nivel general cu privire la impactul pozitiv al proceselor de regionalizare sau agregare asupra performanței și costurilor în general, analiza oferă mai multe situații cu rol de avertisment și arată, de exemplu, că:

²² Rezultatele pentru utilități specifice pot fi obținute din DANUBIS.org folosind raportul privind performanța utilităților.

- ▶ Firmele de utilități agregate au performanțe mai bune numai marginal, în medie, decât firmele de utilități similare care nu trec printr-un proces de agregare. Impactul pozitiv cel mai mare se produce asupra performanței manageriale, în timp ce calitatea serviciilor nu este afectată iar acoperirea este afectată negativ.²³ Impactul general efectiv depinde de caracteristicile utilităților fuzionate (dimensiune, performanță) și de procesul de fuziune însuși (numărul de firme care au fuzionat, creșterea generală a dimensiunii).
- ▶ Procesele de agregare care implică mai puține firme de utilități și care generează zone de servicii mai dense oferă beneficii pozitive, în timp de fuziunile cu multe utilități și câștiguri limitate de densitate sau populație deservită tind să prezinte un impact negativ asupra performanței generale și a costurilor.
- ▶ Firme mai mici de utilități care fuzionează sau sunt agregate obțin beneficii mai mari (în privința costurilor și performanței) din agregare decât firmele de utilități mai mari, indicând faptul că economiile de scară nu sunt lineare și firmele mari de utilități nu se pot aștepta să își îmbunătățească performanța sau să-și reducă costurile prin creștere.
- ▶ Efectele proceselor de agregare sunt mai marcate în primii cinci ani după fuziune și tind să se estompeze în timp.

---

23 Acest lucru este probabil deoarece sistemele agregate suplimentar au niveluri mai mici de acoperire decât cel al deținătorului.

VI. FINANȚAREA SERVICIILOR

98. **Creșterea costurilor a condus la creșteri ale tarifelor în întreaga regiune, până la punctul în care este posibil ca serviciile să devină inaccesibile pentru clienții cu venituri mai mici din unele țări; totuși, regiunea este încă departe de implementarea principiului de recuperare a costurilor din Directiva cadru privind apele (DCA).** Țările din regiune au adoptat diferite abordări pentru finanțarea serviciilor de apă și ape uzate; structura costurilor și abordarea privind stabilirea prețurilor diferă de asemenea foarte mult de la o țară la alta. Totuși, elementele comune în majoritatea țărilor sunt creșterile costurilor și a tarifelor mai mari decât rata inflației, precum și niveluri semnificative de subvenții pentru investiții și, într-o măsură mai mică, pentru costuri operaționale.

99. Acest capitol descrie direcțiile principale cu privire la sursa de finanțare și cheltuieli, recuperarea costurilor, și accesibilitatea serviciilor de apă și ape uzate în cadrul regiunii. În ceea ce privește sursele de finanțare, acesta adoptă cadrul OCDE cu cei trei T (a se vedea caseta). Informațiile unitare cu privire la acești factori sunt, totuși, puține și comparațiile sunt dificile; prin urmare, cifrele prezentate în acest capitol trebuie considerate mai degrabă exemplificatoare pentru direcțiile generale decât informații exacte cu privire la finanțarea sectorului în fiecare țară. În plus, cifrele se referă numai la latura publică a furnizării serviciilor. Investițiile private efectuate de gospodării sau comunități, precum și tarifele plătite furnizorilor locali informali nu sunt urmărite și nici incorporate în prezentarea generală a finanțării sectorului.

Cadrul OCDE cu cei trei T

În 2009, în cadrul unei contribuții la a 5-a ediție a Forumului Internațional al Apei, OCDE a propus un cadru general privind modul în care serviciile de apă sunt finanțate (OCDE 2009). Acest cadru care este folosit și în prezentul raport, stabilește că „O planificare financiară eficientă pentru sectorul apei necesită găsirea combinației adecvate de venituri din elementele numite „cei 3 T”: tarife, taxe și transferuri (inclusiv fondurile oficiale de asistență de dezvoltare). Acestea sunt sursele ultime de venit pentru acest sector. [...] alte surse de finanțare – precum împrumuturi (inclusiv împrumuturi AOD făcute de sponsori bilaterali și instituții internaționale de finanțare), obligațiuni și investitori privați [...] trebuie rambursate din aceeași combinație de 3 T.”

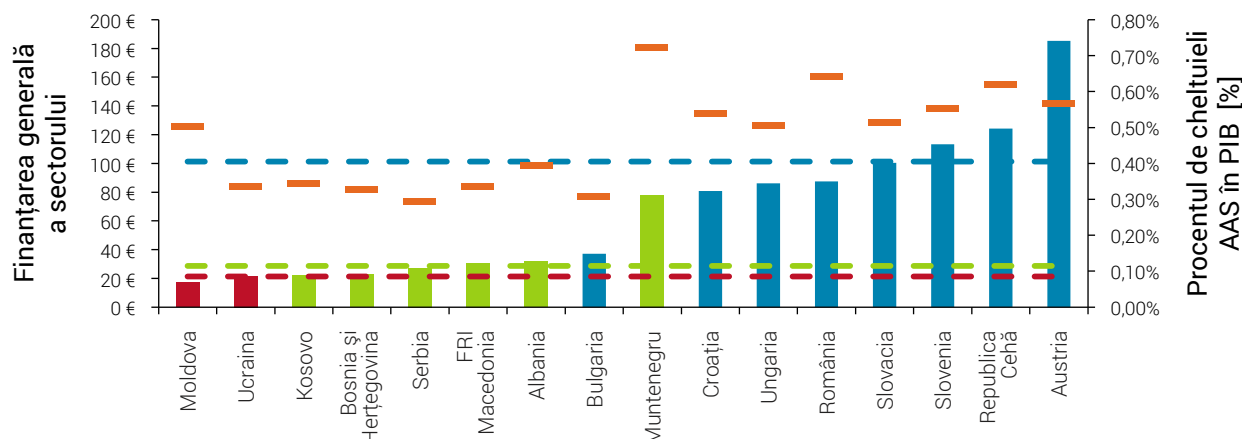
100. Majoritatea informațiilor colectate provin dintr-un efort desfășurat la nivelul fiecărei țări de colectare a datelor disponibile public cu privire la finanțarea sectorului (menționat sub denumirea de Colectare de date SS), care au fost apoi consolidate într-un model simplificat de finanțare a sectorului pentru fiecare țară. În plus, secțiunea privind accesibilitatea este elaborată în baza studiilor privind gospodăriile folosite în capitolul IV pentru măsurarea accesului. Metodologia și ipotezele necesare pentru acest capitol sunt descrise pe scurt în Notele metodologice C (finanțarea generală a sectorului) și D (calculul privind accesibilitatea), de la sfârșitul documentului.

A. Surse de finanțare: tarife, taxe și transferuri

101. **Nivelul finanțării sectorului din tarife, taxe și transferuri diferă foarte mult de la o țară la alta, statele membre UE prezentând cel mai mare nivel de finanțare pe cap de locuitor.** Disponibilitatea datelor privind finanțarea sectorului este redusă în unele țări, însă o analiză a datelor disponibile public din mai multe surse naționale și internaționale indică o variație mare de la o țară la alta, țările membre UE prezentând de departe cele mai mari sume pe finanțare pe cap de locuitor, din toate sursele (Figura 48). Multe dintre țări se află de asemenea în intervalul inferior al valorii general acceptate pentru finanțarea generală a sectorului exprimată ca procent din PIB, de aproximativ 0,35 de procente până la 1,20 procente (țări cu venituri mari), 0,54 procente până la 2,60 procente din PIB (țări cu venituri medii) sau 0,70 procente până la 6,30 procente din PIB (țări cu venituri mici) (OCDE 2006).

102. **Structura finanțării serviciilor în regiune diferă foarte mult de la o țară la alta, însă investițiile sunt sprijinite de fonduri publice și transferuri externe, în timp ce cheltuielile operaționale sunt acoperite în mare parte din veniturile proprii ale firmelor de utilități din tarife.** Cotele de finanțare generală a sectorului care rezultă din transferuri sunt în general mai mari pentru noile state membre UE din cauza impactului financiar puternic al fondurilor UE; dimpotrivă, pentru majoritatea acestora, cota finanțată din tarife este relativ scăzută – o constatare interesantă având în vedere cerința DCA privind recuperarea costurilor (Figura 49). Cota de finanțare care provine din taxe – fie prin investiții directe sau subvenții de operare, fie prin rambursarea angajamentelor IFI și a altor împrumuturi – este relativ constantă, între 10 procente și 20 de procente în majoritatea țărilor, reprezentând aproximativ 0,1 procente din PIB, cu excepția notabilă a Muntenegru și, într-o măsură mai mică a Albaniei și Kosovo. Spre deosebire de alte regiuni,

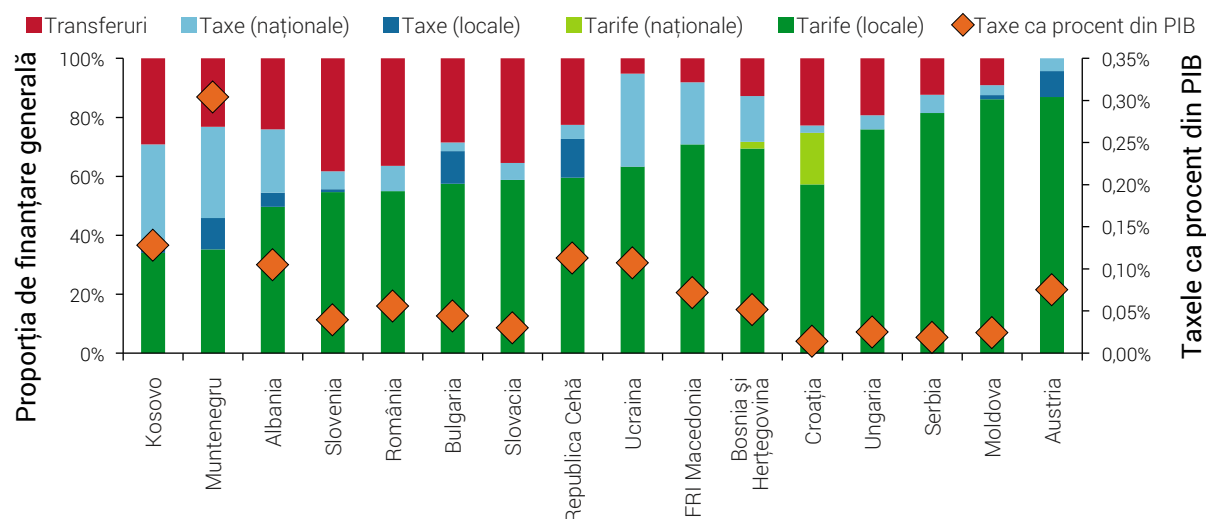
FIGURA 48: FINANȚAREA SECTORULUI ÎN ȚĂRILE DIN REGIUNE PE CAP DE LOCUITOR ȘI CA PROCENT DIN PIB

SURSA: COLECTARE DE DATE SS.

cheltuielile din sectorul apei nu reprezintă o povară fiscală semnificativă asupra majorității guvernelor naționale, care se bazează în schimb pe transferuri, atunci când sunt disponibile (cel mai adesea de la UE) și tarife ca instrument principal de recuperare a costurilor din cadrul sectorului. Această constatare este în conformitate cu rolul puternic jucat de autoritățile locale în furnizarea serviciilor, prezentat în Capitolul III și arată influența limitată pe care o au guvernele naționale asupra sectorului.

FIGURA 49: PROPORȚIA FINANȚĂRII SECTORULUI DIN TARIFE, TAXE ȘI TRANSFERURI ÎN ȚĂRILE DIN REGIUNEA DUNĂRII

SURSA: PRELUCRAREA DE CĂTRE AUTORII A DATELOR SS COLECTATE.

103. În ciuda adoptării pe scară largă a principiului privind recuperarea costurilor în legislația națională, numai două țări – cea mai bogată și cea mai săracă – se bazează pe tarife pentru a finanța aproximativ 90% din sector.

După cum se arată în Tabelul 11, marea majoritate a țărilor din regiune au introdus în legislația națională principiul recuperării costurilor. Totuși, realitatea este destul de diferită. În Austria și Moldova, absența finanțării UE și spațiul fiscal limitat înseamnă că aproximativ 90% din finanțarea sectorului provine din tarife. În majoritatea celorlalte țări, taxele și transferurile reprezintă între 25% și 75% din finanțarea generală a sectorului, ceea ce, atâta timp cât accesul și consumul sunt relativ egale, înseamnă că subvențiile sunt distribuite uniform sau nu influențează veniturile. Totuși, acest sprijin financiar devine o cheltuială publică regresivă atunci când accesul la serviciile publice nu este distribuit uniform, astfel încât numai persoanele care beneficiază de servicii publice profită de beneficiile aferente acestei distribuții publice. Deoarece gospodăriile mai bogate folosesc de obicei mai multă apă (având mai multe aparate electrocasnice, precum mașini de spălat rufe sau vase), consumul este de asemenea foarte rar unitar, și, prin urmare, cheltuielile publice ajung în mod disproporționat la gospodăriile cu un consum mai mare de apă. Din contră,

când cheltuielile publice au ca obiectiv să soluționeze lipsurile existente privind accesul sau constrângerile privind accesibilitatea (după cum se va discuta în continuare), aceste cheltuieli pot deveni mai progresive.

104. Puține țări au dezvoltat un mecanism dedicat de finanțare a sectorului apei care să prevadă o finanțare predictibilă. În majoritatea țărilor, investițiile sunt finanțate din transferuri externe sau din împrumuturi ad-hoc sprijinite de IFI și rambursate de la bugetul de stat sau de cel al autorităților locale. În timp ce multe țări finanțează parțial investițiile sectorului din bugetul național, aproximativ o treime dintre țări au un mecanism dedicat de finanțare a investițiilor (Tabelul 11), care garantează o finanțare mai predictibilă. Un asemenea exemplu este Croația, în care drepturile de extragere a apei și taxele de eliminare a apelor uzate sunt gestionate de agenția națională a apei și finanțează cu 70 de milioane € investițiile anuale (pentru mai multe detalii, a se vedea Tabelul 4 din Capitolul III). Totuși, chiar și în țările cu asemenea scheme, deciziile privind folosirea fondurilor sunt adesea arbitrare într-o oarecare măsură și nu au neapărat o legătură directă cu politicile și strategiile sectorului. Într-un mod deloc surprinzător, în toate statele membre UE și în țările candidate mai avansate, finanțarea aferentă UE (fonduri de coeziune, fonduri de politică regională, fonduri aferente Instrumentului de pre-aderare [IPA]) reprezintă majoritatea finanțării externe a sectorului, în timp ce în alte țări, IFI și sponsorii bilaterali continuă să joace rolul principal.

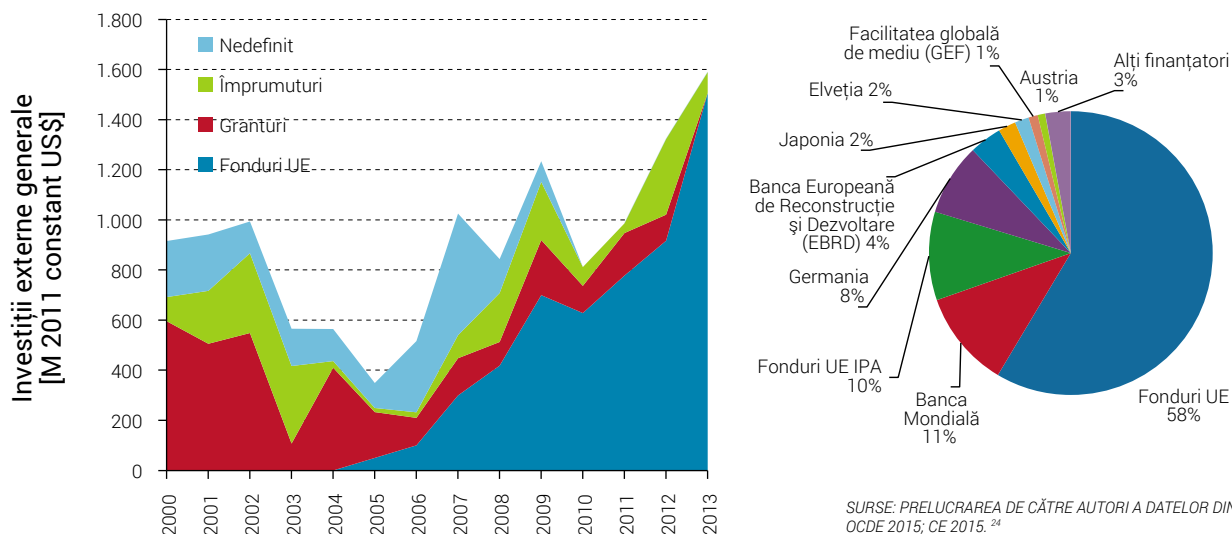
TABELUL 11: CARACTERISTICILE PRINCIPALE ALE FINANȚĂRII SECTORULUI ÎN REGIUNEA DUNĂRII

	Politică de recuperare a costurilor?	Mecanism în scop de investiții	Sursa principală de finanțare națională	Sursa principală de finanțare internațională
Albania	Da	În funcție de nevoi & performanță	Bugetul național	Fonduri bilaterale
Austria	Da	În funcție de nevoi	fond dedicat (conectat)	Indisponibil
Bosnia și Herțegovina	Nu		fond dedicat (conectat)	Împrumuturi IFI
Bulgaria	Da	Ad hoc	fond dedicat (conectat)	finanțare aferentă UE
Croația	Da	În funcție de nevoi	fond dedicat (conectat)	finanțare aferentă UE
Republica Cehă	Da	În funcție de performanță	fond dedicat (conectat)	finanțare aferentă UE
Ungaria	Da	În funcție de nevoi	bugetul național	finanțare aferentă UE
Kosovo	Da	În funcție de nevoi	bugetul național	Fonduri bilaterale
FRI Macedonia	Da	În funcție de nevoi	bugetul național	Împrumuturi IFI
Moldova	Nu	Primul venit primul servit	bugetul național	granturi / credite IFI
Munte negru	no	Altul	bugetul național	finanțare aferentă UE
România	Da	Primul venit primul servit	bugetul național	finanțare aferentă UE
Serbia	Nu	În funcție de nevoi	bugetul național	n.a.
Slovacia	Da		bugetul național	finanțare aferentă UE
Slovenia	Da	Ad hoc	fond dedicat (conectat)	finanțare aferentă UE
Ucraina	Da	Ad hoc	bugetul național	Împrumuturi IFI

SURSA: COLECTARE DE DATE SS.

105. Fondurile UE reprezintă în prezent majoritatea finanțelor externe în regiune și au înlocuit alți împrumutatori tradiționali. Deși este dificil să se obțină o imagine generală corectă a fluxului de investiții din regiune, o analiză a datelor OCDE și UE arată că finanțarea externă de investiții generale a crescut în ultimii 15 ani (Figura 50). O mare parte din creșterea se datorează fondurilor UE, care sunt limitate la 8 dintre cele 16 țări ale regiunii și finanțarea a înlocuit într-o oarecare măsură împrumutătorii tradiționali precum IFI și sponsorii bilaterali, care ofereau niveluri înalte de finanțare în special în zona Balcanilor de vest după conflictele din anii 1990, dar au fost eliminați treptat pe măsură ce fondurile UE și IPA au devenit mai importante. O comparație a informațiilor disponibile public despre fondurile UE care merg în acest sector și investițiile efective arată, totuși, că în majoritatea țărilor UE, fondurile UE reprezintă numai o parte limitată a investițiilor generale, situându-se între 10 procente în Republica Cehă (unde sectorul privat absoarbe majoritatea nevoilor) și 30 de procente în România, până la o valoare mult mai mare de aproximativ 60 de procente în Bulgaria.

FIGURA 50: TENDINȚE PRINCIPALE ȘI SURSE DE FINANȚARE EXTERNĂ ÎN INVESTIȚIILE ÎN SECTORUL APEI ȘI APELOR UZATE

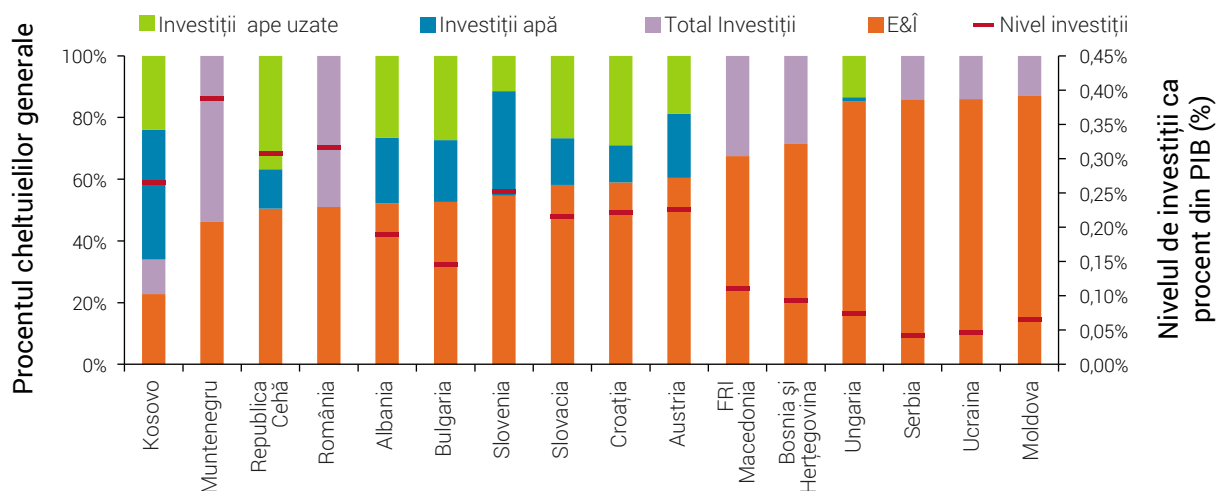

SURSE: PRELUCRAREA DE CĂTRE AUTORI A DATELOR DIN OCDE 2015, CE 2015. ²⁴

B. Cheltuieli cu serviciile: costuri de exploatare și investiții

106. În medie, sectorul direcționează aproximativ jumătate din cheltuielile totale către infrastructura de exploatare și întreținere (E&I) și jumătate pentru reînnoirea sau extinderea acesteia. Figura 51 prezintă proporția costurilor totale pentru E&I și pentru investiții pentru țările din regiune. Există o diferență importantă în rândul țărilor, proporția de costuri totale pentru investiții variind între o treime și două treimi. Suprapunerea nivelurilor de investiții (ca procent din PIB) peste aceleași cifre arată în mod logic că țările care au cheltuieli foarte mari pentru E&I sunt cele care cheltuiesc de asemenea mai puțin pe investiții în general, dând naștere la posibile preocupări privind sustenabilitatea serviciilor pe termen lung. În acele țări pentru care sunt disponibile date, investițiile în serviciile de ape uzate reprezintă o prioritate, o reflectare a lipsurilor asociate nivelurilor serviciilor comparativ cu alimentarea cu apă (Capitolul IV). În plus, partea semnificativă din resursele sectorului care este destinată investițiilor arată importanța gestionării atente și a dezvoltării activelor, precum și a aplicării principiilor de eficiență nu numai în cazul utilităților operaționale de apă, ci și în cazul planificării și implementării proiectelor de investiții. În această privință, nivelurile deosebit de scăzute ale investițiilor (ca procent din PIB) în țări precum Moldova, Serbia și Ucraina și, într-o măsură mai mică, în Ungaria, ar trebui să ridice întrebări cu privire

FIGURA 51: PONDEREA CHELTUIELILOR GENERALE PENTRU E&I ȘI INVESTIȚII

SURSA: PRELUCRAREA DE CĂTRE AUTORI A DATELOR SS COLECTATE.

24 S-a presupus că rata de absorbție pentru fondurile UE specifice sectorului apei urmează aceeași tendință ca și absorbția fondurilor UE în general într-o anumită țară, deși dovezile anecdotice arată că absorbția în sectorul apei este mai scăzută decât media.

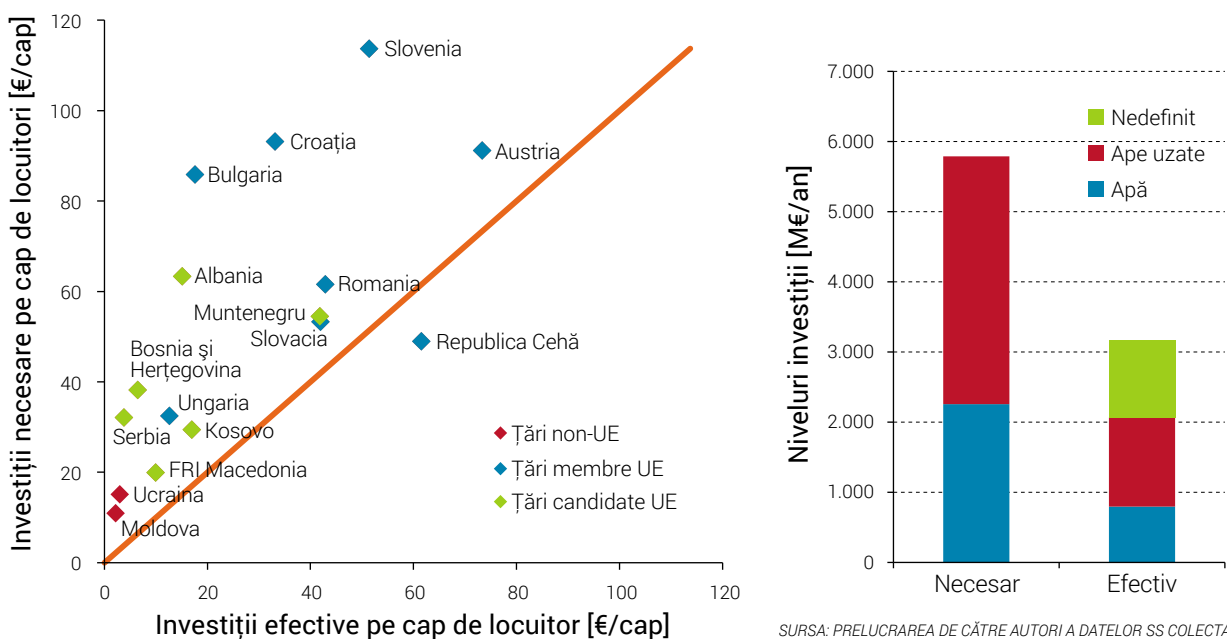

la gestionarea și întreținerea corespunzătoare a activelor pe termen lung sau cu privire la menținerea artificială a tarifelor la un nivel scăzut prin consumarea activelor, ceea ce va avea ca rezultat final o calitate redusă a serviciilor.

107. Investițiile totale pentru apă și ape uzate din regiune sunt de aproximativ 3,5 miliarde € pe an, un nivel semnificativ mai mic decât cele 5,5 miliarde € estimate de guvernele regiunii ca fiind necesare pentru atingerea obiectivelor UE sau naționale. Guvernele sau finanțatorii externi din majoritatea țărilor au estimat sumele necesare pentru atingerea propriilor obiective ale fiecărei țări sau pentru respectarea acquis-ului UE, iar estimările naționale combinate se ridică la 5,5 miliarde € investiții anuale necesare. Nivelurile investițiilor efective reprezintă aproximativ 55 de procente din acest nivel, lăsând o lipsă de peste 2 miliarde € pe an (Figura 52). În general, aproximativ 40 de procente din toate nevoile de investiții sunt direcționate pentru alimentarea cu apă și conformitatea cu Directiva privind apa potabilă, iar 60 de procente sunt direcționate pentru gestionarea apelor uzate și conformitatea cu Directiva privind tratarea apelor uzate urbane (a se vedea secțiunea B din Capitolul III pentru mai multe detalii privind ambele directive și Capitolul IV pentru o discuție privind diferența de infrastructură). În plus, o analiză desfășurată la nivelul fiecărei țări cu privire la nevoile preconizate de investiții și investițiile curente (Figura 52) arată că:

- ▶ Majoritatea țărilor preconizează niveluri de investiții mai mari decât nivelurile lor curente de investiții. Numai Republica Cehă are niveluri de investiții aflate în general la nivelul nevoilor sale preconizate.
- ▶ Țările membre și candidate UE preconizează nevoi de investiții mai mari decât țările care nu sunt membre UE; chiar și Austria, unde accesul la servicii de ape uzate este deja mare, preconizează nevoi semnificative de investiții în principal datorită nevoii de reînnoire a activelor construite în primul val de investiții aferente apelor uzate, cu aproximativ 30 de ani în urmă.
- ▶ Statele membre UE mai recente—Bulgaria, în special—se luptă încă să absoarbă fondurile UE în mod eficient și prezintă diferențe semnificative de finanțare.
- ▶ Majoritatea țărilor din afara UE au niveluri de investiții semnificativ mai mici și, în general, nu își acoperă nevoile

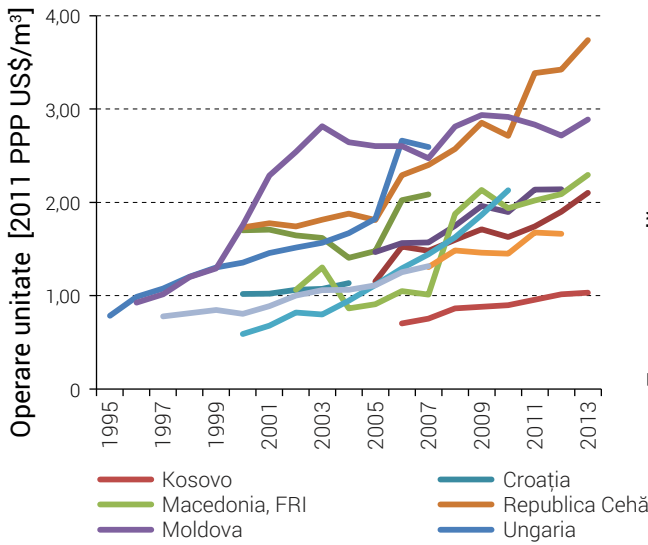
FIGURA 52: COSTURILE DE INVESTIȚII EFECTIVE COMPARATIV CU CELE NECESARE PER CAP DE LOCUITOR ÎN ȚĂRILE DIN REGIUNE

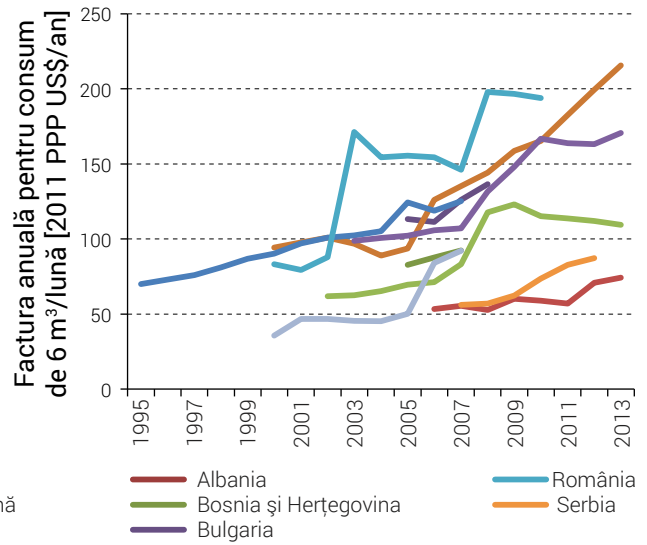
C. Recuperarea costurilor: tendințe privind costurile și tarifele

108. Costurile furnizării serviciilor diferă foarte mult de la o țară la alta însă au crescut semnificativ în ultimii 20 de ani, conducând la creșteri paralele ale tarifelor. Capitolele privind accesul la servicii (Capitolul IV) și performanța generală a utilităților (Capitolul V) au demonstrat modul în care performanța generală a sectorului s-a îmbunătățit în ultimii 20 de ani, în ceea ce privește acoperirea și calitatea serviciilor. Investițiile necesare, în special pentru extinderea serviciilor de colectare și

FIGURA 53: EVOLUȚIA COSTURILOR DE OPERARE UNITARE PENTRU APĂ ȘI CANALIZARE ÎN FIRMELE DE UTILITĂȚI SELECTATE / ȚĂRI

FIGURA 54: EVOLUȚIA FACTURII MEDII UNITARE DE APĂ ȘI CANALIZARE ÎN FIRMELE DE UTILITĂȚI SELECTATE / ȚĂRI

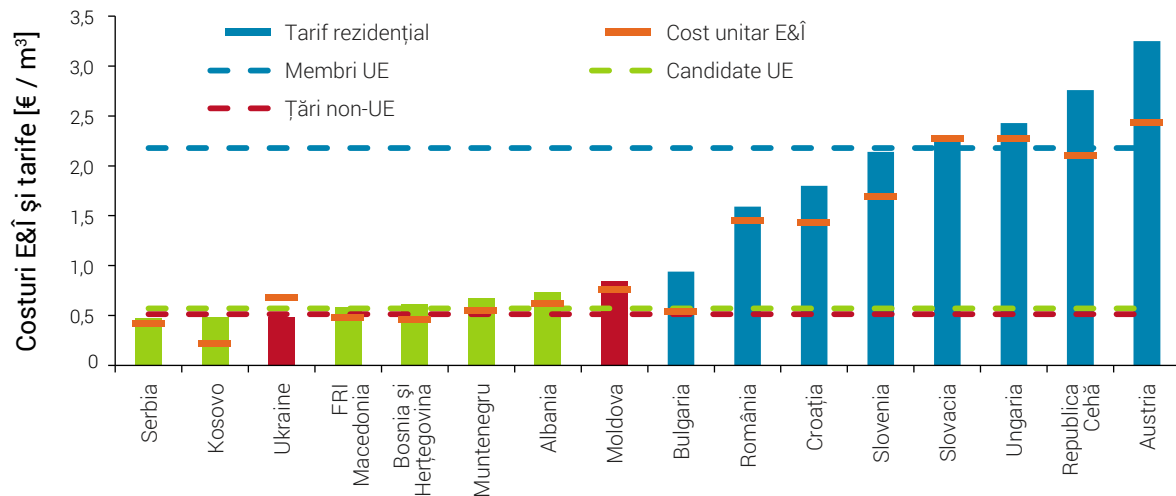

SURSA: DATE IBNET / DANUBIS.ORG.

tratare a apelor uzate, au fost însoțite de creșteri semnificative ale cheltuielilor generale de operare. Figura 53 prezintă evoluția costurilor de operare într-un eșantion de utilități de canalizare și apă, creșterile din multe țări, în special membre UE, depășind 100 procente în condițiile în care PPP este constant. Figura 54 prezintă modul în care firmele de utilități au fost nevoite să-și crească veniturile în mod similar, în mare parte prin creșteri ale tarifelor. În ciuda scăderii consumului, veniturile per racordare au crescut cu o rată anuală de peste 10 procente (în termeni reali) în cazul companiilor de utilități ale noilor membri UE precum Republica Cehă și România și, într-o măsură mai mică, în Ungaria. Chiar și în țări care nu sunt membre UE, precum Kosovo, Moldova și Ucraina, au fost observate creșteri de venituri ale firmelor de utilități în medie cu 5 procente pe an în termeni reali în perioade susținute de timp. În absența unei creșteri economice susținute și cu bază largă, aceste creșteri constante pot conduce la constrângeri serioase privind accesibilitatea, după cum se va discuta în secțiunea D a acestui capitol.

109. Atât costurile E&I, cât și tarifele rezidențiale urmează în general nivelul dezvoltării economice a țărilor, cele mai mari costuri și tarife fiind întâlnite în țările membre UE. După cum se arată în Figura 55, există relații relativ strânse între costurile E&I și nivelurile tarifelor rezidențiale. Austria are în mod clar cele mai mari costuri și tarife, fiind urmată de toate statele membre UE cu excepția Bulgariei, unde nivelurile costurilor și tarifelor sunt semnificativ mai mici decât cele din alte state membre UE.

FIGURA 55: COSTURILE E&I ȘI TARIFELE REZIDENȚIALE (APĂ ȘI APE UZATE) ÎN ȚĂRILE DIN REGIUNE

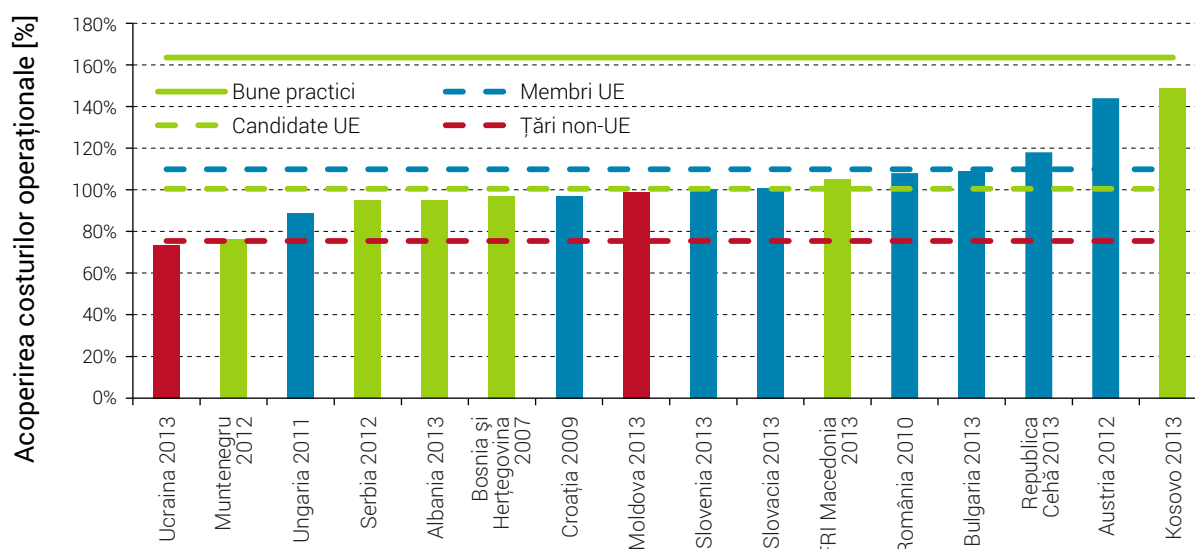
SURSA: CREATĂ DE AUTORI DIN COLECTAREA DATELOR SS.

În contrast, majoritatea țărilor din zona Balcanilor de vest au niveluri de tarife cu mult sub media regională, în ciuda faptului că accesibilitatea nu reprezintă în general o constrângere, după cum se va discuta în secțiunea D a acestui capitol.

110. Recuperarea completă a costurilor din tarife nu pare să fie o prioritate în nicio țară și multe companii de utilități din regiune nu își acoperă nici măcar costurile de exploatare din veniturile facturate. Pentru a menține calitatea serviciilor pe termen lung, companiile de utilități trebuie să poată să își recupereze costurile de exploatare și întreținere regulată, precum și costurile necesare pentru gestionarea și reînnoirea activelor, din propriile venituri. Figura 56 prezintă acoperirea medie a costurilor de exploatare ale companiilor de utilități din regiune, măsurată ca raportul dintre vânzările nete facturate și cheltuielile operaționale, inclusiv amortizarea; companiile de utilități ar trebui să aibă o acoperire a costului operațional mai mare de 1 pentru a fi auto-suficiente din punct de vedere financiar în ceea ce privește E&Î. După cum se arată în figură, numai în câteva țări companiile de utilități își recuperează toate cheltuielile de exploatare din propriile venituri. Deși media pentru țările membre UE este mai mare de unu, chiar și unele țări membre UE, precum Bulgaria, Ungaria (unde sunt implementate controale stricte ale tarifelor) și România, care sunt încadrate formal în cerința DCA UE privind recuperarea costurilor, nu par să respecte în totalitate acest lucru. Situația generală nu este deosebit de pozitivă, în special luând în considerare că firmele de utilități din mai multe țări nu încasează o parte semnificativă a veniturilor facturate (a se vedea Figura 41), și, prin urmare, capacitatea efectivă a companiilor de utilități de a se finanța este chiar mai mică (rareori sunt stabilite provizioane pentru ștergerea creanțelor).

FIGURA 56: ACOPERIREA COSTULUI OPERAȚIONAL ÎN ȚĂRILE DIN REGIUNE (VENIT OPERAȚIONAL FACTURAT/COSTURI OPERAȚIONALE)

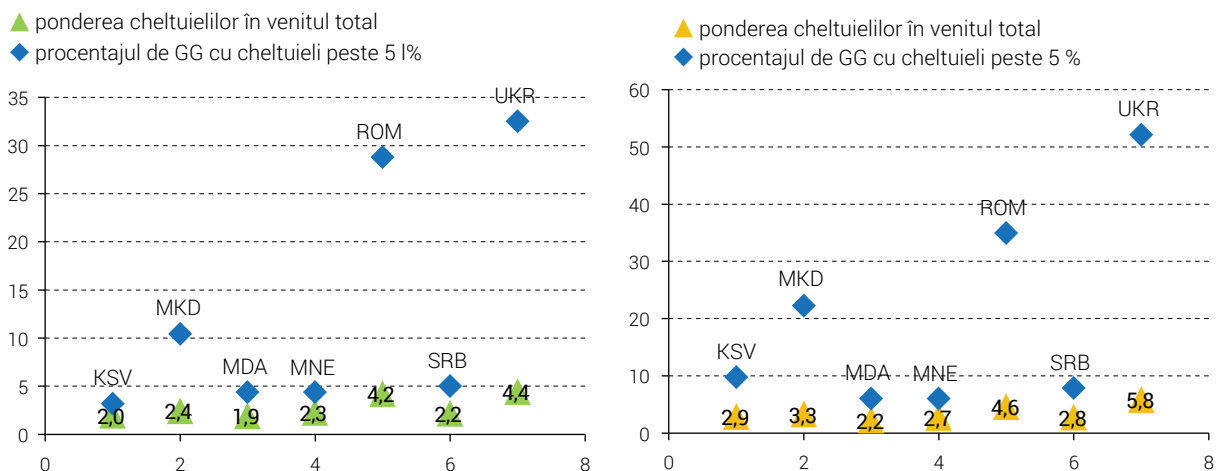
SURSA: PRELUCRAREA DE CĂTRE AUTORI A COLECTĂRII DE DATE SS. NOTĂ: VALOAREA APARENT FOARTE MARE PENTRU KOSOVO TREBUIE ANALIZATĂ LUÂND ÎN CONSIDERARE CĂ ACEASTĂ ȚARĂ ARE UNA DINTRE CELE MAI MICI RATE DE ÎNCASARE DIN REGIUNE ȘI, PRIN URMARE, VENITURILE ÎNCASATE SUNT SEMNIFICATIV MAI MICI DECÂT VENITURILE FACTURATE, CARE SUNT FOLOSITE PENTRU CALCULAREA ACESTUI INDICATOR.

D. Problema accesibilității

111. Deși tarifele au crescut în ultimul deceniu, nivelele actuale sunt în continuare accesibile pentru consumatorul mediu. Așa cum s-a precizat în secțiunea C a acestui capitol, în medie, tarifele reale au crescut între 5 și 10 la sută pe an în ultimul deceniu, și cu siguranță aceeași creștere au înregistrat și veniturile disponibile ale rezidenților. Calculul cheltuielilor raportate privind consumul de apă și cel de ape uzate ca procent din veniturile aparținând unor grupe de venituri demonstrează faptul că media cheltuielilor este mult sub pragul de 5 la sută,²⁵ cu cele mai mari procente de 4,4 la sută și 4,2 la sută, observate în Ucraina și respectiv, România. De asemenea, în ambele țări se constată cel mai mare procent de gospodării cu cheltuieli privind consumul de apă și ape uzate care depășesc pragul de 5 la sută (28,8 la sută pentru România și 32,5 la sută pentru Ucraina).

²⁵ Un număr de 25 de instituții caritabile a folosit diferite praguri pentru evaluarea constrângerilor de accesibilitate privind serviciile de utilități publice, inclusiv electricitate, încălzire, apă și apă uzată. Un studiu excelent al acestor limitări este oferit de Fankhauser și Tepic 2005, 5. În cazul apei de consum și al apelor uzate, se consideră că un procent între 3 și 5 la sută din venitul total reprezintă criteriul de referință aplicat în mod curent pentru stabilirea constrângerilor de accesibilitate.

FIGURA 57: ACCESIBILITATEA ACTUALĂ A APEI ȘI A APELOR UZATE ÎN FUNCȚIE DE DIFERITELE GRUPE DE VENITURI: VENITURI MEDII (GRAFICUL DIN STÂNGA) ȘI VENITURI PENTRU CEI 40% REPREZ. CLASA DE JOS (GRAFICUL DIN DREAPTA)

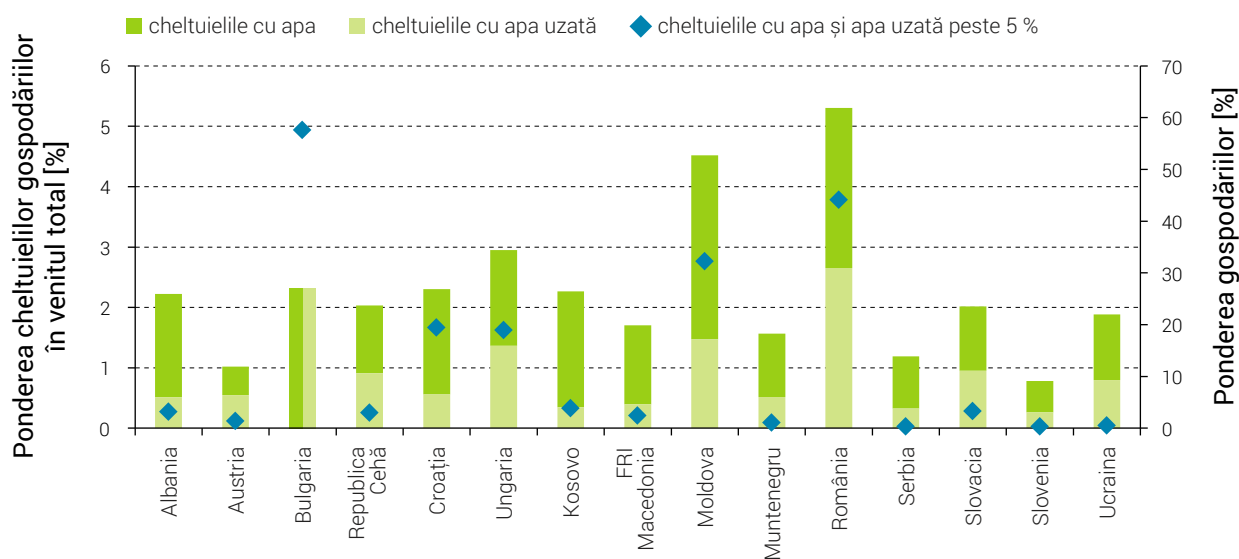

SURSA: PRECIZĂRILE AUTORILOR ÎN LEGĂTURĂ CU DIVERSE STUDII PRIVIND GOSPODĂRIILE
 NOTĂ: COTELE PENTRU FRI A MACEDONIEI ȘI MUNTENEGRU INCLUD NUMAI CHELTUIELILE RAPORTATE CU APROVIZIONAREA CU APĂ. GG = GOSPODĂRII.

112. **Estimările ponderii cheltuielilor pentru 40 % din populația cea mai săracă arată o ușoară creștere, însă constrângerile de accesibilitate prevalează numai în Ucraina.** Acolo, peste jumătate dintre gospodăriile din procentul de 40 % din populația cea mai săracă primește facturi de apă și apă uzată cu o valoare de peste 5 procente din venitul lor, iar persoanele din respectivul grup de venit plătesc 5,8 %, în medie, pentru servicii de apă și apă uzată. Calculul ponderii cheltuielilor persoanelor foarte sărace (adică a celor care trăiesc cu mai puțin de 2,5\$ pe zi PPP) arată că numai România deține statistici viabile (cu alte cuvinte, o dimensiune a eșantionului suficient de vastă), conform căroro persoanele cele mai sărace plătesc 5,1 la sută din veniturile proprii pentru servicii de apă și apă uzată. Nu toate țările dețin studii ale gospodăriilor din care să rezulte cheltuieli cu apa și apa uzată separate de alte cheltuieli privind serviciile de utilități publice și chiria, în afara celor declarate aici și în Figura 57.

113. **Presupunând că întreaga populație ar fi racordată la apă curentă și servicii de canalizare la un nivel de consum minim și tarife preferențiale, survin constrângeri de accesibilitate în Moldova și România.** Folosind statisticile de țară declarate privind tarifele medii și presupunând un consum minim, însă suficient, de 100 de litri

FIGURA 58: CONSTRÂNGERI POSIBILE PRIVIND ACCESIBILITATEA PENTRU VENITURILE MEDII

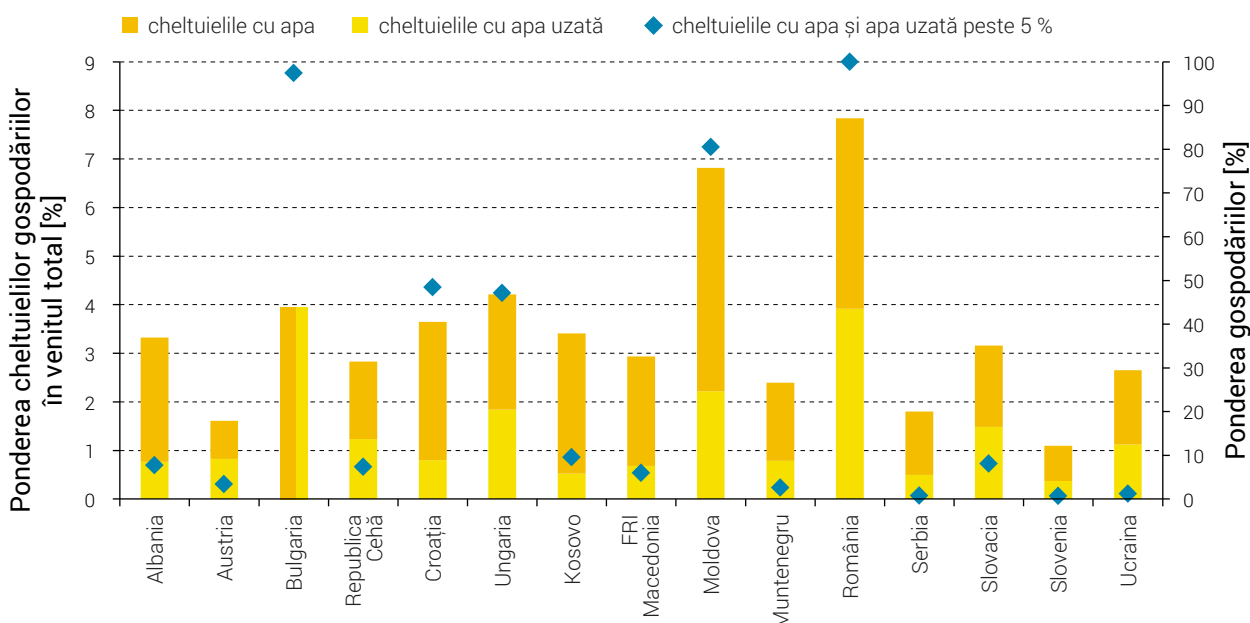

SURSA: PRECIZĂRILE AUTORILOR BAZATE PE DIVERSE STUDII PRIVIND GOSPODĂRIILE FOLOSIND IPOTEZELE REFERITOARE LA CONSUMUL MEDIU ȘI TARIFUL MEDIU FURNIZATE PRIN COLECTAREA DE DATE PRIVIND STAREA SECTORULUI.
 NOTĂ: BULGARIA DECLARĂ UN TARIF COMBINAT PENTRU APĂ ȘI APĂ UZATĂ. INCIDENTA MULT MAI SCĂZUTĂ A GOSPODĂRIILOR DIN UCRAINA CU POTENȚIALE CHELTUIELI CU APA DE PESTE 5 % POATE FI EXPLICATĂ DOAR PRIN DIFERENȚA ÎNTRE EȘANTIOANELE STATISTICE SAU UN CONSUM IPOTETIC MAI SCĂZUT.

pe cap de locuitor pe zi,²⁶ cheltuielile pentru colectarea și tratarea apei și a apelor uzate au fost calculate pentru fiecare gospodărie, luând în considerare mărimea gospodăriei și venitul, conform datelor raportate în studiile privind gospodăriile. Ponderea cheltuielilor calculate la venitul total al gospodăriilor a fost calculată ulterior, pentru a se înțelege dacă cheltuielile medii cu apa și canalizarea - la nivelurile de venit raportate în studiile privind gospodăriile - vor depăși pragurile recomandate. În aceste scenarii, atât Moldova, cât și România prezintă cheltuieli pentru serviciile de apă și canalizare de peste 4 sau 5 la sută din venitul unui cetățean de rând, și de aproximativ 7 și 8 la sută pentru 40 % din populația cea mai săracă din distribuția veniturilor. În plus, 32 la sută dintre gospodăriile din Moldova și aproximativ 45 la sută în România ar suporta cheltuieli de peste 5 la sută, și 100 la sută în România și peste 80 la sută în Moldova din grupul aparținând procentajului de 40 % din populația cea mai săracă, s-ar confrunța cu cheltuieli pentru apă și apă uzată de peste 5 la sută. Acest lucru presupune următoarele: conectarea populațiilor predominant rurale din Moldova și România la apă curentă și sisteme de canalizare, la nivelele actuale ale tarifelor, nu poate fi accesibilă marilor segmente ale populației. Deși cheltuielile combinate cu apa și apa uzată, la 2,3 la sută din venit, par să fie accesibile cetățeanului bulgar de rând, aproximativ 60 la sută dintre gospodării suportă costuri de peste 5 la sută, aspect reflectat printr-un segment semnificativ din veniturile foarte reduse din distribuția veniturilor țării (Figura 58 și Figura 59).

FIGURA 59: CONSTRÂNGERI POSIBILE PRIVIND ACCESIBILITATEA PENTRU CEI 40% REPREZ. CLASA DE JOS

SURSA: PRECIZĂRILE AUTORILOR BAZATE PE DIVERSE STUDII PRIVIND GOSPODĂRIILE FOLOSIND IPOTEZELE REFERITOARE LA CONSUMUL MEDIU ȘI TARIFUL MEDIU FURNIZATE PRIN COLECTAREA DE DATE PRIVIND STAREA SECTORULUI. NOTĂ: BULGARIA DECLARĂ UN TARIF COMBINAT PENTRU APĂ ȘI APĂ UZATĂ.

114. Mai multe țări au definit praguri de identificare a constrângerilor de accesibilitate la nivele mult mai mici decât 5 %. De exemplu, Bulgaria stabilește o limită de accesibilitate a cheltuielilor cu apa și canalizarea la 4 % din venitul mediu disponibil al gospodăriilor, iar dacă ipotezele menționate ar viza întreaga populație, procentul de 40 % din gospodăriile cele mai sărace din Bulgaria ar atinge această limită. Croația folosește 2,5 % din venitul mediu disponibil al gospodăriilor, iar Republica Cehă stabilește pragul de 2 % din venitul net mediu al gospodăriilor. În aceste scenarii, Republica Cehă ar depăși ușor acest prag pentru persoanele cu venituri medii și cu atât mai mult pentru 40 % din populația cea mai săracă; totuși, consumul mediu curent din Republica Cehă este, de asemenea, scăzut (88 de litri pe cap de locuitor pe zi) comparativ cu ceea ce s-a presupus drept consum de bază, însă acesta este considerat suficient. Atât Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei, cât și Muntenegru, stabilesc un prag de 5 % și nu se vor confrunța cu constrângeri de accesibilitate fie pentru beneficiarul de venituri medii, fie pentru procentul de 40 % din populația cea mai săracă. Bulgaria și Republica Cehă definesc, de asemenea, ceea ce reprezintă consumul minim, și anume 90 și 80 de litri pe cap de locuitor pe zi.

²⁶ Howard and Bartram 2003 fac distincția în tabelul lor S1 între diferitele scenarii de niveluri de servicii, cu acces optim începând cu un consum de 100 de litri pe cap de locuitor pe zi.

115. Numai Croația, Ungaria, Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei, Slovenia și Ucraina declară că dețin sisteme formale de subvenționare pentru asigurarea accesibilității pentru persoanele cu venituri reduse. În Ucraina, diferite sisteme de subvenționare (familii cu venituri generale mici și programe de cazare și servicii de utilități publice) sunt disponibile pentru gospodării, gestionate la nivel central și cu resurse de la bugetele centrale. Subvenția Ungariei este administrată la nivel central, însă spre deosebire de Ucraina, subvenția este destinată utilităților care, deși funcționează în mod eficient, se confruntă cu costuri mai mari de prestări ale serviciilor (din cauza locației, economiilor de scară, sau a altor factori) și este transmisă mai departe consumatorilor prin tarife mai mici. În Croația, subvențiile încrucișate la nivelul diferitelor grupuri de consumatori sunt aplicate în mod obișnuit, combinate cu identificarea gospodăriilor cu venituri mici care au dreptul la un tarif mai mic într-o primă etapă a tarifării diferențiate, pentru a asigura consumul minim. Consumul minim la tarife subvenționate este, de asemenea, înlesnit pentru grupurile cu venituri reduse din Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei și este administrat la nivel municipal. Prevederi similare sunt disponibile în Slovenia, deși acestea sunt rar aplicate. După cum se arată în Secțiunea A din acest capitol, în practică, guvernele din majoritatea țărilor dunărene își subvenționează serviciile locale de apă și canalizare dintr-o combinație de taxe și transferuri, dacă este necesar, chiar dacă aceste demersuri nu sunt formalizate sau orientate.

Performanța subvențiilor

Modul de funcționare a unui sistem de subvenționare este evaluat de obicei conform următoarelor criterii:

- ▶ Acoperire, măsura în care populația săracă beneficiază de acest sistem
- ▶ Direcționare, ponderea subvențiilor alocate persoanelor sărace
- ▶ Caracterul previzibil al beneficiilor pentru persoanele sărace
- ▶ Măsura denaturării prețurilor și alte efecte adverse nedorite cauzate de subvenții
- ▶ Simplitatea administrativă.

SURSA: BANCA MONDIALĂ 2000.

116. Performanța sistemelor de subvenționare depinde, în cele din urmă, de procentajul de gospodării care au nevoie de aceste subvenții și la care acestea ajung. Prin definiție, subvențiile acordate prin perceperea de tarife sub nivelul costurilor sau prin transfer de la administrația locală la bugetele serviciilor de utilități publice nu sunt direcționate, și normal ar fi ca o mare parte din subvenții să fie alocată gospodăriilor care nu sunt sărace (așa-zisele „erori de incluziune”). Programele testate pe baza mijloacelor, adesea aplicate în combinație cu alte eforturi de protecție socială, au șanse mai mari de a ajunge la persoanele sărace, însă numai atunci când criteriile de identificare a gospodăriilor sărace sunt aplicate cu strictețe. Exemplul alocației pentru familiile cu venituri mici din Ucraina demonstrează faptul că performanța vizată a acestui program testat pe baza mijloacelor este relativ ridicată - procentul de 20 % din categoria persoanelor cu venituri foarte mici primind 78 la sută din subvenție - însă performanța acoperirii este scăzută, având în vedere că programul nu ajunge la 97 la sută dintre cele mai sărace gospodării (așa-numita „eroare de excludere”). În schimb, indemnizația pentru locuințe și serviciile de utilități publice nu este alocată numai în baza veniturilor, iar performanța sa vizată este scăzută, doar 32 la sută din totalul subvențiilor ajungând la gospodăriile sărace (Betliy, Movchan și Pugachov 2013).

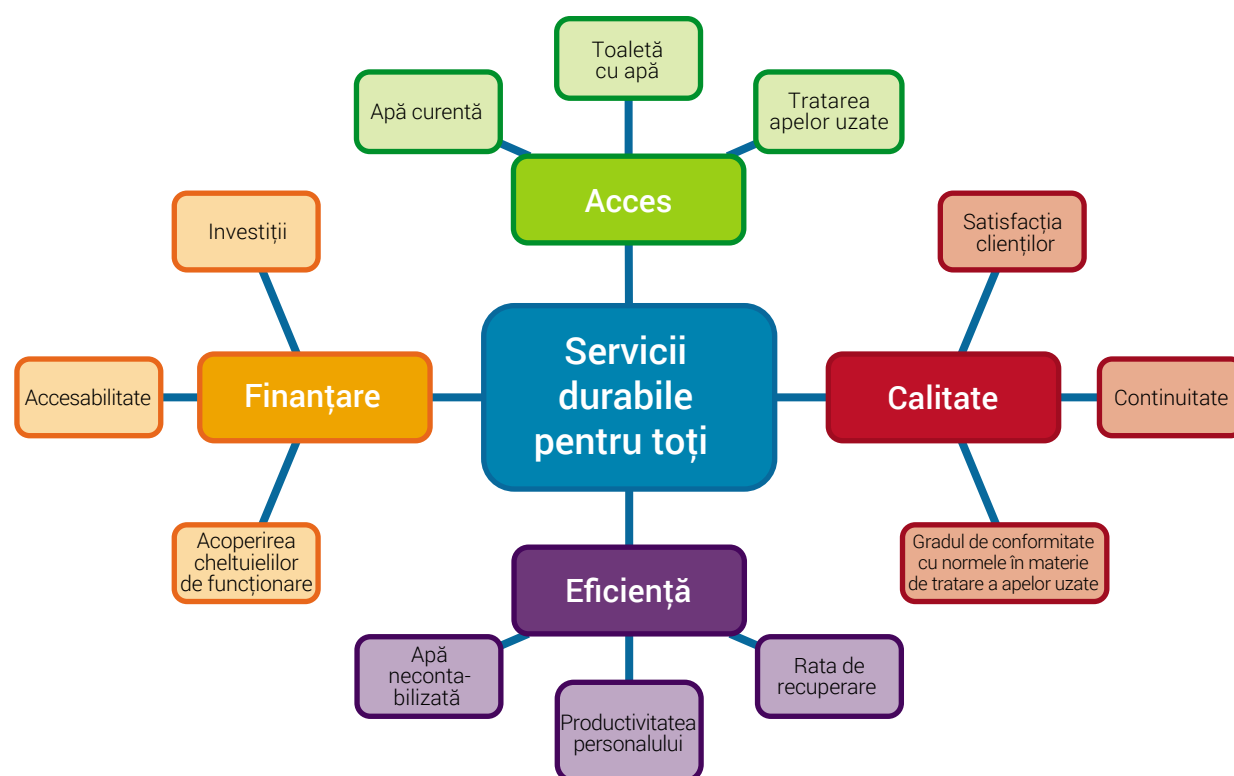

VII. CONCLUZII

117. În încercarea de a obține servicii durabile pentru toți, țările din regiunea Dunării prezintă nivele de progres foarte diferite, nivelul de progres reflectând în general nivelul de dezvoltare economică al țării. Sub multe aspecte, acest sector se află într-o poziție mai bună astăzi decât în urmă cu 15 ani, însă guvernele din regiune trebuie să continue să-și alinieze politicile și mecanismele de finanțare pentru a se asigura că acoperirea, calitatea și eficiența serviciilor continuă să se îmbunătățească, reușind totodată să gestioneze constrângerile de accesibilitate. Este nevoie de o atenție specială pentru a-i sprijini pe cei mai vulnerabili, cei mai săraci, minoritățile și populația rurală în a obține acces și la servicii de calitate la un preț rezonabil. În această privință, procesul de aderare la UE reprezintă o oportunitate extraordinară de a influența traiectoria sectorului - fiind însă una care ar putea fi irosită cu ușurință dacă guvernele se axează doar pe absorbția fondurilor UE prin simpla conformare, sau accelerează reformele fără a analiza cu atenție modul în care reformele răspund provocărilor specifice și agendei de dezvoltare durabilă a unei game mai largi de servicii.

118. Raportul analizează capacitatea țărilor de a furniza servicii durabile de apă și apă uzată pentru toți, pe patru coordonate principale: accesul la servicii (Capitolul IV), calitatea serviciilor (Capitolul v), eficiența serviciilor (Capitolul V), și finanțarea serviciilor (Capitolul VI). În acest ultim capitol, aceste coordonate sunt consolidate într-o evaluare globală a durabilității serviciilor în vederea indicării domeniilor cu provocările specifice din fiecare țară. Fiecare dintre cele patru coordonate este măsurată cu ajutorul a trei indicatori simpli și obiectivi, care rezultă din restul acestui raport (Figura 60). Pentru fiecare indicator, se stabilesc valorile celor mai bune practici prin analiza țărilor celor mai performante din regiune. Printre țările cu cele mai bune rezultate se numără cele care au mai multe servicii durabile de apă.²⁷ Principalele provocări ale regiunii sunt, de asemenea, analizate, împreună cu oportunitățile prezentate de situația actuală. Capitolul evidențiază, de asemenea, domeniile cu informații insuficiente și activitățile viitoare.

FIGURA 60: EVALUAREA PROGRESULUI SECTORULUI ÎN FURNIZAREA DE SERVICII DURABILE PENTRU TOȚI

SURSA: PRECIZĂRILE AUTORILOR.

27 O descriere mai completă a metodologiei folosite la evaluarea durabilității sectorului este inclusă în Nota metodologică E de la sfârșitul acestui document.

119. **Din cauza datelor limitate și a analizei, factorii de decizie și părțile interesate trebuie să folosească aceste concluzii în cadrul unui dialog mai amplu pentru a examina în mod critic care sunt recomandările specifice ce ar putea fi formulate pentru contextul lor special.** Deși s-au depus toate eforturile pentru validarea informațiilor prezentate, un exercițiu care implică 16 țări și sute de surse de informare reprezintă o adevărată provocare. Există lacune informaționale și doar serii de timp limitate, iar calitatea informațiilor este mult mai bună în unele țări comparativ cu altele. Este posibil ca unele surse de date să nu fie comparabile în totalitate. În timp ce analiza la nivel de gospodărie este reprezentativă la nivel de țară, datele rețelelor de servicii de utilități publice nu sunt întotdeauna complete. Uneori mediile naționale maschează eterogeneitatea semnificativă din interiorul unei țări. Prin urmare, raportul și concluziile acestuia sunt menite să servească drept bază pentru dialogul privind politicile de urmat în fiecare țară în legătură cu politicile și domeniile în care sunt necesare acțiuni suplimentare, mai degrabă decât să furnizeze recomandări definitive. În paralel, prezentul capitol identifică, de asemenea, anumite domenii unde sunt necesare acțiuni suplimentare pentru a înțelege situația sectorului și pentru a formula concluzii riguroase.

A. Durabilitatea serviciilor de apă și apă uzată în Regiune

120. **Sectorul apei a fost puternic influențat de traiectoria globală a regiunii în ultimii 30 de ani, de la perioada socialistă la perioada de tranziție, în procesul de aderare la UE.** În timp ce țările din întreaga regiune se află în diferite stadii ale propriei dezvoltări, majoritatea au în comun o traiectorie similară către integrarea europeană, fapt care condiționează, în mod indirect și direct, dezvoltarea sectorului de servicii de apă. Tabelul 12 rezumă principalele componente ale acestei evoluții sub aspectele contextului extern și principalele tendințe ale politicii și ale performanței serviciilor, ceea ce ajută la furnizarea unui context pentru concluziile generale prezentate în acest capitol.

TABELUL 12: EVOLUȚIA FURNIZĂRII SERVICIILOR DE APĂ

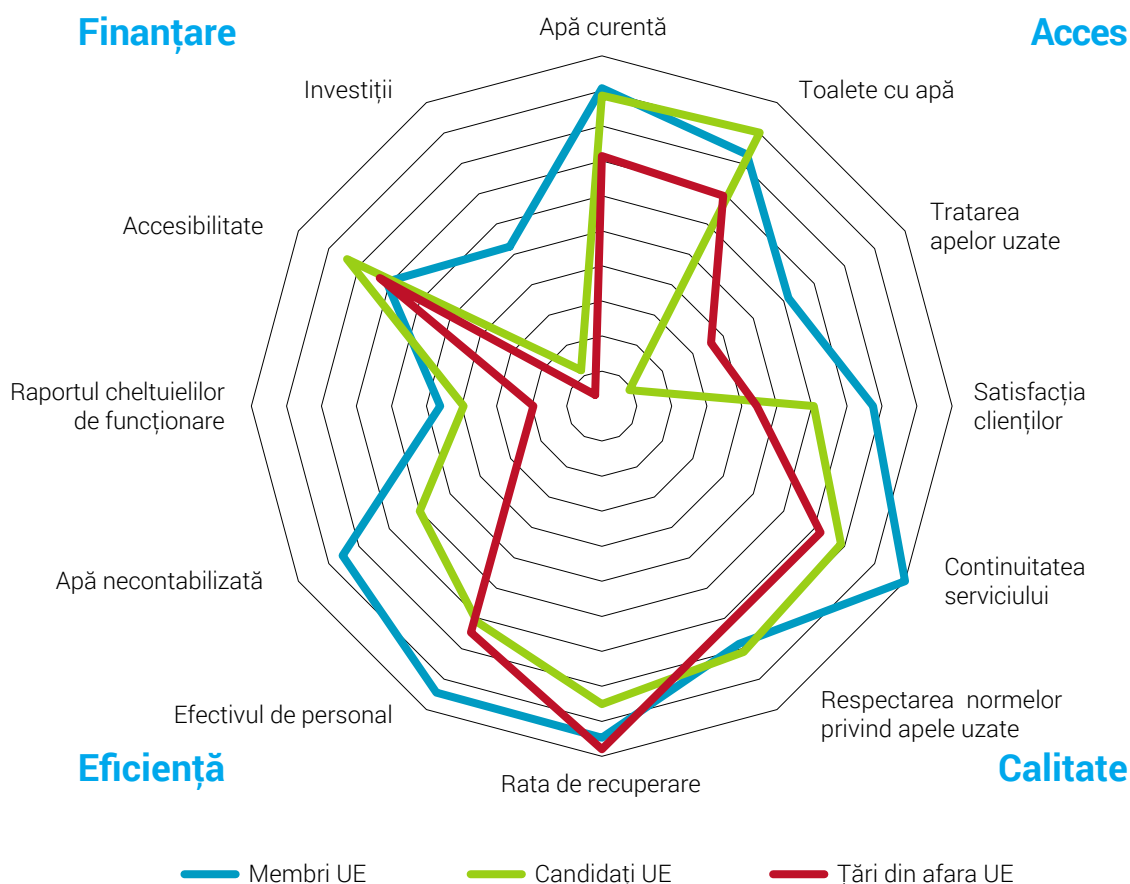
	Perioada socialistă	Perioada pre-UE	Perioada UE
Contextul extern	Economia socialistă, condusă de Stat. Sistemul politic monopartid.	Stadiul incipient al economiei capitaliste, în stil occidental. Sistemul politic democrat, pluripartid.	Economia mai dezvoltată, piață UE deschisă. Sistemul politic democrat, pluripartid. Adoptarea și transpunerea acquis-ului UE.
Principalele tendințe politice	Întreprinderile de stat. Societățile de stat centralizate. Fără implicarea sectorului privat.	Întreprinderile deținute în special de municipalități, furnizarea de servicii descentralizate. Implicarea semnificativă a sectorului privat în unele țări și capitale.	Utilități principale municipale, cu tendința spre regionalizare, implicarea redusă a sectorului privat. Reglementarea independentă a furnizării de servicii. Adoptarea principiului recuperării costurilor.
Principalele tendințe de furnizare a serviciilor	Servicii cu costuri scăzute, fără accent pe eficiența serviciilor. Managementul apelor uzate în întârziere față de alimentarea cu apă. Restanțe în activitatea de întreținere și investiții.	Îmbunătățirea eficienței serviciilor și a nivelului de furnizare a serviciilor. Creșterea nivelului de investiții finanțate de IFI și sectorul privat. Costul majorat al serviciilor și tarifelor.	Investiții la scară largă finanțate prin granturi UE, cu accent pe apele uzate. Perfecționarea continuă a nivelului și eficienței serviciilor. Creșterea continuă a tarifelor la apă.

SURSA: PRECIZĂRILE AUTORILOR.

121. **Evaluarea globală a durabilității serviciilor arată că există un decalaj semnificativ între nivelele UE și performanța candidaților UE și a țărilor din afara UE, care ar putea necesita o abordare diferită a aderării lor.** Figura 61 prezintă rezultatele evaluării durabilității serviciilor, combinate pentru următoarele grupuri: membri UE, țări candidate UE și țări din afara UE, pentru fiecare dintre cele patru coordonate și 12 indicatori ai evaluării. Rezultă clar din restul raportului că există o vastă diversitate de situații în regiune, însă cifra evidențiază încă o dată decalajele semnificative care există între membrii UE, țările candidate și țările din afara UE. Respectivul lacune, nu numai cu privire la acces, ci și cu privire la calitatea, eficiența și finanțarea serviciilor, par a fi mai mari decât decalajele cu care s-au confruntat membrii UE în momentul aderării. În contextul unui efort global de aderare la UE, factorii de decizie de la toate nivelurile trebuie să reflecteze dacă timpul și cadrele financiare și normative care i-au ajutat pe recentii membri UE să îndeplinească cerințele tratatului lor de aderare, sunt în continuare cei potriviți pentru candidații cu decalaje mult mai mari, sau trebuie să fie reconsiderați pentru a lua în calcul nevoile mai mari de dezvoltare ale sectorului.

FIGURA 61: EVALUAREA DURABILITĂȚII SERVICIILOR ÎN REGIUNE (MAI MULT ÎNSEAMNĂ MAI BUN).

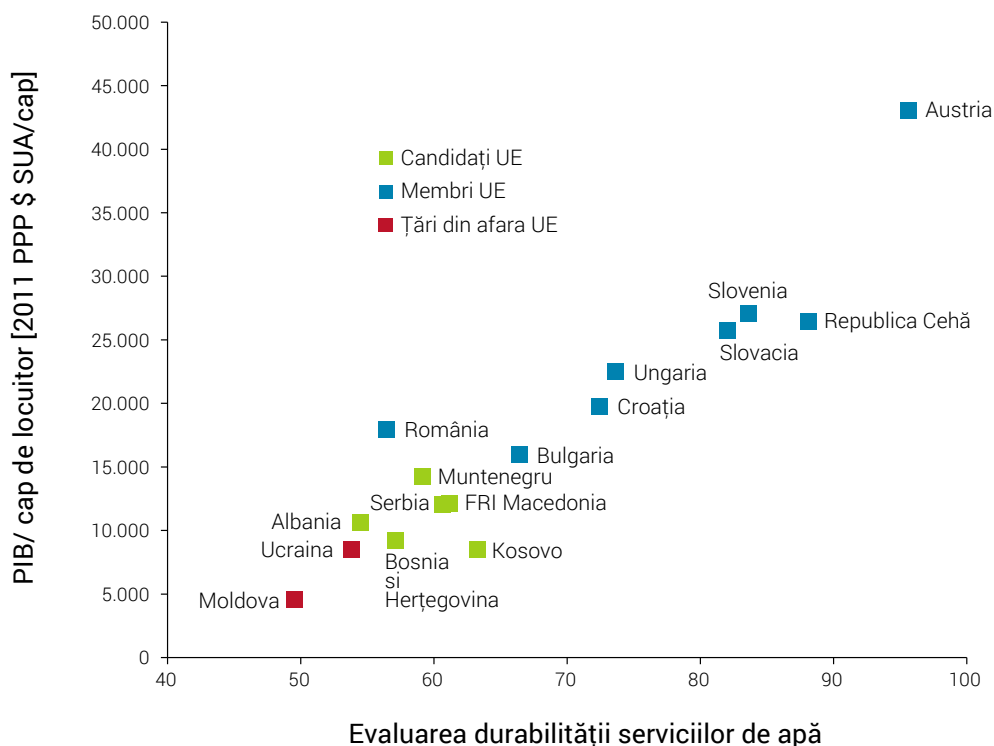

SURSA: PRECIZĂRILE AUTORILOR BAZATE PE COLECTAREA DE DATE PRIVIND STAREA SECTORULUI

122. **Dincolo de cadrul aderării la UE, evaluarea prezintă, de asemenea, faptul că, în ciuda unei corelații generale între dezvoltarea economică și durabilitatea serviciilor, unele țări par să-și depășească omologii.** Un scenariu al evaluării durabilității serviciilor pentru diferite țări în funcție de nivelul PIB pe cap de locuitor (Figura 62) prezintă o corelație clară între dezvoltarea economică și evaluarea durabilității serviciilor de apă. Membrii UE conduc regiunea în sensul durabilității serviciilor și al dezvoltării economice, cu câteva excepții interesante. De exemplu, Republica Cehă funcționează mult mai bine decât Slovacia și Slovenia la același nivel al PIB pe cap de locuitor; pe de altă parte, România pare să se confrunte cu provocări mai mari decât alte țări la același nivel de dezvoltare economică, în mare parte din cauza unei ponderi mult mai mari a populației rurale din țară. Țările candidate UE prezintă niveluri relativ similare de durabilitate a serviciilor, însă Kosovo, de exemplu, deține cel mai durabil sector dintre acestea, în ciuda faptului că are cel mai scăzut PIB pe cap de locuitor, posibil din cauza unui cadru organizațional sectorial clar și stabil (a se vedea Rubrica din Capitolul III). În cele din urmă, Moldova, țara cel mai puțin dezvoltată din punct de vedere economic din regiune, se confruntă, de asemenea, cu cel mai mare decalaj în ceea ce privește obținerea de servicii universale, eficiente și durabile.

123. **Deși fiecare țară se află într-un stadiu diferit, toate au domenii în care trebuie să facă progrese.** Tabelul 13 identifică, pentru fiecare țară, scorul general și rezultatul calitativ pentru fiecare dintre cele patru coordonate ale evaluării. După cum rezultă din tabel, majoritatea membrilor UE asigură într-adevăr accesul la servicii pentru toți și majoritatea țărilor din regiune oferă o calitate rezonabilă a serviciilor pentru cei racordați la rețeaua publică de utilități. Strategia în domeniul eficienței este foarte relevantă pentru majoritatea țărilor recent intrate în UE și pentru membrii din afara UE. Finanțarea solidă a sectorului rămâne o problemă în întreaga regiune, cu câteva excepții în statele membre mai vechi ale UE.

FIGURA 62: EVALUAREA DURABILITĂȚII SERVICIILOR COMPARATIV CU PIB-UL PE CAP DE LOCUIITOR ÎN ȚĂRILE DIN REGIUNE

SURSA: PRECIZĂRILE AUTORILOR BAZATE PE COLECTAREA DE DATE PRIVIND STAREA SECTORULUI

TABELUL 13: EVALUAREA DURABILITĂȚII SERVICIILOR PENTRU FIECARE ȚARĂ

Durabilitate Dimensiune	Albania	Austria	Bulgaria	Bosnia și Herțegovina	Croația	Republica Cehă	Ungaria	Kosovo	FRI Macedonia	Moldova	Munte negru	România	Serbia	Slovacia	Slovenia	Ucraina
Acces	Yellow	Green	Yellow	Yellow	Green	Green	Green	Yellow	Yellow	Orange	Yellow	Yellow	Yellow	Green	Green	Yellow
Calitate	Yellow	Green	Yellow	Yellow	Green	Green	Green	Yellow	Yellow	Orange	Yellow	Yellow	Yellow	Green	Green	Yellow
Eficiență	Yellow	Green	Yellow	Yellow	Green	Green	Green	Yellow	Yellow	Orange	Yellow	Yellow	Yellow	Green	Green	Yellow
Finanțare	Orange	Green	Orange	Orange	Orange	Yellow	Orange	Orange	Yellow	Orange	Orange	Orange	Orange	Orange	Yellow	Orange
Global	55	96	66	57	72	88	74	63	62	50	59	56	61	82	84	54

SURSA: PRECIZĂRILE AUTORILOR BAZATE PE COLECTAREA DE DATE PRIVIND STAREA SECTORULUI

B. Provocări nerezolvate

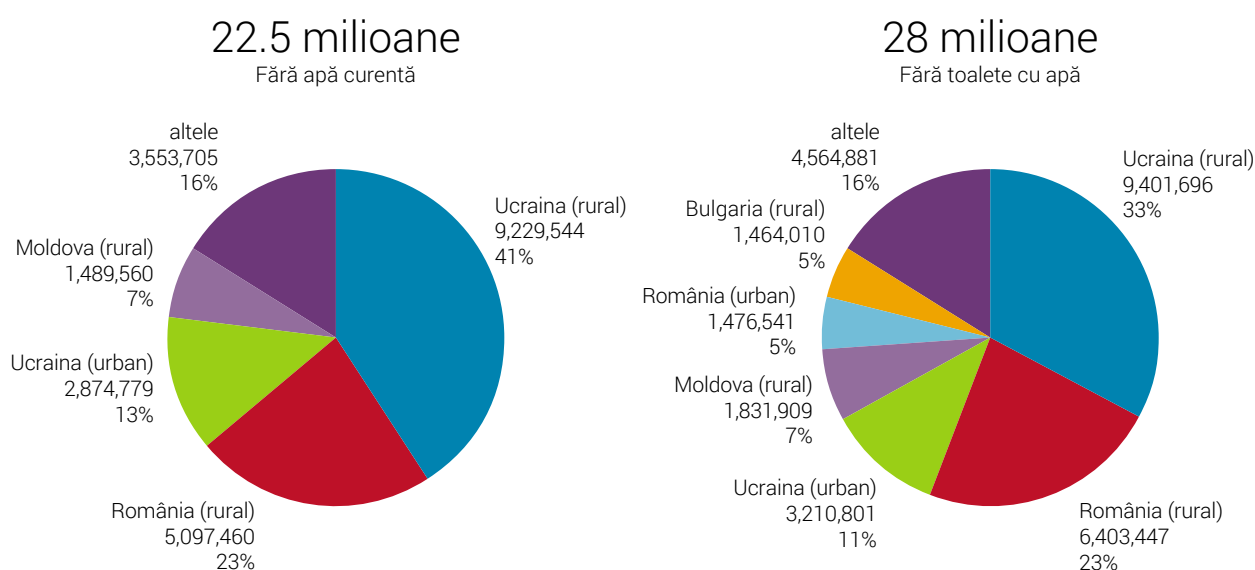
124. **Mare parte din atenția regiunii fiind centrată pe procesul de aderare la UE, trebuie abordate o serie de provocări de ordin mai general legate de dezvoltare pentru a progresa cu succes, în special în rândul statelor membre recente și viitoare.** Analiza prezintă modul în care membrii UE, în special cei care au aderat înainte de 2007, au beneficiat de un mediu politic în general stabil și de un flux regulat de finanțare UE. Accesul în special la serviciile de ape uzate a crescut, performanța societăților acestora de servicii de utilități publice este în general la același nivel cu practicile internaționale

și, în ciuda unor preocupări în privința accesibilității, finanțarea serviciilor lor este, de asemenea, solidă. Totuși, unii dintre cei mai recentii membri și candidați UE se confruntă cu o situație foarte diferită, cu insuficiențe importante ale serviciilor de bază, în special în rândul celor mai vulnerabili, cu accent mai degrabă pe absorbția investițiilor decât pe soluții eficiente, cu furnizori de servicii mai puțin pregătiți să-și asume răspunderea dezvoltării și păstrării activelor necesare, cu servicii subfinanțate și administrare deficitară sau neclară a sectoarelor. Atenția guvernelor este evident concentrată asupra transpunerii legislației UE și dezvoltării infrastructurii de management a apelor uzate. Totuși, guvernele trebuie, de asemenea, să răspundă anumitor provocări sectoriale mai vaste, însă înrudite, pentru a se asigura că toți cetățenii beneficiază pe deplin de procesul de aderare la UE. Mai jos găsiți un rezumat al principalelor provocări regionale identificate în acest raport. O discuție mai nuanțată și mai detaliată cu privire la provocările specifice fiecărei țări este inclusă în Notele de țară care însoțesc acest raport regional și care sunt disponibile pe site-ul web sos.danubis.org.

- ▶ **În timp ce furnizarea serviciilor rămâne o răspundere a administrației locale în majoritatea țărilor, reformele politice care însoțesc procesul de aderare la UE tind să supună respectivele servicii supravegherii reglementare și instituționale naționale, creând nevoia unor mecanisme de responsabilizare mai clare.** După un val inițial de descentralizare și responsabilizare puternică a administrației locale în anii 1990, reformele care au legătură în mod explicit sau implicit cu procesul de aderare la UE își reafirmă din ce în ce mai mult rolul de guverne naționale, prin înființarea de noi agenții naționale de reglementare în peste o jumătate dintre țări, în ultimii 15 ani (conduse de Albania și Slovacia), și diversele eforturi de regionalizare sau regrupare a furnizorilor de servicii (conduse de Kosovo și România). Totuși, în practică, implementarea acelor reforme a rămas cu mult în urmă. Noile autorități de reglementare au luptat adeseori pentru extinderea reglementărilor acestora asupra unui număr mare de furnizori locali de servicii publice și obținerea de rezultate semnificative în ceea ce privește reglementarea. În momentul adoptării principiului recuperării costurilor, nu au fost dezvoltate strategii de finanțare sectorială. Companiile de servicii de utilități publice și conducerea acestora continuă să fie determinate în mare măsură de interese locale. În multe cazuri, respectivele reforme nu au dat încă rezultate, iar activitatea analitică desfășurată conform stării analizei sectoriale arată că impactul pe termen lung al unor asemenea politici trebuie încă să apară. În timp ce aderarea la UE oferă o oportunitate (sau o scuză) tentantă de a recurge la rețele locale, guvernele ar face bine să analizeze adevăratele motive care subminează capacitatea instituțiilor de a-și putea îndeplini mandatul și să le remedieze prin stabilirea unei răspunderi, responsabilizări clare și a unui cadru de stimulare pentru furnizorii de servicii și administrațiile locale, înainte de a încerca reorganizări în profunzime.
- ▶ **În timp ce managementul apelor uzate atrage mare parte din atenția publică, există 22,5 milioane de persoane fără apă curentă și 28 de milioane fără toalete cu apă în regiunea Dunării; populațiile rurale, persoanele sărace și minoritățile sunt reprezentate în mod disproporționat în rândul acestora** (Figura 63). Colectarea și tratarea centralizată a apelor uzate este un obiectiv clar al directivelor urbane de tratare a apelor uzate și multe guverne pun

FIGURA 63: UNDE SUNT CEI FĂRĂ APĂ CURENTĂ SAU TOALETE CU APĂ ÎN REGIUNEA DUNĂRII?

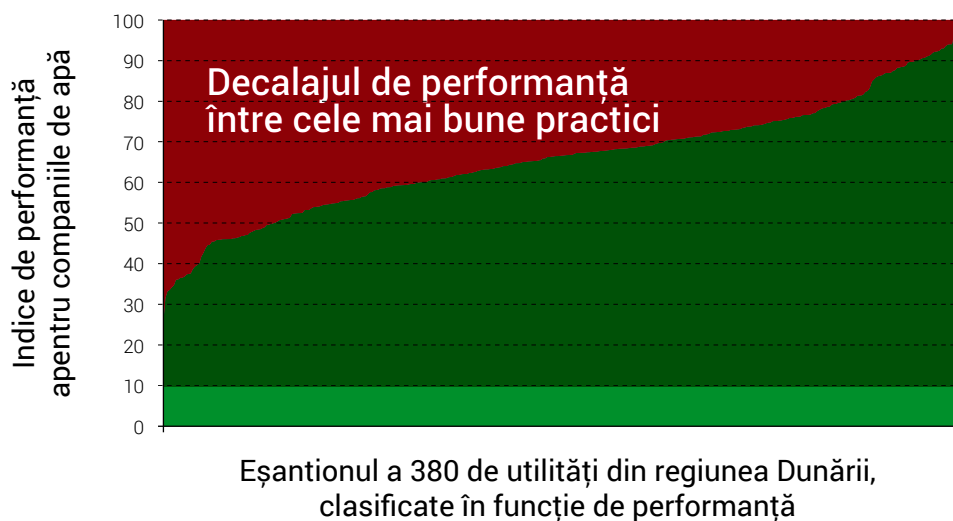

SURSA: PRECIZĂRILE AUTORILOR BAZATE PE COLECTAREA DE DATE PRIVIND STAREA SECTORULUI.

accentul pe atingerea acestuia. Totuși, după cum reiese din Figura 63, deși nivelul general al accesului la serviciile de apă și canalizare este ridicat în întreaga regiune, există încă provocări importante legate de echitate în furnizarea accesului la servicii de bază, de o calitate bună, pentru toți. De exemplu, există încă 22,5 milioane de oameni fără apă curentă în incintele lor (majoritatea cărora folosesc țevi comune sau au izvoare sau fântâni în curțile din spatele casei) și 28 de milioane fără toaleta cu apă - în cazul populațiilor rurale, a gospodăriilor mai sărace și a minorităților reprezentate în mod disproporționat. Chiar și în rândul celor care au acces la serviciile publice, tarifele care cresc în mod accelerat au reprezentat o povară deosebit de mare pentru procentul de 40 % din populația săracă și pentru segmentul cel mai sărac al populației, în special în acele țări în care locuiește majoritatea oamenilor nedeserviți (Moldova, România). Inaccesibilitatea tarifulor ar putea amenința câștigurile legate de extinderea accesului prin dezvoltarea infrastructurii, cu excepția cazurilor în care se implementează sisteme de subvenționare solide.

- **Performanța multora dintre furnizorii de servicii din regiune urmărește încă cele mai bune practici regionale și internaționale, amenințând durabilitatea pe termen lung a programelor de investiții aflate în curs de desfășurare.** Deși de la sfârșitul perioadei socialiste s-au observat tendințe pozitive, se pare că progresul încă stagnează în ultimii ani, iar multe utilități - principalii actori asigurând servicii durabile pentru toți, cel puțin în zonele urbane - nu se ridică pe deplin, din punct de vedere al funcționării, la nivelurile bunelor practici (Figura 64). Totuși, acest raport arată că practicile de gestionare îmbunătățite pot ajuta la atenuarea impactului dezvoltării în creștere a activelor și a majorării costurilor de management și că, în majoritatea țărilor, există utilități care le depășesc pe cele ale omologilor lor printr-o marjă amplă, independent de organizarea și structura sectorului. Neabordarea performanței utilităților va amenința durabilitatea marilor investiții în curs de desfășurare din infrastructură, în special pentru managementul apelor uzate.

FIGURA 64: DECALAJUL ÎNTRE CELE MAI BUNE PRACTICI INTERNAȚIONALE PENTRU UN EȘANTION DE FIRME DE UTILITĂȚI DIN REGIUNE

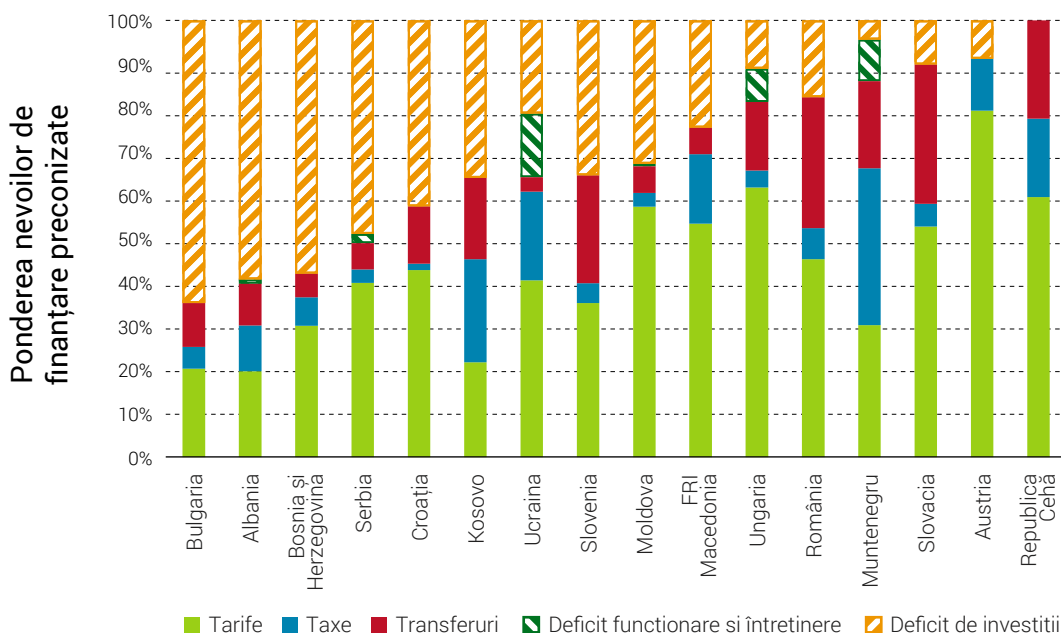

SURSA: PRECIZĂRILE AUTORILOR DIN IBNET / DANUBIS.ORG DATA.

- **Cadrul financiar global al sectorului nu garantează serviciile universale, de calitate superioară pe termen lung.** Directiva-cadru privind apa și politicile sectoriale solide au condus la adoptarea generală a principiului recuperării costurilor în legislația națională; totuși, multe companii de servicii de utilități publice își recuperează greu cheltuielile de funcționare din tarife, iar tarifele sunt stabilite în general ținându-se cont prea puțin de cadrul de reglementare instituit. În același timp, acest raport arată că în majoritatea țărilor există încă destul loc pentru majorările tarifelor fără a crea constrângeri de accesibilitate pentru gospodăriile medii. Finanțarea investițiilor, inclusiv din fonduri UE, se realizează într-o manieră ad-hoc, cu transferuri distribuite cu atenție limitată pentru echitatea și eficacitatea economică a proiectelor și taxe care furnizează subvenții nespecifice (Figura 65). Taxele și transferurile semnificative direcționate către sectorul apei reprezintă o șansă ratată pentru guvernele naționale de a pune la dispoziția furnizorilor de servicii stimulentele adecvate. Deficitul de investiții estimat este de aproximativ 2,5 miliarde de euro pe an, iar nivelul investițiilor în anumite țări este sub nivelurile necesare menținerii și gestionării activelor pe termen lung. Pe viitor se preconizează o creștere accelerată a costurilor.

În lipsa unei politici de finanțare sectorială care să le ofere furnizorilor de servicii stimulentele adecvate privind eficiența atât pentru funcționare, cât și pentru investiții, împreună cu subvenții clare, bine direcționate, menite să răspundă preocupărilor legate de accesibilitate pentru persoanele sărace, furnizorii de servicii nu vor putea furniza servicii universale, de înaltă calitate, pe termen lung.

FIGURA 65: RECUPERAREA CHELTUIELILOR PENTRU E&I ȘI DEFICITELE DE FINANȚARE A INVESTIȚIILOR ÎN REGIUNE

SURSA: PRECIZĂRILE AUTORILOR BAZATE PE COLECTAREA DE DATE PRIVIND STAREA SECTORULUI, IPOTEZA NEVOILOR DE FINANȚARE PRECONIZATE LA NIVEL DE ȚARĂ.

- ▶ **Mai multe date, disponibile unui public mai larg, sunt necesare pentru elaborarea unei politici adecvate, îmbunătățirea performanței companiilor de servicii de utilități publice și responsabilizarea conducerii.** O provocare recurentă în multe țări - în mod surprinzător, în special în economiile mai avansate, inclusiv Austria sau Slovenia, de exemplu - este reprezentată de lipsa unor date la dispoziția publicului, structurate, fiabile și reprezentative cu privire la sector. În lipsa unor date și repere clare, managerii companiilor de servicii de utilități publice nu pot evalua dacă activitatea lor se desfășoară la același nivel cu bunele practici. Fără informații fiabile privind finanțarea sectorială, factorii de decizie le lipsește un instrument-cheie cu care să promoveze serviciile durabile, iar planificatorii sectoriali, în lipsa unor date consecvente cu privire la accesul la servicii, nu pot da asigurări cu privire la faptul că fondurile publice ajung la persoanele care au cea mai mare nevoie de acestea. Poate cel mai important lucru, date fiind sumele semnificative privind fondurile publice care vin în sprijinul serviciilor de apă, în multe țări, cetățenii, contribuabilii și aleșii locali ai acestora, nu au acces la informații transparente care să îi ajute să aibă factori de decizie sectoriali responsabili la toate nivelele.

C. Oportunități

125. **Ca răspuns la provocările identificate în secțiunile anterioare, regiunea poate, de asemenea, să se folosească de câteva oportunități importante.** Comparativ cu alte regiuni ale lumii, sectorul serviciilor de apă din regiunea Dunării deține câteva valori importante pe care le poate transforma în oportunități pentru a-și continua progresul, adesea inversând provocările existente.

- ▶ **Procesul de integrare în UE continuă să prezinte o politică extraordinară și oportunități de finanțare pentru multe țări.** Procesul de aderare la UE s-a dovedit, pentru mulți dintre recenții membri UE, un vehicul important pentru crearea de instituții și consolidarea statului de drept. Sectorul apei trebuie să beneficieze de aceste schimbări. Mai exact pentru sector, procesul de negociere și de ducere la îndeplinire a angajamentelor de

aderare creează un control mai riguros al finanțării și organizării sectoriale. Țări precum Bulgaria, Croația și România au folosit procesele respective pentru a planifica și a implementa schimbări substanțiale în sector. În plus, dacă sunt utilizate în mod adecvat, fondurile UE pot determina schimbări pentru sector și pot reduce inegalitățile în furnizarea de servicii.

- ▶ **Istoria recentă a arătat că sectorul apei este deschis schimbării.** În ciuda caracterului lor oarecum aleatoriu, reformele politice care s-au produs în ultimii 15 ani - de la descentralizare la parteneriatele public-private și de la regionalizare la reglementare - arată că sectorul apei și al apelor uzate din regiunea Dunării este mult mai deschis la schimbare decât în alte părți ale lumii. De fapt, guvernele a cel puțin o treime dintre țările din regiune iau actualmente în considerare o reformă sau alta. Dacă respectivele reforme au la bază o analiză solidă a provocărilor sectoriale fundamentale și îmbunătățirilor progresive, acestea pot continua să creeze impulsul pozitiv necesar în sector.
- ▶ **Adoptarea pe scară largă a cadrelor oficiale de reglementare și a reformelor de organizare a întreprinderilor de servicii de utilități publice pot contribui la promovarea unei mai mari responsabilizări.** Descentralizarea masivă a rețelelor de apă către administrațiile locale la începutul anilor 1990 le-a acordat o mai mare putere primarilor și administrațiilor locale, scurtând liniile de răspundere. Schimbările recente din multe țări, legate de stabilirea de cadre de reglementare mai solide, progresul platformelor de informare deschisă și al legislației și formele mai structurate de guvernare a companiilor locale de servicii de utilități publice (procesul de organizare a întreprinderilor) pot contribui la instituirea unor verificări și echilibrări adecvate printre diverșii actori de la nivel național și local.
- ▶ **În ciuda deficiențelor manageriale, sectorul se poate baza pe o mână de lucru tehnică puternică.** În regiune există multe școli și universități tehnice excelente, iar personalul companiilor de servicii de utilități publice și managementul de mijloc sunt adesea foarte calificați din punct de vedere tehnic. Cu o formare managerială corespunzătoare și consolidarea capacităților, aceste resurse ar putea contribui la schimbarea multora dintre instituțiile sectoriale. Asociațiile de distribuție a apei precum ÖVGW în Austria, ARA în România și SHUKALB în Albania, au recunoscut rolul important pe care îl pot juca în promovarea acestei profesionalizări și oferă programe oficiale de formare profesională și, atunci când acest lucru este posibil, militează pentru ancorarea în cadrul legal al sectorului a schemelor de acreditare a personalului. De fapt, însăși Asociația Internațională a Companiilor Furnizoare de Apă din Zona de Captare a Dunării (IAWD) poartă în prezent discuții cu asociațiile de distribuție a apei din regiune pentru stabilirea unui parteneriat mai formal de formare regională.

D. Zone care fac obiectul unor lucrări viitoare

126. **În unele cazuri însă, sunt necesare mai multe eforturi în vederea conceperii și implementării de politici solide care să răspundă provocărilor și oportunităților de mai sus și să furnizeze servicii durabile pentru toți.** Primul studiu privind Starea Sectorului consolidează o cantitate mare de informații din care pot fi deja identificate tendințele emergente, dar a și relevat domenii în care sunt necesare mai multe eforturi pentru a se putea trage concluzii clare și a se clarifica politicile publice, răspunzând la unele dintre provocările identificate mai sus.

- ▶ **Populația fără apă curentă sau rețea publică de alimentare cu apă.** Un număr semnificativ de persoane nu beneficiază de servicii de apă curentă sau de servicii publice de distribuție a apei în regiune, adeseori deoarece acestea locuiesc în afara zonelor deservite de companiile de servicii de utilități publice. În lipsa unei mai bune informări cu privire la persoanele care le deservește, costul aferent și calitatea oferită, și care ar fi beneficiile și impactul economic al furnizării către aceștia de niveluri mai mari de servicii, este dificil să se stabilească modul în care guvernele pot da asigurări că întreaga lor populație beneficiază de servicii durabile. Trebuie depuse mai multe eforturi și pentru a înțelege care sunt tehnologiile de furnizare de servicii (a se vedea rubrica din Capitolul IV), modelele sau mecanismele de susținere care ar putea fi implementate pentru a veni în sprijinul acestor populații fără a supraîncărca în mod obligatoriu companiile existente de servicii de utilități publice făcându-i responsabili pentru acestea.
- ▶ **Factorii performanței serviciilor de utilități publice.** Îmbunătățirea performanței serviciilor de utilități

publice este cheia durabilității serviciilor furnizate către o treime din populația din regiunea Dunării. Totuși, nu se înțelege clar de ce unele dintre serviciile de utilități publice prosperă și altele nu. Multe țări adună în prezent un tip de date cu privire la performanța serviciilor de utilități publice, iar acest raport a prezentat o analiză timpurie a factorilor performanței serviciilor de utilități publice. Totuși, disponibilitatea unor date mai sistematice pentru perioade mai lungi de timp ar trebuie să îi ajute pe termen lung pe factorii de decizie să înțeleagă mai bine tendințele și factorii performanței serviciilor de utilități publice în fiecare țară în parte și să tragă concluzii politice documentate.

- ▶ **Accesibilitatea și subvențiile pe termen lung.** Majoritatea țărilor nu se confruntă încă cu probleme semnificative de accesibilitate a tarifelor. Există, totuși, câteva excepții, iar multe țări se așteaptă să se înregistreze majorări continue ale tarifelor peste ratele de inflație. Deoarece puține țări au instituit scheme de subvenționare direcționate pentru a permite implementarea principiului recuperării costurilor fără a crea probleme sociale, trebuie studiate mai detaliat elaborarea corespunzătoare și implementarea unei astfel de scheme de subvenționare.
- ▶ **Managementul apelor uzate.** Pentru majoritatea țărilor din bazinul hidrografic al Dunării, managementul apelor uzate și al nămolurilor rămâne o problemă importantă în contextul procesului lor de aderare la UE. Directiva privind tratarea apelor uzate urbane impune nivele mult mai ridicate de colectare și tratare decât cele actualmente disponibile, iar noua infrastructură care este în curs de construire sau care trebuie construită, creează tensiuni financiare și tehnice pentru furnizorii de servicii de utilități publice. Cheltuielile și dificultățile de funcționare înseamnă că un număr de uzine nu funcționează așa cum s-a prevăzut și trebuie dezvoltate modele de prestare a serviciilor alternative, care implică modele de finanțare și practici instituționale.

127. **Majoritatea acestor domenii trebuie abordată la nivel național în țările unde aceste provocări sunt cele mai presante, însă și activitățile suplimentare la nivel regional ar ajuta la documentarea și informarea politicii generale în sens mai larg.** Instituțiile academice, comisiile de experți și partenerii de dezvoltare vor avea cu toții un rol în garantarea faptului că respectivele lacune de cunoaștere sunt abordate. În plus, autorii speră că Programul Apele Dunării va putea să sprijine eforturile de abordare a unora dintre punctele de mai sus în următorii ani, împreună cu administrațiile și părțile interesate în cauză.

128. **Acest raport a prezentat starea sectorului și principalele sale provocări și oportunități, însă nu oferă recomandări privind politicile.** Dacă factorii de decizie și managerii companiilor de servicii de utilități publice rețin doar un singur lucru din raport, acesta ar trebui să fie importanța ca fiecare administrație și fiecare conducere să analizeze provocările lor actuale bazate pe informații solide, să învețe din reușitele și greșelile altora și să dezvolte o cale de urmat care să reflecte realitățile lor locale și experiența regională și internațională. Multe dintre provocările și oportunitățile de mai sus sunt domeniile actuale acoperite de Programul Apele Dunării iar programul va încerca să își desfășoare activitatea împreună cu partenerii săi pentru a continua umplerea golurilor evidențiate de analiză. În Programul Apele Dunării s-au depus eforturi deosebite pentru a se contribui la informarea acestor procese prin documentarea experiențelor în întreaga regiune și promovarea dialogului depășind granițele instituționale și politice. Autorii speră că acest raport va contribui la realizarea unor **politici inteligente, a unor servicii solide de utilități publice și a unor servicii durabile** pentru toți.

PAGINI DE ȚARĂ

Paginile diferitelor țări care urmează cuprind principalii indicatori utilizați în întregul raport și valorile adunate prin efortul de colectare a datelor despre Starea Sectorului pentru fiecare țară, împreună cu anul și sursa acestora și o comparație cu media pentru țările aflate într-un stadiu similar de aderare la UE, și cu media globală a regiunii (ambele ponderate în funcție de populație).

Diagrama radială de la începutul fiecărei pagini a diferitelor țări reprezintă rezultatele evaluării durabilității sectoriale. Propriile rezultate ale țării sunt marcate cu albastru, în timp ce bunele practici ale regiunii sunt marcate cu verde, iar media cu roșu.

Pentru mai multe detalii privind abordarea metodologică, consultați notele metodologice de la sfârșitul acestui document.

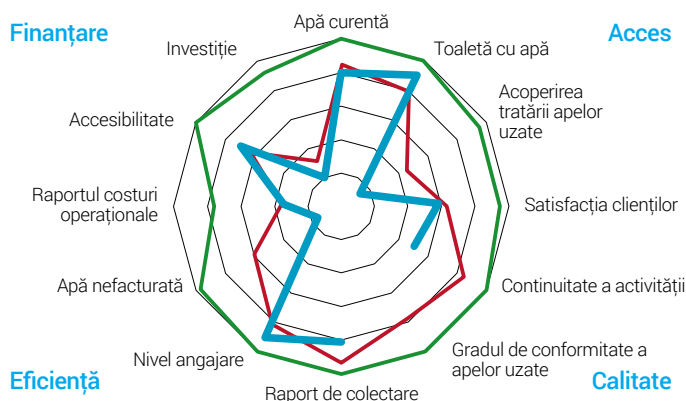

ALBANIA

Țară candidată UE

Durabilitatea sectorului
Evaluare

55

indicator	An	Sursă	Valoare	Medie candidat UE	Medie Dunăre	Mod optim Dunăre
Context pentru servicii						
Situație socioeconomică						
Populație [m. locuitori]	2013	BM 2015.	2.774	3.053	8.451	n.a.
Creșterea populației [rata compusă de creștere 1990 – 2013] [%]	1990-2013	BM 2015.	-0.74	-0.33	-0.37	n.a.
Ponderea populației urbane [%]	2013	BM 2015.	55	51	63	n.a.
PIB pe cap de locuitor, PPP [actual la nivel internațional \$]	2013	BM 2015.	10,489	11,154	16,902	n.a.
Rata sărăciei [2.50 \$ pe zi [PPP] [% din pop]]	2012	BM 2015.	6.7	3.55	1.65	n.a.
Organizare administrativă						
Nr. unităților guvernamentale locale [municipalități]	2014	MSCV 2014	374 (to be 61)	85	1,987	n.a.
Dimensiune medie a unităților guvernamentale locale [locuitori]	2013	Elaborarea autori	7,416 (to be 45,469)	35,850	4,253	n.a.
Resurse de apă						
Disponibilitate totală resurse regenerabile de apă [m ³ /cap de locuitor/an]	2008-2012	FAO Aquastat 2015	9,551	8,128	7,070	n.a.
Retragerea anuală de apă proaspătă, menajeră [% din consumul total]	2013	BM 2015.	43	18	26	n.a.
Ponderea apelor de suprafață ca sursă de apă potabilă [%]	2014	ICPDR 2015	17	42	31	n.a.
Organizarea serviciilor						
Numărul furnizorilor oficiali de servicii de distribuție a apei	2013	GDWSS 2013	58	75	661	n.a.
Populația medie deservită [locuitori]	2013	Elaborarea autori	36,822	28,963	9,496	n.a.
Tipul dominant de furnizor de servicii	Societăți pe acțiuni de distribuție a apei și canalizare					
Domeniul de aplicare a serviciului	Apă și/sau canalizare					
Proprietate	Administrații locale					
Domeniul geografic de aplicare	În principal, mai multe administrații locale					
Legea privind serviciile în domeniul apei?	nu					
Minister de resort unic?	Da [Ministerul Transporturilor și Infrastructurii]					
Agencie de reglementare?	Da [ERRU]					
Indicatorii de performanță ai utilităților publice sunt disponibili public?	Da [www.erru.al]					
Asociație națională de servicii de utilități publice?	Da [SHUKALB pentru apă și ape uzate]					
Participarea sectorului privat	Numai prin externalizare					
Acces la servicii						
Alimentară cu apă						
Alimentare cu apă curentă – medie [%]	2012	Elaborarea autori	78	89	83	100
Alimentare cu apă curentă – 40% reprez. clasa de jos [%]	2012	Elaborarea autori	72	81	76	100
Alimentare cu apă curentă – sub 2,50 \$/zi [PPP] [%]	2012	Elaborarea autori	66	73	61	100
Inclusiv din rețeaua publică – media [%]	2013	GDWSS 2013	77	71	74	99

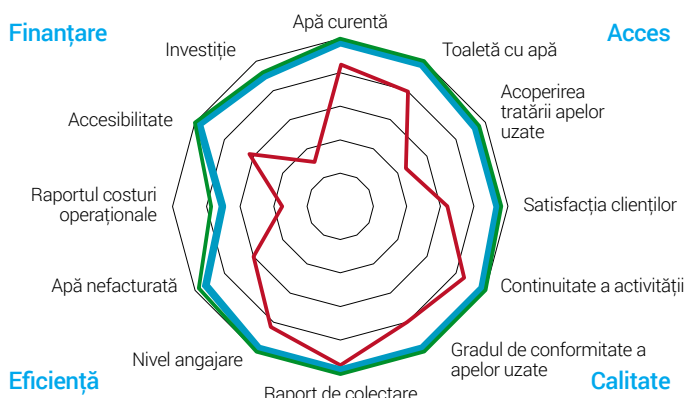
Canalizare						
Toaletă cu apă – medie [%]	2012	Elaborarea autori	89	90	79	99
Toaletă cu apă – 40% reprez. clasa de jos	2012	Elaborarea autori	82	81	70	98
Toaletă cu apă – sub 2,50 \$/zi [PPP] [%]	2012	Elaborarea autori	79	76	54	100
Inclusiv cu canalizare – media [%]	2013	GDWSS 2013	64	53	66	94
Tratarea apelor uzate						
Racordat la instalația de tratare a apelor uzate [%]	2013	Estim. de spec.	13	9	45	95
Performanța serviciilor						
Calitatea serviciilor						
Consumul de apă menajeră [litri/ locuitor/ zi]	2013	GDWSS 2013	95	165	122	n.a.
Continuitatea furnizării apei [ore/ zi]	2013	GDWSS 2013	12	19	20	24
Calitatea apei potabile [% dintre probe în deplină conformitate]	2013	GDWSS 2013	98	83	93	99.9
Calitatea tratării apelor uzate [% dintre probe în deplină conformitate]	–	–	–	n.a.	79	100
Blocaje ale sistemelor de canalizare [număr/ km/ an]	2013	IBNet 2015	15.0	9.3	5.0	0.2
Satisfacția clienților [% din populație mulțumită de servicii]	2013	Gallup 2013	58	63	63	95
Eficiență						
Apă nefacturată [%]	2013	GDWSS 2013	67	50	35	16
Apă nefacturată [m ³ /km/zi]	2013	IBNet 2015	68	41	35	5
Productivitatea personalului [apă și apă uzată] [numărul de angajați/ 1.000 racorduri]	2013	GDWSS 2013	5.6	11.5	9.6	2.0
Productivitatea personalului [apă și apă uzată] [numărul de angajați/1,000 locuitori deserviți]	2013	IBNet 2015	1.4	2.4	1.7	0.4
Rata de colectare a facturilor [venit în numerar/ venit facturat] [%]	2013	GDWSS 2013	82	85	98	116
Nivel de contorizare [bransări la contoare/ racorduri] [%]	2013	GDWSS 2013	59	81	84	100
Indice de performanță pentru companiile de apă [IPCA]	n.a.	Elaborarea autori	51	59	69	94
Finanțarea serviciilor						
Surse de finanțare						
Finanțarea totală sector [€/ cap de locuitor/ an]		Elaborarea autori	32	29	62	n.a.
Finanțarea totală sector [procent din PIB] [%]		Elaborarea autori	0.39	0.34	0.45	n.a.
Procent costuri servicii finanțate din tarife		Elaborarea autori	50	67	67	n.a.
Procent costuri servicii finanțate din taxe		Elaborarea autori	26	17	13	n.a.
Procent costuri servicii finanțate din transferuri		Elaborarea autori	24	16	20	n.a.
Costurile serviciilor						
Investiția anuală medie [procentul de finanțare totală sector] [%]		Elaborarea autori	48	32	38	n.a.
Investiția anuală medie [€/ cap de locuitor/ an]		Elaborarea autori	15	9	23	n.a.
Investiția estimată necesară realizării obiectivelor [€/ cap de locuitor/ an]	2012-2040	MPWT 2012	63	37	43	n.a.
Din care, procent de gestionare a apelor uzate [%]		Elaborarea autori	80	70	61	n.a.
Recuperarea costurilor						
Tariful rezidențial mediu [incl. apă și apă uzată] [€/m ³]	2013	GDWSS 2013	0.74	0.57	1.32	n.a.
Cost unitar cu operarea și întreținerea [€/m ³]		Elaborarea autori	0.62	0.45	1.20	n.a.
Acoperirea cheltuielilor operaționale [venit facturat/ cheltuieli din activitatea de exploatare]	2013	GDWSS 2013	0.95	1.01	0.96	1.49
Accesibilitate						
Procent de cheltuieli potențiale AAS raportate la un venit mediu [%]	2012	Elaborarea autori	2.2	1.6	2.6	n.a.
Procent de cheltuieli potențiale AAS în raport cu venitul procentului de 40 % din populația cea mai săracă [%]	2012	Elaborarea autori	3.3	2.5	3.8	n.a.
Procent de gospodărie cu costuri potențiale AAS peste 5 % din venitul mediu [%]	2012	Elaborarea autori	3.1	1.6	14.1	n.a.
Durabilitatea serviciilor						
Evaluarea durabilității sectorului	n.a.	Elaborarea autori	55	59	64	96

AUSTRIA

Stat membru UE

Durabilitatea sectorului
Evaluare

96

indicator	An	Sursă	Valoare	Medie candidat UE	Medie Dunăre	Mod optim Dunăre
Context pentru servicii						
Situație socioeconomică						
Populație [m. locuitori]	2013	BM 2015.	8.474	8.481	8.451	n.a.
Creșterea populației [rata compusă de creștere 1990 – 2013] [%]	1990-2013	BM 2015.	0.43	-0.26	-0.37	n.a.
Ponderea populației urbane [%]	2013	BM 2015.	66	63	63	n.a.
PIB pe cap de locuitor, PPP [actual la nivel internațional \$]	2013	BM 2015.	44,149	24,535	16,902	n.a.
Rata sărăciei [2.50 \$ pe zi [PPP] [% din pop]]	–	–	–	1.86	1.65	n.a.
Organizare administrativă						
Nr. unităților guvernamentale locale [municipalități]	2014	Statistics Austria 2015	2,354	2,335	1,987	n.a.
Dimensiune medie a unităților guvernamentale locale [locuitori]	2013	Elaborarea autori	3,600	3,632	4,253	n.a.
Resurse de apă						
Disponibilitate totală resurse regenerabile de apă [m ³ /cap de locuitor/an]	2008-2012	FAO Aquastat 2015	9,180	10,142	7,070	n.a.
Retragerea anuală de apă proaspătă, menajeră [% din consumul total]	2013	BM 2015.	18	38	26	n.a.
Ponderea apelor de suprafață ca sursă de apă potabilă [%]	2014	ICPDR 2015	0	16	31	n.a.
Organizarea serviciilor						
Numărul furnizorilor oficiali de servicii de distribuție a apei	2015	ÖVGW 2015	5,465	1,060	661	n.a.
Populația medie deservită [locuitori]	2013	Elaborarea autori	1,395	6,643	9,496	n.a.
Tipul dominant de furnizor de servicii	Servicii de utilități publice locale/ municipale					
Domeniul de aplicare a serviciului	Apă și/sau canalizare					
Proprietate	Municipalități/ consilii, cooperative locale					
Domeniul geografic de aplicare	Local/ regional					
Legea privind serviciile în domeniul apei?	Da					
Minister de resort unic?	Da [Ministerul Agriculturii, Pădurilor, Mediului și Managementului Apelor]					
Agenție de reglementare?	Nu					
Indicatorii de performanță ai utilităților publice sunt disponibili public?	Nu					
Asociație națională de servicii de utilități publice?	Da [ÖVGW pentru apă și ÖWAV pentru ape uzate]					
Participarea sectorului privat	Nu					
Acces la servicii						
Alimentară cu apă						
Alimentare cu apă curentă – medie [%]	2012	Elaborarea autori	100	91	83	100
Alimentare cu apă curentă – 40% reprez. clasa de jos [%]	2012	Elaborarea autori	100	85	76	100
Alimentare cu apă curentă – sub 2,50 \$/zi [PPP] [%]	2012	Elaborarea autori	100	77	61	100
Inclusiv din rețeaua publică – media [%]	2012	BMLFUW 2012	90	83	74	99

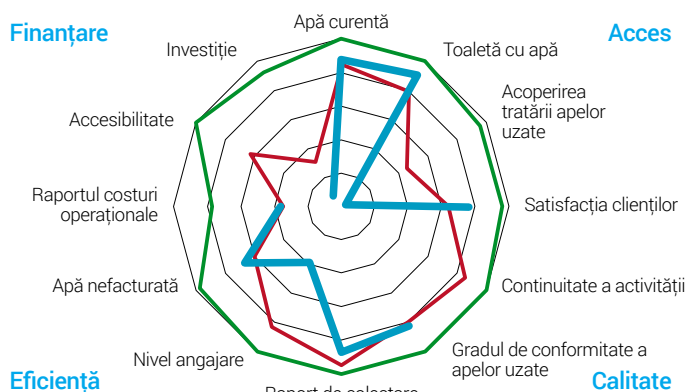
Canalizare						
Toaletă cu apă – medie [%]	2012	Elaborarea autori	99	83	79	99
Toaletă cu apă – 40% reprez. clasa de jos	2012	Elaborarea autori	98	74	70	98
Toaletă cu apă – sub 2,50 \$/zi [PPP] [%]	2012	Elaborarea autori	100	63	54	100
Inclusiv cu canalizare – media [%]	2012	BMLFUW 2014	94	67	66	94
Tratarea apelor uzate						
Racordat la instalația de tratare a apelor uzate [%]	2012	BMLFUW 2014	95	62	45	95
Performanța serviciilor						
Calitatea serviciilor						
Consumul de apă menajeră [litri/ locuitor/ zi]	2012	Estim. de spec.	140	113	122	n.a.
Continuitatea furnizării apei [ore/ zi]	2013	Estim. de spec.	24	24	20	24
Calitatea apei potabile [% dintre probe în deplină conformitate]	2010	BMG 2015	99.9	96	93	99.9
Calitatea tratării apelor uzate [% dintre probe în deplină conformitate]	2012	BMLFUW 2014	100	79	79	100
Blocaje ale sistemelor de canalizare [număr/ km/ an]	–	–	–	3.0	5.0	0.2
Satisfacția clienților [% din populație mulțumită de servicii]	2013	Gallup 2013	95	78	63	95
Eficiență						
Apă nefacturată [%]	2012	ÖVGW 2015	16	34	35	16
Apă nefacturată [m ³ /km/zi]	2012	ÖVGW 2015	7	14	35	5
Productivitatea personalului [apă și apă uzată] [numărul de angajați/ 1.000 racorduri]	2012	ÖVGW 2015	2.0	8.7	9.6	2.0
Productivitatea personalului [apă și apă uzată] [numărul de angajați/1,000 locuitori deserviți]	2012	ÖVGW 2015	0.39	1.0	1.7	0.4
Rata de colectare a facturilor [venit în numerar/ venit facturat] [%]	2013	ÖVGW 2015	105	102	98	116
Nivel de contorizare [bransări la contoare/ racorduri] [%]	2012	ÖVGW 2015	100	96	84	100
Indice de performanță pentru companiile de apă [IPCA]	n.a.	Elaborarea autori	94	80	69	94
Finanțarea serviciilor						
Surse de finanțare						
Finanțarea totală sector [€/ cap de locuitor/ an]		Elaborarea autori	185	101	62	n.a.
Finanțarea totală sector [procent din PIB] [%]		Elaborarea autori	0.57	0.55	0.45	n.a.
Procent costuri servicii finanțate din tarife		Elaborarea autori	87	65	67	n.a.
Procent costuri servicii finanțate din taxe		Elaborarea autori	13	10	13	n.a.
Procent costuri servicii finanțate din transferuri		Elaborarea autori	0	25	20	n.a.
Costurile serviciilor						
Investiția anuală medie [procentul de finanțare totală sector] [%]		Elaborarea autori	40	42	38	n.a.
Investiția anuală medie [€/ cap de locuitor/ an]		Elaborarea autori	73	42	23	n.a.
Investiția estimată necesară realizării obiectivelor [€/ cap de locuitor/ an]	2013-2021	KPC 2014	91	65	43	n.a.
Din care, procent de gestionare a apelor uzate [%]		Elaborarea autori	57	64	61	n.a.
Recuperarea costurilor						
Tariful rezidențial mediu [incl. apă și apă uzată] [€/m ³]	2012	Estim. de spec.	3.25	2.18	1.32	n.a.
Cost unitar cu operarea și întreținerea [€/m ³]		Elaborarea autori	2.43	1.77	1.20	1.20
Acoperirea cheltuielilor operaționale [venit facturat/ cheltuieli din activitatea de exploatare]	2012	Elaborarea autori	1.44	1.10	0.96	1.49
Accesibilitate						
Procent de cheltuieli potențiale AAS raportate la un venit mediu [%]	2012	Elaborarea autori	1.0	3.1	2.6	n.a.
Procent de cheltuieli potențiale AAS în raport cu venitul procentului de 40 % din populația cea mai săracă [%]	2012	Elaborarea autori	1.6	4.7	3.8	n.a.
Procent de gospodărie cu costuri potențiale AAS peste 5 % din venitul mediu [%]	2012	Elaborarea autori	1.4	24.7	14.1	n.a.
Durabilitatea serviciilor						
Evaluarea durabilității sectorului	n.a.	Elaborarea autori	96	74	64	96

BOSNIA ȘI HERȚEGOVINA

Potențială țară candidată UE

Durabilitatea sectorului
Evaluare

57

indicator	An	Sursă	Valoare	Medie candidat UE	Medie Dunăre	Mod optim Dunăre
Context pentru servicii						
Situație socioeconomică						
Populație [m. locuitori]	2013	BM 2015.	3.829	3.053	8.451	n.a.
Creșterea populației [rata compusă de creștere 1990 – 2013] [%]	1990-2013	BM 2015.	-0.72	-0.33	-0.37	n.a.
Ponderea populației urbane [%]	2013	BM 2015.	39	51	63	n.a.
PIB pe cap de locuitor, PPP [actual la nivel internațional \$]	2013	BM 2015.	9,632	11,154	16,902	n.a.
Rata sărăciei [2.50 \$ pe zi [PPP] [% din pop]]	2007	BM 2015.	0.40	3.55	1.65	n.a.
Organizare administrativă						
Nr. unităților guvernamentale locale [municipalități]	2009	UNDP 2009	142	85	1,987	n.a.
Dimensiune medie a unităților guvernamentale locale [locuitori]	2013	Elaborarea autori	26,967	35,850	4,253	n.a.
Resurse de apă						
Disponibilitate totală resurse regenerabile de apă [m ³ /cap de locuitor/an]	2008-2012	FAO Aquastat 2015	9,781	8,128	7,070	n.a.
Retragerea anuală de apă proaspătă, menajeră [% din consumul total]	–	–	–	18	26	n.a.
Ponderea apelor de suprafață ca sursă de apă potabilă [%]	2014	ICPDR 2015	19	42	31	n.a.
Organizarea serviciilor						
Numărul furnizorilor oficiali de servicii de distribuție a apei	2014	UPKP 2015 & Gov. RS 2015	142	75	661	n.a.
Populația medie deservită [locuitori]	2013	Elaborarea autori	15,641	28,963	9,496	n.a.
Tipul dominant de furnizor de servicii	Municipal					
Domeniul de aplicare a serviciului	Apă și canalizare					
Proprietate	Unități ale administrației locale					
Domeniul geografic de aplicare	Unul din puținele orașe					
Legea privind serviciile în domeniul apei?	nu					
Minister de resort unic?	Da [FMPVS în FBiH și MSPCEE în RS]					
Agencie de reglementare?	nu					
Indicatorii de performanță ai utilităților publice sunt disponibili public?	nu					
Asociație națională de servicii de utilități publice?	Da [UPKP pentru FBiH / servicii de utilitate publică și VRS pentru RS]					
Participarea sectorului privat	Limitat la câteva servicii de ape mici					
Acces la servicii						
Alimentară cu apă						
Alimentare cu apă curentă – medie [%]	2012	Elaborarea autori	88	89	83	100
Alimentare cu apă curentă – 40% reprez. clasa de jos [%]	2012	Elaborarea autori	81	81	76	100
Alimentare cu apă curentă – sub 2,50 \$/zi [PPP] [%]	–	–	–	73	61	100
Inclusiv din rețeaua publică – media [%]	2011	VM 2011	58	71	74	99

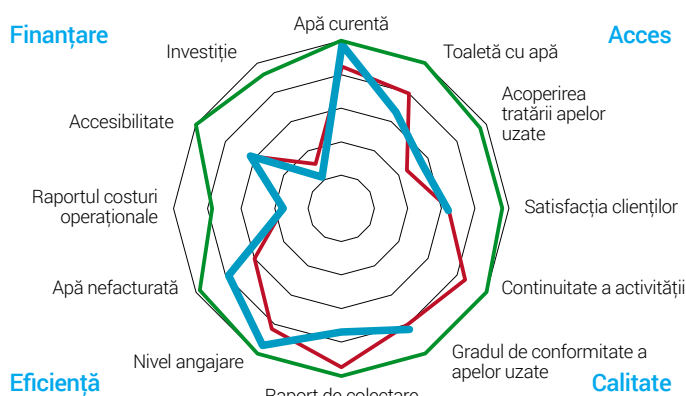
Canalizare						
Toaletă cu apă – medie [%]	2012	Elaborarea autori	91	90	79	99
Toaletă cu apă – 40% reprez. clasa de jos	2012	Elaborarea autori	82	81	70	98
Toaletă cu apă – sub 2,50 \$/zi [PPP] [%]	–	–	–	76	54	100
Inclusiv cu canalizare – media [%]	2012	BHAS 2013	31	53	66	94
Tratarea apelor uzate						
Racordat la instalația de tratare a apelor uzate [%]	2011	FMOIT 2015	3	9	45	95
Performanța serviciilor						
Calitatea serviciilor						
Consumul de apă menajeră [litri/ locuitor/ zi]	2012	FZS 2015	168	165	122	n.a.
Continuitatea furnizării apei [ore/ zi]	–	–	–	19	20	24
Calitatea apei potabile [% dintre probe în deplină conformitate]	2011	HEIS & PR 2011	79	83	93	99.9
Calitatea tratării apelor uzate [% dintre probe în deplină conformitate]	–	–	–	n.a.	79	100
Blocaje ale sistemelor de canalizare [număr/ km/ an]	–	–	–	9.3	5.0	0.2
Satisfacția clienților [% din populație mulțumită de servicii]	2013	Gallup 2013	76	63	63	95
Eficiență						
Apă nefacturată [%]	2013	FZS 2014 & RZS BiH 2014	55	50	35	16
Apă nefacturată [m ³ /km/zi]	2013	FZS 2014 & RZS BiH 2014	30	41	35	5
Productivitatea personalului [apă și apă uzată] [numărul de angajați/ 1.000 racorduri]	2010	HEIS & PR 2011	15.8	11.5	9.6	2.0
Productivitatea personalului [apă și apă uzată] [numărul de angajați/1,000 locuitori deservți]	2010	Estim. de spec.	3.5	2.4	1.6	0.4
Rata de colectare a facturilor [venit în numerar/ venit facturat] [%]	2014	FZS 2015	85	85	98	116
Nivel de contorizare [branșări la contoare/ racorduri] [%]	2011	HEIS & PR 2011	82	81	84	100
Indice de performanță pentru companiile de apă [IPCA]	n.a.	Elaborarea autori	52	59	69	94
Finanțarea serviciilor						
Surse de finanțare						
Finanțarea totală sector [€/ cap de locuitor/ an]		Elaborarea autori	23	29	62	n.a.
Finanțarea totală sector [procent din PIB] [%]		Elaborarea autori	0.33	0.34	0.45	n.a.
Procent costuri servicii finanțate din tarife		Elaborarea autori	71	67	67	n.a.
Procent costuri servicii finanțate din taxe		Elaborarea autori	16	17	12	n.a.
Procent costuri servicii finanțate din transferuri		Elaborarea autori	13	16	22	n.a.
Costurile serviciilor						
Investiția anuală medie [procentul de finanțare totală sector] [%]		Elaborarea autori	28	32	38	n.a.
Investiția anuală medie [€/ cap de locuitor/ an]		Elaborarea autori	7	9	23	n.a.
Investiția estimată necesară realizării obiectivelor [€/ cap de locuitor/ an]	2011-2035	VM 2011	40	37	43	n.a.
Din care, procent de gestionare a apelor uzate [%]		Elaborarea autori	62	70	61	n.a.
Recuperarea costurilor						
Tariful rezidențial mediu [incl. apă și apă uzată] [€/m ³]	2012	Estim. de spec.	0.61	0.57	1.32	n.a.
Cost unitar cu operarea și întreținerea [€/m ³]		Elaborarea autori	0.46	0.45	1.20	1.20
Acoperirea cheltuielilor operaționale [venit facturat/ cheltuieli din activitatea de exploatare]	2007	IBNet 2015	0.97	1.01	0.96	1.49
Accesibilitate						
Procent de cheltuieli potențiale AAS raportate la un venit mediu [%]	–	–	–	1.6	2.6	n.a.
Procent de cheltuieli potențiale AAS în raport cu venitul procentului de 40 % din populația cea mai săracă [%]	–	–	–	2.5	3.8	n.a.
Procent de gospodărie cu costuri potențiale AAS peste 5 % din venitul mediu [%]	–	–	–	1.6	14.1	n.a.
Durabilitatea serviciilor						
Evaluarea durabilității sectorului	n.a.	Elaborarea autori	57	59	64	96

BULGARIA

Stat membru UE

Durabilitatea sectorului
Evaluare

66

indicator	An	Sursă	Valoare	Medie candidat UE	Medie Dunăre	Mod optim Dunăre
Context pentru servicii						
Situație socioeconomică						
Populație [m. locuitori]	2013	BM 2015.	7,265	8,481	8,451	n.a.
Creșterea populației [rata compusă de creștere 1990 – 2013] [%]	1990-2013	BM 2015.	-0.79	-0.26	-0.37	n.a.
Ponderea populației urbane [%]	2013	BM 2015.	73	63	63	n.a.
PIB pe cap de locuitor, PPP [actual la nivel internațional \$]	2013	BM 2015.	15,941	24,535	16,902	n.a.
Rata sărăciei [2.50 \$ pe zi [PPP] [% din pop]]	2011	BM 2015.	5.40	1.86	1.65	n.a.
Organizare administrativă						
Nr. unităților guvernamentale locale [municipalități]	2013	NAMRB 2014	264	2,335	1,987	n.a.
Dimensiune medie a unităților guvernamentale locale [locuitori]	2013	Elaborarea autori	27,519	3,632	4,253	n.a.
Resurse de apă						
Disponibilitate totală resurse regenerabile de apă [m ³ /cap de locuitor/an]	2008-2012	FAO Aquastat 2015	2,927	10,142	7,070	n.a.
Retragerea anuală de apă proaspătă, menajeră [% din consumul total]	2013	BM 2015.	16	38	26	n.a.
Ponderea apelor de suprafață ca sursă de apă potabilă [%]	2014	ICPDR 2015	71	16	31	n.a.
Organizarea serviciilor						
Numărul furnizorilor oficiali de servicii de distribuție a apei	2014	EWRC 2015	56	1,060	661	n.a.
Populația medie deservită [locuitori]	2013	Elaborarea autori	128,437	6,643	9,496	n.a.
Tipul dominant de furnizor de servicii	de stat și municipal					
Domeniul de aplicare a serviciului	Apă și/sau canalizare					
Proprietate	stat sau municipalități					
Domeniul geografic de aplicare	unul din puținele orașe					
Legea privind serviciile în domeniul apei?	Da					
Minister de resort unic?	Da [Ministerul Dezvoltării Regionale și Lucrărilor Publice]					
Agentie de reglementare?	Da [EWRC]					
Indicatorii de performanță ai utilităților publice sunt disponibili public?	Da [www.danubis.org]					
Asociație națională de servicii de utilități publice?	Da [BWA pentru apă și ape uzate cu influență limitată]					
Participarea sectorului privat	Da, în serviciul de alimentare cu apă din Sofia					
Acces la servicii						
Alimentară cu apă						
Alimentare cu apă curentă – medie [%]	2012	Elaborarea autori	98	91	83	100
Alimentare cu apă curentă – 40% reprez. clasa de jos [%]	2012	Elaborarea autori	96	85	76	100
Alimentare cu apă curentă – sub 2,50 \$/zi [PPP] [%]	2012	Elaborarea autori	76	77	61	100
Inclusiv din rețeaua publică – media [%]	2011	NSI 2015a	99	83	74	99

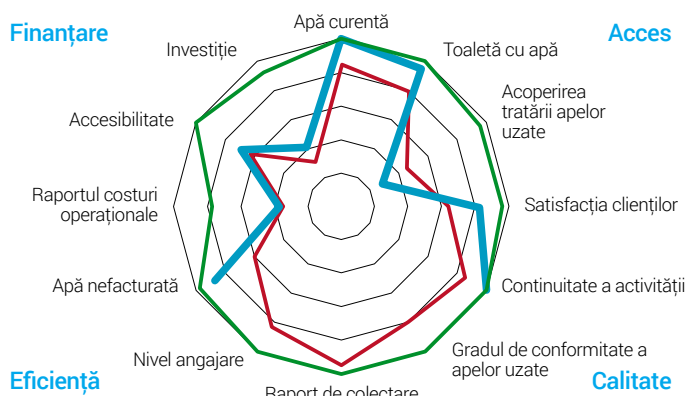
Canalizare						
Toaletă cu apă – medie [%]	2012	Elaborarea autori	67	83	79	99
Toaletă cu apă – 40% reprez. clasa de jos	2012	Elaborarea autori	50	74	70	98
Toaletă cu apă – sub 2,50 \$/zi [PPP] [%]	2012	Elaborarea autori	12	63	54	100
Inclusiv cu canalizare – media [%]	2011	NSI 2015a	74	67	66	94
Tratarea apelor uzate						
Racordat la instalația de tratare a apelor uzate [%]	2011	NSI 2015a	56	62	45	95
Performanța serviciilor						
Calitatea serviciilor						
Consumul de apă menajeră [litri/ locuitor/ zi]	2011	NSI 2015b	100	113	122	n.a.
Continuitatea furnizării apei [ore/ zi]	–	–	–	24	20	24
Calitatea apei potabile [% dintre probe în deplină conformitate]	2011	MoH 2015	97	96	93	99.9
Calitatea tratării apelor uzate [% dintre probe în deplină conformitate]	2011	MoH 2015	81	79	79	100
Blocaje ale sistemelor de canalizare [număr/ km/ an]	–	–	–	3.0	5.0	0.2
Satisfacția clienților [% din populație mulțumită de servicii]	2013	Gallup 2013	63	78	63	95
Eficiență						
Apă nefacturată [%]	2011	NSI 2015b	60	34	35	16
Apă nefacturată [m ³ /km/zi]	2013	EWRC 2015	22	14	35	5
Productivitatea personalului [apă și apă uzată] [numărul de angajați/ 1.000 racorduri]	2012	IBNet 2015	6.2	8.7	9.6	2.0
Productivitatea personalului [apă și apă uzată] [numărul de angajați/1,000 locuitori deserviți]	2012	IBNet 2015	1.2	1.0	1.7	0.4
Rata de colectare a facturilor [venit în numerar/ venit facturat] [%]	2012	IBNet 2015	72	102	98	116
Nivel de contorizare [bransări la contoare/ racorduri] [%]	2012	IBNet 2015	100	96	84	100
Indice de performanță pentru companiile de apă [IPCA]	n.a.	Elaborarea autori	77	80	69	94
Finanțarea serviciilor						
Surse de finanțare						
Finanțarea totală sector [€/ cap de locuitor/ an]		Elaborarea autori	37	101	62	n.a.
Finanțarea totală sector [procent din PIB] [%]		Elaborarea autori	0.31	0.55	0.45	n.a.
Procent costuri servicii finanțate din tarife		Elaborarea autori	57	65	67	n.a.
Procent costuri servicii finanțate din taxe		Elaborarea autori	14	10	13	n.a.
Procent costuri servicii finanțate din transferuri		Elaborarea autori	29	25	20	n.a.
Costurile serviciilor						
Investiția anuală medie [procentul de finanțare totală sector] [%]		Elaborarea autori	47	42	38	n.a.
Investiția anuală medie [€/ cap de locuitor/ an]		Elaborarea autori	18	42	23	n.a.
Investiția estimată necesară realizării obiectivelor [€/ cap de locuitor/ an]	2014-2023	MRRB 2014	86	65	43	n.a.
Din care, procent de gestionare a apelor uzate [%]		Elaborarea autori	59	64	61	n.a.
Recuperarea costurilor						
Tariful rezidențial mediu [incl. apă și apă uzată] [€/m ³]	2014	EWRC 2015	0.94	2.18	1.32	n.a.
Cost unitar cu operarea și întreținerea [€/m ³]		Elaborarea autori	0.54	1.77	1.20	n.a.
Acoperirea cheltuielilor operaționale [venit facturat/ cheltuieli din activitatea de exploatare]	2012	IBNet 2015	1.13	1.10	0.96	1.49
Accesibilitate						
Procent de cheltuieli potențiale AAS raportate la un venit mediu [%]	2012	Elaborarea autori	2.7	3.1	2.6	n.a.
Procent de cheltuieli potențiale AAS în raport cu venitul procentului de 40 % din populația cea mai săracă [%]	2012	Elaborarea autori	4.6	4.7	3.8	n.a.
Procent de gospodării cu costuri potențiale AAS peste 5 % din venitul mediu [%]	2012	Elaborarea autori	57.6	24.7	14.1	n.a.
Durabilitatea serviciilor						
Evaluarea durabilității sectorului	n.a.	Elaborarea autori	66	74	64	96

CROAȚIA

Stat membru UE

Durabilitatea sectorului
Evaluare

72

indicator	An	Sursă	Valoare	Medie candidat UE	Medie Dunăre	Mod optim Dunăre
Context pentru servicii						
Situație socioeconomică						
Populație [m. locuitori]	2013	BM 2015.	4.253	8.481	8.451	n.a.
Creșterea populației [rata compusă de creștere 1990 – 2013] [%]	1990-2013	BM 2015.	-0.51	-0.26	-0.37	n.a.
Ponderea populației urbane [%]	2013	BM 2015.	58	63	63	n.a.
PIB pe cap de locuitor, PPP [actual la nivel internațional \$]	2013	BM 2015.	20,904	24,535	16,902	n.a.
Rata sărăciei [2.50 \$ pe zi [PPP] [% din pop]]	2011	BM 2015.	0.11	1.86	1.65	n.a.
Organizare administrativă						
Nr. unităților guvernamentale locale [municipalități]	2011	DZS 2012	556	2,335	1,987	n.a.
Dimensiune medie a unităților guvernamentale locale [locuitori]	2013	Elaborarea autori	7,650	3,632	4,253	n.a.
Resurse de apă						
Disponibilitate totală resurse regenerabile de apă [m ³ /cap de locuitor/an]	2008-2012	FAO Aquastat 2015	24,495	10,142	7,070	n.a.
Retragerea anuală de apă proaspătă, menajeră [% din consumul total]	2013	BM 2015.	85	38	26	n.a.
Ponderea apelor de suprafață ca sursă de apă potabilă [%]	2014	ICPDR 2015	4	16	31	n.a.
Organizarea serviciilor						
Numărul furnizorilor oficiali de servicii de distribuție a apei	2012	WB&DE 2012	140	1,060	661	n.a.
Populația medie deservită [locuitori]	2013	Elaborarea autori	24,605	6,643	9,496	n.a.
Tipul dominant de furnizor de servicii	Servicii de utilități publice locale/ municipale					
Domeniul de aplicare a serviciului	Apă și/sau canalizare					
Proprietate	Administrații locale					
Domeniul geografic de aplicare	unul din puținele orașe					
Legea privind serviciile în domeniul apei?	Da					
Minister de resort unic?	Da [Ministerul Agriculturii]					
Agencie de reglementare?	Da [Consiliul pentru serviciile de alimentare cu apă]					
Indicatorii de performanță ai utilităților publice sunt disponibili public?	nu					
Asociație națională de servicii de utilități publice?	Da [GVIK pentru apă și ape uzate cu rol limitat]					
Participarea sectorului privat	Limitat la construirea și funcționarea instalației de tratare a apelor uzate în Zagreb					
Acces la servicii						
Alimentară cu apă						
Alimentare cu apă curentă – medie [%]	2012	Elaborarea autori	99	91	83	100
Alimentare cu apă curentă – 40% reprez. clasa de jos [%]	2012	Elaborarea autori	98	85	76	100
Alimentare cu apă curentă – sub 2,50 \$/zi [PPP] [%]	2012	Elaborarea autori	95	77	61	100
Inclusiv din rețeaua publică – media [%]	2010	Voda 2010	81	83	74	99

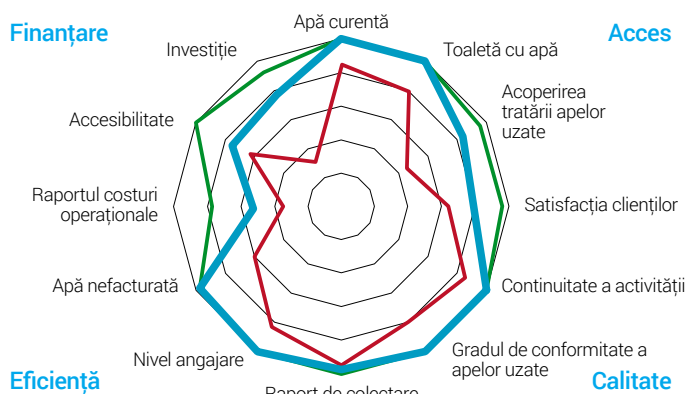
Canalizare						
Toaletă cu apă – medie [%]	2012	Elaborarea autori	95	83	79	99
Toaletă cu apă – 40% reprez. clasa de jos	2012	Elaborarea autori	93	74	70	98
Toaletă cu apă – sub 2,50 \$/zi [PPP] [%]	2012	Elaborarea autori	90	63	54	100
Inclusiv cu canalizare – media [%]	2010	Voda 2010	44	67	66	94
Tratarea apelor uzate						
Racordat la instalația de tratare a apelor uzate [%]	2007	DZS 2008	28	62	45	95
Performanța serviciilor						
Calitatea serviciilor						
Consumul de apă menajeră [litri/ locuitor/ zi]	2008	WB&DE 2012	113	113	122	n.a.
Continuitatea furnizării apei [ore/ zi]	2014	Estim. de spec.	24	24	20	24
Calitatea apei potabile [% dintre probe în deplină conformitate]	2012	HZJZ 2013	85	96	93	99.9
Calitatea tratării apelor uzate [% dintre probe în deplină conformitate]	–	–	–	79	79	100
Blocaje ale sistemelor de canalizare [număr/ km/ an]	–	–	–	3.0	5.0	0.2
Satisfacția clienților [% din populație mulțumită de servicii]	2013	Gallup 2013	82	78	63	95
Eficiență						
Apă nefacturată [%]	2011	DZS 2012	44	34	35	16
Apă nefacturată [m ³ /km/zi]	2011	DZS 2012	14	14	35	5
Productivitatea personalului [apă și apă uzată] [numărul de angajați/ 1.000 racorduri]	2012	WB&DE 2012	3	8.7	9.6	2.0
Productivitatea personalului [apă și apă uzată] [numărul de angajați/1,000 locuitori deserviți]	–	–	–	1.0	1.7	0.4
Rata de colectare a facturilor [venit în numerar/ venit facturat] [%]	2012	World Bank 2013a & World Bank 2013b	90	102	98	116
Nivel de contorizare [bransări la contoare/ racorduri] [%]	2012	WB&DE 2012	100	96	84	100
Indice de performanță pentru companiile de apă [IPCA]	n.a.	Elaborarea autori	73	80	69	94
Finanțarea serviciilor						
Surse de finanțare						
Finanțarea totală sector [€/ cap de locuitor/ an]		Elaborarea autori	81	101	62	n.a.
Finanțarea totală sector [procent din PIB] [%]		Elaborarea autori	0.54	0.55	0.45	n.a.
Procent costuri servicii finanțate din tarife		Elaborarea autori	57	65	67	n.a.
Procent costuri servicii finanțate din taxe		Elaborarea autori	20	10	13	n.a.
Procent costuri servicii finanțate din transferuri		Elaborarea autori	23	25	20	n.a.
Costurile serviciilor						
Investiția anuală medie [procentul de finanțare totală sector] [%]		Elaborarea autori	41	42	38	n.a.
Investiția anuală medie [€/ cap de locuitor/ an]		Elaborarea autori	33	42	23	n.a.
Investiția estimată necesară realizării obiectivelor [€/ cap de locuitor/ an]	2014-2021	Voda 2010	93	65	43	n.a.
Din care, procent de gestionare a apelor uzate [%]		Elaborarea autori	73	64	61	n.a.
Recuperarea costurilor						
Tariful rezidențial mediu [incl. apă și apă uzată] [€/m ³]	2012	WB&DE 2012	1.80	2.18	1.32	n.a.
Cost unitar cu operarea și întreținerea [€/m ³]		Elaborarea autori	1.43	1.77	1.20	n.a.
Acoperirea cheltuielilor operaționale [venit facturat/ cheltuieli din activitatea de exploatare]	2009	World Bank 2013a	0.97	1.10	0.96	1.49
Accesibilitate						
Procent de cheltuieli potențiale AAS raportate la un venit mediu [%]	2012	Elaborarea autori	2.3	3.1	2.6	n.a.
Procent de cheltuieli potențiale AAS în raport cu venitul procentului de 40 % din populația cea mai săracă [%]	2012	Elaborarea autori	3.6	4.7	3.8	n.a.
Procent de gospodărie cu costuri potențiale AAS peste 5 % din venitul mediu [%]	2012	Elaborarea autori	19.4	24.7	14.1	n.a.
Durabilitatea serviciilor						
Evaluarea durabilității sectorului	n.a.	Elaborarea autori	72	74	64	96

REPUBLICA CEHĂ

Stat membru UE

Durabilitatea sectorului Evaluare

88

indicator	An	Sursă	Valoare	Medie candidat UE	Medie Dunăre	Mod optim Dunăre
Context pentru servicii						
Situație socioeconomică						
Populație [m. locuitori]	2013	BM 2015.	10.512	8.481	8.451	n.a.
Creșterea populației [rata compusă de creștere 1990 – 2013] [%]	1990-2013	BM 2015.	0.08	-0.26	-0.37	n.a.
Ponderea populației urbane [%]	2013	BM 2015.	73	63	63	n.a.
PIB pe cap de locuitor, PPP [actual la nivel internațional \$]	2013	BM 2015.	27,344	24,535	16,902	n.a.
Rata sărăciei [2.50 \$ pe zi [PPP] [% din pop]]	2008	BM 2015.	0.05	1.86	1.65	n.a.
Organizare administrativă						
Nr. unităților guvernamentale locale [municipalități]	2014	CZSO 2015	6,253	2,335	1,987	n.a.
Dimensiune medie a unităților guvernamentale locale [locuitori]	2013	Elaborarea autori	1,681	3,632	4,253	n.a.
Resurse de apă						
Disponibilitate totală resurse regenerabile de apă [m ³ /cap de locuitor/an]	2008-2012	FAO Aquastat 2015	1,234	10,142	7,070	n.a.
Retragerea anuală de apă proaspătă, menajeră [% din consumul total]	2013	BM 2015.	42	38	26	n.a.
Ponderea apelor de suprafață ca sursă de apă potabilă [%]	2014	ICPDR 2015	26	16	31	n.a.
Organizarea serviciilor						
Numărul furnizorilor oficiali de servicii de distribuție a apei	2013	Estim. de spec.	2,438	1,060	661	n.a.
Populația medie deservită [locuitori]	2013	Elaborarea autori	4,057	6,643	9,496	n.a.
Tipul dominant de furnizor de servicii	Concesiune privată					
Domeniul de aplicare a serviciului	Apă/ ape uzate					
Proprietate	Municipalități					
Domeniul geografic de aplicare	orașe/ regiuni					
Legea privind serviciile în domeniul apei?	Da					
Minister de resort unic?	Nu					
Agenzie de reglementare?	Nu					
Indicatorii de performanță ai utilităților publice sunt disponibili public?	Nu					
Asociație națională de servicii de utilități publice?	Da [SOVAKpentru apă și ape uzate]					
Participarea sectorului privat	Da / în model mixt și separat					
Acces la servicii						
Alimentară cu apă						
Alimentare cu apă curentă – medie [%]	2012	Elaborarea autori	100	91	83	100
Alimentare cu apă curentă – 40% reprez. clasa de jos [%]	2012	Elaborarea autori	100	85	76	100
Alimentare cu apă curentă – sub 2,50 \$/zi [PPP] [%]	2012	Elaborarea autori	100	77	61	100
Inclusiv din rețeaua publică – media [%]	2013	CZSO 2015	94	83	74	99

Canalizare						
Toaletă cu apă – medie [%]	2012	Elaborarea autori	98	83	79	99
Toaletă cu apă – 40% reprez. clasa de jos	2012	Elaborarea autori	98	74	70	98
Toaletă cu apă – sub 2,50 \$/zi [PPP] [%]	2012	Elaborarea autori	100	63	54	100
Inclusiv cu canalizare – media [%]	2012	MZe & MŽP 2013	83	67	66	94
Tratarea apelor uzate						
Racordat la instalația de tratare a apelor uzate [%]	2012	MZe & MŽP 2013	83	62	45	95
Performanța serviciilor						
Calitatea serviciilor						
Consumul de apă menajeră [litri/ locuitor/ zi]	2013	CZSO 2015	87	113	122	n.a.
Continuitatea furnizării apei [ore/ zi]	2013	IBNet 2015	24	24	20	24
Calitatea apei potabile [% dintre probe în deplină conformitate]	2013	SZU 2014	99,8	96	93	99,9
Calitatea tratării apelor uzate [% dintre probe în deplină conformitate]	2013	Eurostat 2014	99	79	79	100
Blocaje ale sistemelor de canalizare [număr/ km/ an]	2013	IBNet 2015	0.26	3.0	5.0	0.2
Satisfacția clienților [% din populație mulțumită de servicii]	2013	Gallup 2013	81	78	63	95
Eficiență						
Apă nefacturată [%]	2012	CZSO 2015	22	34	35	16
Apă nefacturată [m ³ /km/zi]	2012	CZSO 2015	5	14	35	5
Productivitatea personalului [apă și apă uzată] [numărul de angajați/ 1.000 racorduri]	2013	IBNet 2015	5.2	8.7	9.6	2.0
Productivitatea personalului [apă și apă uzată] [numărul de angajați/1,000 locuitori deserviți]	2013	IBNet 2015	0.8	1.0	1.7	0.4
Rata de colectare a facturilor [venit în numerar/ venit facturat] [%]	2013	IBNet 2015	95	102	98	116
Nivel de contorizare [bransări la contoare/ racorduri] [%]	2013	IBNet 2015	100	96	84	100
Indice de performanță pentru companiile de apă [IPCA]	n.a.	Elaborarea autori	91	80	69	94
Finanțarea serviciilor						
Surse de finanțare						
Finanțarea totală sector [€/ cap de locuitor/ an]		Elaborarea autori	124	101	62	n.a.
Finanțarea totală sector [procent din PIB] [%]		Elaborarea autori	0.62	0.55	0.45	n.a.
Procent costuri servicii finanțate din tarife		Elaborarea autori	60	65	67	n.a.
Procent costuri servicii finanțate din taxe		Elaborarea autori	18	10	13	n.a.
Procent costuri servicii finanțate din transferuri		Elaborarea autori	22	25	20	n.a.
Costurile serviciilor						
Investiția anuală medie [procentul de finanțare totală sector] [%]		Elaborarea autori	50	42	38	n.a.
Investiția anuală medie [€/ cap de locuitor/ an]		Elaborarea autori	62	42	23	n.a.
Investiția estimată necesară realizării obiectivelor [€/ cap de locuitor/ an]	2015-2022	Estim. de spec.	49	65	43	n.a.
Din care, procent de gestionare a apelor uzate [%]		Elaborarea autori	78	64	61	n.a.
Recuperarea costurilor						
Tariful rezidențial mediu [incl. apă și apă uzată] [€/m ³]	2013	MZe 2014	2.75	2.18	1.32	n.a.
Cost unitar cu operarea și întreținerea [€/m ³]		Elaborarea autori	2.10	1.77	1.20	n.a.
Acoperirea cheltuielilor operaționale [venit facturat/ cheltuieli din activitatea de exploatare]	2013	IBNet 2015	1.18	1.10	0.96	1.49
Accesibilitate						
Procent de cheltuieli potențiale AAS raportate la un venit mediu [%]	2012	Elaborarea autori	2.0	3.1	2.6	n.a.
Procent de cheltuieli potențiale AAS în raport cu venitul procentului de 40 % din populația cea mai săracă [%]	2012	Elaborarea autori	2.8	4.7	3.8	n.a.
Procent de gospodărie cu costuri potențiale AAS peste 5 % din venitul mediu [%]	2012	Elaborarea autori	3.0	24.7	14.1	n.a.
Durabilitatea serviciilor						
Evaluarea durabilității sectorului	n.a.	Elaborarea autori	88	74	64	96

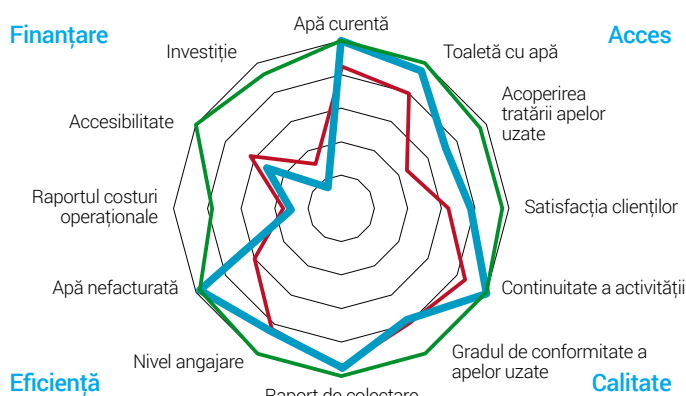

UNGARIA

Stat membru UE

Durabilitatea sectorului
Evaluare

74

indicator	An	Sursă	Valoare	Medie candidat UE	Medie Dunăre	Mod optim Dunăre
-----------	----	-------	---------	-------------------	--------------	------------------

Context pentru servicii

Situație socioeconomică

Populație [m. locuitori]	2013	BM 2015.	9,897	8,481	8,451	n.a.
Creșterea populației [rata compusă de creștere 1990 – 2013] [%]	1990-2013	BM 2015.	-0.20	-0.26	-0.37	n.a.
Ponderea populației urbane [%]	2013	BM 2015.	70	63	63	n.a.
PIB pe cap de locuitor, PPP [actual la nivel internațional \$]	2013	BM 2015.	22,877	24,535	16,902	n.a.
Rata sărăciei [2.50 \$ pe zi [PPP] [% din pop]]	2011	BM 2015.	0.35	1.86	1.65	n.a.

Organizare administrativă

Nr. unităților guvernamentale locale [municipalități]	2014	Gov. HU 2015	3,152	2,335	1,987	n.a.
Dimensiune medie a unităților guvernamentale locale [locuitori]	2013	Elaborarea autori	3,140	3,632	4,253	n.a.

Resurse de apă

Disponibilitate totală resurse regenerabile de apă [m ³ /cap de locuitor/an]	2008-2012	FAO Aquastat 2015	10,425	10,142	7,070	n.a.
Retragerea anuală de apă proaspătă, menajeră [% din consumul total]	2013	BM 2015.	12	38	26	n.a.
Ponderea apelor de suprafață ca sursă de apă potabilă [%]	2014	ICPDR 2015	5	16	31	n.a.

Organizarea serviciilor

Numărul furnizorilor oficiali de servicii de distribuție a apei	2014	Estim. de spec.	41	1,060	661	n.a.
Populația medie deservită [locuitori]	2013	Elaborarea autori	226,912	6,643	9,496	n.a.
Tipul dominant de furnizor de servicii	Servicii de utilități publice municipale					
Domeniul de aplicare a serviciului	Apă și canalizare					
Proprietate	Municipal (51 %), stat (23 %), mixt cu implicarea operatorilor privați (20 %)					
Domeniul geografic de aplicare	de la una la mai multe sute de locuințe					
Legea privind serviciile în domeniul apei?	Da					
Minister de resort unic?	Da [Ministerul Dezvoltării Naționale]					
Agentie de reglementare?	Da [HEA]					
Indicatorii de performanță ai utilităților publice sunt disponibili public?	Nu					
Asociație națională de servicii de utilități publice?	Da [MAVIZ pentru apă și ape uzate]					
Participarea sectorului privat	Limitat și în scădere din cauza restricțiilor de ordin reglementar					

Acces la servicii

Alimentară cu apă

Alimentare cu apă curentă – medie [%]	2012	Elaborarea autori	97	91	83	100
Alimentare cu apă curentă – 40% reprez. clasa de jos [%]	2012	Elaborarea autori	94	85	76	100
Alimentare cu apă curentă – sub 2,50 \$/zi [PPP] [%]	2012	Elaborarea autori	98	77	61	100
Inclusiv din rețeaua publică – media [%]	2012	KSH 2014	94	83	74	99

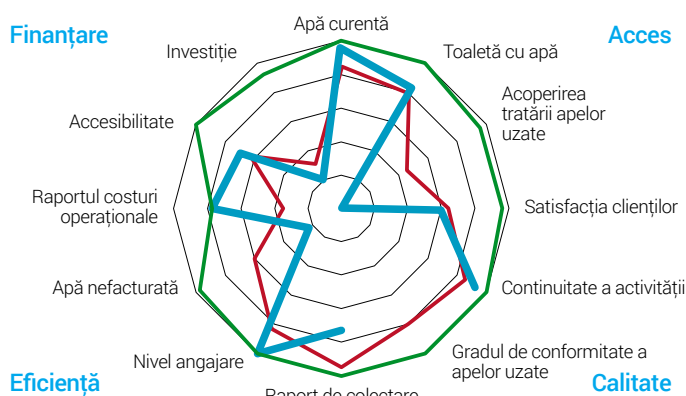
Canalizare						
Toaletă cu apă – medie [%]	2012	Elaborarea autori	93	83	79	99
Toaletă cu apă – 40% reprez. clasa de jos	2012	Elaborarea autori	87	74	70	98
Toaletă cu apă – sub 2,50 \$/zi [PPP] [%]	2012	Elaborarea autori	98	63	54	100
Inclusiv cu canalizare – media [%]	2012	KSH 2015	74	67	66	94
Tratarea apelor uzate						
Racordat la instalația de tratare a apelor uzate [%]	2012	KSH 2015	72	62	45	95
Performanța serviciilor						
Calitatea serviciilor						
Consumul de apă menajeră [litri/ locuitor/ zi]	2013	KSH 2015	94	113	122	n.a.
Continuitatea furnizării apei [ore/ zi]	2013	Estim. de spec.	24	24	20	24
Calitatea apei potabile [% dintre probe în deplină conformitate]	2011	EC 2014	95	96	93	99.9
Calitatea tratării apelor uzate [% dintre probe în deplină conformitate]	2013	Eurostat 2014	75	79	79	100
Blocaje ale sistemelor de canalizare [număr/ km/ an]	2007	IBNet 2015	7.41	3.0	5.0	0.2
Satisfacția clienților [% din populație mulțumită de servicii]	2013	Gallup 2013	77	78	63	95
Eficiență						
Apă nefacturată [%]	2012	KSH 2015	24	34	35	16
Apă nefacturată [m ³ /km/zi]	2012	KSH 2015	6.1	14	35	5
Productivitatea personalului [apă și apă uzată] [numărul de angajați/ 1.000 racorduri]	2012	Estim. de spec.	3.5	8.7	9.6	2.0
Productivitatea personalului [apă și apă uzată] [numărul de angajați/1,000 locuitori deserviți]	2007	IBNet 2015	1.7	1.0	1.6	0.4
Rata de colectare a facturilor [venit în numerar/ venit facturat] [%]	2010	KvVM 2010	94	102	98	116
Nivel de contorizare [bransări la contoare/ racorduri] [%]	2012	Estim. de spec.	99.7	96	84	100
Indice de performanță pentru companiile de apă [IPCA]	n.a.	Elaborarea autori	81	80	69	94
Finanțarea serviciilor						
Surse de finanțare						
Finanțarea totală sector [€/ cap de locuitor/ an]		Elaborarea autori	86	101	62	n.a.
Finanțarea totală sector [procent din PIB] [%]		Elaborarea autori	0.51	0.55	0.45	n.a.
Procent costuri servicii finanțate din tarife		Elaborarea autori	76	65	67	n.a.
Procent costuri servicii finanțate din taxe		Elaborarea autori	5	10	12	n.a.
Procent costuri servicii finanțate din transferuri		Elaborarea autori	19	25	22	n.a.
Costurile serviciilor						
Investiția anuală medie [procentul de finanțare totală sector] [%]		Elaborarea autori	15	42	38	n.a.
Investiția anuală medie [€/ cap de locuitor/ an]		Elaborarea autori	13	42	23	n.a.
Investiția estimată necesară realizării obiectivelor [€/ cap de locuitor/ an]	2007-2013	KvVM 2010	32	65	43	n.a.
Din care, procent de gestionare a apelor uzate [%]		Elaborarea autori	70	64	61	n.a.
Recuperarea costurilor						
Tariful rezidențial mediu [incl. apă și apă uzată] [€/m ³]	2012	KSH 2015	2.43	2.18	1.32	n.a.
Cost unitar cu operarea și întreținerea [€/m ³]		Elaborarea autori	2.28	1.77	1.20	1.20
Acoperirea cheltuielilor operaționale [venit facturat/ cheltuieli din activitatea de exploatare]	2011	Estim. de spec.	0.89	1.10	0.96	1.49
Accesibilitate						
Procent de cheltuieli potențiale AAS raportate la un venit mediu [%]	2012	Elaborarea autori	2.9	3.1	2.6	n.a.
Procent de cheltuieli potențiale AAS în raport cu venitul procentului de 40 % din populația cea mai săracă [%]	2012	Elaborarea autori	4.2	4.7	3.8	n.a.
Procent de gospodării cu costuri potențiale AAS peste 5 % din venitul mediu [%]	2012	Elaborarea autori	18.9	24.7	14.1	n.a.
Durabilitatea serviciilor						
Evaluarea durabilității sectorului	n.a.	Elaborarea autori	74	74	64	96

KOSOVO

Potențială țară candidată UE

Durabilitatea sectorului
Evaluare

63

indicator	An	Sursă	Valoare	Medie candidat UE	Medie Dunăre	Mod optim Dunăre
-----------	----	-------	---------	-------------------	--------------	------------------

Context pentru servicii

Situație socioeconomică

Populație [m. locuitori]	2013	BM 2015.	1,824	3,053	8,451	n.a.
Creșterea populației [rata compusă de creștere 1990 – 2013] [%]	1990-2013	BM 2015.	0.00	-0.33	-0.37	n.a.
Ponderea populației urbane [%]	2011	KAS 2011a	39	51	63	n.a.
PIB pe cap de locuitor, PPP [actual la nivel internațional \$]	2013	BM 2015.	8,740	11,154	16,902	n.a.
Rata sărăciei [2.50 \$ pe zi [PPP] [% din pop]]	2010	KAS 2011b	6.81	3.55	1.65	n.a.

Organizare administrativă

Nr. unităților guvernamentale locale [municipalități]	2013	KAS 2014	38	85	1,987	n.a.
Dimensiune medie a unităților guvernamentale locale [locuitori]	2013	Elaborarea autori	48,000	35,850	4,253	n.a.

Resurse de apă

Disponibilitate totală resurse regenerabile de apă [m ³ /cap de locuitor/an]	–	–	–	8,128	7,070	n.a.
Retragerea anuală de apă proaspătă, menajeră [% din consumul total]	–	–	–	18	26	n.a.
Ponderea apelor de suprafață ca sursă de apă potabilă [%]	2014	ICPDR 2015	60	42	31	n.a.

Organizarea serviciilor

Numărul furnizorilor oficiali de servicii de distribuție a apei	2012	WWRO 2013	7	75	661	n.a.
Populația medie deservită [locuitori]	2013	Elaborarea autori	174,583	28,963	9,496	n.a.
Tipul dominant de furnizor de servicii	Furnizori de servicii regionali, publici					
Domeniul de aplicare a serviciului	Alimentare cu apă, colectarea și tratarea apelor uzate					
Proprietate	administrația centrală					
Domeniul geografic de aplicare	regional					
Legea privind serviciile în domeniul apei?	Da					
Minister de resort unic?	Nu [ci Consiliul Interministerial al Apelor]					
Agencie de reglementare?	Da [WWRO]					
Indicatorii de performanță ai utilităților publice sunt disponibili public?	Da [www.wwro-ks.org]					
Asociație națională de servicii de utilități publice?	Da [SHUKOS pentru apă și ape uzate]					
Participarea sectorului privat	Marginal					

Acces la servicii

Alimentară cu apă

Alimentare cu apă curentă – medie [%]	2010	Elaborarea autori	96	89	83	100
Alimentare cu apă curentă – 40% reprez. clasa de jos [%]	2010	Elaborarea autori	93	81	76	100
Alimentare cu apă curentă – sub 2,50 \$/zi [PPP] [%]	2010	Elaborarea autori	84	73	61	100
Inclusiv din rețeaua publică – media [%]	2011	KAS 2011a	67	71	74	99

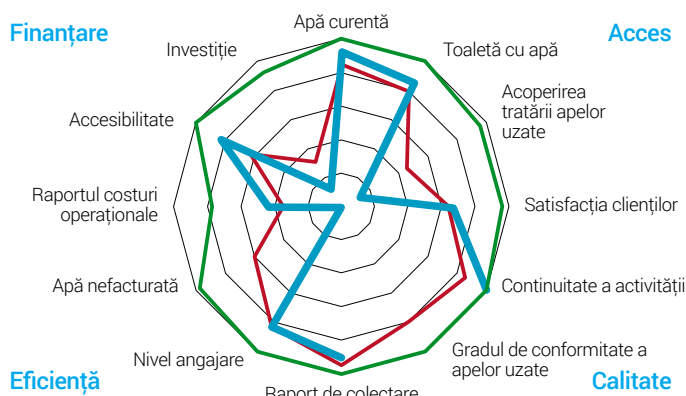
Canalizare						
Toaletă cu apă – medie [%]	2010	Elaborarea autori	84	90	79	99
Toaletă cu apă – 40% reprez. clasa de jos	2010	Elaborarea autori	80	81	70	98
Toaletă cu apă – sub 2,50 \$/zi [PPP] [%]	2010	Elaborarea autori	76	76	54	100
Inclusiv cu canalizare – media [%]	2011	KAS 2011a	53	53	66	94
Tratarea apelor uzate						
Racordat la instalația de tratare a apelor uzate [%]	2013	Estim. de spec.	1	9	45	95
Performanța serviciilor						
Calitatea serviciilor						
Consumul de apă menajeră [litri/ locuitor/ zi]	2013	WWRO 2013	93	165	122	n.a.
Continuitatea furnizării apei [ore/ zi]	2013	WWRO 2013	22	19	20	24
Calitatea apei potabile [% dintre probe în deplină conformitate]	2013	WWRO 2013	98	83	93	99.9
Calitatea tratării apelor uzate [% dintre probe în deplină conformitate]	–	–	–	n.a.	79	100
Blocaje ale sistemelor de canalizare [număr/ km/ an]	2013	IBNet 2015	5.0	9.3	5.0	0.2
Satisfacția clienților [% din populație mulțumită de servicii]	2013	Gallup 2013	60	63	63	95
Eficiență						
Apă nefacturată [%]	2013	WWRO 2013	57	50	35	16
Apă nefacturată [m ³ /km/zi]	2013	IBNet 2015	59	41	35	5
Productivitatea personalului [apă și apă uzată] [numărul de angajați/ 1.000 racorduri]	2013	WWRO 2013	6.6	11.5	9.6	2.0
Productivitatea personalului [apă și apă uzată] [numărul de angajați/1,000 locuitori deserviți]	2013	IBNet 2015	0.7	2.4	1.7	0.4
Rata de colectare a facturilor [venit în numerar/ venit facturat] [%]	2013	WWRO 2013	71	85	98	116
Nivel de contorizare [bransări la contoare/ racorduri] [%]	2013	WWRO 2013	91	81	84	100
Indice de performanță pentru companiile de apă [IPCA]	n.a.	Elaborarea autori	65	59	69	94
Finanțarea serviciilor						
Surse de finanțare						
Finanțarea totală sector [€/ cap de locuitor/ an]		Elaborarea autori	22	29	62	n.a.
Finanțarea totală sector [procent din PIB] [%]		Elaborarea autori	0.34	0.34	0.45	n.a.
Procent costuri servicii finanțate din tarife		Elaborarea autori	34	67	67	n.a.
Procent costuri servicii finanțate din taxe		Elaborarea autori	37	17	13	n.a.
Procent costuri servicii finanțate din transferuri		Elaborarea autori	29	16	20	n.a.
Costurile serviciilor						
Investiția anuală medie [procentul de finanțare totală sector] [%]		Elaborarea autori	77	32	38	n.a.
Investiția anuală medie [€/ cap de locuitor/ an]		Elaborarea autori	17	9	23	n.a.
Investiția estimată necesară realizării obiectivelor [€/ cap de locuitor/ an]	2014-2034	Gov. KS 2014	29	37	43	n.a.
Din care, procent de gestionare a apelor uzate [%]		Elaborarea autori	69	70	61	n.a.
Recuperarea costurilor						
Tariful rezidențial mediu [incl. apă și apă uzată] [€/m ³]	2013	WWRO 2013	0.48	0.57	1.32	n.a.
Cost unitar cu operarea și întreținerea [€/m ³]		Elaborarea autori	0.22	0.45	1.20	n.a.
Acoperirea cheltuielilor operaționale [venit facturat/ cheltuieli din activitatea de exploatare]	2013	WWRO 2013	1.49	1.01	0.96	1.49
Accesibilitate						
Procent de cheltuieli potențiale AAS raportate la un venit mediu [%]	2010	Elaborarea autori	2.3	1.6	2.6	n.a.
Procent de cheltuieli potențiale AAS în raport cu venitul procentului de 40 % din populația cea mai săracă [%]	2010	Elaborarea autori	3.4	2.5	3.8	n.a.
Procent de gospodării cu costuri potențiale AAS peste 5 % din venitul mediu [%]	2010	Elaborarea autori	3.8	1.6	14.1	n.a.
Durabilitatea serviciilor						
Evaluarea durabilității sectorului	n.a.	Elaborarea autori	63	59	64	96

FRI MACEDONIA

Țară candidată UE

Durabilitatea sectorului
Evaluare

61

indicator	An	Sursă	Valoare	Medie candidat UE	Medie Dunăre	Mod optim Dunăre
Context pentru servicii						
Situație socioeconomică						
Populație [m. locuitori]	2013	BM 2015.	2.107	3.053	8.451	n.a.
Creșterea populației [rata compusă de creștere 1990 – 2013] [%]	1990-2013	BM 2015.	0.21	-0.33	-0.37	n.a.
Ponderea populației urbane [%]	2013	BM 2015.	57	51	63	n.a.
PIB pe cap de locuitor, PPP [actual la nivel internațional \$]	2013	BM 2015.	11.802	11,154	16,902	n.a.
Rata sărăciei [2.50 \$ pe zi [PPP] [% din pop]]	2008	BM 2015.	9.00	3.55	1.65	n.a.
Organizare administrativă						
Nr. unităților guvernamentale locale [municipalități]	2014	SSO 2015	80	85	1,987	n.a.
Dimensiune medie a unităților guvernamentale locale [locuitori]	2013	Elaborarea autori	26,339	35,850	4,253	n.a.
Resurse de apă						
Disponibilitate totală resurse regenerabile de apă [m ³ /cap de locuitor/an]	2008-2012	FAO Aquastat 2015	3,039	8,128	7,070	n.a.
Retragerea anuală de apă proaspătă, menajeră [% din consumul total]	2013	BM 2015.	21	18	26	n.a.
Ponderea apelor de suprafață ca sursă de apă potabilă [%]	2014	ICPDR 2015	50	42	31	n.a.
Organizarea serviciilor						
Numărul furnizorilor oficiali de servicii de distribuție a apei	2014	ADKOM 2014	68	75	661	n.a.
Populația medie deservită [locuitori]	2013	Elaborarea autori	23,241	28,963	9,496	n.a.
Tipul dominant de furnizor de servicii	Întreprindere publică municipală comunală					
Domeniul de aplicare a serviciului	Apă, canalizare și deșeuri municipale					
Proprietate	Guverne locale (orașul Skopje)					
Domeniul geografic de aplicare	Frontiere administrative municipale (orașul Skopje)					
Legea privind serviciile în domeniul apei?	Da					
Minister de resort unic?	Nu					
Agenzie de reglementare?	Nu					
Indicatorii de performanță ai utilităților publice sunt disponibili public?	Nu					
Asociație națională de servicii de utilități publice?	Da [ADKOM pentru serviciile municipale]					
Participarea sectorului privat	Numai un operator privat					
Acces la servicii						
Alimentară cu apă						
Alimentare cu apă curentă – medie [%]	2012	Elaborarea autori	92	89	83	100
Alimentare cu apă curentă – 40% reprez. clasa de jos [%]	2012	Elaborarea autori	83	81	76	100
Alimentare cu apă curentă – sub 2,50 \$/zi [PPP] [%]	–	–	–	73	61	100
Inclusiv din rețeaua publică – media [%]	2012	Eptisa-Geing 2014	75	71	74	99

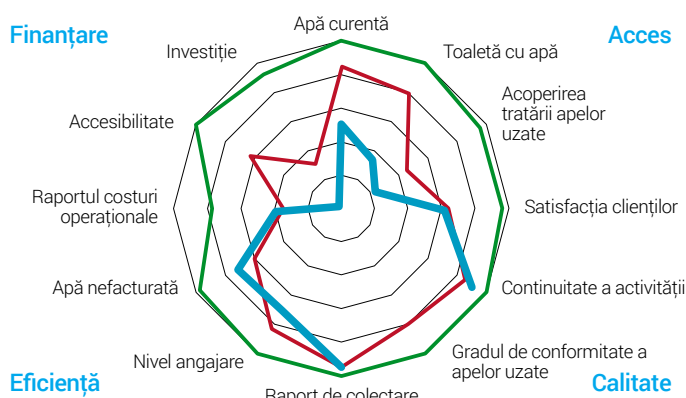
Canalizare						
Toaletă cu apă – medie [%]	2012	Elaborarea autori	86	90	79	99
Toaletă cu apă – 40% reprez. clasa de jos	2012	Elaborarea autori	67	81	70	98
Toaletă cu apă – sub 2,50 \$/zi [PPP] [%]	–	–	–	76	54	100
Inclusiv cu canalizare – media [%]	2011	SSO 2011	60	53	66	94
Tratarea apelor uzate						
Racordat la instalația de tratare a apelor uzate [%]	2012	MoEPP 2011	13	9	45	95
Performanța serviciilor						
Calitatea serviciilor						
Consumul de apă menajeră [litri/ locuitor/ zi]	2013	IBNet 2015	158	165	122	n.a.
Continuitatea furnizării apei [ore/ zi]	2013	IBNet 2015	24	19	20	24
Calitatea apei potabile [% dintre probe în deplină conformitate]	2009	IPH 2014	95	83	93	99.9
Calitatea tratării apelor uzate [% dintre probe în deplină conformitate]	–	–	–	n.a.	79	100
Blocaje ale sistemelor de canalizare [număr/ km/ an]	2013	IBNet 2015	5.5	9.3	5.0	0.2
Satisfacția clienților [% din populație mulțumită de servicii]	2013	Gallup 2013	66	63	63	95
Eficiență						
Apă nefacturată [%]	2013	IBNet 2015	63	50	35	16
Apă nefacturată [m ³ /km/zi]	2013	IBNet 2015	101	41	35	5
Productivitatea personalului [apă și apă uzată] [numărul de angajați/ 1.000 racorduri]	2013	IBNet 2015	8.2	11.5	9.6	2.0
Productivitatea personalului [apă și apă uzată] [numărul de angajați/1,000 locuitori deserviți]	2013	IBNet 2015	1.8	2.4	1.7	0.4
Rata de colectare a facturilor [venit în numerar/ venit facturat] [%]	2013	IBNet 2015	92	85	98	116
Nivel de contorizare [bransări la contoare/ racorduri] [%]	2012	Estim. de spec.	84	81	84	100
Indice de performanță pentru companiile de apă [IPCA]	n.a.	Elaborarea autori	62	59	69	94
Finanțarea serviciilor						
Surse de finanțare						
Finanțarea totală sector [€/ cap de locuitor/ an]		Elaborarea autori	31	29	62	n.a.
Finanțarea totală sector [procent din PIB] [%]		Elaborarea autori	0.34	0.34	0.45	n.a.
Procent costuri servicii finanțate din tarife		Elaborarea autori	71	67	67	n.a.
Procent costuri servicii finanțate din taxe		Elaborarea autori	21	17	13	n.a.
Procent costuri servicii finanțate din transferuri		Elaborarea autori	8	16	20	n.a.
Costurile serviciilor						
Investiția anuală medie [procentul de finanțare totală sector] [%]		Elaborarea autori	33	32	38	n.a.
Investiția anuală medie [€/ cap de locuitor/ an]		Elaborarea autori	10	9	23	n.a.
Investiția estimată necesară realizării obiectivelor [€/ cap de locuitor/ an]	2014-2030	Eptisa-Geing 2014	20	37	43	n.a.
Din care, procent de gestionare a apelor uzate [%]		Elaborarea autori	70	70	61	n.a.
Recuperarea costurilor						
Tariful rezidențial mediu [incl. apă și apă uzată] [€/m ³]	2013	ADKOM 2014	0.59	0.57	1.32	n.a.
Cost unitar cu operarea și întreținerea [€/m ³]		Elaborarea autori	0.48	0.45	1.20	n.a.
Acoperirea cheltuielilor operaționale [venit facturat/ cheltuieli din activitatea de exploatare]	2013	IBNet 2015	1.05	1.01	0.96	1.49
Accesibilitate						
Procent de cheltuieli potențiale AAS raportate la un venit mediu [%]	2008	Elaborarea autori	1.7	1.6	2.6	n.a.
Procent de cheltuieli potențiale AAS în raport cu venitul procentului de 40 % din populația cea mai săracă [%]	2008	Elaborarea autori	2.9	2.5	3.8	n.a.
Procent de gospodării cu costuri potențiale AAS peste 5 % din venitul mediu [%]	2008	Elaborarea autori	2.4	1.6	14.1	n.a.
Durabilitatea serviciilor						
Evaluarea durabilității sectorului	n.a.	Elaborarea autori	61	59	64	96

MOLDOVA

Țară din afara UE

Durabilitatea sectorului
Evaluare

50

indicator	An	Sursă	Valoare	Medie candidat UE	Medie Dunăre	Mod optim Dunăre
-----------	----	-------	---------	-------------------	--------------	------------------

Context pentru servicii

Situație socioeconomică

Populație [m. locuitori]	2013	BM 2015.	3.559	24.524	8.451	n.a.
Creșterea populației [rata compusă de creștere 1990 – 2013] [%]	1990-2013	BM 2015.	-0.16	-0.54	-0.37	n.a.
Ponderea populației urbane [%]	2013	BM 2015.	45	67	63	n.a.
PIB pe cap de locuitor, PPP [actual la nivel internațional \$]	2013	BM 2015.	4,669	8,489	16,902	n.a.
Rata sărăciei [2.50 \$ pe zi [PPP] [% din pop]]	2011	BM 2015.	7.07	0.64	1.65	n.a.

Organizare administrativă

Nr. unităților guvernamentale locale [municipalități]	2011	IMF 2012	981	6,303	1,987	n.a.
Dimensiune medie a unităților guvernamentale locale [locuitori]	2013	Elaborarea autori	3,628	3,891	4,253	n.a.

Resurse de apă

Disponibilitate totală resurse regenerabile de apă [m ³ /cap de locuitor/an]	2008-2012	FAO Aquastat 2015	3,315	9,156	7,070	n.a.
Retragerea anuală de apă proaspătă, menajeră [% din consumul total]	2013	BM 2015.	14	20	26	n.a.
Ponderea apelor de suprafață ca sursă de apă potabilă [%]	2014	ICPDR 2015	33	27	31	n.a.

Organizarea serviciilor

Numărul furnizorilor oficiali de servicii de distribuție a apei	2012	AMAC 2015	52	824	661	n.a.
Populația medie deservită [locuitori]	2013	Elaborarea autori	29,430	18,882	9,496	n.a.
Tipul dominant de furnizor de servicii	Societăți pe acțiuni în domeniul apei și al canalizării					
Domeniul de aplicare a serviciului	Apă și/sau canalizare					
Proprietate	Deținut de stat					
Domeniul geografic de aplicare	Municipal					
Legea privind serviciile în domeniul apei?	Da					
Minister de resort unic?	Nu					
Agenție de reglementare?	Da [ANRE]					
Indicatorii de performanță ai utilităților publice sunt disponibili public?	Da [www.amac.md]					
Asociație națională de servicii de utilități publice?	Da [AMAC pentru apă și apă uzată cu acoperire limitată]					
Participarea sectorului privat	Nu					

Acces la servicii

Alimentară cu apă

Alimentare cu apă curentă – medie [%]	2010	Elaborarea autori	51	71	83	100
Alimentare cu apă curentă – 40% reprez. clasa de jos [%]	2010	Elaborarea autori	27	61	76	100
Alimentare cu apă curentă – sub 2,50 \$/zi [PPP] [%]	2010	Elaborarea autori	10	39	61	100
Inclusiv din rețeaua publică – media [%]	2010	BNS 2010	43	63	74	99

Canalizare						
Toaletă cu apă – medie [%]	2010	Elaborarea autori	35	69	79	99
Toaletă cu apă – 40% reprez. clasa de jos	2010	Elaborarea autori	15	60	70	98
Toaletă cu apă – sub 2,50 \$/zi [PPP] [%]	2010	Elaborarea autori	5	38	54	100
Inclusiv cu canalizare – media [%]	2012	IBNet 2015	38	70	66	94
Tratarea apelor uzate						
Racordat la instalația de tratare a apelor uzate [%]	2013	IBNet 2015	24	36	45	95
Performanța serviciilor						
Calitatea serviciilor						
Consumul de apă menajeră [litri/ locuitor/ zi]	2012	AMAC 2015	126	116	122	n.a.
Continuitatea furnizării apei [ore/ zi]	2012	IBNet 2015	21	17	20	24
Calitatea apei potabile [% dintre probe în deplină conformitate]	2014	Mediu 2014	86	86	93	99.9
Calitatea tratării apelor uzate [% dintre probe în deplină conformitate]	–	–	–	n.a.	79	100
Blocaje ale sistemelor de canalizare [număr/ km/ an]	2013	IBNet 2015	12.1	12.1	5.0	0.2
Satisfacția clienților [% din populație mulțumită de servicii]	2013	Gallup 2013	61	44	63	95
Eficiență						
Apă nefacturată [%]	2013	IBNet 2015	41	31	35	16
Apă nefacturată [m ³ /km/zi]	2013	IBNet 2015	25.5	59	35	5
Productivitatea personalului [apă și apă uzată] [numărul de angajați/ 1.000 racorduri]	2012	AMAC 2015	13.3	13.3	9.6	2.0
Productivitatea personalului [apă și apă uzată] [numărul de angajați/1,000 locuitori deserviți]	2013	IBNet 2015	2.2	2.0	1.7	0.4
Rata de colectare a facturilor [venit în numerar/ venit facturat] [%]	2012	AMAC 2015	92	98	98	116
Nivel de contorizare [bransări la contoare/ racorduri] [%]	2012	IBNet 2015	80	70	84	100
Indice de performanță pentru companiile de apă [IPCA]	n.a.	Elaborarea autori	58	59	69	94
Finanțarea serviciilor						
Surse de finanțare						
Finanțarea totală sector [€/ cap de locuitor/ an]		Elaborarea autori	17	21	62	n.a.
Finanțarea totală sector [procent din PIB] [%]		Elaborarea autori	0.50	0.35	0.45	n.a.
Procent costuri servicii finanțate din tarife		Elaborarea autori	86	65	67	n.a.
Procent costuri servicii finanțate din taxe		Elaborarea autori	5	30	13	n.a.
Procent costuri servicii finanțate din transferuri		Elaborarea autori	9	5	20	n.a.
Costurile serviciilor						
Investiția anuală medie [procentul de finanțare totală sector] [%]		Elaborarea autori	13	14	38	n.a.
Investiția anuală medie [€/ cap de locuitor/ an]		Elaborarea autori	2	3	23	n.a.
Investiția estimată necesară realizării obiectivelor [€/ cap de locuitor/ an]	2013-2017	Eptisa 2012	11	15	43	n.a.
Din care, procent de gestionare a apelor uzate [%]		Elaborarea autori	67	42	61	n.a.
Recuperarea costurilor						
Tariful rezidențial mediu [incl. apă și apă uzată] [€/m ³]	2012	AMAC 2015	0.85	0.51	1.32	n.a.
Cost unitar cu operarea și întreținerea [€/m ³]		Elaborarea autori	0.76	0.69	1.20	n.a.
Acoperirea cheltuielilor operaționale [venit facturat/ cheltuieli din activitatea de exploatare]	2012	IBNet 2015	0.99	0.75	0.96	1.49
Accesibilitate						
Procent de cheltuieli potențiale AAS raportate la un venit mediu [%]	2010	Elaborarea autori	4.5	2.1	2.6	n.a.
Procent de cheltuieli potențiale AAS în raport cu venitul procentului de 40 % din populația cea mai săracă [%]	2010	Elaborarea autori	6.8	2.9	3.8	n.a.
Procent de gospodării cu costuri potențiale AAS peste 5 % din venitul mediu [%]	2010	Elaborarea autori	32.2	2.7	14.1	n.a.
Durabilitatea serviciilor						
Evaluarea durabilității sectorului	n.a.	Elaborarea autori	50	54	64	96

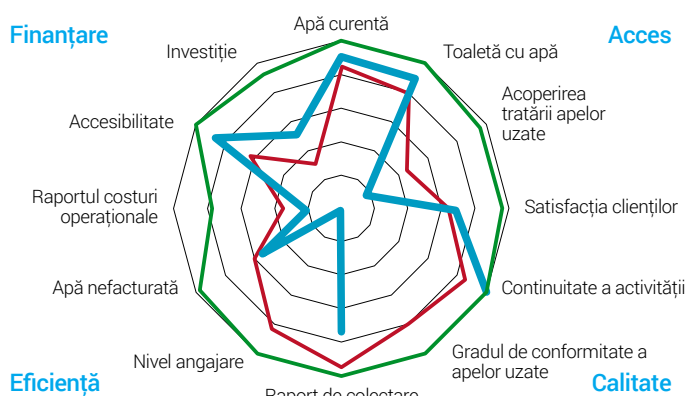

MUNTENEGRU

Țară candidată UE

Durabilitatea sectorului
Evaluare

59

Indicator	Year	Source	Value	EU cand. average	Danube average	Danube best
Context pentru servicii						
Situație socioeconomică						
Populație [m. locuitori]	2013	BM 2015.	0.621	3.053	8.451	n.a.
Creșterea populației [rata compusă de creștere 1990 – 2013] [%]	1990-2013	BM 2015.	0.05	-0.33	-0.37	n.a.
Ponderea populației urbane [%]	2013	BM 2015.	64	51	63	n.a.
PIB pe cap de locuitor, PPP [actual la nivel internațional \$]	2013	BM 2015.	14,318	11,154	16,902	n.a.
Rata sărăciei [2.50 \$ pe zi [PPP] [% din pop]]	2011	BM 2015.	1.41	3.55	1.65	n.a.
Organizare administrativă						
Nr. unităților guvernamentale locale [municipalități]	2014	Monstat 2013	23	85	1,987	n.a.
Dimensiune medie a unităților guvernamentale locale [locuitori]	2013	Elaborarea autori	27,017	35,850	4,253	n.a.
Resurse de apă						
Disponibilitate totală resurse regenerabile de apă [m ³ /cap de locuitor/an]	–	–	–	8,128	7,070	n.a.
Retragerea anuală de apă proaspătă, menajeră [% din consumul total]	2013	BM 2015.	60	18	26	n.a.
Ponderea apelor de suprafață ca sursă de apă potabilă [%]	2014	ICPDR 2015	10	42	31	n.a.
Organizarea serviciilor						
Numărul furnizorilor oficiali de servicii de distribuție a apei	2012	MRT 2012a	22	75	661	n.a.
Populația medie deservită [locuitori]	2013	Elaborarea autori	21,466	28,963	9,496	n.a.
Tipul dominant de furnizor de servicii	Companii locale/municipale de utilități publice					
Domeniul de aplicare a serviciului	Apă și canalizare					
Proprietate	Municipală					
Domeniul geografic de aplicare	Unul la câteva orașe					
Legea privind serviciile în domeniul apei?	Da					
Minister de resort unic?	Nu					
Agenție de reglementare?	Nu					
Indicatorii de performanță ai utilităților publice sunt disponibili public?	Nu					
Asociație națională de servicii de utilități publice?	Da [UVCG pentru apă și apă uzată cu acoperire extinsă]					
Participarea sectorului privat	Nu					
Acces la servicii						
Alimentară cu apă						
Alimentare cu apă curentă – medie [%]	2011	Elaborarea autori	91	89	83	100
Alimentare cu apă curentă – 40% reprez. clasa de jos [%]	2011	Elaborarea autori	87	81	76	100
Alimentare cu apă curentă – sub 2,50 \$/zi [PPP] [%]	2011	Elaborarea autori	72	73	61	100
Inclusiv din rețeaua publică – media [%]	2012	Elaborarea autori	76	71	74	99

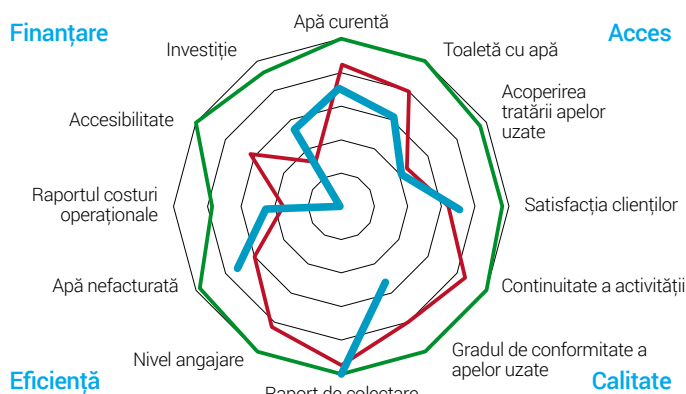
Canalizare						
Toaletă cu apă – medie [%]	2011	Elaborarea autori	89	90	79	99
Toaletă cu apă – 40% reprez. clasa de jos	2011	Elaborarea autori	84	81	70	98
Toaletă cu apă – sub 2,50 \$/zi [PPP] [%]	2011	Elaborarea autori	66	76	54	100
Inclusiv cu canalizare – media [%]	2012	Elaborarea autori	43	53	66	94
Tratarea apelor uzate						
Racordat la instalația de tratare a apelor uzate [%]	2012	MRT 2012a	18	9	45	95
Performanța serviciilor						
Calitatea serviciilor						
Consumul de apă menajeră [litri/ locuitor/ zi]	2012	MRT 2012a	237	165	122	n.a.
Continuitatea furnizării apei [ore/ zi]	2010	MRT 2012a	23.8	19	20	24
Calitatea apei potabile [% dintre probe în deplină conformitate]	2012	MRT 2012a	86	83	93	99.9
Calitatea tratării apelor uzate [% dintre probe în deplină conformitate]	–	–	–	n.a.	79	100
Blocaje ale sistemelor de canalizare [număr/ km/ an]	–	–	–	9.3	5.0	0.2
Satisfacția clienților [% din populație mulțumită de servicii]	2013	Gallup 2013	69	63	63	95
Eficiență						
Apă nefacturată [%]	2012	MRT 2012a	59	50	35	16
Apă nefacturată [m ³ /km/zi]	2012	Elaborarea autori	39	41	35	5
Productivitatea personalului [apă și apă uzată] [numărul de angajați/ 1.000 racorduri]	2012	MRT 2012a	10.3	11.5	9.6	2.0
Productivitatea personalului [apă și apă uzată] [numărul de angajați/1,000 locuitori deserviți]	2012	Estim. de spec.	7.3	2.4	1.7	0.4
Rata de colectare a facturilor [venit în numerar/ venit facturat] [%]	2012	MRT 2012a	72	85	98	116
Nivel de contorizare [bransări la contoare/ racorduri] [%]	–	–	–	81	84	100
Indice de performanță pentru companiile de apă [IPCA]	n.a.	Elaborarea autori	48	59	69	94
Finanțarea serviciilor						
Surse de finanțare						
Finanțarea totală sector [€/ cap de locuitor/ an]		Elaborarea autori	78	29	62	n.a.
Finanțarea totală sector [procent din PIB] [%]		Elaborarea autori	0.72	0.34	0.45	n.a.
Procent costuri servicii finanțate din tarife		Elaborarea autori	35	67	67	n.a.
Procent costuri servicii finanțate din taxe		Elaborarea autori	42	17	13	n.a.
Procent costuri servicii finanțate din transferuri		Elaborarea autori	23	16	20	n.a.
Costurile serviciilor						
Investiția anuală medie [procentul de finanțare totală sector] [%]		Elaborarea autori	54	32	38	n.a.
Investiția anuală medie [€/ cap de locuitor/ an]		Elaborarea autori	42	9	23	n.a.
Investiția estimată necesară realizării obiectivelor [€/ cap de locuitor/ an]	2005-2028	MRT 2005	54	37	43	n.a.
Din care, procent de gestionare a apelor uzate [%]		Elaborarea autori	69	70	61	n.a.
Recuperarea costurilor						
Tariful rezidențial mediu [incl. apă și apă uzată] [€/m ³]	2012	MRT 2012a	0.67	0.57	1.32	n.a.
Cost unitar cu operarea și întreținerea [€/m ³]		Elaborarea autori	0.55	0.45	1.20	n.a.
Acoperirea cheltuielilor operaționale [venit facturat/ cheltuieli din activitatea de exploatare]	2012	MRT 2012b	0.76	1.01	0.96	1.49
Accesibilitate						
Procent de cheltuieli potențiale AAS raportate la un venit mediu [%]	2011	Elaborarea autori	1.6	1.6	2.6	n.a.
Procent de cheltuieli potențiale AAS în raport cu venitul procentului de 40 % din populația cea mai săracă [%]	2011	Elaborarea autori	2.4	2.5	3.8	n.a.
Procent de gospodării cu costuri potențiale AAS peste 5 % din venitul mediu [%]	2011	Elaborarea autori	1.0	1.6	14.1	n.a.
Durabilitatea serviciilor						
Evaluarea durabilității sectorului	n.a.	Elaborarea autori	59	59	64	96

ROMÂNIA

Stat membru UE

Durabilitatea sectorului
Evaluare

56

Indicator	An	Sursă	Valoare	Medie candidat UE	Medie Dunăre	Mod optim Dunăre
Context pentru servicii						
Situația socioeconomică						
Populație [m. locuitori]	2013	BM 2015.	19.964	8.481	8.451	n.a.
Creșterea populației [rata compusă de creștere 1990 – 2013] [%]	1990-2013	BM 2015.	-0.65	-0.26	-0.37	n.a.
Ponderea populației urbane [%]	2013	BM 2015.	54	63	63	n.a.
PIB pe cap de locuitor, PPP [actual la nivel internațional \$]	2013	BM 2015.	18,635	24,535	16,902	n.a.
Rata sărăciei [2.50 \$ pe zi [PPP] [% din pop]]	2012	BM 2015.	3.96	1.86	1.65	n.a.
Organizare administrativă						
Nr. unităților guvernamentale locale [municipalități]	2014	INS 2015a	3,181	2,335	1,987	n.a.
Dimensiune medie a unităților guvernamentale locale [locuitori]	2013	Elaborarea autori	6,276	3,632	4,253	n.a.
Resurse de apă						
Disponibilitate totală resurse regenerabile de apă [m ³ /cap de locuitor/an]	2008-2012	FAO Aquastat 2015	9,740	10,142	7,070	n.a.
Retragerea anuală de apă proaspătă, menajeră [% din consumul total]	2013	BM 2015.	22	38	26	n.a.
Ponderea apelor de suprafață ca sursă de apă potabilă [%]	2014	ICPDR 2015	50	16	31	n.a.
Organizarea serviciilor						
Numărul furnizorilor oficiali de servicii de distribuție a apei	2014	ANRSC 2015	226	1,060	661	n.a.
Populația medie deservită [locuitori]	2013	Elaborarea autori	54,679	6,643	9,496	n.a.
Tipul dominant de furnizor de servicii	Regional					
Domeniul de aplicare a serviciului	Apă și/sau canalizare					
Proprietate	Municipală și regională					
Domeniul geografic de aplicare	Municipal și regional					
Legea privind serviciile în domeniul apei?	Da					
Minister de resort unic?	Da [Ministerul mediului și schimbărilor climatice]					
Agenzie de reglementare?	Da [ANRSC]					
Indicatorii de performanță ai utilităților publice sunt disponibili public?	Nu					
Asociație națională de servicii de utilități publice?	Da [ARA pentru apă și apă uzată cu acoperire extinsă]					
Participarea sectorului privat	Da					
Acces la servicii						
Alimentare cu apă						
Alimentare cu apă curentă – medie [%]	2012	Elaborarea autori	71	91	83	100
Alimentare cu apă curentă – 40% reprez. clasa de jos [%]	2012	Elaborarea autori	54	85	76	100
Alimentare cu apă curentă – sub 2,50 \$/zi [PPP] [%]	2012	Elaborarea autori	32	77	61	100
Inclusiv din rețeaua publică – media [%]	2013	INS 2014b	62	83	74	99

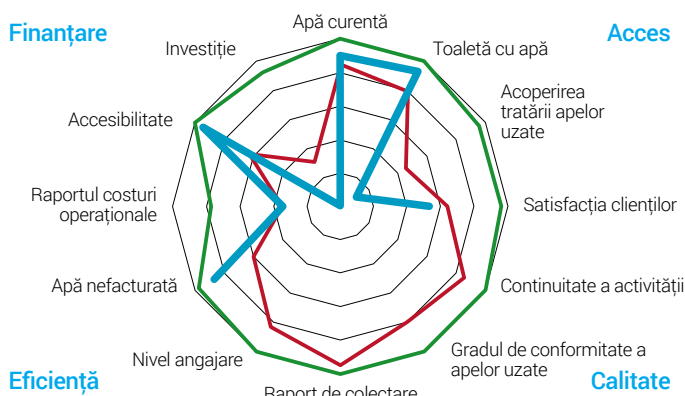
Canalizare						
Toaletă cu apă – medie [%]	2012	Elaborarea autori	61	83	79	99
Toaletă cu apă – 40% reprez. clasa de jos	2012	Elaborarea autori	42	74	70	98
Toaletă cu apă – sub 2,50 \$/zi [PPP] [%]	2012	Elaborarea autori	20	63	54	100
Inclusiv cu canalizare – media [%]	2013	INS 2014a	47	67	66	94
Tratarea apelor uzate						
Racordat la instalația de tratare a apelor uzate [%]	2013	INS 2015b	41	62	45	95
Performanța serviciilor						
Calitatea serviciilor						
Consumul de apă menajeră [litri/ locuitor/ zi]	2013	INS 2015a	136	113	122	n.a.
Continuitatea furnizării apei [ore/ zi]	–	–	–	24	20	24
Calitatea apei potabile [% dintre probe în deplină conformitate]	2010	MS 2010	93	96	93	99.9
Calitatea tratării apelor uzate [% dintre probe în deplină conformitate]	2013	Eurostat 2014	53	79	79	100
Blocaje ale sistemelor de canalizare [număr/ km/ an]	–	–	–	3.0	5.0	0.2
Satisfacția clienților [% din populație mulțumită de servicii]	2013	Gallup 2013	70	78	63	95
Eficiență						
Apă nefacturată [%]	2012	ANRSC 2015 & ARA 2015	45	34	35	16
Apă nefacturată [m ³ /km/zi]	2013	INS 2014b	26	14	35	5
Productivitatea personalului [apă și apă uzată] [numărul de angajați/ 1.000 racorduri]	2012	ANRSC 2015 & ARA 2015	18	8.7	9.6	2.0
Productivitatea personalului [apă și apă uzată] [numărul de angajați/1,000 locuitori deserviți]	–	–	–	1.0	1.7	0.4
Rata de colectare a facturilor [venit în numerar/ venit facturat] [%]	2010	IBNet 2015	112	102	98	116
Nivel de contorizare [branșări la contoare/ racorduri] [%]	2012	INS 2015a	89	96	84	100
Indice de performanță pentru companiile de apă [IPCA]	n.a.	Elaborarea autori	68	80	69	94
Finanțarea serviciilor						
Surse de finanțare						
Finanțarea totală sector [€/ cap de locuitor/ an]		Elaborarea autori	87	101	62	n.a.
Finanțarea totală sector [procent din PIB] [%]		Elaborarea autori	0.64	0.55	0.45	n.a.
Procent costuri servicii finanțate din tarife		Elaborarea autori	55	65	67	n.a.
Procent costuri servicii finanțate din taxe		Elaborarea autori	9	10	13	n.a.
Procent costuri servicii finanțate din transferuri		Elaborarea autori	36	25	20	n.a.
Costurile serviciilor						
Investiția anuală medie [procentul de finanțare totală sector] [%]		Elaborarea autori	49	42	38	n.a.
Investiția anuală medie [€/ cap de locuitor/ an]		Elaborarea autori	43	42	23	n.a.
Investiția estimată necesară realizării obiectivelor [€/ cap de locuitor/ an]	2007-2013	GHK 2006a	62	65	43	n.a.
Din care, procent de gestionare a apelor uzate [%]		Elaborarea autori	56	64	61	n.a.
Recuperarea costurilor						
Tariful rezidențial mediu [incl. apă și apă uzată] [€/m ³]	2013	Elaborarea autori	1.60	2.18	1.32	n.a.
Cost unitar cu operarea și întreținerea [€/m ³]		Elaborarea autori	1.45	1.77	1.20	n.a.
Acoperirea cheltuielilor operaționale [venit facturat/ cheltuieli din activitatea de exploatare]	2010	IBNet 2015	1.08	1.10	0.96	1.49
Accesibilitate						
Procent de cheltuieli potențiale AAS raportate la un venit mediu [%]	2012	Elaborarea autori	5.3	3.1	2.6	n.a.
Procent de cheltuieli potențiale AAS în raport cu venitul procentului de 40 % din populația cea mai săracă [%]	2012	Elaborarea autori	7.8	4.7	3.8	n.a.
Procent de gospodărie cu costuri potențiale AAS peste 5 % din venitul mediu [%]	2012	Elaborarea autori	44.1	24.7	14.1	n.a.
Durabilitatea serviciilor						
Evaluarea durabilității sectorului	n.a.	Elaborarea autori	56	74	64	96

SERBIA

Țară candidată UE

Durabilitatea sectorului
Evaluare

61

Indicator	Year	Source	Value	EU cand. average	Danube average	Danube best
Context pentru servicii						
Situație socioeconomică						
Populație [m. locuitori]	2013	BM 2015.	7.164	3.053	8.451	n.a.
Creșterea populației [rata compusă de creștere 1990 – 2013] [%]	1990-2013	BM 2015.	-0.25	-0.33	-0.37	n.a.
Ponderea populației urbane [%]	2013	BM 2015.	55	51	63	n.a.
PIB pe cap de locuitor, PPP [actual la nivel internațional \$]	2013	BM 2015.	12,374	11,154	16,902	n.a.
Rata sărăciei [2.50 \$ pe zi [PPP] [% din pop]]	2011	BM 2015.	1.77	3.55	1.65	n.a.
Organizare administrativă						
Nr. unităților guvernamentale locale [municipalități]	2013	RZS 2014	168	85	1,987	n.a.
Dimensiune medie a unităților guvernamentale locale [locuitori]	2013	Elaborarea autori	42,643	35,850	4,253	n.a.
Resurse de apă						
Disponibilitate totală resurse regenerabile de apă [m ³ /cap de locuitor/an]	2008-2012	FAO Aquastat 2015	16,979	8,128	7,070	n.a.
Retragerea anuală de apă proaspătă, menajeră [% din consumul total]	2013	BM 2015.	17	18	26	n.a.
Ponderea apelor de suprafață ca sursă de apă potabilă [%]	2014	ICPDR 2015	27	42	31	n.a.
Organizarea serviciilor						
Numărul furnizorilor oficiali de servicii de distribuție a apei	2012	RZS 2012b	152	75	661	n.a.
Populația medie deservită [locuitori]	2013	Elaborarea autori	35,349	28,963	9,496	n.a.
Tipul dominant de furnizor de servicii	Companii locale/municipale de utilități publice					
Domeniul de aplicare a serviciului	Apă și canalizare					
Proprietate	De stat					
Domeniul geografic de aplicare	Unul la câteva municipalități					
Legea privind serviciile în domeniul apei?	Da					
Minister de resort unic?	Nu					
Agenție de reglementare?	Nu					
Indicatorii de performanță ai utilităților publice sunt disponibili public?	Nu					
Asociație națională de servicii de utilități publice?	Da [WSAS pentru apă și apă uzată și UTVSI pentru profesioniștii din domeniul apei]					
Participarea sectorului privat	Nu					
Acces la servicii						
Alimentară cu apă						
Alimentare cu apă curentă – medie [%]	2012	Elaborarea autori	90	89	83	100
Alimentare cu apă curentă – 40% reprez. clasa de jos [%]	2012	Elaborarea autori	80	81	76	100
Alimentare cu apă curentă – sub 2,50 \$/zi [PPP] [%]	–	–	–	73	61	100
Inclusiv din rețeaua publică – media [%]	2011	RZS 2011	75	71	74	99

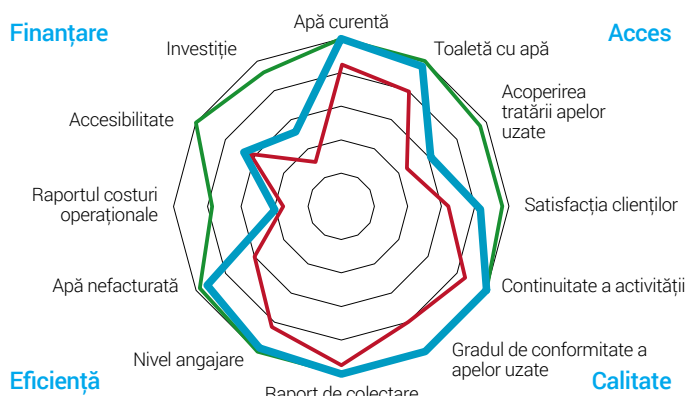
Canalizare						
Toaletă cu apă – medie [%]	2012	Elaborarea autori	93	90	79	99
Toaletă cu apă – 40% reprez. clasa de jos	2012	Elaborarea autori	84	81	70	98
Toaletă cu apă – sub 2,50 \$/zi [PPP] [%]	–	–	–	76	54	100
Inclusiv cu canalizare – media [%]	2012	RZS 2012b	59	53	66	94
Tratarea apelor uzate						
Racordat la instalația de tratare a apelor uzate [%]	2012	RZS 2012b	11	9	45	95
Performanța serviciilor						
Calitatea serviciilor						
Consumul de apă menajeră [litri/ locuitor/ zi]	2011	RZS 2012a & RZS 2012b	203	165	122	n.a.
Continuitatea furnizării apei [ore/ zi]	–	–	–	19	20	24
Calitatea apei potabile [% dintre probe în deplină conformitate]	2010	Batut 2010	73	83	93	99.9
Calitatea tratării apelor uzate [% dintre probe în deplină conformitate]	–	–	–	n.a.	79	100
Blocaje ale sistemelor de canalizare [număr/ km/ an]	–	–	–	9.3	5.0	0.2
Satisfacția clienților [% din populație mulțumită de servicii]	2013	Gallup 2013	51	63	63	95
Eficiență						
Apă nefacturată [%]	2011	RZS 2012a & RZS 2012b	32	50	35	16
Apă nefacturată [m ³ /km/zi]	2011	RZS 2012a & RZS 2012b	16	41	35	5
Productivitatea personalului [apă și apă uzată] [numărul de angajați/ 1.000 racorduri]	2011	RZS 2012b	11.9	11.5	9.6	2.0
Productivitatea personalului [apă și apă uzată] [numărul de angajați/1,000 locuitori deserviți]	–	–	–	2.4	1.7	0.4
Rata de colectare a facturilor [venit în numerar/ venit facturat] [%]	2011	IPM 2015	89	85	98	116
Nivel de contorizare [branșări la contoare/ racorduri] [%]	2011	RZS 2012a & RZS 2012b	84	81	84	100
Indice de performanță pentru companiile de apă [IPCA]	n.a.	Elaborarea autori	65	59	69	94
Finanțarea serviciilor						
Surse de finanțare						
Finanțarea totală sector [€/ cap de locuitor/ an]		Elaborarea autori	27	29	62	n.a.
Finanțarea totală sector [procent din PIB] [%]		Elaborarea autori	0.30	0.34	0.45	n.a.
Procent costuri servicii finanțate din tarife		Elaborarea autori	82	67	67	n.a.
Procent costuri servicii finanțate din taxe		Elaborarea autori	6	17	13	n.a.
Procent costuri servicii finanțate din transferuri		Elaborarea autori	12	16	20	n.a.
Costurile serviciilor						
Investiția anuală medie [procentul de finanțare totală sector] [%]		Elaborarea autori	14	32	38	n.a.
Investiția anuală medie [€/ cap de locuitor/ an]		Elaborarea autori	4	9	23	n.a.
Investiția estimată necesară realizării obiectivelor [€/ cap de locuitor/ an]	2011-2030	MEMSP 2011	32	37	43	n.a.
Din care, procent de gestionare a apelor uzate [%]		Elaborarea autori	72	70	61	n.a.
Recuperarea costurilor						
Tariful rezidențial mediu [incl. apă și apă uzată] [€/m ³]	2012	PKS 2013	0.48	0.57	1.32	n.a.
Cost unitar cu operarea și întreținerea [€/m ³]		Elaborarea autori	0.42	0.45	1.20	n.a.
Acoperirea cheltuielilor operaționale [venit facturat/ cheltuieli din activitatea de exploatare]	2012	SBRA 2015	0.95	1.01	0.96	1.49
Accesibilitate						
Procent de cheltuieli potențiale AAS raportate la un venit mediu [%]	2010	Elaborarea autori	1.2	1.6	2.6	n.a.
Procent de cheltuieli potențiale AAS în raport cu venitul procentului de 40 % din populația cea mai săracă [%]	2010	Elaborarea autori	1.9	2.5	3.8	n.a.
Procent de gospodăria cu costuri potențiale AAS peste 5 % din venitul mediu [%]	2010	Elaborarea autori	0.3	1.6	14.1	n.a.
Durabilitatea serviciilor						
Evaluarea durabilității sectorului	n.a.	Elaborarea autori	61	59	64	96

SLOVACIA

Stat membru UE

Durabilitatea sectorului Evaluare

82

Indicator	An	Sursă	Valoare	Medie candidat UE	Medie Dunăre	Mod optim Dunăre
Context pentru servicii						
Situație socioeconomică						
Populație [m. locuitori]	2013	BM 2015.	5,414	8,481	8,451	n.a.
Creșterea populației [rata compusă de creștere 1990 – 2013] [%]	1990-2013	BM 2015.	0.09	-0.26	-0.37	n.a.
Ponderea populației urbane [%]	2013	BM 2015.	54	63	63	n.a.
PIB pe cap de locuitor, PPP [actual la nivel internațional \$]	2013	BM 2015.	26,114	24,535	16,902	n.a.
Rata sărăciei [2.50 \$ pe zi [PPP] [% din pop]]	2011	BM 2015.	0.67	1.86	1.65	n.a.
Organizare administrativă						
Nr. unităților guvernamentale locale [municipalități]	2014	MinV 2015	2,883	2,335	1,987	n.a.
Dimensiune medie a unităților guvernamentale locale [locuitori]	2013	Elaborarea autori	1,878	3,632	4,253	n.a.
Resurse de apă						
Disponibilitate totală resurse regenerabile de apă [m ³ /cap de locuitor/an]	2008-2012	FAO Aquastat 2015	9,199	10,142	7,070	n.a.
Retragerea anuală de apă proaspătă, menajeră [% din consumul total]	2013	BM 2015.	47	38	26	n.a.
Ponderea apelor de suprafață ca sursă de apă potabilă [%]	2014	ICPDR 2015	17	16	31	n.a.
Organizarea serviciilor						
Numărul furnizorilor oficiali de servicii de distribuție a apei	2012	Estim. de spec.	17	1,060	661	n.a.
Populația medie deservită [locuitori]	2013	Elaborarea autori	277,074	6,643	9,496	n.a.
Tipul dominant de furnizor de servicii	Societăți cu capital mixt					
Domeniul de aplicare a serviciului	Apă, apă uzată					
Proprietate	Municipalități					
Domeniul geografic de aplicare	Unul la câteva municipalități					
Legea privind serviciile în domeniul apei?	Da					
Minister de resort unic?	Da [Ministerul mediului]					
Agencie de reglementare?	Da [URSO]					
Indicatorii de performanță ai utilităților publice sunt disponibili public?	Nu					
Asociație națională de servicii de utilități publice?	Da [AVS pentru apă și apă uzată]					
Participarea sectorului privat	Da, deservind 23% din populație					
Acces la servicii						
Alimentară cu apă						
Alimentare cu apă curentă – medie [%]	2012	Elaborarea autori	100	91	83	100
Alimentare cu apă curentă – 40% reprez. clasa de jos [%]	2012	Elaborarea autori	100	85	76	100
Alimentare cu apă curentă – sub 2,50 \$/zi [PPP] [%]	2012	Elaborarea autori	100	77	61	100
Inclusiv din rețeaua publică – media [%]	2012	MINZP 2014	87	83	74	99

Canalizare						
Toaletă cu apă – medie [%]	2012	Elaborarea autori	97	83	79	99
Toaletă cu apă – 40% reprez. clasa de jos	2012	Elaborarea autori	94	74	70	98
Toaletă cu apă – sub 2,50 \$/zi [PPP] [%]	2012	Elaborarea autori	66	63	54	100
Inclusiv cu canalizare – media [%]	2012	MINZP 2014	62	67	66	94
Tratarea apelor uzate						
Racordat la instalația de tratare a apelor uzate [%]	2012	MINZP 2014	61	62	45	95
Performanța serviciilor						
Calitatea serviciilor						
Consumul de apă menajeră [litri/ locuitor/ zi]	2012	MINZP 2013	81	113	122	n.a.
Continuitatea furnizării apei [ore/ zi]	2013	IBNet 2015	24	24	20	24
Calitatea apei potabile [% dintre probe în deplină conformitate]	2012	MINZP 2014	99	96	93	99.9
Calitatea tratării apelor uzate [% dintre probe în deplină conformitate]	2013	Eurostat 2014	99	79	79	100
Blocaje ale sistemelor de canalizare [număr/ km/ an]	2013	IBNet 2015	0.2	3.0	5.0	0.2
Satisfacția clienților [% din populație mulțumită de servicii]	2013	Gallup 2013	82	78	63	95
Eficiență						
Apă nefacturată [%]	2012	MINZP 2013	32	34	35	16
Apă nefacturată [m ³ /km/zi]	2012	MINZP 2013	9.3	14	35	5
Productivitatea personalului [apă și apă uzată] [numărul de angajați/ 1.000 racorduri]	2013	IBNet 2015	7.65	8.7	9.6	2.0
Productivitatea personalului [apă și apă uzată] [numărul de angajați/1,000 locuitori deserviți]	2013	IBNet 2015	1.17	1.0	1.7	0.4
Rata de colectare a facturilor [venit în numerar/ venit facturat] [%]	2012	IBNet 2015	116	102	98	116
Nivel de contorizare [bransări la contoare/ racorduri] [%]	2012	MINZP 2013	100	96	84	100
Indice de performanță pentru companiile de apă [IPCA]	n.a.	Elaborarea autori	84	80	69	94
Finanțarea serviciilor						
Surse de finanțare						
Finanțarea totală sector [€/ cap de locuitor/ an]		Elaborarea autori	100	101	62	n.a.
Finanțarea totală sector [procent din PIB] [%]		Elaborarea autori	0.51	0.55	0.45	n.a.
Procent costuri servicii finanțate din tarife		Elaborarea autori	59	65	67	n.a.
Procent costuri servicii finanțate din taxe		Elaborarea autori	6	10	13	n.a.
Procent costuri servicii finanțate din transferuri		Elaborarea autori	36	25	20	n.a.
Costurile serviciilor						
Investiția anuală medie [procentul de finanțare totală sector] [%]		Elaborarea autori	42	42	38	n.a.
Investiția anuală medie [€/ cap de locuitor/ an]		Elaborarea autori	42	42	23	n.a.
Investiția estimată necesară realizării obiectivelor [€/ cap de locuitor/ an]	2014-2022	Estim. de spec.	53	65	43	n.a.
Din care, procent de gestionare a apelor uzate [%]		Elaborarea autori	58	64	61	n.a.
Recuperarea costurilor						
Tariful rezidențial mediu [incl. apă și apă uzată] [€/m ³]	2012	MINZP 2013	2.29	2.18	1.32	n.a.
Cost unitar cu operarea și întreținerea [€/m ³]		Elaborarea autori	2.27	1.77	1.20	n.a.
Acoperirea cheltuielilor operaționale [venit facturat/ cheltuieli din activitatea de exploatare]	2013	IBNet 2015	1.01	1.10	0.96	1.49
Accesibilitate						
Procent de cheltuieli potențiale AAS raportate la un venit mediu [%]	2012	Elaborarea autori	2.3	3.1	2.6	n.a.
Procent de cheltuieli potențiale AAS în raport cu venitul procentului de 40 % din populația cea mai săracă [%]	2012	Elaborarea autori	3.6	4.7	3.8	n.a.
Procent de gospodărie cu costuri potențiale AAS peste 5 % din venitul mediu [%]	2012	Elaborarea autori	4.8	24.7	14.1	n.a.
Durabilitatea serviciilor						
Evaluarea durabilității sectorului	n.a.	Elaborarea autori	82	74	64	96

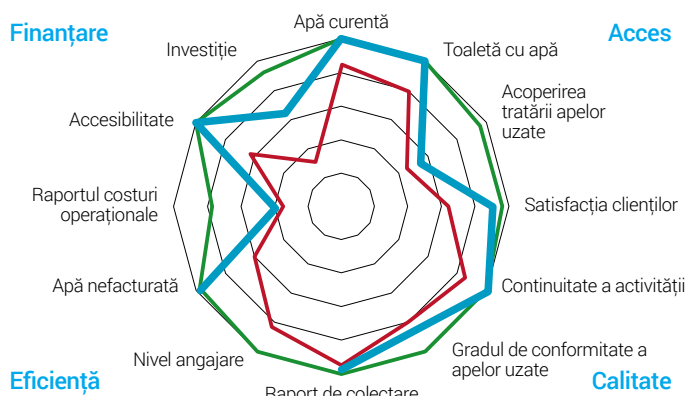

SLOVENIA

Stat membru UE

Durabilitatea sectorului
Evaluare

84

Indicator	An	Sursă	Valoare	Medie candidat UE	Medie Dunăre	Mod optim Dunăre
Context pentru servicii						
Situație socioeconomică						
Populație [m. locuitori]	2013	BM 2015.	2,060	8,481	8,451	n.a.
Creșterea populației [rata compusă de creștere 1990 – 2013] [%]	1990-2013	BM 2015.	0.13	-0.26	-0.37	n.a.
Ponderea populației urbane [%]	2013	BM 2015.	50	63	63	n.a.
PIB pe cap de locuitor, PPP [actual la nivel internațional \$]	2013	BM 2015.	28,298	24,535	16,902	n.a.
Rata sărăciei [2.50 \$ pe zi [PPP] [% din pop]]	2011	BM 2015.	0.01	1.86	1.65	n.a.
Organizare administrativă						
Nr. unităților guvernamentale locale [municipalități]	2014	SOS 2015	212	2,335	1,987	n.a.
Dimensiune medie a unităților guvernamentale locale [locuitori]	2013	Elaborarea autori	9,719	3,632	4,253	n.a.
Resurse de apă						
Disponibilitate totală resurse regenerabile de apă [m ³ /cap de locuitor/an]	2008-2012	FAO Aquastat 2015	15,411	10,142	7,070	n.a.
Retragerea anuală de apă proaspătă, menajeră [% din consumul total]	2013	BM 2015.	18	38	26	n.a.
Ponderea apelor de suprafață ca sursă de apă potabilă [%]	2014	ICPDR 2015	3	16	31	n.a.
Organizarea serviciilor						
Numărul furnizorilor oficiali de servicii de distribuție a apei	2014	Estim. de spec.	98	1,060	661	n.a.
Populația medie deservită [locuitori]	2013	Elaborarea autori	18,502	6,643	9,496	n.a.
Tipul dominant de furnizor de servicii	Companii locale/municipale de utilități publice					
Domeniul de aplicare a serviciului	Apă și canalizare					
Proprietate	Municipalitate					
Domeniul geografic de aplicare	Unul la câteva municipalități					
Legea privind serviciile în domeniul apei?	Da					
Minister de resort unic?	Da [Ministerul mediului și planificării spațiale]					
Agencie de reglementare?	Nu					
Indicatorii de performanță ai utilităților publice sunt disponibili public?	Da [www.ijsvo.si]					
Asociație națională de servicii de utilități publice?	Da [CCIS Camera de Comerț cu acoperire extinsă]					
Participarea sectorului privat	4 concesiuni					
Acces la servicii						
Alimentară cu apă						
Alimentare cu apă curentă – medie [%]	2012	Elaborarea autori	99	91	83	100
Alimentare cu apă curentă – 40% reprez. clasa de jos [%]	2012	Elaborarea autori	99	85	76	100
Alimentare cu apă curentă – sub 2,50 \$/zi [PPP] [%]	2012	Elaborarea autori	100	77	61	100
Inclusiv din rețeaua publică – media [%]	2013	MOP 2015	88	83	74	99

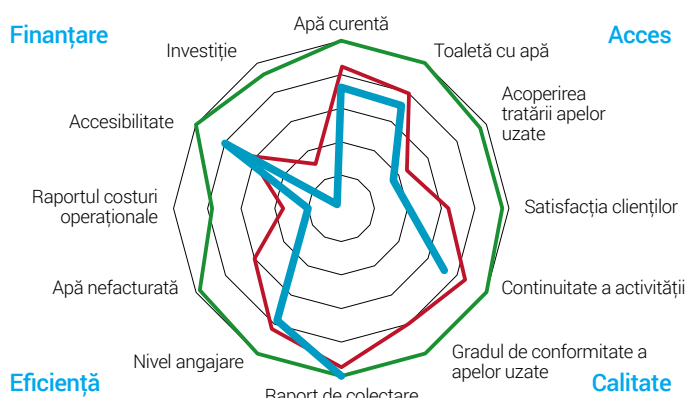
Canalizare						
Toaletă cu apă – medie [%]	2012	Elaborarea autori	99	83	79	99
Toaletă cu apă – 40% reprez. clasa de jos	2012	Elaborarea autori	98	74	70	98
Toaletă cu apă – sub 2,50 \$/zi [PPP] [%]	2012	Elaborarea autori	100	63	54	100
Inclusiv cu canalizare – media [%]	2012	SURS 2015	58	67	66	94
Tratarea apelor uzate						
Racordat la instalația de tratare a apelor uzate [%]	2013	SURS 2015	54	62	45	95
Performanța serviciilor						
Calitatea serviciilor						
Consumul de apă menajeră [litri/ locuitor/ zi]	2014	SURS 2014	114	113	122	n.a.
Continuitatea furnizării apei [ore/ zi]	24	Estim. de spec.	24	24	20	24
Calitatea apei potabile [% dintre probe în deplină conformitate]	2013	ARSO 2015	92	96	93	99.9
Calitatea tratării apelor uzate [% dintre probe în deplină conformitate]	2011	Eurostat 2014	83	79	79	100
Blocaje ale sistemelor de canalizare [număr/ km/ an]	–	–	–	3.0	5.0	0.2
Satisfacția clienților [% din populație mulțumită de servicii]	2013	Gallup 2013	90	78	63	95
Eficiență						
Apă nefacturată [%]	2011	SURS 2012	31	34	35	16
Apă nefacturată [m ³ /km/zi]	2011	SURS 2012	6.7	14	35	5
Productivitatea personalului [apă și apă uzată] [numărul de angajați/ 1.000 racorduri]	–	–	–	8.7	9.6	2.0
Productivitatea personalului [apă și apă uzată] [numărul de angajați/1,000 locuitori deserviți]	–	–	–	1.0	1.7	0.4
Rata de colectare a facturilor [venit în numerar/ venit facturat] [%]	2013	Estim. de spec.	97	102	98	116
Nivel de contorizare [bransări la contoare/ racorduri] [%]	2013	Estim. de spec.	95	96	84	100
Indice de performanță pentru companiile de apă [IPCA]	n.a.	Elaborarea autori	80	80	69	94
Finanțarea serviciilor						
Surse de finanțare						
Finanțarea totală sector [€/ cap de locuitor/ an]		Elaborarea autori	113	101	62	n.a.
Finanțarea totală sector [procent din PIB] [%]		Elaborarea autori	0.55	0.55	0.45	n.a.
Procent costuri servicii finanțate din tarife		Elaborarea autori	55	65	67	n.a.
Procent costuri servicii finanțate din taxe		Elaborarea autori	7	10	13	n.a.
Procent costuri servicii finanțate din transferuri		Elaborarea autori	38	25	20	n.a.
Costurile serviciilor						
Investiția anuală medie [procentul de finanțare totală sector] [%]		Elaborarea autori	45	42	38	n.a.
Investiția anuală medie [€/ cap de locuitor/ an]		Elaborarea autori	51	42	23	n.a.
Investiția estimată necesară realizării obiectivelor [€/ cap de locuitor/ an]	2007-2013	GHK 2006b	114	65	43	n.a.
Din care, procent de gestionare a apelor uzate [%]		Elaborarea autori	72	64	61	n.a.
Recuperarea costurilor						
Tariful rezidențial mediu [incl. apă și apă uzată] [€/m ³]	2013	Estim. de spec.	2.14	2.18	1.32	n.a.
Cost unitar cu operarea și întreținerea [€/m ³]		Elaborarea autori	1.69	1.77	1.20	n.a.
Acoperirea cheltuielilor operaționale [venit facturat/ cheltuieli din activitatea de exploatare]	2013	Estim. de spec.	1	1.10	0.96	1.49
Accesibilitate						
Procent de cheltuieli potențiale AAS raportate la un venit mediu [%]	2012	Elaborarea autori	0.8	3.1	2.6	n.a.
Procent de cheltuieli potențiale AAS în raport cu venitul procentului de 40 % din populația cea mai săracă [%]	2012	Elaborarea autori	1.1	4.7	3.8	n.a.
Procent de gospodărie cu costuri potențiale AAS peste 5 % din venitul mediu [%]	2012	Elaborarea autori	0.3	24.7	14.1	n.a.
Durabilitatea serviciilor						
Evaluarea durabilității sectorului	n.a.	Elaborarea autori	84	74	64	96

UCRAINA

Țară din afara UE

Durabilitatea sectorului
Evaluare

54

Indicator	An	Sursă	Valoare	Medie candidat UE	Medie Dunăre	Mod optim Dunăre
Context pentru servicii						
Situație socioeconomică						
Populație [m. locuitori]	2013	BM 2015.	45.490	24.524	8.451	n.a.
Creșterea populației [rata compusă de creștere 1990 – 2013] [%]	1990-2013	BM 2015.	-0.57	-0.54	-0.37	n.a.
Ponderea populației urbane [%]	2013	BM 2015.	69	67	63	n.a.
PIB pe cap de locuitor, PPP [actual la nivel internațional \$]	2013	BM 2015.	8,788	8,489	16,902	n.a.
Rata sărăciei [2.50 \$ pe zi [PPP] [% din pop]]	2010	BM 2015.	0.14	0.64	1.65	n.a.
Organizare administrativă						
Nr. unităților guvernamentale locale [municipalități]	2015	Ukrstat 2015	11,625	6,303	1,987	n.a.
Dimensiune medie a unităților guvernamentale locale [locuitori]	2013	Elaborarea autori	3,913	3,891	4,253	n.a.
Resurse de apă						
Disponibilitate totală resurse regenerabile de apă [m ³ /cap de locuitor/an]	2008-2012	FAO Aquastat 2015	3,066	9,156	7,070	n.a.
Retragerea anuală de apă proaspătă, menajeră [% din consumul total]		BM 2015.	24	20	26	n.a.
Ponderea apelor de suprafață ca sursă de apă potabilă [%]	2014	ICPDR 2015	35	27	31	n.a.
Organizarea serviciilor						
Numărul furnizorilor oficiali de servicii de distribuție a apei	2013	NKREKP 2013	1,595	824	661	n.a.
Populația medie deservită [locuitori]	2013	Elaborarea autori	18,538	18,882	9,496	n.a.
Tipul dominant de furnizor de servicii	Communal Unitary Enterprises					
Domeniul de aplicare a serviciului	Water and sanitation					
Proprietate	Private, state, communal form of ownership					
Domeniul geografic de aplicare	One to a few cities, regions					
Legea privind serviciile în domeniul apei?	Yes					
Minister de resort unic?	Yes [Ministry of Regional Development]					
Agencie de reglementare?	Yes [NEURC]					
Indicatorii de performanță ai utilităților publice sunt disponibili public?	No					
Asociație națională de servicii de utilități publice?	Yes [UWA for water and wastewater]					
Participarea sectorului privat	Few cases of public-private partnerships in water supply and wastewater disposal service provision					
Acces la servicii						
Alimentară cu apă						
Alimentare cu apă curentă – medie [%]	2010	Elaborarea autori	73	71	83	100
Alimentare cu apă curentă – 40% reprez. clasa de jos [%]	2010	Elaborarea autori	64	61	76	100
Alimentare cu apă curentă – sub 2,50 \$/zi [PPP] [%]	2010	Elaborarea autori	41	39	61	100
Inclusiv din rețeaua publică – media [%]	2000	COWI A/S 2015	65	63	74	99

Canalizare						
Toaletă cu apă – medie [%]	2010	Elaborarea autori	72	69	79	99
Toaletă cu apă – 40% reprez. clasa de jos	2010	Elaborarea autori	63	60	70	98
Toaletă cu apă – sub 2,50 \$/zi [PPP] [%]	2010	Elaborarea autori	41	38	54	100
Inclusiv cu canalizare – media [%]	2012	Ukrstat 2015	73	70	66	94
Tratarea apelor uzate						
Racordat la instalația de tratare a apelor uzate [%]	2000	COWI A/S 2015	37	36	45	95
Performanța serviciilor						
Calitatea serviciilor						
Consumul de apă menajeră [litri/ locuitor/ zi]	2013	NKREKP 2013	115	116	122	n.a.
Continuitatea furnizării apei [ore/ zi]	2012	MinRegion 2013b	17	17	20	24
Calitatea apei potabile [% dintre probe în deplină conformitate]	2010	MinEnv 2010	87	86	93	99.9
Calitatea tratării apelor uzate [% dintre probe în deplină conformitate]	–	–	–	n.a.	79	100
Blocaje ale sistemelor de canalizare [număr/ km/ an]	–	–	–	12.1	5.0	0.2
Satisfacția clienților [% din populație mulțumită de servicii]	2013	Gallup 2013	43	44	63	95
Eficiență						
Apă nefacturată [%]	2013	Ukrstat 2013	30	31	35	16
Apă nefacturată [m ³ /km/zi]	2013	Ukrstat 2013	62	59	35	5
Productivitatea personalului [apă și apă uzată] [numărul de angajați/ 1.000 racorduri]	–	–	–	13.3	9.6	2.0
Productivitatea personalului [apă și apă uzată] [numărul de angajați/1,000 locuitori deserviți]	2013	Elaborarea autori	2.0	2.0	1.7	0.4
Rata de colectare a facturilor [venit în numerar/ venit facturat] [%]	2013	MinRegion 2013a	98	98	98	116
Nivel de contorizare [brășări la contoare/ racorduri] [%]	2013	Ukrstat 2013	70	70	84	100
Indice de performanță pentru companiile de apă [IPCA]	n.a.	Elaborarea autori	59	59	69	94
Finanțarea serviciilor						
Surse de finanțare						
Finanțarea totală sector [€/ cap de locuitor/ an]		Elaborarea autori	22	21	62	n.a.
Finanțarea totală sector [procent din PIB] [%]		Elaborarea autori	0.33	0.35	0.45	n.a.
Procent costuri servicii finanțate din tarife		Elaborarea autori	63	65	67	n.a.
Procent costuri servicii finanțate din taxe		Elaborarea autori	32	30	13	n.a.
Procent costuri servicii finanțate din transferuri		Elaborarea autori	5	5	20	n.a.
Costurile serviciilor						
Investiția anuală medie [procentul de finanțare totală sector] [%]		Elaborarea autori	14	14	38	n.a.
Investiția anuală medie [€/ cap de locuitor/ an]		Elaborarea autori	3	3	23	n.a.
Investiția estimată necesară realizării obiectivelor [€/ cap de locuitor/ an]	2006-2012	World Bank 2006	15	15	43	n.a.
Din care, procent de gestionare a apelor uzate [%]		Elaborarea autori	40	42	61	n.a.
Recuperarea costurilor						
Tariful rezidențial mediu [incl. apă și apă uzată] [€/m ³]	2013	MinRegion 2013a	0.48	0.51	1.32	n.a.
Cost unitar cu operarea și întreținerea [€/m ³]		Elaborarea autori	0.68	0.69	1.20	n.a.
Acoperirea cheltuielilor operaționale [venit facturat/ cheltuieli din activitatea de exploatare]	2013	MinRegion 2013a	0.74	0.75	0.96	1.49
Accesibilitate						
Procent de cheltuieli potențiale AAS raportate la un venit mediu [%]	2010	Elaborarea autori	1.9	2.1	2.6	n.a.
Procent de cheltuieli potențiale AAS în raport cu venitul procentului de 40 % din populația cea mai săracă [%]	2010	Elaborarea autori	2.6	2.9	3.8	n.a.
Procent de gospodărire cu costuri potențiale AAS peste 5 % din venitul mediu [%]	2010	Elaborarea autori	0.5	2.7	14.1	n.a.
Durabilitatea serviciilor						
Evaluarea durabilității sectorului	n.a.	Elaborarea autori	54	54	64	96

NOTE METODOLOGICE

A. Date de acces

129. Situațiile statistice privind accesul provin din două surse: datele provenite din anchetele privind gospodăriile în cazul apei curente și accesul la apa de canalizare și datele la nivel de țară colectate de consultanți drept răspuns la chestionarul bazat pe ancheta la nivel de țară privind Programul în domeniul apei din regiunea Dunării (PAD) cu privire la accesul la apă curentă publică și accesul la canale colectoare pentru canalizare. Prezenta discuție metodologică se referă la estimarea statisticilor folosind date provenind din anchetele privind gospodăriile, întrucât aceste seturi de date sunt eterogene și necesită interpretare și definire.

130. **Venit/avere aproximat(ă) prin cheltuielile cu consumul, venit disponibil raportat sau indicele de bunăstare.** Anchetele privind gospodăriile, utilizate în această analiză, prezintă diferite variabile care permit aproximarea venitului, necesar pentru a defalca gospodăriile pe cvintile sau pentru a calcula indicatorii de prosperitate împărțită. Deși ancheta pentru măsurarea nivelului de trai (LSMS), aplicată în Albania, și ancheta privind bugetul gospodăriilor (ABG), aplicat în țările din afara UE și România, sunt similare în ceea ce privește modul în care estimează venitul/averea (și anume, de la consumul sau cheltuielile gospodăriilor), abordarea este foarte diferită și produce venituri potențial diferite față de venitul raportat, așa cum s-a aplicat în statisticile Uniunii Europene privind venitul și condițiile de trai (EU SILC) colectate de Eurostat, sau față de indicele privind bunurile sau cel de bunăstare, așa cum s-a estimat în grupul de studii cu indicatori multipli (MICS) colectate de UNICEF. În plus, un indice de bunăstare întocmit de MICS poate fi utilizat numai pentru a defalca gospodăriile în cvintile, dar nu oferă informații cu privire la diferența bunăstării dintre gospodării, întrucât nu include consumul/cheltuielile, nu poate estima statistici pentru cele mai sărace gospodării, așa cum s-au definit în acest raport gospodăriile care trăiesc cu o paritate a puterii de cumpărare (PPP) de mai puțin de 2,50 \$ pe zi.

131. **Măsurarea accesului la apă curentă și canalizare la nivel de gospodărie.** Așa cum s-a subliniat în tabelul 14, în fiecare anchetă se pun întrebări ușor diferite, dar deseori similare, utilizate pentru a informa cu privire la accesul la servicii. Câteva chestionare, în special MICS, dar și câteva dintre ABG-uri, conțin informații și mai detaliate cu privire la accesul la servicii, care au fost analizate, dar nu au fost utilizate în acest raport. Cea mai diferită întrebare s-a adresat în EU SILC cu privire la apa curentă, poate din cauză că se presupune implicit că gospodăriile din țările UE au în marea majoritate apă curentă în locuință, așadar, întrebarea care se ridică are legătură cu calitatea instalației. În mod similar, în anchetele naționale se specifică rareori dacă accesul unei gospodării la apă de canalizare implică și accesul la un sistem de canalizare, o fosă septică sau nimic, iar aceste anchete nu informează niciodată dacă apele uzate colectate sunt tratate, deoarece este posibil ca gospodăria să nu cunoască răspunsul.

132. **Semnificația statistică.** Atunci când se estimează accesul în funcție de cvintilele de venit/avere, etnicitate, regiune sau indicatorii de prosperitate împărțită, s-a acordat atenție specială măsurii în care indicatorul estimat este semnificativ din punct de vedere statistic, atât prin verificarea erorilor standard ale estimării (și anume, erorile standard mari cu privire la medie indică o problemă de estimare), iar efectul de design (eșantion), care indică cât de mult diferă eroarea standard de eșantionare prin aplicarea eșantionării „grup” (de regulă aplicată în anchete) spre deosebire de eșantionarea aleatorie simplă. Un cadru de eșantionare bine conceput ar genera de regulă un eșantion între 1 și 3, 1 fiind asociat cu o eroare standard mai redusă și reflectând erori standard similare între eșantionarea aleatorie de grup și cea simplă. Pe baza acestor două verificări, doi indicatori pentru analiza accesibilității (discuțată la punctul 4 mai jos) nu sunt raportați.

133. **Verificarea datelor.** Toate statisticile au fost estimate folosind ponderile reprezentate de populație pentru a genera estimări ale populației cu privire la acces. De vreme ce numărul de observații crește de la eșantionare la dimensiunea totală a populației, o posibilitate de verificare stabilește dacă populația estimată prin anchetă este aproximativ egală cu populația la nivel de țară din anul respectiv. Cealaltă metodă de verificare aplicată a fost compararea estimărilor medii cu privire la venit și acces cu alte date disponibile raportate cu privire la aceste statistici. În cazul accesului la apă curentă, statisticile estimate au fost comparate cu statisticile întocmite prin Programul Comun de Monitorizare și, în cazul venitului, s-au consultat surse, inclusiv cele de la OCDE și evaluările sărăciei întocmite de Banca Mondială, pentru a realiza comparații. Din toate punctele de vedere, statisticile estimate sunt considerate solide.

TABELUL 14: SURSE DE DATE ȘI ÎNTREBĂRI REFERITOARE LA GOSPODĂRII

Țară	An	Sursă de date	Consumul sau cheltuielile total(e)	Venitul disponibil echivalat raportat	Indice de bunăstare	Modul locuință	Cheltuieli cu apa și/sau canalizarea	Întrebări adresate pentru a estima accesul la apă curentă dingospodărie	Întrebări adresate pentru a estima accesul la utilizarea privată de către gospodărie a apei de canalizare
Albania	2012	LSMS standardizat și original	x			x	x	Apă curentă în locuință sau casă	WC în casă
Austria	2012	EU SILC		x		x		Instalații sanitare adecvate	Toaletă cu apă în interior pentru utilizarea exclusivă de către gospodărie
Bosnia și Herțegovina	2012	MISC4			x	x		Apă curentă înlocuință	Toaletă privată cu apă, în funcție de tipul de sistem de canalizare
Bulgaria	2012	EU SILC		x		x		Instalații sanitare adecvate	Toaletă cu apă în interior pentru utilizarea exclusivă de către gospodărie
Croația	2012	EU SILC		x		x		Instalații sanitare adecvate	Toaletă cu apă în interior pentru utilizarea exclusivă de către gospodărie
Republica Cehă	2012	EU SILC		x		x		Instalații sanitare adecvate	Toaletă cu apă în interior pentru utilizarea exclusivă de către gospodărie
Ungaria	2012	EU SILC		x		x		Instalații sanitare adecvate	Toaletă cu apă în interior pentru utilizarea exclusivă de către gospodărie
Kosovo	2010	ABG standardizat și original	x			x	x	Locuința este prevăzută cu robinet(e) de apă în interior	Locuința este prevăzută cu toaletă cu apă
Macedonia, FRI	2008, 2012	ABG standardizat 2008, MICS4	x		x	x	x	Apă curentă înlocuință	Toaletă privată cu apă, în funcție de tipul de sistem de canalizare
Moldova	2010	ABG standardizat și original	x			x	x	Apă curentă înlocuință, în funcție de sursă	Toaletă în locuință, în funcție de tipul de sistem de canalizare
Munteșnegru	2011	ABG standardizat și original	x			x	x	Apartamentul este prevăzut cu instalație de alimentare cu apă	Apartamentul este prevăzut cu instalație de canalizare
România	2012	ABG standardizat și original	x			x	x	Apă curentă înlocuință, în funcție de sursă	Toaletă în reședință, în funcție de tipul de canalizare
Serbia	2010, 2012	ABG standardizat 2010, MICS4	x		x	x	x	Apă curentă înlocuință	Toaletă privată cu apă, în funcție de tipul de sistem de canalizare
Slovacia	2012	EU SILC		x		x		Instalații sanitare adecvate	Toaletă cu apă în interior pentru utilizarea exclusivă de către gospodărie
Slovenia	2012	EU SILC		x		x		Instalații sanitare adecvate	Toaletă cu apă în interior pentru utilizarea exclusivă de către gospodărie
Ucraina	2010	ABG standardizat și original	x			x	x	Prezența conductelor de apă	Prezența conductelor de canalizare

B. Indicele de Performanță pentru Companiile de Apă

134. Ca parte a analizei de performanță a serviciilor de utilități întreprinse în baza studiului Starea sectorului, a existat necesitatea de a evalua performanța generală a anumitor utilități. În acest sens, s-a întocmit un indice de performanță cumulat, denumit Indice de performanță a serviciilor publice de alimentare cu apă (IPCA). IPCA are ca scop emiterea unei opinii profesionale; acesta evaluează performanța unei singure utilități luând în considerare cât de aproape de cele mai bune practici regionale funcționează utilitatea conform celor 10 indicatori cheie de performanță comuni. IPCA este exprimat printr-un punctaj cumulat cu valori cuprinse între 0 (cele mai rele practici) și 100 (funcționarea la nivelul celor mai bune practici pentru toți indicatorii).

135. **Structura IPCA.** IPCA este creat într-un mod simplu și solid. Se utilizează un set de 10 indicatori, aleși dintre indicatorii IBNET²⁸, pentru a calcula IPCA (Tabelul 16). Pentru fiecare indicator, valoarea celei mai bune practici regionale (limită mai mare) a fost definită utilizând o opinie profesionistă și o analiză a bazei de date existente (consultați Tabelul 15), limita mai mică a fost definită, în general, ca fiind valoarea cea mai mică posibil. Performanța unei anumite utilități este evaluată ulterior pe baza unei relații liniare între limita mai mică și limita mai mare. Fiecare indicator este ponderat în mod egal (10 %) în calculul indicelui general. Numai în cazul companiilor de apă, se iau în considerare șapte indicatori de apă. În cazul companiilor care se ocupă numai cu ape uzate, se iau în considerare șase indicatori de ape uzate, așa cum se indică în tabelul 15. În asemenea cazuri, ponderile sunt ajustate pentru a rămâne egale.

TABELUL 15: INDICATORI IPCA, UNITĂȚI ȘI LIMITE

Nr.		Indicatori	Indicatori de apă	Indicatori de ape uzate	Unitate	Limită mai mare	Limită mai mică
11	Acoperire	Acoperire cu apă	X		%	100%	0%
12		Acoperire canalizare		X	%	100%	0%
13		Acoperire tratare ape uzate		X	%	100%	0%
14	Calitatea serviciului	Continuitatea serviciului	X		ore/zi	24 de ore	0 oră
15		Blocaje canalizare		X	Nr./km	0.1	20
16	Eficiența gestionării	Contorizare	X		%	100%	0%
17		Apă nefacturată	X		m ³ /km/zi	3	80
18		Nivel angajare	X	X	Nr./populație de 1.000 locuitori deservită cu apă și apă uzată	1	5
19		Raport de colectare	X	X	%	100%	0%
110		Acoperire costuri operaționale	X	X	%	180%	50%

136. **Calcul IPCA în cazul în care lipsesc date.** Setul general de date privind utilitățile nu este complet; prin urmare, se efectuează următoarele ajustări pentru a maximiza numărul de utilități pentru care se poate calcula un IPCA fără a compromite validitatea valorii:

- ▶ Dacă indicatorii I1 și I2 lipsesc, nu se evaluează IPCA.
- ▶ Dacă indicatorul I3 (tratarea apelor uzate) lipsește, acesta este înlocuit cu valoarea 0, ceea ce permite calculul IPCA al utilității presupunând în același timp că utilitatea nu asigură tratarea apelor uzate.
- ▶ Atunci când lipsesc până la trei indicatori „de neacoperire” (și anume I4-I10), media tuturor celorlalți indicatori de

²⁸ IBNET este rețeaua internațională de referință pentru serviciile de utilități de apă și canalizare. Aceasta oferă acces direct la o bază de date care colectează date privind performanța serviciilor de utilități de apă și canalizare.

neacoperire este utilizată pentru a completa valorile care lipsesc. Dacă utilitatea are mai mult de trei indicatori „de neacoperire” care lipsesc, atunci IPCA nu se evaluează. Procesul și pragul de calcul au fost elaborate în baza testelor de corelare care indică faptul că punctajele IPCA rămân robuste atunci când se elimină până la trei indicatori, de vreme ce corelarea este între 80 și 90 de procente..

137. **Robustețea și validarea IPCA.** Datorită structurii sale, IPCA este un indicator pentru cele mai bune practici (Tabelul 16). Pentru costurile/cheltuielile date, valorile mai mari reprezintă o performanță mai bună. Prin urmare, indicatorul este similar cu indicatorul APGAR de la IBNET (van den Berg și Danilenko 2011) și este puternic corelat cu acesta (0,77). Clasificarea generală IPCA pentru un sub-eșantion de utilități a fost partajată și cu experții din regiunea care nu a detectat inconsecvențe semnificative cu propria judecată profesională. În plus, corelarea dintre IPCA pe baza setului complet și IPCA în care unul, doi sau trei indicatori a/au scăzut a fost foarte mare. În cazul în care unul sau doi indicatori a/au scăzut, toate corelările sunt peste 0,90. Chiar și în cazul în care trei indicatori IPCA lipsesc, numai 1 din 35 de corelări cu 0,88 este sub pragul de 0,90. Aceste constatări confirmă faptul că modul de calcul al IPCA doar pe baza unui subset de indicatori nu introduce o tendință părtinitoare semnificativă. O discuție și mai detaliată cu privire la structura și validarea IPCA și utilizarea acestuia în întregul raport este inclusă în Klien 2015.

TABELUL 16: DEFINIREA INDICATORILOR IPCA

Nr. IBNET	Indicator	Definiție	Unitate
1.1	Acoperire cu apă	Populația cu acces la serviciile de apă (fie prin conectare directă la serviciu, fie prin cuplarea la un punct public de apă) ca procent din populația totală în baza responsabilității nominale a serviciului de utilități	%
1.2	Acoperire canalizare	Populația cu acces la servicii de canalizare (conectare directă la serviciu) ca procent din populația totală în baza responsabilității teoretice a serviciului de utilități	%
$(((81d/2)+81e)/81a)*(70/30A)$	Acoperire tratare ape uzate	$\frac{[(\text{Ape uzate tratate cu tratare principală})/2 + \text{Ape uzate tratate cutratare secundară}]/\text{Volum total de ape uzate colectat}] \times (\text{Populația subrăspunderea serviciilor de utilități de canalizare prin racorduri la locuințe/populația totală sub răspunderea teoretică a serviciilor de utilități pentru canalizare, indiferent dacă beneficiază de serviciu sau nu})}{29}$	%
15.1	Continuitatea serviciului	Număr mediu de ore de serviciu pe zi pentru alimentarea cu apă	ore/zi
10.1	Blocaj canalizare	Numărul total de blocaje pe an, exprimat în funcție de km de canale colectoare	Nr./km
7.1	Nivel contorizare	Număr total de racorduri cu contor în funcțiune/număr total de racorduri	%
6.2	Apă nefacturată	Volum de apă „pierdut” pe km de rețea de apă pe zi	m ³ /km/zi
12.4	Nivel angajare	Număr total de angajați la 1.000 de persoane deservite	Nr./populație de 1.000 locuitorideservită cu apă și apă uzată
23.2	Raport de colectare	Venit în numerar/venit facturat	%
24.1	Acoperire costuri operaționale	Veniturile operaționale totale anuale/costurile operaționale totale anuale	%

29 Un coeficient de minimizare este asociat tratării principale a apelor uzate pentru a asigura o valoare de performanță mai mare serviciilor de utilități pentru canalizare care au implementat tratarea secundară.implemented secondary treatment.

C. Finanțarea sectorului

138. Calculele de finanțare a sectorului se concentrează pe sectorul de apă publică și apă uzată. Cheltuielile suportate de procentul de populație care folosește facilitățile de apă și canalizare la fața locului, indiferent că sunt la rețea sau nu, nu se iau în considerare. Finanțarea totală anuală a serviciilor publice din sectorul apei și apei uzate a fost evaluată folosind date din anii 2011, 2012 sau 2013, în funcție de informațiile disponibile pentru fiecare. Metodologia a constat din: (a) evaluarea veniturilor anuale provenite din tarife și costurile operaționale anuale cu utilitățile; (b) folosind datele colectate privind investițiile, taxele locale și naționale și transferurile internaționale pentru a consolida finanțarea totală și valorile totale pentru cheltuieli; și (c) verificarea datelor pentru asigurarea faptului că finanțarea anuală totală evaluată, prin tarife, taxe și transferuri, corespunde cu cheltuielile anuale totale alcătuite din costuri operaționale și investiții.

139. **Evaluarea veniturilor aferente utilităților provenind din tarife.** Veniturile aferente serviciilor de apă provenind din tarife au fost estimate prin înmulțirea prețului mediu al apei exprimat în €/m³ (pentru surse, consultați secțiunea „Rezumatul datelor la nivel de țară” din anexă) cu consumul mediu de apă exprimat în litri pe cap de locuitor pe zi. Valorile de consum au fost raportate la anchetele în domeniul apei calculate de consultanții locali. Consultați bibliografia pentru fiecare notă la nivel de țară pentru o listă exhaustivă de surse cu privire la evaluarea consumului. Această sumă a fost exprimată pe bază anuală pentru a obține factura anuală medie de apă pe cap de locuitor care a fost apoi înmulțită cu procentul de populație racordată la serviciul public de apă (pentru surse, consultați secțiunea „Date de acces” din anexă). Această sumă a fost apoi corectată de raportul de colectare a facturilor (pentru surse, consultați secțiunea „Rezumatul datelor la nivel de țară” din anexă) pentru a evalua venitul în numerar perceput efectiv prin utilitățile de apă. Raportul de colectare a facturilor este definit ca raportul între venitul în numerar și veniturile facturate (Indicator IBNET 23.2). Veniturile aferente serviciilor de apă uzată provenind din tarife au fost estimate prin înmulțirea prețului mediu al apelor uzate exprimat în €/m³ cu consumul mediu de apă exprimat în litri pe cap de locuitor pe zi. Această sumă a fost exprimată pe bază anuală pentru a obține factura anuală medie de apă uzată pe cap de locuitor care a fost apoi înmulțită cu procentul de populație racordată la serviciul public de canalizare. Această sumă a fost apoi corectată de raportul de colectare a facturilor pentru a evalua venitul în numerar perceput efectiv prin utilitățile de apă uzată. Drept rezultat al acestui calcul, veniturile anuale colectate efectiv de utilitățile de apă și apă uzată prin tarife au fost evaluate.

140. **Evaluarea costurilor cu operarea și întreținerea utilităților.** Cheltuielile cu operarea și întreținerea utilităților au fost evaluate prin împărțirea veniturilor sectorului din tarife calculate conform metodologiei menționate mai sus la raportul de acoperire a costurilor operaționale (pentru surse, consultați secțiunea „Rezumatul datelor la nivel de țară” din Anexă). Acest raport este definit ca venituri operaționale anuale totale împărțite la costurile operaționale anuale totale (Indicator IBNET 24.1).

141. **Evaluarea veniturilor aferente utilităților provenind din taxe și transferuri.** Finanțarea din transferuri, exprimată în euro, a fost evaluată folosind documentele oficiale de referință, cum ar fi Programul Operațional Sectorial (POS), Programul Operațional Sectorial de Mediu (POSM) și rapoartele Instrumentelor de preaderare (IPA), rapoarte de la Banca Mondială, rapoarte de la OCDE și raportare națională. Consultați bibliografia aferentă notei fiecărei țări pentru o listă exhaustivă de surse. Atunci când sumele de transfer sunt cunoscute pentru o perioadă de câțiva ani, acestea au fost anualizate liniar pentru a permite un calcul anual. Finanțarea din taxe naționale și locale, exprimată în euro, a fost evaluată folosind documente oficiale de raportare, fiind calculată de consultanții locali în timpul anchetelor în domeniul apei. Consultați bibliografia aferentă notei fiecărei țări pentru o listă exhaustivă de surse.

142. **Evaluarea costurilor de investiție.** Costurile de investiție, exprimate în euro, au fost evaluate folosind documente oficiale de referință precum auditurile Planului director național sau Programul național de strategie în domeniul apei, date din Anuarul statistic și evaluări de raportare cu privire la cheltuirea fondurilor UE și împrumuturilor IFI. Consultați bibliografia aferentă notei fiecărei țări pentru o listă exhaustivă de surse. Atunci când sumele de investiție sunt cunoscute pentru o perioadă de câțiva ani, acestea au fost anualizate liniar pentru a permite un calcul anual.

143. **Verificarea datelor.** Pentru a asigura că finanțarea anuală corespunde cu cheltuielile anuale, verificarea datelor s-a realizat pentru fiecare țară. Dacă se observă o discrepanță între finanțarea totală și cheltuielile totale dintr-o anumită țară, se va efectua o ajustare, în special pentru valorile de transfer sau de investiție întrucât aceste date au fost anualizate liniar pentru calculul anual, dar acestea diferă de fapt de la un an la altul.

D. Calcularea accesibilității

144. **Analiza accesibilității folosind cheltuielile existente de apă și canalizare.** Cheltuielile cu serviciile de apă și apă uzată sunt raportate în anumite anchete privind gospodăriile, așa cum se arată în tabelul 14 de mai sus. Alte anchete privind gospodăriile (EU SILC și majoritatea ABG-urilor) raportează aceste cheltuieli împreună cu alte cheltuieli cu utilitățile sau costuri de închiriere. Ulterior, procentul acestor cheltuieli din venitul total a fost calculat și comparat cu valorile de referință (și anume, 5 %, 3 %) aplicate, de regulă, pentru a evalua accesibilitatea (așa cum s-a subliniat în detaliu în Fankhauser și Tepic și în 2005). De vreme ce anumite gospodării nu au răspuns la această întrebare și de vreme ce dimensiunea eșantionului pentru persoanele care trăiesc cu 2,50 \$ pe zi PPP este relativ mică, nu s-au raportat estimările cu prea puține observații și erori standard mari aferente.

145. **Analiza accesibilității folosind consumul minimum presupus de apă și tariful mediu, așa cum s-a colectat prin colectarea datelor SoS.** Folosirea unui consum potențial minim de apă de 100 litri pe cap de locuitor pe zi și a tarifului mediu pentru colectarea apei și apelor uzate, cheltuiala medie pe persoană a fost calculată pentru fiecare gospodărie, luând în considerare dimensiunea gospodăriei și s-a calculat ca procent din venitul total, estimat din anchetele privind gospodăriile. În acest scenariu se presupune că toate gospodăriile ar fi acoperite cu servicii publice de apă și apă uzată la nivel de țară în condiții egale și fără a lua în considerare diferențele de preț și elasticitățile veniturii. Acest scenariu ipotetic oferă o valoare superioară de referință pentru constrângerile potențiale privind accesibilitatea, în cazul în care se dorește acoperirea completă cu servicii.

E. Evaluarea durabilității serviciilor de apă

146. Studiul privind starea sectorului analizează numeroase dimensiuni diferite ale serviciilor de apă și apă uzată; acestea sunt discutate în detaliu în fiecare capitol din acest raport. În partea de încheiere a raportului, echipa a consolidat aceste dimensiuni diferite într-o evaluare generală a durabilității serviciilor pentru a evalua cât de aproape a fost fiecare țară de a putea furniza servicii durabile pentru toate. În acest context, durabilitatea a fost înțeleasă pentru a include **accesul** la infrastructură, **calitatea** serviciilor furnizate, **eficiența** acestora și cadrul de **finanțare** implementat pentru a furniza servicii viabile financiar, dar accesibile. Evaluarea durabilității serviciilor combină aceste patru dimensiuni și subliniază indicatorii numerici într-o valoare generală. Se bazează în exclusivitate pe indicatorii de rezultat din sector și nu ia în considerare modul în care sectorul este organizat sau structurat.

147. **Structura de evaluare a durabilității serviciilor.** Evaluarea durabilității serviciilor a fost creată pornind de la patru dimensiuni (acces, calitate, eficiență și finanțare), fiecare măsurată prin trei indicatori (Tabelul 18). Pentru fiecare indicator, valoarea regională a celei mai bune practici (limita superioară) a fost definită folosind opinia unui expert și analiza datelor existente (consultați Tabelul 17); limita inferioară a fost definită, în general, ca fiind valoarea cea mai mică posibil. Durabilitatea unei anumite țări este apoi evaluată pe baza unei relații liniare între limita inferioară și cea superioară. Fiecare indicator este ponderat în mod egal în calculul indicelui general și adăugat pur și simplu pentru a obține valoarea totală.

148. **Evaluare în cazul în care lipsesc informații.** Pentru anumite țări, nu toți cei 12 indicatori sunt disponibili. Atunci când un anumit indicator lipsește, se presupune că valoarea acestuia este media tuturor celorlalți indicatori. Cu toate acestea, toate țările au un procent de cel puțin 75 % din informațiile necesare disponibile, iar majoritatea au 100 %.

149. **Robustețea și validarea evaluării.** Evaluarea sectorului de apă este o grupare simplă a rezultatelor din sector în funcție de diferite dimensiuni. O analiză extinsă a inițiativelor similare grupate de evaluare, precum Relațiile de afaceri ale Băncii Mondiale, Indicele de percepție a corupției stabilit de Transparency International, Indicele de bunăstare Gallup sau Clasamentele universale mondiale ale Times, s-a realizat înainte de dezvoltarea evaluării propuse a durabilității serviciilor. Mulți, dacă nu majoritatea, folosesc metode simple de grupare suplimentară și ponderi simple. Prin urmare, evaluarea durabilității este aliniată cu practicile internaționale, iar structura sa simplă și transparentă asigură înțelegere ușoară și reproductibilitate. În același timp, este evident că orice efort de acest tip va avea limitări în ceea ce privește comparabilitatea și suprasimplificarea mesajelor politicii; de exemplu, țările care se confruntă cu populație rurală foarte mare, cum ar fi Moldova și România, sunt oarecum penalizate din cauza nivelului mult mai scăzut, de regulă, al apei curente în zonele rurale.

TABELUL 17: INDICATORI, UNITĂȚI ȘI LIMITE DE EVALUARE A DURABILITĂȚII SERVICIILOR

Nr.	Dimensiune	Indicatori	Unitate	Limită mai mare	Limită mai mică
11	Acces	Acces la apă curentă	%	100%	0%
12		Acces la toalete cu apă	%	100%	0%
13		Acoperire tratare ape uzate	%	100%	0%
14	Calitate	Continuitatea serviciului	ore/zi	24 de ore	0 ore
15		Satisfacția cu calitatea apei	%	100%	0%
16		Conformitatea apelor uzate	%	100%	0%
17	Eficiență	Raport de colectare	%	100%	0%
18		Nivel angajare	Nr./populație de 1.000 locuitori deservită cu apă și apă uzată	1	5
19		Apă nefacturată	m ³ /km/zi	3	80
I10	Finanțare	Acoperire costuri operaționale	%	180%	50%
I11		Accesibilitate	%	1%	5%
I12		Investiție	€/cap de locuitor/an	80€	0€

TABELUL 18: DEFINIȚII ALE INDICATORILOR DE EVALUARE A DURABILITĂȚII SERVICIILOR

Nr.	Indicator	Definiție	Unitate
11	Acces la alimentare cu apă curentă	Populație cu acces la alimentare cu apă curentă (în locuințe, pe parcelă saucurte) ca procent din populația totală	%
12	Acces la canalizare	Populație cu acces la canalizare (racordare directă la serviciu) caprocent din populația totală	%
13	Acoperire tratare ape uzate	% din apele uzate produse care sunt conectate la tratare secundară sau o tratare mai bună	%
14	Continuitatea serviciului	Număr mediu de ore de serviciu pe zi pentru alimentarea cu apă	ore/zi
15	Satisfacția cu calitatea apei	% din populația mulțumită de calitatea apei	%
16	Conformitatea apelor uzate	% din apele uzate tratate în conformitate cu standardele efluenților	%
17	Raport de colectare	Venit în numerar/venit facturat	%
18	Nivel angajare	Număr total de angajați la 1.000 de persoane deservite	Nr./populație de 1.000 locuitori deservită cu apă și apă uzată
19	Apă nefacturată	Volum de apă „pierdut” pe kilometru de rețea de apă pe zi	m ³ /km/zi
I10	Acoperire costuri operaționale	Veniturile operaționale totale anuale/costurile operaționale totale anuale	%
I11	Accesibilitate	Factura medie de apă comparativ cu venitul gospodăriei	%
I12	Investiții	Medie pentru ultimii 5 ani	€/cap de locuitor/an

SURSE

- ▶ ADKOM. 2014. *Utilities Sector Analysis in the Republic of Macedonia*. Skopje: Association of Public Utility Service Providers of the Republic of Macedonia.
- ▶ AMAC. 2015. *Asociatia Moldova Apa-Canal*. <http://www.amac.md>.
- ▶ ANRSC. 2015. *National Regulation Agency for Public Services of Romania*. <http://www.anrsc.ro>.
- ▶ ARA. 2015. *Romanian Water Association*. <http://www.ara.ro>.
- ▶ ARSO. 2015. *Slovenian Environment Agency*. <http://www.arso.gov.si/en>.
- ▶ Baietti, Aldo, William Kingdom, and Meike van Ginneken. 2006. *Characteristics of Well Performing Utilities*. Washington, DC: World Bank.
- ▶ Batut. 2010. *Health Statistical Yearbook of the Republic of Serbia 2010*. Belgrade: Institute of Public Health of Serbia Dr Milan Jovanovic Batut.
- ▶ Betliy, Oleksandra, Veronika Movchan, and Mykola Pugachov. 2013. *Poverty and social impact analysis of increased natural gas prices and selected social guarantees in Ukraine*. Nairobi: Partnership for Economic Policy.
- ▶ BHAS. 2013. *Statistical Bulletin No. 13*. Sarajevo: Agency of Statistics of Bosnia and Herzegovina.
- ▶ BMG. 2015. *Austrian Drinking Water Report 2011-2013*. Vienna: Austrian Federal Ministry of Health.
- ▶ BMLFUW. 2012. *Water Consumption and Water Demand - Evaluation of Empirical Data on Water Consumption*. Vienna: Austrian Federal Ministry of Agriculture, Forestry, Environment and Water Management.
- ▶ —. 2014. *Austrian 91/271/EEC Urban Waste Water Treatment Report 2014*. Vienna: Austrian Federal Ministry of Agriculture, Forestry, Environment and Water Management.
- ▶ BNS. 2010. *Household Budget Survey*. Chişinău: National Bureau of Statistics of the Republic of Moldova.
- ▶ Bussolo, Maurizio, and Luis F. Lopez-Calva. 2014. *Shared Prosperity: Paving the way in Europe and Central Asia*. Washington, DC: World Bank - Europe and Central Asia Studies.
- ▶ Bussolo, Maurizio, Johannes Koettl, and Emily Sinnott. forthcoming. *Golden Aging in Europe and Central Asia*. Washington, DC: World Bank.
- ▶ COWI A/S. 2015. *COWI A/S*. <http://www.cowi.com>.
- ▶ CZSO. 2015. *Czech Statistical Office*. <http://www.czso.cz>.
- ▶ DZS. 2008. *Statistical Yearbook 2008 of the Republic of Croatia*. Zagreb: Croatian Bureau of Statistics.
- ▶ —. 2012. *Statistical Yearbook 2012 of the Republic of Croatia*. Zagreb: Croatian Bureau of Statistics.
- ▶ EC. 2013. *Seventh Report on the Implementation of the Urban Waste Water Treatment Directive (91/271/EEC)*. Brussels: European Commission.
- ▶ —. 2014. *Synthesis Report on the Quality of Drinking Water in the EU Examining the Member States' Reports for the Period 2008-2010 under Directive 98/83/EC*. Brussels: European Commission.
- ▶ —. 2015. *European Commission*. <http://ec.europa.eu>.
- ▶ EEA. 2015. *European Environment Agency: WISE - Water Information System for Europe*. <http://water.europa.eu>.
- ▶ Eptisa. 2012. *Moldova Water Utilities Development Program: Republic of Moldova's Water Supply & Sanitation Strategy (Second Draft)*. Bucharest: Eptisa Romania SRL.
- ▶ Eptisa-Geing. 2014. *Development of National Water Tariff Study - Identification and Selection of Alternative Concepts for Economic Instrument*. Skopje: EPTISA-Geing Consortium.
- ▶ Eurostat. 2014. *European Commission Directorate-General Eurostat: Statistics Explained - Water Statistics*. http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Water_statistics.
- ▶ EWRC. 2015. *Energy and Water Regulatory Commission of the Republic of Bulgaria*. <http://dker.bg/indexen.php>.

- ▶ Falkenmark, Malin, Jan Lundqvist, and Carl Widstrand. 2009. "Macro-scale water scarcity requires micro-scale approaches." *Natural Resources Forum*, 13: (4): 258–267.
- ▶ Fankhauser, Samuel, and Sladjana Tepic. 2005. *Can poor consumers pay for energy and water? An affordability analysis for transition countries*. London: European Bank for Reconstruction and Development.
- ▶ FAO Aquastat. 2015. *Food and Agriculture Organization of the United Nations - AQUASTAT Database*. <http://www.fao.org/nr/water/aquastat/data/query/index.html?lang=en>.
- ▶ Farley, Malcolm, and Stuart Trow. 2003. *Losses in Distribution Networks - A Practicioners' Guide to Assessment, Monitoring and Control*. London: IWA Publishing.
- ▶ FMOiT. 2015. *Ministry of Environment and Tourism of the Federation of Bosnia and Herzegovina*. http://www.fbihvlada.gov.ba/english/ministarstva/okolis_turizam.php.
- ▶ FZS. 2014. *Statistical Yearbook*. Sarajevo: Institute for Statistics of the Federation of Bosnia and Herzegovina.
- ▶ —. 2015. *Institute for Statistics of the Federation of Bosnia and Herzegovina*. <http://www.fzs.ba>.
- ▶ Gallup. 2011. *World Poll*. <http://www.gallup.com/services/170945/world-poll.aspx>.
- ▶ —. 2013. *World Poll*. <http://www.gallup.com/services/170945/world-poll.aspx>.
- ▶ GDWSS. 2013. *Water Survey*. Tirana: General Directorate of Water Supply and Sewerage - Benchmarking and Monitoring Unit of the Republic of Albania.
- ▶ GHK. 2006a. *Strategic Evaluation on Environment and Risk Prevention under Structural and Cohesion Funds for the Period 2007-2013 - National Evaluation Report for Romania*. Brussels: GHK Consulting Ltd.
- ▶ —. 2006b. *Strategic Evaluation on Environment and Risk Prevention under Structural and Cohesion Funds for the Period 2007-2013 - National Evaluation Report for Slovenia*. Brussels: GHK Consulting Ltd.
- ▶ Gov. HU. 2015. *Hungarian Government*. <http://www.kormany.hu/en>.
- ▶ Gov. KS. 2014. *Kosovo National Water Strategy Document 2015 - 2034*. Pristina: Government of the Republic of Kosovo.
- ▶ Gov. RS. 2015. *Government of the Republic of Srpska: Water Balance in Republic of Srpska 2011*. <http://www.vladars.net>.
- ▶ HEIS & PR. 2011. *General Assessment of the Water Supply Sector and its Human Development Function in Bosnia and Herzegovina*. Sarajevo: Hydro-Engineering Institute Sarajevo and PRISM Research.
- ▶ Howard, Guy, and Jamie Bartram. 2003. *Domestic Water Quantity, Service, Level and Health*. Geneva: World Health Organization.
- ▶ HZJZ. 2013. *Croatian Health Service Yearbook*. Zagreb: Croatian National Institute of Public Health.
- ▶ IBNet. 2015. *The International Benchmarking Network for Water and Sanitation Utilities*. <http://www.ib-net.org>.
- ▶ ICPDR. 2009. *Danube River Basin Management Plan*. Vienna: International Commission for the Protection of the Danube River.
- ▶ —. 2015. *Institute for Statistics of the Federation of Bosnia and Herzegovina*. <http://www.fzs.ba>. 2013. *Danube Basin Analysis 2013*. Vienna: International Commission for the Protection of the Danube River.
- ▶ —. 2015. *International Commission for the Protection of the Danube River*. <http://www.icpdr.org>.
- ▶ IMF. 2012. *Republic of Moldova: Selected Issues*. Washington, DC: International Monetary Fund.
- ▶ INS. 2014a. *Press Release No. 176 of July 18, 2014: Public utilities of local interest in 2013*. Bucharest: National Institute of Statistics of Romania.
- ▶ —. 2014b. *Press Release No. 232 of September 26, 2014: Water distribution in 2013*. Bucharest: National Institute of Statistics of Romania.
- ▶ —. 2015a. *National Institute of Statistics of Romania*. <http://www.insse.ro/cms/en>.
- ▶ —. 2015b. *National Institute of Statistics of Romania: Environmental Indicators*. http://www.insse.ro/cms/files/IDDT%202012/tema2_en.htm.
- ▶ IPH. 2014. *Institute of Public Health of the Republic of Macedonia*. <http://www.iph.mk>.

- ▶ IPM. 2015. *Inter-institutional professional network in water sector of Serbia*. <http://www.ipm.org.rs/home/index.php?lang=en>.
- ▶ KAS. 2011a. *Kosovo Agency of Statistics: Kosovo Population and Housing Census*. <https://ask.rks-gov.net/eng>.
- ▶ —. 2011b. *Results of Household Budget Survey*. Pristina: Kosovo Agency of Statistics.
- ▶ —. 2014. *Kosovo in Figuras 2013*. Pristina: Kosovo Agency of Statistics.
- ▶ Klien, Michael. 2015. *Utility performance in the Danube Region: a review of trends and drivers*. Vienna: Danube Water Program.
- ▶ KPC. 2014. *Kommunalkredit Public Consulting GmbH: Results of the Evaluation of Investment Costs in Sanitary Engineering 2012*. http://www.bmlfuw.gv.at/wasser/wasser-oesterreich/foerderungen/trinkwasser_abwasser/aktuelle_projekte/investitionskosten.html.
- ▶ KSH. 2014. *Environmental Report 2013*. Budapest: Hungarian Central Statistical Office.
- ▶ —. 2015. *Hungarian Central Statistical Office*. <http://www.ksh.hu>.
- ▶ KvVM. 2010. *National River Basin Management Plan*. Budapest: Hungarian Ministry of Environment and Water.
- ▶ LMU. 2012. *Danube Study - Climate Change Adaptation*. Munich: Ludwig Maximilians Universität München.
- ▶ Mediu. 2014. *Water Supply and Sanitation Strategy of the Republic of Moldova and Transition to Green Economy*. Chişinău: Ministry of Environment of the Republic of Moldova.
- ▶ MEMSP. 2011. *National Environmental Approximation Strategy for the Republic of Serbia*. Belgrade: Ministry of Environment, Mining and Spatial Planning of the Republic of Serbia.
- ▶ MinEnv. 2010. *Summary Report About Progress in Implementation of Protocol on Water and Health by UNECE and WHO*. Kiev: Ministry of Environmental Protection of Ukraine.
- ▶ MinRegion. 2013a. *Form 1-C-Reports on Production Costs and Financial Indicators of Water and Wastewater Utilities Operations for 2013*. Kiev: Ministry of Regional Development, Construction and Housing and Communal Services of Ukraine.
- ▶ —. 2013b. *National Report for Water Quality and Sanitation in Ukraine in 2012*. Kiev: Ministry of Regional Development, Construction and Housing and Communal Services of Ukraine.
- ▶ MinV. 2015. *Ministry of Interior of the Slovak Republic: Public Administration*. <http://www.minv.sk/?registre-evidencie-zoznamy-informacie-o-registracii>.
- ▶ MINZP. 2013. *Water Management in the Slovak Republic in 2012*. Bratislava: Ministry of Environment of the Slovak Republic.
- ▶ —. 2014. *State of the Environment Report of the Slovak Republic 2012*. Bratislava: Ministry of Environment of the Slovak Republic.
- ▶ MoEPP. 2011. *Water Strategy for the Republic of Macedonia*. Skopje: Ministry of Environment and Physical Planning of the Republic of Macedonia.
- ▶ MoH. 2015. *Ministry of Health of the Republic of Bulgaria*. <http://www.mh.government.bg>.
- ▶ Monstat. 2013. *Statistical Yearbook 2013*. Podgorica: Statistical Office of Montenegro.
- ▶ MOP. 2015. *Ministry of the Environment and Spatial Planning of the Republic of Slovenia - National System for Public Service Performance*. <http://www.ijsvo.si>.
- ▶ MPWT. 2012. *Water Supply and Sewerage Master Plan for Albania 2012-2040*. Tirana: Ministry of Public Works and Transport of the Republic of Albania.
- ▶ MRRB. 2014. *Strategy for Development and Management of the Water Supply and Sanitation Sector in the Republic of Bulgaria 2014 - 2023*. Sofia: Ministry of Regional Development and Public Works of the Republic of Bulgaria.
- ▶ MRT. 2005. *Wastewater Strategic Master Plans for Central and Northern Regions and for the Coastal Area and Cetinje*. Podgorica: Ministry of Sustainable Development and Tourism of Montenegro.
- ▶ —. 2012a. *Information on Water Supply and Wastewater Management in Montenegro in 2012*. Podgorica: Ministry of Sustainable Development and Tourism of Montenegro.

- ▶ —. 2012b. *Agenda of Reform Appendix Excel Spreadsheet*. Podgorica: Ministry of Sustainable Development and Tourism of Montenegro.
- ▶ MS. 2010. *Drinking Water Quality - Synthetic Report*. Bucharest: Ministry of Health of Romania.
- ▶ MSCV. 2014. *Ministry of State for Local Issues of the Republic of Albania: Administrative-Territorial Reform FAQ*. <http://www.reformaterritoriale.al/en/reform/faq>.
- ▶ MZe. 2014. *Report on Water and Wastewater Systems in the Czech Republic 2013*. Prague: Ministry of Agriculture of the Czech Republic.
- ▶ MZe & MŽP. 2013. *Report on Water Management in the Czech Republic 2013*. Prague: Ministry of Agriculture & Ministry of Environment of the Czech Republic.
- ▶ NAMRB. 2014. *National Association of Municipalities in the Republic of Bulgaria*. <http://projects-namrb.org/index.php/en/local-government/general>.
- ▶ NKREKP. 2013. *Annual Report*. Kiev: National Commission for State Energy and Public Utilities Regulation, Ukraine.
- ▶ NSI. 2015a. *National Statistical Institute of the Republic of Bulgaria*. <http://www.nsi.bg/en>.
- ▶ —. 2015b. *National Statistical Institute of the Republic of Bulgaria - Water Statistics*. <http://www.nsi.bg/en/content/5132/water-statistics>.
- ▶ OECD. 2006. *Infrastructure to 2030: Telecom, Land Transport, Water and Electricity*. Paris: Organisation for Economic Co-operation and Development.
- ▶ —. 2009. *Managing Water for All, an OECD Perspective on Pricing*. Paris: Organisation for Economic Co-operation and Development.
- ▶ —. 2015. *Creditor Reporting System*. Paris: Organisation for Economic Co-operation and Development.
- ▶ ÖVGW. 2015. *Austrian Association for Gas and Water*. <http://www.ovgw.at>.
- ▶ PKS. 2013. *Integrated Report of Associations for Communal Activities*. Belgrade: Chamber of Commerce and Industry of Serbia.
- ▶ RZS. 2011. *Census 2011*. Belgrade: Statistical Office of the Republic of Serbia.
- ▶ —. 2012a. *Eco-bulletin 2011*. Belgrade: Statistical Office of the Republic of Serbia.
- ▶ —. 2012b. *Statistical Yearbook of Serbia 2012*. Belgrade: Statistical Office of the Republic of Serbia.
- ▶ —. 2014. *Statistical Pocketbook of the Republic of Serbia 2014*. Belgrade: Statistical Office of the Republic of Serbia.
- ▶ RZS BiH. 2014. *Statistical Yearbook*. Banja Luka: Institute of Statistics of the Republic of Srpska.
- ▶ SBRA. 2015. *Serbian Business Registers Agency*. <http://www.apr.gov.rs>.
- ▶ SOS. 2015. *Association of Municipalities and Towns in Slovenia: Municipalities*. <http://skupnostobcin.si/obcine>.
- ▶ SSO. 2011. *Environmental Statistics*. Skopje: State Statistical Office of the Republic of Macedonia.
- ▶ —. 2015. *State Statistical Office of the Republic of Macedonia*. <http://www.stat.gov.mk>.
- ▶ Statistics Austria. 2015. http://www.statistik.at/web_en.
- ▶ Sulla, Victor. 2011. *The Distributional Impact of the Global Economic Crisis in Europe and Central Asia: Has Poverty Increased? An Update on Income Poverty and Inequality*. Washington, DC: International Bank for Reconstruction and Development.
- ▶ SURS. 2012. *Statistical Yearbook 2012*. Ljubljana: Statistical Office of the Republic of Slovenia.
- ▶ —. 2014. *Water - From the Source to the Outflow*. Ljubljana: Statistical Office of the Republic of Slovenia.
- ▶ —. 2015. *Statistical Office of the Republic of Slovenia: Data Base*. <http://www.stat.si/statweb/en>.
- ▶ SZU. 2014. *Annual Report on Water Quality 2013*. Prague: National Institut of Public Health of the Czech Republic.
- ▶ Ukrstat. 2013. *Statistical Bulletin on Key Indicators of Ukrainian Water Supply Industry Operations*. Kiev: State Statistics Service of Ukraine.
- ▶ —. 2015. *State Statistics Service of Ukraine*. www.ukrstat.gov.ua.

- ▶ UNDP. 2009. *GoAL WaSH Programme - Governance, Advocacy and Leadership for Water, Sanitation and Hygiene - Bosnia and Herzegovina*. New York City: United Nations Development Programme.
- ▶ UPKP. 2015. *Association of the Employers of Utility Companies in Federation of Bosnia and Herzegovina*. <http://www.upkp.com.ba/cv.htm>.
- ▶ van den Berg, Caroline, and Alexander Danilenko. 2011. *The IBNET Water Supply and Sanitation Performance Blue Book: The International Benchmarking Network of Water and Sanitation Utilities Databook*. Washington, DC: World Bank.
- ▶ VM. 2011. *Water Policy in Bosnia and Herzegovina*. Sarajevo: Council of Ministers of Bosnia and Herzegovina.
- ▶ Voda. 2010. *Implementation Plan for Water Utility Directives*. Zagreb: Croatian Waters.
- ▶ WB&DE. 2012. *Study on Institutional Options in the Water Supply and Waste Water Sector*. Zagreb: Witteveen+Bos and Dvokut ECRO.
- ▶ WECF. 2010. *Sustainable and cost-effective wastewater systems for rural and peri-urban communities up to 10,000 PE*. Utrecht: Women in Europe for a Common Future.
- ▶ WHO/UNICEF. 2012. *Joint Monitoring Programme (JMP) for Water Supply and Sanitation*. <http://www.wssinfo.org/data-estimates>.
- ▶ World Bank. 2000. *Maintaining Utility Services for the Poor: Policies and Practices in Central and Eastern Europe and the Former Soviet Union*. Washington, DC: World Bank.
- ▶ —. 2006. *Ukraine: Addressing challenges in provision of heat, water and sanitation*. Washington, DC: World Bank.
- ▶ —. 2013a. *Implementation Completion and Result Report (IBRD-72260 TF-54882), on a Loan for a Coastal Cities Pollution Control Project*. Utility Performance Information, Washington, DC: World Bank.
- ▶ —. 2013b. *Implementation Completion and Result Report (IBRD-74530), on a Loan for an Inland Waters Project*. Utility Performance Information, Washington, DC: World Bank.
- ▶ —. 2014. *Equality of Opportunity: A Fair Chance for Marginalized Roma*. Washington, DC: World Bank.
- ▶ —. 2015. *Poverty and Inequality Database: Europe & Central Asia*. <http://povertydata.worldbank.org/poverty/region/ECA>.
- ▶ —. 2015. *World Development Indicators*. <http://databank.worldbank.org/data/views/reports/tableview.aspx>.
- ▶ WWRO. 2013. *Annual Performance Report of Water Service Providers in Kosovo, in 2013*. Pristina: Water and Wastewater Regulatory Office of the Republic of Kosovo.

SERVICII DE APĂ ȘI APĂ UZATĂ
ÎN REGIUNEA DUNĂRII

SITUAȚIA SECTORULUI

WORLD BANK GROUP
Water

*International Association
of Water Supply Companies
in the Danube River
Catchment Area*

Programul Apa Dunării sprijinit de Banca Mondială / IAWD susține politicile inteligente, utilitățile puternice și serviciile durabile de apă și apă uzată în regiunea Dunării, prin parteneriat cu părțile interesate regionale, naționale și locale, promovând un dialog de politici informat în jurul provocărilor sectorului și al consolidării capacității tehnice și manageriale a companiilor și instituțiilor din sector.

**DANUBE
WATER
PROGRAM**

Smart policies, strong utilities, sustainable services

www.danube-water-program.org | www.danubis.org | SoS.danubis.org
office@danube-water-program.org